

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ ★ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**GELENEKSEL TÜRK EVİNDE SÜREKLİLİK VE KİMLİK
SORUNU : BURSA REYHAN-KAYHAN-HANLAR
BÖLGESİNDE BİR ARAŞTIRMA**

**İ.G. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
Mimar Arzu AVCI
(502931119)**

104237

104237

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih : 6 Haziran 2001

Tezin Savunulduğu Tarih : 3 Temmuz 2001

Tez Danışmanı : Doç.Dr. Gülçin PULAT GÖKMEN

Diğer Jüri Üyeleri Prof.Dr. Mete TAPAN (İ.T.Ü.)

Prof.Dr. Ahsen ÖZSOY (İ.T.Ü.)

TEMMUZ 2001

ÖNSÖZ

Öğrenim hayatımda, emeği geçmiş olan tüm hocalarıma, çalışmalarım ile ilgili eleştiri ve destekleri için danışman hocam Doç. Dr. Gülçin Pulat Gökmen'e , alan çalışması ile ilgili rölöve projelerini elde etmemdeki ilgi ve yardımları için Bursa Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu çalışanlarına , Sn. Y. Mimar Recai Coşkun'a ve Bursa Osmangazi Belediyesi , İmar Müdürlüğü Bölümü çalışanlarına , aileme , eşim Kerem Güney Avcı'ya ve alan çalışmasındaki iyi niyetli yaklaşımları için Reyhan Mahallesi'ndeki görüşmecilere teşekkür ederim.

Mimar,
Arzu Avcı

11.06.2001

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	I
TABLO LİSTESİ.....	IV
ŞEKİL LİSTESİ.....	V
ÖZET	VI
SUMMARY	VIII

1. GİRİŞ

1.1. Çalışmanın Kapsamı, Amacı	1
1.2. Çalışmanın Yöntemi	2

2. İNSAN-ÇEVRE KİMLİK İLİŞKİLERİNDE KÜLTÜR KAVRAMININ YERİ VE ETKİLERİ

2.1. İnsan-Çevre-Kimlik Etkileşiminde Kültür'ün Yeri	4
2.2. Fiziksel Çevre-İnsan Etkileşimi ve Kimlik Kavramı.....	8
2.3. Bireyin Sosyal Sistemdeki Davranış Mekanizmaları, Kültür ve Kimlik	13
2.4. Kültürel ve Toplumsal Değişme, Süreklilik ve Kimlik	24
2.5. İnsan, Ev, Kimlik ve Değişim	26
2.6. Bölüm Sonucu.....	29

3. GELENEKSEL TÜRK EVİ

3.1. Geleneksel Türk Evi Kavramı, Ortaya Çıkışı	32
3.2. Geleneksel Türk Evi Kimliğinin Oluşumundaki Etkenler.....	33
3.3. Geleneksel Türk Evinin Bölgelere Göre Tipleri	35
3.4. Geleneksel Türk Evi Özellikleri ve Kimlik İlişkisi	37
3.4.1. Mahalle ölçeğinde kimlik	37
3.4.2. Konut ölçeğinde, Türk Evi kuruluş ve plan organizasyonu..	38
3.4.3. Bileşen ölçeğinde, iç-dış çevre ilişkileri açısından cephe özellikleri	43
3.5. Bölüm Sonucu.....	45

4. BURSA'DA GELENEKSEL TÜRK EVİNİN SÜREKLİLİĞİ VE KİMLİK SORUNU

4.1. Bursa Kenti Genel Özellikleri.....	47
4.1.1. Tarihi gelişim ve yerleşim özellikleri	47
4.1.2. Coğrafi ve topoğrafik özellikler	48
4.1.3. Nüfus ve ekonomi	50
4.1.4. Kentsel kullanım ve sosyo-ekonomik yapı	53
4.2. Bursa Evleri Özellikleri	55

5. BURSA REYHAN-KAYHAN HANLAR BÖLGESİ ALAN ÇALIŞMASI VERİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE ANALİZİ	
5.1. Bursa Reyhan-Kayhan-Hanlar Bölgesi Alan Çalışması Verileri	60
5.2. Anket Sonuçlarının Analizi, Değerlendirmesi	62
5.3. Anket Yapılan Binaların Orijinal ve Mevcut Durumlarının Değerlendirmesi.....	65
6. SONUÇLAR VE DEĞERLENDİRME	74
KAYNAKLAR	77
EKLER.....	79
ÖZGEÇMİŞ.....	161

TABLO LİSTESİ

Tablo 3.1.	Geleneksel Türk Evi Plan Tiplerinin Gelişim Şemaları.....	39
Tablo 4.1.	Bursa Evi Planının Organizasyon Tiplerine Örnekler (Z.Kat).....	56
Tablo 4.2.	Bursa Evi Planının Organizasyon Tiplerine Örnekler (1. Kat).....	57
Tablo 5.1.	Alan Çalışması Yapılan Evlerin Orijinal Ve Mevcut Durumlarının Şematik Anlatımı.....	67

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 2.1.	İnsan- Çevre- Kimlik Etkileşimi.....	14
Şekil 2.2.	Egemen Alanın Özellikleri.....	18
Şekil 4.1.	Bursa İli Eski Ve Yeni Doku Yerleşimi.....	49
Şekil 4.2.	Bursa İli Nüfusunun Gelişimi.....	50
Şekil 4.3.	Türkiye’de ve Bursa’da Yıllık Ortalama Nüfus Artış Hızları.....	51
Şekil 4.4.	Bursa İli Haritası.....	54
Şekil 5.1.	Alan Çalışması Vaziyet Planı.....	61

ÖZET

Bu çalışmada ; kent kimliğinin korunması ve kaliteli bir yaşama çevresi oluşturulması açısından Geleneksel Türk yerleşme kültürünün sürekliliği ele alınmakta ; bu bağlamda Geleneksel Türk konutu ve kimlik konuları birbiri ile ilişki içerisinde işlenmektedir. Kaliteli bir yaşam çevresi oluşturulurken; kültürel ve tarihi sürekliliğin sağlanmasında, Geleneksel yerleşim ve konut dokusunun, gelecek kuşaklara aktarılması gerekli fiziksel bir gösterge olduğu önemle vurgulanmakta ve Geleneksel Türk kimliği araştırılarak, günümüzdeki sürekliliği konusu sorgulanmaktadır.

Birinci bölümde, kentlerde ortaya çıkan kimlik sorunlarına ve bu sorunların Geleneksel doku üzerine yaptığı etkilere değinilerek, konuya yaklaşım anlatılmaktadır. Bununla beraber; çalışmanın amacı ile birlikte; yapılan literatür araştırma, çeşitli kurum ve kuruluşlarla görüşme, buralardan bilgi ve belge edinme ve anket yapma şeklinde gerçekleşen çalışma yöntemi açıklanmaktadır.

İkinci Bölümde, bireyin kendi yarattığı yapay çevresi ile olan etkileşimi sonucunda ortaya çıkan kimlik kavramı, kültür ile ilişkili bir şekilde ve konut kavramına yönelmek suretiyle irdelenmektedir. Bununla beraber, insan-çevre etkileşiminde sosyal değişme ve kültürel süreklilik konularının kimlik kavramına olan etkileri ele alınmaktadır. İçinde bulunduğu doğal ortamın şartlarında, temel gereksinimlerini karşılamak için faaliyete geçen insanoğlu, ait olduğu kültürel sistemin etkileriyle yaşam çevresini oluşturarak fiziksel çevresini şekillendirmektedir. Bu çevredeki her bir elemanın nasıl biçimleneceğini, toplumun/bireyin yaşam biçimi ve günlük alışkanlıkları, inançları, değerleri ve tutumları yani kültürü belirlemektedir. Belirli bir çevrede yaşayan insanın çevresine ait bir takım anılar ve anlamlardan oluşan farklı bir imaja sahip olduğu ve çevresel kimliğin, ülke, bölge, kent, mahalle, köy vb. değişik ölçeklerde; grup ve birey kimliklerinin ise içe dönük, dışa dönük, pozitif veya negatif biçimlerde ortaya çıktığı açıklanmaktadır. Bunun yanında kimlik türlerinin, çevresel olan veya çevresel olmayan işaretler kullanılarak bildirilmesinin söz konusu olduğu ve kent ölçeğindeki kimliğin, doğal, sosyal ve yapay çevrelerden gelen faktörlerin karmaşık etkileşimini yansıtan bir mozaik olduğu üzerinde durulmaktadır.

Bu bölümde, kimlik kavramının çeşitli tanımları üzerinde durulmakta, bir grubun, kişinin veya herhangi bir nesnenin tekliği, kendine özgü olması, diğerlerinden farklı bir öz ve bu farklılıkları koruyan bir sınır düşüncesinin ön plana çıktığı vurgulanmaktadır. Bunların sonucunda, kişisel veya gruba ait sınırlar/mesafeler bilinçli olarak oluşturulduğu ve kişinin/grubun kendi psikolojik sağlığı ve toplumsal dengeler açısından bu mesafelerin korunması ve bunların getirdiği davranış biçimlerinin uygulanmasının önem taşıdığı konularına kimlik kavramının fonksiyonları olarak değinilmektedir. Kimlik kavramının ortaya çıkışı ve sürekliliği irdelenirken bu bölümde, sosyal değişme ve kültürel süreklilik konuları gündeme gelmektedir. Kültürleme, kültürlenme ve kültürleşme süreçlerinin kimliğe olan etkileri üzerinde durulmaktadır.

Bireyin barınma ihtiyacını karşılarken; sosyal alanda diğer insanlarla iletişim kurmak için kullandığı mekanizmaları en güçlü şekilde yaşadığı konutunun kimlik kavramında olduğu kadar değişim konularının etkilerinin incelenmesinde de

belirleyici olduğu anlatılmaktadır yani bireyin ve onun için yaşamın merkezi olan konut kavramının tüm bu hareketlilikten etkilenecek en belirgin fiziksel evre elemanı olarak karşımıza çıktığı vurgulanmaktadır.

nc bölümde, çalışmanın zeminini oluşturan, Geleneksel Türk konutu tanıtılmakta, genel özellikleriyle kimliğinin oluşumuna etki eden faktörler irdelenirken ; mahalle, cephe ve plan ölçeklerinde kimlik kavramı ile olan ilişkisi tarihsel süreklilik içinde anlatılmaktadır.

İnsan-evre-kimlik kavramları sorgulanırken; geleneksel Türk evi kimliğinin oluşumunu etkileyen birtakım faktörler açıklanmaktadır. Bunlar; göçebe hayattan gelen, tek bir mekanda değişik fonksiyonların optimum boyutlarla karşılanması, toplumsal yaşamdan gelen geniş aile kavramı ve toprağa bağlılık ile inançlardan gelen etkiler olarak sınıflandırılmaktadır. Bu etkenlerin ışığında şekillenmiş olan geleneksel Türk evinin; iklim, topoğrafya, malzeme, teknoloji ve ekonomi gibi faktörlerin de etkisiyle, bütüne uymak şartıyla bölgesel bazı farklılıklar gösterdiği için bölgelere göre sınıflandırılmıştır.

Geleneksel Türk evinin kimliğini belirleyen temel özellikler ortaya konduktan sonra; kimlik kavramının, mahalle, plan organizasyonu ve cephe özellikleri olarak geleneksel Türk yerleşiminde nasıl yaşatıldığı ve bu sistem içerisinde sosyal davranış/mahremiyet mekanizmalarının bu düzenlemelere olan etkileri üzerinde durulmaktadır.

Dördüncü bölümde, alan çalışmasının yapıldığı Bursa iline ait genel bilgiler verilmekte ve Bursa Evleri tanıtılmaktadır.

Beşinci bölümde, Geleneksel Türk konutunun sürekliliği ve kimlik sorunu, bir alan çalışması ile desteklenmektedir. Burada alışma yapılan alan tanıtılarak, veriler değerlendirilmektedir.

Altıncı bölümde, sonuçlar değerlendirilmektedir.

THE PROBLEM OF CONTINUOUSNESS AND IDENTITY IN TRADITIONAL TURKISH HOUSE: AN INVESTIGATION AT THE REGION OF BURSA-REYHAN-HANLAR

THE SUMMARY

In this study, to survive the city identity and make a quality life environment traditional Turkish settlement culture's continuousness is examined end on this case traditional Turkish house and identity is examined with relationship with each other. When making a quality life environment, culturel and historical continvesness is very important indicator to transfer traditional house and settlements to coming generations and also traditional Turkish identity and it's continuousness today is investigated.

In the first part, the identity problems at cities and the actions of the problems at the traditions are explained. And with this target of the study, a studying method is explained which is literature investigation, interviews with different associations, having knowledge from these associations making survey.

In the second part, the importance and actions of culture concept at the man's environment and relationships is explained. And here the environment is classified as natural environment, social environment and physical environment and the man is explained as the part of the whole. To have the basic needs in the natural environment, the man shapes his physical environment with his culturel system. The man's life style and dally force of habit, faith determines. How he will shape all the pieces in this environment.

The meaning and properties of culture is examined in this part because culture is important not only at the formation of identity also it's important at the coming time. The man uses some environmental signals, borders to have a place in his social system rather than taking a shelter. In this part man's personal area, social communications ways, distance between people, personalization is examined. While living these processes, the man has activities to prepare his environment and also show his identity.

In this part, the relationship of the man and his environment, is examined with relation of house concept. And with this, the actions of social variation and cultural continuousness on identity concept is examined. It's explained that the man who lives at an environment has some memories and meanings belonging to this environment and environmental identity comes into being as country, region, city, village, etc. Group and personal identities come into being negative or positive. The kinds of identities informed with environmental or non-environmental signals and city identity is a mosaic that is formed natural, social and artificial environmental factors.

In this part, the definitions of identity concept and a man's, a group's, an object's uniqueness, difference from the others and the boundary that survives the differences are examined. Man's or group's boundaries are made conscious and for man's or group's psychological health these distances must survive. And these are functions of identity concept. While examining the formation and continuousness of

identity concept. In this part social variation and cultural continuousness is coming. To effect by culture, to be effected by culture and to effect each other by culture processes examined on the effects on the identity.

The house is determination at identity concept and variation while taking Shelter and communication with other people. The man and hi house is the most important physical environment element.

In the third part, traditional Turkish house which is the base of the study is introduced and examined the factors that formed the general identity formation street, sight and plan's relationship with identity are examined in historical continuousness.

The factors that effects the formation of traditional Turkish house identity are examined, while examining man-environment-identity concepts. These are classified as different function in one place, large family concept, and religious effects. The traditional Turkish house is classified with different regions because climate, topography, technology and economy differs from region. İstanbul and Marmara houses are the leaders of the other regions.

It's mentioned that identity concept is lived in street, plan organisation and fronts and the characteristics that determines that determines the identity of traditional Turkish house and the effect of social behaviour / secrecy mechanisms on this system.

In the fourth part generations of Bursa city and Bursa houses are explained.

In the fifth part, continuousness of traditional Turkish house and identity problem is examined by a region study here Bursa houses and region of study is introduced the data's are stated,.

In the sixth part the results are explained.

BÖLÜM 1

GİRİŞ

1. 1. Çalışmanın kapsamı, amacı :

Günümüzde kentlerde hızlı kentleşme sonucu bir karmaşa olduğu ve insan faktörünün gitgide önemini yitirdiği göze çarpmaktadır. Bu durum, kentlerin genel görünümünü ve kimliğini, dolayısıyla içinde yaşayan insanları olumsuz yönde etkilemektedir. Ekonomik ve kültürel bozulma veya yanlış uygulamalar sonucunda yerleşimler ve geniş ölçekte kentler tekdüze, anonim, estetikten uzak, insanı yoran bir karmaşa ortamına dönüşmeye başlamıştır. Bu noktada kentsel kalite ve kimlik sorunu konuları gündeme gelmektedir. Günümüzde kentlerdeki mevcut konut alanları hızlı kentleşme sonucu oluşan değişimden etkilenmekte, özellikle kent merkezlerinde yer alan Geleneksel Türk Evleri'nden oluşan yerleşimler yaşama savaşı vermektedir.

Kentlerde kimlik ve kalite konuları irdelenirken; kente kimlik kazandıran yaşam çevrelerinin; kendilerine özgü, onları diğerlerinden ayırt eden ve bir bütün olarak ahenk içinde sembolleşmiş özellikleri ele alınmaktadır. Buradan yola çıkarak çalışmada, 'Kimlik' kavramı; özgün karakteriyle güçlü bir kimliğe sahip olan ve aynı zamanda, kültürel süreklilik ve kimliğin korunması konularına da ışık tutabilecek özelliklere sahip, 'Geleneksel Türk Konut Dokusu' üzerinde irdelenmektedir.

Bu çalışmada; Geleneksel Türk Evi'nin süreklilik ve kimlik sorunu incelenirken; konut yerleşiminin yapıldığı yıllardaki özgün halinden günümüze ulaşmış olan durumu arasındaki fark ve değişimin saptanması, yeni durumun konutların ve yerleşimin kimliğine olumlu/olumsuz etkilerinin irdelenmesi, konutun kimliğinde sürekliliğin sağlanabilmesi için neler yapılabileceğinin ortaya konması amaçlanmaktadır.

1. 2. Çalışmanın Yöntemi :

Çalışmada, araştırma alanı olarak; Osmanlı Devleti'nin ilk başkenti olan ve günümüzde eski kent dokusunun % 63.55'ini koruyan yapısı ile Bursa kenti seçilmiştir. Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu ile yapılan görüşmelerde kimlik sorunu yaşayan ve tez konusuna verimli bilgiler sağlayabilecek olan Reyhan-Kayhan-Hanlar Bölgesi çalışma alanı olarak belirlenmiştir. Bölge, trafiğin yoğun olarak aktığı Haşim İşcan Caddesi ile büyük bir pazaryerinin cadde boyunca düzenlendiği Reyhan Caddesi arasında sıkışmış bir geleneksel Türk mahallesidir. Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu tarafından koruma altına alınmış olan bölgede konut dokusunun etrafında bulunan cami, hamam, kütüphane, han gibi mekanlar tarih içinde buranın oldukça önemli bir sosyo-kültürel yaşama sahip olduğunun göstergesidir. Ancak Haşim İşcan Caddesi ve pazaryerinden içlere doğru giren ticari oluşumlar nedeniyle bir çözülmenin yaşandığı göze çarpmaktadır.

Konuyla ilgili literatür araştırmasında, konut, kimlik, süreklilik, kültür, çevre konuları incelenmiş, Geleneksel Türk Evi'nin özellikleri araştırılmış, süreklilik bağlamında Geleneksel Türk Evi'nin günümüze kadar geliştiği irdelenmiştir. Alan çalışması için Bursa Büyük Şehir Belediyesi, İmar Müdürlüğü yetkilileri ve Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'ndan yetkililer ile görüşmeler yapılmış, bu görüşmelerde çalışma yapılacak mahalle seçilmiş ve koruma altına alınmış olan bölgenin orjinal halini ve bugünkü durumu karşılaştırmak amacıyla konutların Rölöve ve Restorasyon Projelerine ulaşılmıştır. Projelerin seçiminde, içinde yaşayan ailelerin kimliğini ifade ederken, konutun orjinal kimliğine olan etkileri incelenebilecek olan tescilli binalara öncelik verilmiştir. Ayrıca seçilen binaların genel yerleşimi yansıtmaları bakımından, mümkün olduğunca bölgenin farklı yerlerinde olmalarına özen gösterilmiştir. Bursa Tabiat ve kültür Varlıklarını Koruma Kurulu'nda yapılan çalışmalar sonucunda ;21 adet binanın Rölöve Projesi ve 11 adet binanın Restorasyon Projesi elde edilmiştir. Bunlardan toplam 15'i ile anket yapılmış, tümünün fotoğrafları çekilmiştir. Rölövesi alınmış olan bazı binaların birkaç tanesi birleştirilip ve yıkıldıktan sonra binaların yerine tek bir bina yapıldığı görülmüştür. Ayrıca Rölövesi alınmış olan bir binanın ise yıkılmış olduğu tespit edilmiştir.

Çalışma kapsamında yapılan anketler, kimlik ve süreklilik konularının sorgulanmasının sonuca ulaştırılması bakımından önemli bir yere sahiptir. Bu aşama, literatür araştırma ile elde edilmiş olan bilgilerin gerçek yaşamda uygulanması ve belli sonuçlara varılarak, önerilerin ortaya konması için temel oluşturmaktadır. Araştırma alanı olarak seçilmiş olan alanda yapılan anket çalışmasında ulaşılmaya istenen amaçlar/ bilgiler şöyledir:

1-) Bölgenin sosyo-kültürel yapısını oluşturan, ailelerin özelliklerinin (aile büyüklüğü, gelir ve eğitim durumu vb.) ortaya konması ile bölgedeki komşuluk, yardımlaşma vb. gibi sosyal ilişkilerin sorgulanması.

2-) Bölge ölçeğinde, kimlik sorunu ele alınırken; bireylerin bu çevreyi hangi nedenlerle tercih ettiği, çevreye uyum sağlayıp sağlamadığı, yaşadığı yerin tarihi ve diğer özelliklerinin farkında olma düzeyi ve böylece o çevrede bir kimliklendirme eyleminin varlığının irdelenmesi. Kullanıcının evini, hangi özelliklerle kimliklendirdiğinin araştırılması.

3-) Bina ölçeğinde kimlik sorunu irdelenirken yine o evde bulunma nedenleri ile memnuniyet ilişkisinin araştırılması. Kullanıcıların evin tarihi ve diğer özelliklerinin farkında olup olmadığı üzerinde durularak, eve bir kimlik kazandırma çabasının olup olmadığının sorgulanması. Tarihi, yapıların yıkılıp yapılma nedenlerinin ve yeni yapılan binalardaki değişikliklerin; fonksiyon, cephe, plan ve malzeme açısından iç mekan, tesisat ve taşıyıcı sistemler başlıkları altında belirlenmesi.

4-) Mahalle kapsamında yapılabilecek bir iyileştirme çalışmasına katılımın ne derece ve hangi koşullar altında olabileceğinin sorgulanması.

5-) Ailelerin kültürel sürekliliği sağlamak konusundaki bilinçlerinin varlığının araştırılması (bölgeye değer verme, uzun süreler burada yaşamak ve çocuklarına da bırakmak konularındaki tercihleri)

BÖLÜM 2

2. İNSAN- ÇEVRE İLİŞKİLERİNDE OLUŞAN KİMLİK VE KÜLTÜR KAVRAMI :

2.1. İnsan-Çevre-Kimlik Etkileşiminde Kültür'ün Yeri :

Günümüzde insan, çevresiyle bir bütün olarak kabul edilmektedir. Buna göre kişi, yaşamı boyunca fizyolojik ve psikolojik ihtiyaçlarını karşılayabilmek için, çevresini etkiler ve çevrenin etkilerini de kendisinde hisseder. Birey, kendini saran doğal çevre, sosyal çevre ve fiziksel/yapma çevrenin oluşturduğu karmaşık bir bütünün parçası olarak doğar ve yaşamı boyunca bu bütünün bileşenleri ile sürekli etkileşim içinde bulunmaya devam eder. Çevre, üç ana grupta incelenebilir (Ocakçı, 1995) :

- Doğal çevre; topoğrafik, coğrafik ve jeolojik koşullar ile iklim, bitki örtüsü, gibi belirgin şartları olan doğal ortamdır.

- Sosyal çevre; Bireyin ait olduğu toplumun daha önceden oluşmuş ve o toplum için karakteristik haline gelmiş olan, nüfus yoğunluğu, çeşitli kurumlar ve kültürel alışkanlıkları içeren ortamdır (Ocakçı, 1995). Bu ortamın bileşenleri; dil, din vb. özellikler, aile ve akrabalık strüktürleri ve çocuk yetiştirme yöntemleri, yerleşme örüntüleri, toprak bölünmeleri ve toprak sahipliği sistemleri, yiyecek alışkanlıkları, yöresel ve sembolik sistemler, statü belirleme yöntemleri, tavırlar ve sözsüz iletişim, algısal şema, mahremiyet, yoğunluk ve sahiplenilmiş alan sınırı, konuttaki davranışlar, çalışma, ortak iş yapma, ticaret gibi çeşitli mekanizmalar şeklinde sıralanmaktadır (Turgut, 1990).

- Fiziksel/yapay çevre; insanoğlunun, ihtiyaç ve istekleri doğrultusunda kendi eliyle yarattığı yaşam çevreleridir.

İnsanoğlu, dünyada varolduğundan beri, yaşaması için gerekli beslenme, barınma, uyuma vb. temel gereksinimlerini karşılayabilmek amacıyla, üzerinde bulunduğu doğal çevreyi biçimlendirerek, yaşayabileceği bir çevre yaratmak çabasına girmiştir. Yaşamak için temel unsurların başında gelen ‘barınma’ gereksinmesi onu önce çevresindeki doğal mekanları kullanmaya yöneltmiş, daha sonraları kendisi için yapma çevreler yaratması söz konusu olmuştur. Bireylerin ürettiği, yaşayabileceği, dış iklimsel-fiziksel koşullardan korunabileceği, barınabileceği ilk konutlar olarak, doğal çevreyi hemen hemen olduğu haliyle kullandığı mağaralar, gruplar halinde yaşayan insanların ilk konut yerleşmeleri olmuştur. İnsanlar, zaman içinde değişen toplum yapıları ve gereksinimleri doğrultusunda çevrelerini değiştirmiş ve geliştirmişlerdir (Rapoport, 1969).

Kültür ve yerleşim konularını ele alan bir çalışma; iklim, coğrafya, topoğrafya, bitki örtüsü ve zararlı hayvanlardan korunma gibi doğal çevreden gelen etkilerin ne kadar kesin olursa olsun, benzer şartlara sahip farklı yerleşimlerin, birbirine benzemeyen özellikler gösterdiğini ortaya koymaktadır. Bir diğer nokta ise doğal ortamın verileri sınırlı sayıda yerleşim özellikleri belirleyeceği halde ortada oldukça fazla sayıda yerleşim çeşidi olduğudur. Yine aynı çalışmada; benzer yöresel koşulların değişik yerleşim düzenlerini oluşturabildiği ve benzer yerleşimlerin de çok farklı alanlarda gerçekleşebildiği görülmektedir. Örnek olarak; hemen hemen aynı doğal şartlara sahip olan Balkanlarda çok farklı özelliklerdeki yerleşimler olduğu görülmektedir (Rapoport, 1969).

“Doğa yeri hazırlar, insanoğlu da onu kendi ihtiyaç ve arzularını tatmin edecek şekilde organize eder”. Her sosyal/kültürel sistem varolabilmek için, kendi yaşama özelliklerine uygun, yeterli bir doğal çevreye ihtiyaç duymaktadır. Kültürel sisteme ait öğeler, doğal çevrenin çeşitli boyutlarında yer almaktadır (Güvenç, 1994). Doğal şartları şekillendiren, hatta bazen geri plana atan ve aynı zamanda belli bir bölgede bütünleyici bir özellik gösteren kavram; sosyal sistemin zemini oluşturan ‘kültür’dür. Kültür, insanı insan yapan herşeydir (Rapoport, 1969). Bu sebeple insanların, çevrelerini oluşturma ve kullanma sürecinde kültür şekillendirici bir unsur olmaktadır.

İnsanoğlu, içinde bulunduğu doğal ortamın şartlarında, bir takım ihtiyaçlarını karşılamak için, kültürel sistemin etkileriyle biçimlenen objeler, yollar, binalar, yerleşimler vb. fiziksel/yapay çevreyi oluşturmaktadır (Ocakçı, 1995). Bu

yapay çevrelerin, nasıl biçimleneceğini belirleyen unsur; o toplumun(bireyin-grubun), yaşam biçimi ve günlük alışkanlıkları, inanış, algılayış ve hissediş tarzı yani kültürü'dür. Bu sürecin sonucunda ortaya çıkan somut görüntünün kendine has tüm özellikleri, ait olduğu toplum veya bireyin kimliğini ifade etmektedir.

İnsan-çevre etkileşiminde *kültür* kavramı, çevrenin biçimlenmesi ve kimlik oluşturulması açısından önem taşımaktadır. Kültür kavramını, anlamlarının çeşitliliğinden, bilimadamları tanımlamakta zorluk çekmişlerdir. İnsan-çevre ilişkileri açısından kültür kavramı, çeşitli temel özellikleri ile şöyle tanımlanmaktadır:

- Kültür, inançlar ve algılamalar; değerler ve normlar; grup ya da toplum davranışları ve alışkanlıkları setidir (toplumun sosyal kimliği).
- Kültür, belirli grup tarafından ortak görüş olarak paylaşılan, algılama, hissetme ve davranışları belirlemek için kullanılır (toplumun sosyal kimliği).
- Kültür, ortak inanışlar, değerler ve davranış biçimlerini çok yavaş oluşan kültür değişimine rağmen, eğitim ve sosyalizasyon süreciyle kendi kendine korur ve diğerlerine aktarır (toplumsal kimliğin sürekliliği veya değişimi).
- Kültür, fiziksel çevrede belirir; konut, yerleşme ve tüm yapay çevreler, kültürel değerleri yansıtır (toplumsal kimliğin üç boyutlu olarak ifadesi), (Turgut, 1990).

Diğer bir çalışmada kültür; soyut, toplumsal, öğrenilebilen, tarihi sürekliliği olan, değişen bir kavram olarak ele alınmaktadır. Bu çalışmaya göre;

- Kültür, her bireyin yaşamı içinde kazandığı alışkanlıklar (davranış ve tepki eğilimleri)'dir. Kültürleme süreciyle birlikte birey yaşamı boyunca toplumsal bir eğitimden geçer ve toplumun kurallarını öğrenir.
- Kazanılan alışkanlıklar ve öğrenilen bilgiler tümüyle konuşma veya yazılı kaynaklar yoluyla kuşaktan kuşağa aktarılmaktadır, böylece kültürün süreklilik özelliği oluşmaktadır. Kültürün sürekliliğini gelenek ve görenekler sağladığından, kültür denildiğinde ilk önce bunlar düşünülmektedir.

- Kültür, bir grubun  yeleri tarafından paylaşılan alışkanlıklar, kabul edilen davranış tutum ve değerler bütünü olduğu için birleştirici, bütünleştirici ve bundan dolayı da toplumsaldır. Kültür sistemi grup birliğini ve dayanışmasını sağlayan duygular ve hizmetler, sosyal denetim mekanizmaları ve düşmanlara karşı savunma kuruluşları destekleyerek kendi varlığını korumakta ve sürdürmektedir.

- Kültür, insanın biyolojik ve psikolojik ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde zaman içinde denenmiş çözüm yolları ile oluşmuş bir kurallar bütünüdür.

- Kültür; yayılma, ödünç alma, öykünme, vb. yollarla çevresindeki kültürlere benzer; bununla beraber, koşullar değiştikçe mevcut çözüm yollarının, kültürel sistemi oluşturan bireylerin biyolojik ve psikolojik istek ve ihtiyaçlarını karşılayamadığı durumlarda, kültürel sistemde, sorunları çözecek deneme ve düzeltmeler yapılarak yeni kurum ve kuruluşlara gidilmektedir. Bu süreç içinde, sistemin belli bir kesimindeki değişmeler, diğer kurumları da değişmeye zorlamaktadır. Geride kalan kurumlar değişime katılamazlarsa yeni sorunlar gündeme gelmektedir. Bu gibi sorunların çözümü için, yeni kültürel kurum ve öğelerine ihtiyaç duyulmaktadır. Bu   z m yolları ya yabancı kültürlerden alınır ya da difüzyon yoluyla kendiliğinden girer. Bununla birlikte, kalıcı çözümler, daha çok toplumun kendi yaratıcılığına, eski kurumlarla yenilerinin etkileşmesine ve bütünleşmesine (kültürlenme) bağlıdır.

- Kültür; maddi, gözlenebilir bir olgu olmadığı için, tanımlanmakta zorluk çekilmektedir. Bununla beraber, bu soyut kavramı besleyen ve destekleyen olaylar, konular, kurum ve değişkenler gözlemlenebilir türdendir. Bu bakımdan kültür kavramı, bir toplumdaki kültürel öğeleri, kuram ve süreçleri ve bunların karşılıklı ilişkilerini anlatmaktadır (Güvenç, 1994).

Kültür, Antropoloji biliminde; uygarlık, toplum, sosyal süreçler ve toplum kuramı gibi temel kavramlar ile açıklanmaktadır. Tüm bu kavramlardan kültür kelimesinin çeşitli tanımları olduğu söylenebilir. Bunlar:

- Bir toplumun hayat biçimi,
- İnsanların içinde bulunduğu yaşam koşullarına uyumlarının toplamı,
- Belli bir düşünceler sistemi ya da bütünü,

- Varlığın yapısını (ilişkilerini) belirleyen, sosyal bir süreçle öğrenilen uygulama ve inançların, maddi ve manevi öğelerin tümü,
- Sosyal-kültürel yaşamdaki eylemlerin ve araçların ortaya koyduğu ve nesnelleştirdiği anlamlar, değerler ve kurallar ile bunların etkileşim ve ilişkileri, bütünleşmiş ve bütünleşmemiş grupları,
- Toplumsal olarak öğrenilen ve aynı yoldan yeni kuşaklara aktarılan davranış örüntüleri ya da kalıpları,
- Sosyal etkileşim ürünü olarak, doğanın yarattıklarına karşılık, insanoğlunun yarattığı hemen herşey,
- Maddi öğelerin, davranışların, düşünce ve duyguların, simge (sembol)'lere dayalı bir örgütlenmesidir.

Kısaca özetlenirse kültür, bir toplumun üyesi olarak, insanın kazandığı bilgi, sanat, gelenek-görenek ve benzeri yetenek, beceri ve alışkanlıkları içine alan karmaşık bir bütündür. Yani kültür, öğrenilmiş, saklanmış ve öğretilen; eğitimle yeni kuşaklara aşılanan bir içeriktir (Kongar, 1972).

Toplumun sosyal ve fiziksel çevrelerindeki yaşamlarında kimlik ve kültür kavramları birbiri ile yakından ilişkilidir. Kısaca kültür, bir toplumun kendine özgü özelliklerini taşıyan yaşam biçimi olduğuna göre, bu özelliklerin yaşama nasıl yansıdığının görüntüleri, onun kültürel kimliğini göstermektedir.

2.2. Fiziksel Çevre - İnsan Etkileşimi ve Kimlik Kavramı :

Yaşanılan çevreye bakıldığında; çevrenin kentsel mekanda büyük ölçekte yapılmış bir mimarlık ürünü olduğu görülür. O çevrede uzun süre yaşayan herkes, çevreye ilişkin anılar ve anlamlardan oluşan farklı bir imaja sahiptir. Çevresel imaj adı verilen bu zihinsel harita, gözleyen ya da gözlenen(çevre) arasında iki yönlü bir iletişim süreci sonucunda oluşur. Çevre, farklılık ve ilişkileri sunar, gözlemci algıladıklarını amaçları doğrultusunda seçer, düzenler ve anlamlı kılar.

Çevresel imaj üç bileşen ile analiz edilir:

- Kimlik
- Strüktür

- Anlam

Analiz için, bu bileşenlerin özetlenmesi gerekir. Gerçekte bir imaj için öncelikle nesnenin onu, diğer nesnelerden ayıran ve farklı bir nesne olarak tanımlayan kimliği olmalıdır. Kimlik, burada bireysellik, tek ve özgün olmak anlamındadır. İkinci olarak imaj kavramı nesnenin diğer nesnelerle veya gözlemcilerle olan üç boyutsal veya model ilişkilerini içerir. Sonuncu olarak ise, nesne pratik veya duygusal olarak gözleyici için bir anlama sahip olmalıdır (Lynch, 1960).

Çevresel kimlik; ülke, bölge, kent, mahalle, köy vb. gibi değişik ölçeklerde ortaya çıkabilir. Çeşitli grup veya birey kimlikleri, içedönük, dışa dönük, pozitif veya negatif kimlik biçimleri olarak çevresel veya çevresel olmayan işaretler kullanılarak bildirilmektedir (Duncan, 1981): Çevresel Olmayan Elemanlar: Giyim tarzı, saç stili, dil, din, gelenekler, kurallar vb.'dir. Bu elemanlar sabit değildir ve grubun/bireyin ait olduğu kültürünün özelliklerinden gelmektedir. Çevresel (Fiziksel) Elemanlar: Çevresel elemanlar da kendi içinde değişmez, yarı-değişken elemanlar olarak ayrılır. Mahalleler ve evlerdeki, çit vb. sınırlayıcı elemanlar; bahçe, bitki düzenlemeleri, mobilya ve iç donatılar ile tüm mimarlık ürünü çevreler sabit veya yarı-değişken elemanlar olarak kimlik ifade etmektedirler (Duncan, 1981).

Kimliğin bildiriminde, bireyler(alıcılar) işaretleri farketmeli, algılamalı, anlamalıdır. İşaretlerin önemi, kimliğin bilinip bilinmemesine göre değişir. Eğer bir grupta içeridekiler ve diğerleri kimliği biliyorsa, işaretlerin önemi düşüktür. İyi kurulmuş, değişmez değerlere sahip meslek, din vb. sınıflar sisteminin varlığı biliniyorsa, bu durum hem içeridekilere, hem de yabancılara kimlik konusunda yardımcı olur. Kimliğin grup içinde ve dışında bilinmesi; giyinme, saç stili, fiziksel görünüm, yemek yeme alışkanlığı vb. davranış biçimleri ile sergilenir. Kimlik, içte ve dışta tanınmıyorsa, sosyal kimliği bildiren yer kimliği önem kazanır ve kimliğin gösterimi farklı çevresel işaretlerle olur. Bu çevresel işaretler, mekan içinde konumlanma(merkezde veya sınırda), yerleşim modelleri, peyzaj düzenlemeleri, konutlar gibi sabit elemanlar ve bununla beraber, çeşitli yarı-değişken elemanları da içine alır (Duncan, 1981).

Kimlik ve genel olarak dünyaya anlam verme, dünyayı algısal boyutlarda sınırlandırmaktır. Bunların bazıları, ön/arka, kadın/erkek, kutsal/kutsal olmayan,

iyi/kötü vb. şeklinde oluşurken, kimlik tanımlama konusunda biz ve onlar ayrımı da önem kazanmaktadır. Varolan çevre bu ayrımların bir görüntüsüdür. Bu ayrımlar mekanda, zamanda, bölgede, fiziksel olarak, kıyafetle, dille vb. özellikler ile gerçekleştirilir. Çevre, kimliğin ifade edilmesinde, düzenlenişinde, mekan ve anlamın zamanla bağlantılı bir organizasyonu şeklinde, iletişimi düzenleyici olarak rol oynar (Duncan, 1981).

Bir çalışmada kent kimliği, çevresel sınıflandırmadan faydalanılarak ele alınmaktadır :

- Doğal çevresel faktörler bazen bir yerleşimin kuruluş özelliklerini belirler ve ona başkalarından farklı özellikler kazandırır.
- Dil, din, aile yapısı, yeme-içme alışkanlıkları, gelenekler, sözsüz davranışlar, algısal şema, mahremiyet, yoğunluk ve alansalcılık gibi sosyal çevreden gelen faktörler ile ticari ortaklıklar, yönetim görevleri gibi bir takım mekanizmaların işleme; ile statü ve sosyal kimliğin oluşturulma ve anlatılma yolları, eğitim vb. davranış şekilleriyle, gruplar veya kişiler yaşadıkları çevrede, kendilerini diğerlerinden ayırır ve kimliğini ortaya koyar.
- Doku, renk, biçim, oran, ölçek veya boyut gibi görsel özellikler ile, duygusal veya tarihi faktörleri içeren anlam ve dini, kamusal veya ulaşım gibi fonksiyonel özellikler fiziksel/yapay çevresel faktörler olarak ortaya çıkar ve kimliği vurgular (Ocakçı,1995).

Buna göre; konut yerleşimi, doğal, sosyal ve insan yapımı/yapay çevrelerin karışımı olan özgün bir formdur. Dolayısıyla; kent kimliği çeşitli doğal, sosyal ve yapay çevrelerden gelen faktörlerin, karmaşık etkileşimini yansıtan bir mozaik olmaktadır (Ocakçı, 1995).

Kimliklendirme, bütün bir çevreyi anlamlı hale getirebilme deneyimidir. Böyle bir bütünlük içinde, bazı belirgin özellikler özel anlamlara sahip olur. Burada, 'oryantasyon' kavramı da kimlik konusuyla bağlantılı bir durum olarak ortaya çıkmaktadır. Kimliklendirme, nesnelerin özelliklerini algılamayı amaçlarken; oryantasyon ise, onların üçüncü boyuttaki ilişkilerini toparlar. Birey, nesneleri kimliklendirmeden de onlar arasında yer alabilir, veya tam bir oryantasyon olmaksızın, nesneleri belirli özellikleri ile kimliklendirebilir. Ancak, her ikisi de

koşullara bağlı olarak bir diğerinden daha güçlü olmak şartıyla her zaman vardır (Schulz, 1993).

Sonuçta; kimliklendirme, daha çok nesnenin biçimiyle ilişkili iken, oryantasyon, üçüncü boyuttaki yönelimi yakalamayı amaçlar. Bu durum, genellikle mimarlıktaki fonksiyonlarla kimliklendirme ‘temsil etmek’, oryantasyon da ‘kabul etmek, içine almak’ şeklinde açıklanabilir. Böylece, her çevre çeşitli anlamları temsil eder ve aynı zamanda belirli hareketlerin gerçekleşmesine izin verir, onları içine alır (Schulz, 1993).

Çevreyi bir strüktüre oturtma ve kimliklendirme; hareket eden bütün canlıların, yaşamsal özellikleridir. Bunun için çok çeşitli görsel veya duygusal yöntemler kullanılır. Yapılan çalışmaların çoğunda, insanların yol bulma konusunda mistik bir içgüdü olduğu ortaya çıkmıştır. Burada, daha çok dış çevreden gelen kesin duygusal işaretlerin kullanımı ve organizasyonu söz konusudur. Organizasyonun işleyişi; bireyin, hayatta kalma ve hareket etme özgürlüğü ile verimli olabilmesi için temeldir (Lynch, 1960).

Kimlik kavramının sözlük anlamı ve çeşitli araştırmalardaki tanımlarına şöyle yer verilmektedir:

Günümüzde ‘kimlik’ kavramı ile kent ölçeğinden, değişik mekan ölçeklerine kadar farklı düzeylerde karşılaşılmaktadır. Bu çeşitlilik içinde tanımları aşağıdaki şekilde sıralanabilir :

- ‘Bir kimsenin, bir grubun bireyselliğini, ayırtedici özelliğini oluşturan, onun başkalarından ayırtedilmesini ve kendini kendi olarak bilmesini sağlayan sürekli ve temel özelliği’ (Anon, 1986).

- ‘Birşeyin farklı görüntü ve koşulların altında değişmeyen mizacı’ (Duncan, 1981).

- ‘Bir şey olmak, başka bir şey olmamak durumu’ (Duncan, 1981).

- ‘Bireye özgü, duygu, düşünce ve davranışların örgütlenip bütünleşmesi’(Güvenç, 1994).

- ‘Fiziksel veya fiziksel olmayan içe ve dışa doğru bir sınır düşüncesi’. Bu tanıma göre; bir bütün diğerlerinden farklı olmak koşuluyla kendini görür ve başkaları tarafından farkedilir. Bu durum temel olarak, bireye veya

başkasına ait kültürü içine alan özel durumların ayrımıdır. Anonime karşı olan, kişisel ayrımları ön plana çıkaran bu tanım, kişisel kimlik ve grup homojenliği arasındaki farklılıkları, ortak veya kişiye özel alanların ayrımını zorunlu kılmaktadır (Duncan, 1981).

Kimlik olgusundan, gruba ve kişiye ait olarak iki şekilde söz edilebilir. Bununla beraber, kişisel kimlik, grubun değişkenleri ile bağlantılı, aile yaşamı, okul deneyimi, sosyal kategoriler ve gruplaşma, dini ve etnik eğilim, cinsiyet, yaş, mekanların düzenlenişi gibi gelişimsel bir dizinin sonuçlarına dayalı tanımlandığı için, olduğu grubun kültüründen etkilenmektedir (Duncan, 1981).

Sonuçta; kimlik kavramı ele alındığında, bir grubun, kişinin ya da herhangi bir nesnenin tekliği, kendine özgü ve diğerlerinden farklı olma hali ön plana çıkmaktadır. Aynı zamanda, bireyden, gruba, ulusa, tüm insanlığa kadar değişik ölçeklerde, kimliğin bütün şekilleri 'öz' ve 'sınır' kavramları ile ortaya çıkmaktadır. Buradaki süreç; iki basamakta gerçekleşmektedir (Duncan, 1981):

1-) Özleri ve diğerlerinden zıtlıkları kapsayan bütün farklılıklarının tanımlanması,

2-) Kendin ve diğerleri şeklindeki iki alanı birbirinden ayıran sınırın özelliklerinin tanımlanması. Sınırın özellikleri, alansal(kişiye ait alan) , üç boyutlu, dinsel veya ahlaki olabilir. Sınırlar; farklı gruplar içinde dil, giyim tarzı, saç stili, çeşitli gruplara üyelik, mekanda yerleşim ve davranış kurallarıyla anlatılır. Etnik, kişisel veya dinsel vb. gibi, kimliğin bütün biçimleri, farklı alan ve kimlikler arasında bir zıtlıklar düzeni kurmaya çalışır. Bu farklılıklar, aynı zamanda sosyal birlikleri de ayırıp karşılıklı iletişim kurmalarına öncülük eder (Duncan, 1981).

Kimlik kavramı, içe ve dışa dönük olmak üzere iki temel grupta incelenir:

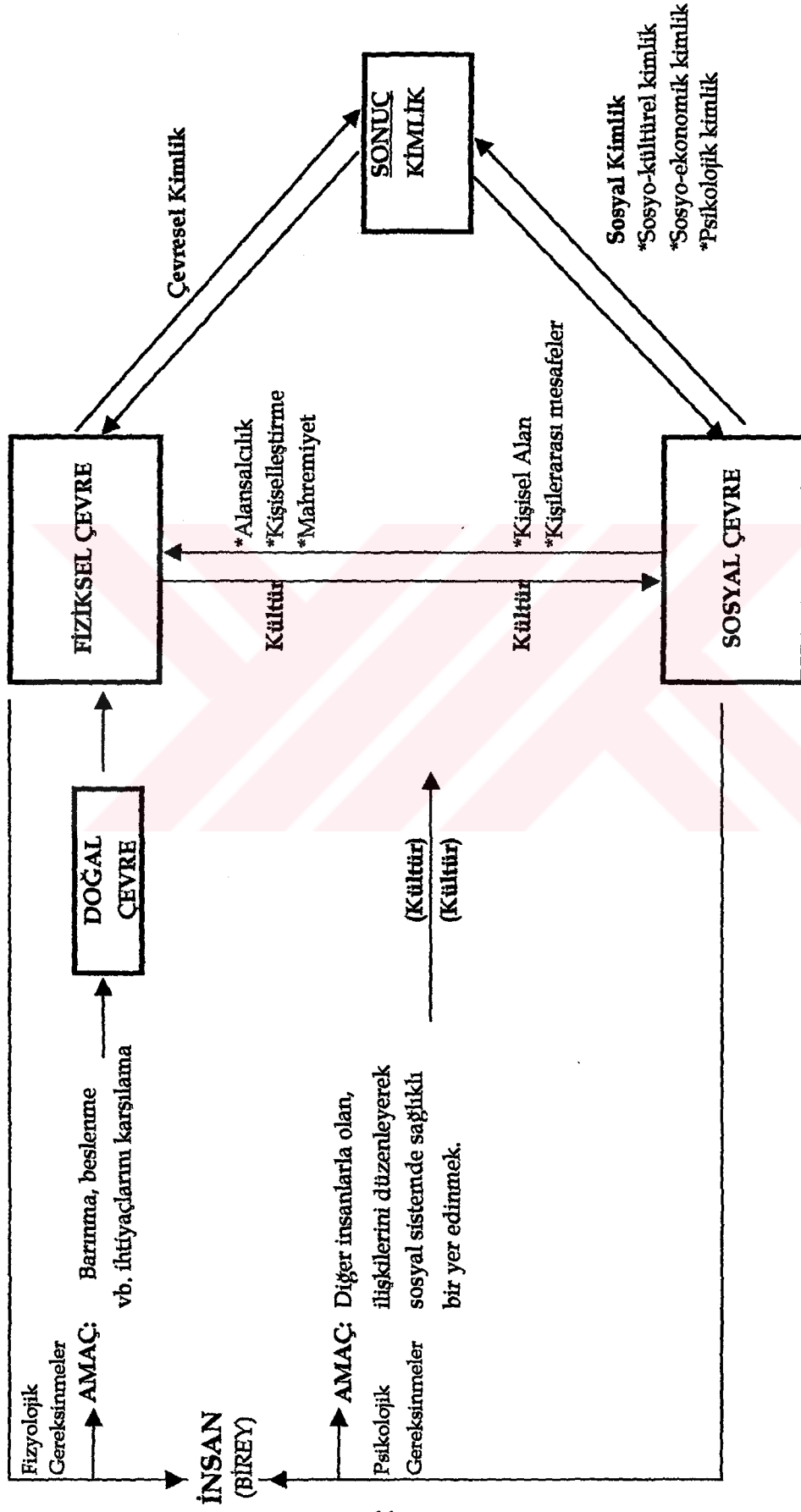
1. İçe dönük kimlik :Kimliği bir bireye veya gruba ait tutarak bir iç dünya oluşturmaktır ve çevresel veya çevresel olmayan özellikleri farklı yollarla anlatır.

2. Dışa dönük kimlik : Kimliği başkalarına anlatmak amacıyla kendin ve diğerleri arasında bir sınır kurmaktır. İletişimin açıklığı kadar okunaklı olması burada önem kazanmaktadır ve başarılı olmak, mesajların güçlü olmasına bağlıdır. Konutlar veya diğer mekanlarda kullanılan çevresel işaretler dışa dönük kimliğin bir

göstergesidir. Dışa dönük kimliğin iletilmesi, çevresel veya çevresel olmayan bilgi akışı ve deneyiminin bir görüntüsü olarak ortaya çıkmaktadır (Duncan, 1981).

2. 3. Bireyin Sosyal Sistemdeki Davranış Mekanizmaları, Kültür ve Kimlik :

Fizyolojik ihtiyaçlarını en ilkel dönemlerden itibaren yaşama çevreleri oluşturmak için bir amaç olarak belirleyen insan; aynı zamanda bir birey olarak psikolojik gereksinimlerini de doyuma ulaştırmak ve bir denge içinde yaşamını sürdürmek istegindedir. Bu doğrultuda, kişi, sosyal sistem içinde diğer insanlarla olan ilişkilerini düzenlemek ve kendisine sağlıklı bir yer edinmek amacıyla, birtakım mesafeler, sınırlar ve bunları anlatan çevresel olan (gözle görünür/somut) veya çevresel olmayan (gözle görünmeyen/soyut) işaretler kullanmaktadır. Birey, sosyal sistemdeki ilişkilerini gerçekleştirirken şu davranış mekanizmalarını kullanır: Kişisel alan, kişilerarası mesafeler, alansalcılık, kişiselleştirme ve mahremiyet. Kişi, bu iletişim yollarını kullanırken bazen, çevresiyle arasına görünmez mesafeler koyar(kişisel alan ve kişilerarası mesafeler); bazen de gözle görünür bir şekilde çevresini çeşitli elemanlar yardımıyla düzenler. Kullanılan işaretler çevresel/fiziksel ise, kimlik çoğunlukla somut olan yapay çevrede ; çevresel olmayan sözlü veya sözsüz iletişim yöntemleriyle ise sosyo-kültürel alanda ifade edilir. Diğerleriyle iletişim kurarken, bazı uzaklıklar veya sahiplenilmiş bölgeler yardımıyla çevreyi düzenleme ile sonuçlanan aktivitelerde bulunan birey; böylece *kimliğini* ifade etmiş olur. Bu aktivitelerin; zaman, mekan, şiddet ve mesafelerinin detaylarını bireyin, grubun ya da toplumun ait olduğu *kültürün* karakteristikleri biçimlendirmektedir (Şekil 2.1.).

Şekil 2.1. İnsan- Çevre- Kimlik Etkileşimi

Kişisel alan ve kişilerarası mesafeleri bildirirken birey daha çok giyim tarzı, dil, ses tonu, vücut dili, mimikler gibi sözsüz işaretleri veya doğrudan sözlü iletişim gibi sosyal boyutlu öğeleri kullanır. Egemenlik alanı kişiselleştirme ve mahremiyet gibi davranış mekanizmalarında ise bundan farklı olarak, birey daha çok çit vb. engeller, iç düzenleme, çeşitli renk ve özellikteki donatı ve mobilyalar gibi çevresel/fiziksel elemanları kullanmaktadır. Bireyin etrafında gördüğü yapay çevre elemanları; bu davranış mekanizmaları sonucunda oluşmuş, ait olduğu birey veya grubun kimliğini yansıtan görüntüler/simgeler taşımaktadır. Ancak, bunların yanında etkiyi güçlendirmek için sözlü ve sözsüz iletişim biçimlerinin de kullanıldığı görülmektedir.

Kişisel Alan

Kişisel alan hakkındaki araştırmalarda çeşitli benzetmeler ve karşıtlıklar içeren tanımlar bulunmaktadır. Bunlara göre : Kişisel alan, insan vücudunu saran, görünmez sınırlarıyla, davetsiz misafirleri içine almayan bir alandır (Hall, 1968).

Kişisel alanın 'sınır' kavramı; hem bireyin kendi iç dengesinin hem de toplumsal dengenin sağlıklı bir biçimde devam ettirilmesi açısından önemli bir işlev üstlenmektedir.

Sonuç olarak; kişisel alan, görünmez sınırlarıyla, kişiyi sarar ve onunla hareket eder. Ancak bu alan, sabit ve değişmez değildir; özel, dinamik, değişebilen sınır düzenlemesine sahip bir alan olduğu için, duruma göre değişebilen birçok mahremiyet mekanizmalarından bir tanesini oluşturarak toplumun sosyal dengesini ve bireyin psikolojik dengesini korur (Hall, 1968).

Kişilerarası Uzaklıklar

Kişilerarası uzaklıklar dört gruba ayrılmaktadır:

- Duyusal verilerin farkedilme uzaklığı; (30-35 cm) arasındaki mesafeyi içerir. Bu uzaklık, yakın ilişkiye sahip olan arkadaşlar veya eşler içindir ve genellikle bu alana yabancılar giremez.
- Kişisel uzaklık; (40 cm ile 80 cm) arasındaki uzaklığı anlatır. Genellikle bu alanın yabancı biri tarafından kullanılması toplumda gerilim uyandırmaktadır. Kişisel alan/mekan iletişimde olmayanların ayrıldığı mesafe olup,

kişilerarası etkileşimde samimi mesafeye göre, daha formal iletişim olanakları sunmaktadır.

- Sosyal uzaklık; (80 cm ile 200 cm) arasındaki uzaklığı içerir. Bu mesafede kişiler, birbirleriyle kolayca iletişim kurabilme imkanını yitirmektedir. Sosyal mesafe, iş ortamlarında, çalışanlar arasında vb. bazı sosyal durumlarda görülmektedir.

- Kitlese uzaklık ; 200 cm'den sonraki uzaklıkları içerir. Bu mesafe, halkın toplandığı ve genellikle yüksek statüye sahip kişilerin kullandığı resmi uzaklıktır (Hall, 1968).

Farklı toplumlarda, farklı sosyal ve kültürel alışkanlıklara sahip kişiler, diğer insanlarla ilişkilerinde değişik mesafe kullanma alışkanlıklarına sahiptirler (Hall, 1968.).

Birey, etrafından gelen uyarımları istenen düzeyde tutacak şekilde davranmaktadır. Kişisel alan da, bireyin başka insanlardan veya çevresinden aldığı duyumları düzenlemesine yardımcı olmaktadır (Mc Andrew, 1993).

Kişisel alan, iki insan arasındaki ilişkinin düzeyini belirleyen ve etkileşimi sağlayan sözsüz davranışlar sisteminin en önemli elemanıdır. Bu davranışlar, kişilerarası uzaklığın yanı sıra, gülümseme, göz teması, vücut yönelimi, duruş ve dokunuş gibi sözsüz davranışları gibi kültürden kültüre değişen mekanizmaları içine alır (Mc Andrew, 1993).

Egemenlik Alanı :

Egemenlik alanı; kişi veya grubun özel olarak sakladığı birşeyi kullandığı, savunduğu, sınırları sabitlenmiş bir mekandır. Bu tanım; yerin psikolojik olarak kimliklendirilmesini, sahiplenme davranışlarıyla sembolize edilmesini ve oradaki nesnelerin düzenlenişini içerir (Mc. Andrew, 1993).

Alansal davranış, birey veya grup tarafından sahiplenilmiş nesne veya yerlerin kişiselleştirilmesini, işaretlenmesini içeren, birey veya grubu diğerlerinden ayıran bir sınır düzenlemesidir (Hall, 1968).

Tanımlardan elde edilen sahiplenilmiş alanların temel özellikleri aşağıdaki gibi sıralanabilir:

1-) Bir yerin sahipliği ve hakları.

2-) Bir yeri işaretleme ve kişiselleştirme .

3-) Saldırıya karşı savunma hakkı.

4-) Temel fizyolojik gereksinimlerden, zihinsel ve estetik gereksinimlerin karşılanmasına kadar değişen birçok fonksiyona hizmet.

İnsanlar ve hayvanlar alansal davranışı farklı yollarla sergilerler. İnsanların sahiplendiği alanların kapsamı değişiklikler gösterir, sadece alanlar değil objeler hatta fikirler fiziksel engeller veya sembolik işaretler ile bir düzen içinde belirtilir (Lang, 1987).

Kişiselleştirme :

Kişiselleştirme; alanları işaretlemek veya içindeki nesneleri sahiplenmek, dolayısıyla bunları talep edebilecekleri uyarmak eylemidir. Bunun oluşturulması bazen bilinçli veya bazen bilinçsizdir. Bu davranış, alansal denetim arzusunun ve estetik zevklerin ifadesi olduğu kadar; çevreyi davranış örüntülerine uydurma çabalarının sonuçlarının da ilke haline getirilmesidir (Lang, 1987).

Alanların veya çevrenin kişiselleştirilmesi, insanın içinde yaşadığı konut ve çevresi için çok önemlidir. Yapılan bir araştırmada, öğrenci yurtlarında kullanılan oda düzenlemelerinin miktar ve çeşitlerinin, öğrencilerle çok yakından ilişkili olduğu gözlenmiştir. Bu çalışmalar sonucunda; politik, dini ve felsefi inanışlar, kişisel ilgi alanları, (referans başlıkları), eğlenceli veya sanatsal düzenlemeler, aile veya kasaba resimleri gibi kişiselleştirmede önemli olan bazı özelliklere ulaşılmıştır (Mc Andrew, 1993).

Bir başka araştırmada, bireyin evinin dışını düzenlemesinin, komşularıyla olan ilişkiyi arttırmak için olabileceği ileri sürülmektedir (Mc Andrew, 1993).

Konutlarda yapılan bir diğer araştırmada, ev sahiplerinin, kiracılara göre, evlerini birtakım işaretlerle daha fazla kişiselleştirdikleri saptanmıştır. Bireyin kendisine ait olanla ilgili kişiselleştirme çabalarının, o alana olan bağlılığı arttıracak ve aynı zamanda diğerlerine karşı doğru olan veya olmayan etki ve baskılarını besleyeceği ileri sürülmektedir (Mc Andrew, 1993).

Kişiselleştirme, bireye başkalarından farklı olma şansı verirken; tek, özel olma ve kimlik kavramlarını da gündeme getirmektedir.

Altman egemen alanın görüntülerini, bir tablo haline getirmektedir (Hall, 1968):

<i>AKTÖRLERİ</i>	<i>ÖLÇEKLERİ</i>	<i>TİPLERİ</i>	<i>FONKSİYONLARI</i>
Bireyler	Nesneler	Birincil	Kişisel kimlik
Küçük gruplar	Odalar	İkincil	Sosyal sistemin uzantıları
Geniş ortaklıklar	Evler	Kamusal	
	Mahalle ve kent		
	Ülke		

Şekil 2.2. Egemen Alanın Görüntüleri

Alanı sahiplenene kişiler bireylerden, küçük gruplara ve geniş ortaklıklara kadar değişirken, sahiplenilmiş olan alanın ölçekleri de bir nesneden, odaya, evlere, topluluklara ve uluslara kadar uzanmaktadır (Şekil 2.2.).

Egemenlik Alanı, birincil, ikincil ve sosyal olarak sınıflandırılmaktadır (Hall, 1968):

- Birincil alanlar, özellikle bireyler veya gruplar tarafından sahiplenilerek, kullanılmakta, açık bir şekilde kimliklendirilerek, sürekli denetlenmekte ve kişilerin gündelik yaşamlarında bir odak oluşturmaktadır. Bu alana örnekler; bir yatak odası, bir ailenin evi, bir şirketin ofisleri, bir ulusun toprakları vb. verilebilir. Bütün bu alanlar, sahibi için psikolojik olarak çok önemlidir. Bu alanlar tamamen denetim altında olduğundan, beklenmeyen veya davet edilmeyen kişilerin bu alana girmesi çok güçlü savunma hareketlerine neden olmaktadır. Birincil alanlar bu özelliklerinden dolayı; kişisel-itibar, kişisel –kimlik ve iyi olabilme durumunu etkilemektedir.

- İkincil alanlar, ilk gruba göre; daha az özel, psikolojik olarak daha az önemli ve bu yüzden sahipleri tarafından daha az kontrol edilen, kullanımları genellikle geçici olan alanlardır. Bu alana örnekler; kişilerin evlerinin yakın çevresini kullanma ilişkileri, yakın arkadaşların biraraya gelerek kurdukları klüp vb.'dir. Bu tip alanlar, kullanıcıları tarafından, sahiplenilen ve sıkı denetim altında tutulan birincil

alanlarla; temel sosyal kuralları izleyen, hemen herkes tarafından kullanılabilen kamusal alanlar arasında bir köprü oluşturmaktadır.

- Sosyal alanlar; geçicidir ve genellikle kullanıcılarının yaşamlarında önemli bir yere sahip değildirler. Bireylerin çoğu, geçici, kısa sürelerde, belirli sosyal kuralları izlediği sürece kamusal alanları kullanma hakkına sahiptir. Bu alanlara; parklar, plajlar, otobüs veya tren koltukları, restoran masaları vb. örnek verilebilir.

Her kültürde, kişiler, aileler, akraba grupları; kontrol altında tutabilecekleri yer veya eşyalara sahiptirler. Örnek olarak, birçok ailenin birarada yaşadığı topluluklarda bile, her ailenin yeme-uyuma-yaşama alanları bir sınırla ayrılmıştır ve bu denetimin sıkı kuralları bulunmaktadır (Hall, 1968).

Araştırmalarda, kişisel alanı kendi içinde açıklayan üç tip egemenlik alanı belirlenmiştir: Bitişik, merkezi ve destekleyici. Bitişik alan, bireyin kişisel alanıdır. Merkezi alanlar ise ev, sınıf veya çalışma yeri gibi, kişiselleştirme oranı yüksek, güçlü bir şekilde savunulan ve yönetilen alanlardır. Bir araştırmacı, merkezi alanları yarı-özel mekanlar olarak adlandırırken; destekleyici alanları ise yarı-kamusal alanlar olarak tanımlamaktadır. Yarı-özel alanlar, yatakhane holleri, konut yerleşmelerindeki yüzme havuzları veya evlerin önündeki yürüme yollarıdır ve bu mekanlar birçok kişi tarafından kullanılmaktadır, bu nedenle geçici bir sahiplenme söz konusudur. Çevresel-kamusal-destekleyici alanlar ise; kişi veya gruplar tarafından kullanılır, ancak anonimdirler yani sahipleri belli değildir (Lang, 1987).

Kişilerle alanların farklı biraraya gelişleri konusunda incelemeler yapan araştırmacılara göre, dışarıdan bakıldığında ev, içinde yaşayan birey için, birincil alandır. Konut, ailenin oturduğu, sıkı bir şekilde denetlediği, misafirlerin ne zaman gelebileceği konusunda söz sahibi olduğu bir yerdir. Evde yaşayan üyeler açısından bakıldığında; birbirleriyle ilişkili olarak; birincil, ikincil ve kamusal alanların farklı ölçeklerde ortaya çıktığı görülmektedir. Ebeveyn ve büyük çocukların odaları, kullanım ve giriş kontrolü tamamen kendilerine ait, birincil alanlar olarak görev yapmaktadır. Örneğin, banyo veya çift kişilik odalar ikincil alanlardır. Evdeki, ailenin daha az denetlediği mutfak, oturma odası gibi başka bölümler ise; kamusal alanları temsil etmektedir (Hall, 1968).

Egemenlik alanının, topluluklar, geniş gruplar, küçük gruplar ve bireyler düzeyinde önemli işlevleri vardır. Bunlar; planlama, başkalarının davranışlarını

önceden tahmin etme, sürekli eylemlerin devam edebilmesi ve bir yerde güvenlik sahibi olmaktır. Bu düşüncelerin ışığında; iki temel olguya ulaşılmaktadır: Kişisel denetim ve sosyal sistemin düzenlenmesi (Veitch, Arkkelin, 1995).

Egemenlik alanları, kişi veya grupların, başkalarıyla kendileri arasındaki sınırları belirlemektedir. Kişi bir odayı veya evi kendine göre düzenlediğinde; başkalarına kendi alanının nerede başlayıp bittiğini anlatmakta ve böylece kendi değer ve inanışlarını duyurmakta, çevresine bir kişisel damga vurmaktadır. Toplumlar ve uluslar, kendi hayal dünyalarını yansıtmak ve kendilerine ait alan sınırlarını işaretlemek için birtakım sembol veya sloganlar kullanmaktadır. Bireyler, kendi alanlarını belirlerken, doğal coğrafik göstergeleri veya insan yapımı nesne ve sembollerini kullanırlar. Tarih boyunca şehirlerin çevrelerini saran duvarlara sahip olması, semt çetelerinin duvarları işaretlemesi, ailelerin evlerinin etrafını çit vb. nesnelerle sınırlandırması gibi, büyük topluluklardan, küçük gruplara ve bireye kadar her ölçekte bu çaba olduğunu göstermektedir (Hall, 1968).

Egemenlik alanının esas amacı; mahremiyeti sağlamak, yani özel yaşamı korunmak ve düzenlemektir. İnsan için evin, mahremiyetini düzenlediği ve diğer eylemler üzerinde denetim kurduğu bir yer olması, sağlıklı yaşamın önemli bir parçasıdır. Bu yeri oluşturmadığında insanda ortaya çıkan gerilim, birçok soruna neden olabilir. Birey ölçeğinde sahiplenilmiş alanlar; kişinin kabul ettiği düzeyde sosyal ve fiziksel uyarımların bütünleştiği ortamlardır. Bireyin kendi alanında olmasının, hoşlanma, rahatlama ve denetleme hissi gibi psikolojik ve davranışsal etkileri vardır. Egemenlik alanı, bireye kendi hayatını denetleme yetkisini verir, yani kişi kiminle ve ne zaman iletişime geçeceğine kendi karar verir (Hall, 1968).

Egemenlik alanı; sosyal sistemin organizasyonunda çok önemli rol oynar. İnsan ilişkileri; birbiriyle uyumlu, sahiplenilmiş, farklı mekanların denetimi olmadığında karmaşıklaşır. Sahiplenilmiş alanlar, ilişkileri düzenleyerek sosyal kuralları destekler ve uygulanmasını kolaylaştırır (Mc Andrew, 1993). Genellikle sosyal sistemin görevini yapamadığı durumlarda alansal düzenlemelerin yeteri kadar etkili olmadığı görülür (Veitch, Arkkelin, 1995). Egemenlik alanının, sosyal organizasyonla ilişkisi, günlük yaşamda da görülmektedir. Yapılan bir araştırmada, birçok ailede yemek masasındaki sandalyeler, çift kişilik yatağın tarafları, elbise dolabı vb. gibi belli alanların sahiplenilmiş olduğu ve bu kurallar sayesinde ailenin karışıklık yaşamadan günlük hayatını sürdürebildiği ortaya çıkmıştır (Veitch ve

Arkkelin,1995). Alansal denetim, genellikle işaretlerle veya sahip olmanın diğer göstergeleriyle ifade edilir. Sınır belirleme daha çok bir yerin işgal edildiğinin kanıtıdır. Birey veya gruplar tarafından işgal edilmiş masa ve odalardan diğer insanlar kaçınmaktadır ve bu durumda işgal, alansal denetimin bir sembolü olmaktadır (Veitch, Arkkelin, 1995).

Egemenlik alanı ve kişisel alan, benzer terimler gibi görünse de, çok çeşitli yollarla birbirinden ayrılırlar:

1. Egemenlik alanı durağan iken, kişisel alan bireyle beraber gezer.
2. Egemenlik alanlarının işaretleyicileri, diğerlerinin görebileceği şekildeyken, kişisel alanın sınırları görülmez.
3. Kişisel alan, kendi merkezinde odaklanmış bir yapıya sahipken, egemenlik alanının merkezi genelde bireyin evidir.
4. Kişiler genelde kendi egemenlik alanlarında bir baskınlık kurmak için savaşırlar, oysa diğerlerinin saldırılarından korunmak için geri çekilme kişisel alana özgüdür.

Araştırmalar bireylerin, kişisel alanlara saldırılardan, mümkün olduğunca kaçındığını ve bu durumun özellikle karşı cinslerde daha çok olduğunu göstermektedir. Kişisel alana saldırıldığında, genellikle, saldırıya uğrayan kişi yerini bırakmakta ve uzaklaşıp gitmektedir (Mc. Andrew, 1993).

Mahremiyet :

Mahremiyet kavramı farklı araştırmacılar tarafından, çeşitli zamanlarda tanımlanmıştır. Bu tanımlar şöyle özetlenebilir (Lang, 1987):

- “ İletişimleri kontrol etme yeteneği, seçenekler sunma ve istenen iletişimlere başarabilme ”.
- “ Bir kişi veya grubun, diğerlerine karşı olan hareketlerini düzenlemesiyle geliştirilmiş bir sınır oluşumu ”.
- Kişilere ve gruplara istedikleri zaman başkaları ile iletişim kurma veya yalnız kalma olanağı veren bir düzenleme.

- “ Sözsüz iletişim ve sosyal geleneklerin gözlenmesi, mahremiyetin çevresel düzenleyicileri olarak önemli verilerdir ”.

Mahremiyetin tanımlarında; genellikle bireylerin veya grupların, diğerleriyle olan görme, işitme ve koku alma vb. duyu organlarıyla olan iletişimlerini denetleme yeteneğine sahip olmaları üzerinde durulmaktadır. Mahremiyet, günlük yaşamda, çok açık bir öneme sahiptir ve alansalcı davranışların birçoğu mahremiyeti korumak içindir. Bireyler genellikle, fiziksel ve sosyal çevrelerinde bir tehlike hissettiklerinde, özel yaşam taleplerinin yasal olduğunu ileri sürerek, istenmeyen kişileri uzaklaştırırlar (Veitch ve Arkkelin, 1995).

Mahremiyet, bireyin veya grubun kendilerine ait seçici bir denetimdir. Kişi veya grupların, ilişkilerini düzenlemek, başkalarıyla ya da çevre ile ilişki kurmak için çaba sarfetmesi, seçici denetimi oluşturmaktadır. Bu bakımdan mahremiyet, egemenlik alanı ve kişisel alan kavramları, birbiriyle yakından ilişkilidir. Kişisel alan ve egemenlik alanı, sözlü, sözsüz ve çevresel anlatımlarla, kültürel alışkanlıklarla mahremiyet düzenlemesine yardımcı olacak düzenlemeler olarak biraraya gelmektedirler. Mahremiyet için yapılan düzenleme, kişilere ve gruplara istedikleri yer ve zamanda, istedikleri şekil ve koşullarda iletişim kurma veya yalnız kalma olanağı sağlamaktadır (Hall, 1968).

Kişi, açık bir biçimde, çevresindeki insanlarla birlikte olmak isteyip istemediğini sözlerle anlatabilir. Bu şekilde sözlü davranışlarla anlatılan mahremiyet ile sadece iletişimin olup olmayacağı değil, iletişimin özelliği de belirlenir veya kişiye göre de karar vermek mümkün olur. Kişi her zaman mahremiyet isteğini sözlü iletmeyebilir, yüz şekli, mimikler, bakışlar, el-kol hareketleri veya vücut duruşuyla olumlu ya da olumsuz mesajlar vererek, iletişimi düzenleyebilir. Sözsüz davranışlar bazen de sözlü davranışlar ile birlikte kullanılır.

Birey bazen fiziksel çevreyi kullanarak mahremiyete ulaşmak isteyebilir. Çitler, bariyerler veya o alanın bireye ait olduğunu gösteren diğer işaretler, yabancıların davet edilmeden işaretlenen alana girişini engeller.

Farklı kültürel özelliklere sahip toplumlarda, insan yaşamındaki mahremiyet istekleri, sınırları değişmekte, çeşitlenmektedir. Bununla beraber, bütün toplumların, sınırları hatırlatan, saldırıları cezalandıran ve kişisel alan özgürlüğü ve hakkını koruyan sistemleri bulunmaktadır (Veitch ve Arkkelin, 1995)

Mahremiyetin; kişisel denetimi sağlamak, duyuların salıverilmesine izin vermek, kişisel gelişmeye yardım etmek ve iletişimi sınırlayıp korumak vb. gibi fonksiyonları ve farklı amaçlar sunan dört türü vardır (Hall, 1968):

1. Yalnızlık: Başkalarının gözetiminden uzak olma özgürlüğüdür.
2. Yakınlık: Başka bir kişiyle beraber olurken, dış dünyadan uzak olma tercihidir.
3. Anonimlik, tanınmazlık: Kalabalıkta olup görünmeme arzusudur.
4. Korunma: Bireyin istenmeyen saldırılara karşı, psikolojik bariyerler kurma isteğidir.

Mahremiyetin başarılı bir şekilde uygulanması birey ve grupların psikolojilerini olumlu etkilemektedir.. Bu oluşumdaki başarısızlık; kişisel-kimlik, kişisel-saygı ve kişisel-değerlerde karışıklıklara neden olmaktadır. Kişisel-kimlik; bir kişinin veya grubun, zihinsel, psikolojik ve duysal açıdan kendi varoluşlarını anlamalarıdır. Sonuç olarak, kişisel kimlik ve bir anlamda kişisel değer, bireyin başkalarıyla olan iletişimindeki sınırı kontrol edebilme yeteneğini içermektedir. Mahremiyet mekanizmaları, kişinin kendi sınırlarını belirlemektedir. Bu sınırların geçişleri; bireyin kontrolü altındaysa, bireysellik gelişmektedir. Kişisel tanımlama ve sınırlama için, önemli olan bir başka özellik, kişinin istediği zaman iletişim kurma yeteneğidir. Eğer kişi, yaşamını ve çevresini kontrol edebiliyorsa, sınırlayıp tanımlayabiliyorsa ve etkinlik alanını gözleyebiliyorsa; o kişinin çevresinde ve yaşamında ne olduğunu anlama ve tanımlama yönünde temel adımları atmış olduğu ortaya çıkmaktadır (Hall, 1968).

Mahremiyet kavramı insan eylemlerinde önemli bir yere sahip olduğu için bütün kültürlerde bulunmaktadır. Birey, yalıtılmış sosyal yaşantısı olan kırsal kesimde veya karmaşık kent yaşamında başkalarıyla olan iletişimini düzenlemeksizin veya sınır oluşturmaksızın, psikolojik ve fiziksel sağlığını koruyamamaktadır. Burada toplumların kültürel farklılığı, mahremiyeti “çevresel, sözlü, sözsüz” farklı kombinasyonlar ile oluşturmasında ortaya çıkmaktadır (Veitch, Arkkelin, 1995).

2. 4. Kültürel ve Toplumsal Değişme, Süreklilik ve Kimlik :

Kültürel kurumların herhangi birindeki değişme, kültürü ve dolaylı olarak diğer kurumları az veya çok etkilemektir. “Kültür kuramı” aynı zamanda bir “sosyal değişme kuramı”dır ve toplumun kimliğini etkilediği için önemlidir. Kültürel değişme; *kültürleme*, *kültürleşme*, *kültürlenme* ve *kültür değişmesi* gibi farklı şekillerde gerçekleşmektedir. Bu süreçlerin toplumsal kimliğe olan etkileri; kimliğin korunması/sürdürülmesi, bozulması, kaybolması ya da yeniden oluşturulması şeklinde görülmektedir. (Güvenç, 1994).

Kültür süreçleri arasında en önemlisi ve evrenseli sayılan kültürleme; kişinin doğumundan ölümüne değin kendi toplumunun kültürel özelliklerini öğrenmesi, toplum tarafından istenen, beklenen insan olması sürecidir. Yani en geniş anlamıyla toplumsal boyutlu eğitimidir (Güvenç, 1994).

Kültürleşme; ayrı toplumlarda, birbirinden değişik kültürlerle yetişmiş, eğitilmiş birey ve grupların birbiriyle etkileşime girmesi, karşılıklı olarak birbirinden etkilenip değişmesi sonucunda yepyeni bir kültür bileşiminin oluşmasıdır (Güvenç, 1994).

Kültürleme ve kültürleşme süreçleriyle yetişen birey, grup ve toplulukların, birbiriyle etkileşim süreci içinde kendi geleneksel kültürüne özgün katkılarda bulunması, yeni öz ve biçimlerin denenip sınanması, toplumların kendi kendilerini yenileme süreci “kültürlenme” olarak ortaya çıkmaktadır (Güvenç, 1994).

Kültür değişmesi yukarıda sözü edilen süreçlerin genel bileşkesinin, belli zaman aralıklarında yapılan durum saptaması ya da değerlendirmesidir. Kültürel değişim, toplumda her zaman varolan, zamana- mekana ya da toplumun özelliklerine bağlı olarak hızı değişen bir olgudur. Süreklilik, kültürleme ve kültürlenme ile sağlanmaktadır. Güncel kültür sorunları, yalnız değişimden değil, değişim sürecinin hızından, dengesizliğinden doğmaktadır. Toplumun tüm katmanları aynı hızda ve yönde değişmediği gibi, bazı kurum, grup ve kesimler, ötekilerden biraz daha hızlı veya yavaş değişince, geçiş aşamasındaki toplumlarda kaçınılmaz sorunlar oluşmaktadır (Güvenç, 1994).

Kültürel kavramların kimlik ile olan ilişkilerine bakıldığında; kavram kültürleme süreciyle birlikte sürekliliğin devamını yani toplumsal kimliğin

korunması ve sürdürülmesini sağlamaktadır. Bu durum genellikle toplumların doğasında bulunmaktadır. Burada değişimi yaratan, genellikle kültürleşme sürecidir. Eğer toplum kurumlarının temelleri, kültürleşme ile oluşabilecek değişimi bünyesinde karşılayabilecek potansiyele sahip ise kısa bir geçiş döneminden sonra, kültürleşme sürecine geçilir, yani toplum yeni kültür bileşimleri, yeni öz ve biçimlerden yola çıkıp, onları sınıyarak, kendi geleneksel kültürüne özgün katkılar sağlar ve kendi kendini yeniler. Toplumun farklı katmanlarının, kültürleşme ile gelen dış etkileri özümseyebilecek özelliklere sahip olmadığı durumlarda, geçiş dönemi uzun ve sorunlu olur ve toplum, kendisini yenilemek yerine eskisinden farklı bir duruma geçmiş olur. Bu oluşum sonucunda, genellikle kimlik korunamaz; kaybolur, toplum kimliksizleşir ya da farklı bir kimlik kazanır.

Daha genel anlamda toplumsal değişme için “toplumun temel düzenindeki kaymalar” şeklindeki tanımın yanında çeşitli tanımlar bulunmaktadır (Kongar,1972):

- Toplumsal değişme toplumun yapısındaki temel değişimleri içerir: Ailenin örgütlenişi, ekonomik durumu, dini inançları, insanlar tarafından benimsenen değerler ve kullanılan teknolojiye oluşan değişimler vb.
- Toplumsal eylem ve etkileşim kalıpları ile, toplumsal yapının değişmesi.
- Toplumsal yapıdaki değişme, toplumun büyüklüğü, birey ve kurumların parçaları arasındaki kompozisyon, denge veya örgütlenme şeklinde meydana gelen değişme.
- Toplumsal sistemlerin yapı ve fonksiyonlarında meydana gelen önemli değişimler.

Kısacası, toplumsal değişme, sosyal kurumların belirlediği, sosyal ilişkilerden meydana gelen toplumun yapısındaki değişmedir. Yani gerisinde bireylerin davranışlarını ve ilişkileri belirleyen kurumların değişmesidir. Bu kurumlar; din, ahlak, kültür, ekonomi, siyaset, eğitim gibi çeşitli alanlardaki insan etkinliklerini düzenlerler ve her birindeki değişme diğerlerindeki değişimin sonucudur ve başka değişmelerin de nedeni olmaktadır.

Toplumsal değişme modelleri şu başlıkları kapsar:

- Alt yapı ve üst yapı olarak bütün insan ilişkilerini kapsayan toplumsal yapı (Ekonomi, eğitim vb.)
- Anlamlar, değerler, kurallar ve gelenekler yani kültürel yapı.
- Bunlara bağlı olarak siyasal yapı (Kongar, 1972).

Dünyada, özellikle haberleşme ve ulaşım olanaklarının ilerlemesi ile farklı nitelik ve gelişme aşamalarında olan toplumlar birbirleriyle yoğun bir iletişim içine girmektedirler. Böylece, farklı yapıdaki toplumlar, birbirlerine yaklaşmakta ve ekonomik, siyasal ve kültürel etkileşim içine girmektedirler. Bununla beraber, bireylerin bir yeniliği kabul etmeleri; haberli olma, ilgi duyma, değerlendirme, deneme, kabul ve uygulama aşamalarından geçtikten sonra gerçekleşmektedir (Kongar,1972).

2. 5. Ev, Kimlik ve Değişim :

İnsanoğlu varoluşundan itibaren, kendine bir barınak yaratma çabasında olmuştur. Bugüne kadar farklı kültür ve toplumlardaki insanlar çevrelerine şekil verirken en fazla konut üzerinde durmuşlardır.

Konut öncelikle, bir yere yerleşmek, güvende olmak ve mahremiyeti sağlamak gibi yaşamın temel niteliklerini bünyesinde toplar, bireyin yemek yeme, uyuma, yiyecek toplama ve pişirme, çocukların ve hastaların bakımı gibi gereksinimlerine yanıt verir. Kişinin dış dünya ile iletişim kurmasını sağlarken toplumsal boyutu gündeme gelir. Konutun diğer bir işlevi, bireyin başkalarını da ortak etmek ve sürdürmek istediği yaşam biçimi ve değerleri için simgeler seçmeye ve bunları yansıtmaya olanak sunmasıdır (Özsoy, 1994).

İnsan, konutun kendi yakınlığı içinde dünya ile olan bağlantısını sağlar. Bunu yaparken herhangi bir yol ve amaç belirlemek zorunda değildir çünkü dünya evin hemen dışında açık ve belirgindir. Aynı zamanda, konut gündelik hayatın geçtiği yerdir. Gündelik yaşam, bireyin varoluşunun sürekliliğini vurgular ve ona güvenli tanıdık bir çevre sağlar. Bununla beraber insan, yaşamının amaçlarını konutta bulamaz. Her bireyin rolü, genel olarak dünyada paylaşılmış değerler üzerine kurulu, bir iletişimler sisteminin parçasıdır. Katılım için birey evden ayrılmak ve bir yol seçmek zorundadır, sosyal alanda başarılı olunca; kişisel kimliğini keşfetmek için

tekrar evine çekilir. Bu anlamda evi, yaşam ile ilgili anılarını topladığı ve bu anıları yeme, içme ve eğlenmeden oluşan gündelik yaşamıyla bağladığı yer olur. Sonuçta kişisel kimlik konut yerleşiminin özü durumundadır ve bu kimliğin gelişimi, evin biçimini belirler (Schulz, 1981).

Tüm insanlar için ev; dünyanın merkezi ve bir düzen yeridir (Duncan, 1981). Kendilerinden yaşadıkları yerin resmini yapmaları istenen çocuklar, evlerini resimde ortaya koyup resmi onun etrafında geliştirmişlerdir. “Konutu ev yapan” kavramın, insan ve yer arasındaki bağ olduğu ileri sürülmektedir. Aynı zamanda bu bağ, içindeki otonomi, mahremiyet ve çevresel hakimiyet gibi belirgin yaşam temalarının önemini de açıklamaktadır (Mc Andrew, 1993).

“Ev” kelimesi, insan için sadece bir barınak olmaktan daha fazla şeyler ifade eder. Ev kavramı duygusal temellere oturan, insan ve evi arasındaki anlamlı ilişkileri temsil eder. Aynı zamanda, bireyin mekanda ve zamanda yönlendirilmiş ve kendini denetimli hissettiği, güvenli bir mekana gönderme yapar. Kısacası ev, kişi ile dünyanın geri kalanı arasında birincil bağlantıdır (Lawrence, 1987).

Yapay çevreyi oluşturan çevresel elemanlar arasında en çok konutun kimlik bildirdiği görülür. Konut, bireyin yaşamında önemli bir yere sahiptir, çünkü zamanının çoğu burada geçer ve birey için en yüksek, en etkili anlamı içermektedir. Genellikle konut kültürün bir ölçütü olarak kullanılır ve onun önem ve değeri çeşitli kimlik biçimlerinin göstergesi olarak yer alır (Özsoy, 1994).

Bireyin evinde yer alan, yarı-sabit elemanların yerini veya özelliklerini değiştirerek kendi kişisel kimliğini evine verdiği görülür. Kişi, yarı-sabit elemanların, kolayca yerini değiştirerek, farklı durumlara getirerek, kimliğinin algılanmasını sağlayacak özel mesajlar verebilmektedir. Kişi çevreye hakim olma ve kişisel kimliğini ifade etme yöntemi ile olumlu, pozitif kişisel kimlik ortaya koymaktadır (Duncan, 1981).

Kişisel kimliğin ifade edilmesinin en belirgin yolunun konutu simgesel hale getirmek olduğu ileri sürülür. Kişinin benlik imajı ile özgün kişiselliği doğal ve kaçınılmazdır (Duncan, 1981).

Fiziksel çevre yaşamdaki anlam ve düzen yaratma konularında fiziksel çevre, önemli bir rol oynar. Yaşanılan yerin anlamı; bağlar ve yaşanan deneyimler ile oluşan kişisel kimlik ile çok yakından ilişkilidir. Evsiz olmak, sosyal açıdan kabul

görmemektir ve bundan dolayı evsiz duruma düşmek psikolojik sorunlara neden olur (Mc Andrew, 1993). Evin, fiziksel tasarımı, iklim, teknoloji, ekonomi ve sosyo-kültürel verileri olduğu kadar, kişinin zevklerini ve tercihlerini de yansıtır (Rapoport, 1969). “Evler kişisel deneyimlerin biriktiği bir yerdir” (Lawrence, 1985). Gerçekte konut, bireyin “kendin olma” anlamını güçlendirebilir, diğer insanlara evin sahibinin niteliklerini anlatır, grup üyeliğini ve sosyal statüyü işaretler. Bu aşamada ev, içinde yaşayan bireyler için kişiliğin bir sembolü haline gelir ve sunduğu davranışsal olanaklar ile kişiliklerin oluşmasına yardımcı olur. Aslında evler ve içinde yer alan mobilyalar, bireylerin diğer insanlarla olan iletişimlerinde kullandıkları bedensel dilin bir parçasıdır ve bu, çevredeki insanların alacağı bilgi türünü ve miktarını kontrol eder (Mc Andrew, 1993).

Evin biçimi ve tarzı; içinde yaşayanların, kişiselliğini ve sosyo-ekonomik durumunu belirtir, bu yüzden kendi imajlarını vurgulamak isteyen kişiler, genellikle özel tasarlanmış evleri alır. Konutu bir kişilik ifadesi olarak kullanma, en çok orta ve orta üstü gelir seviyesindeki ailelerde görülür (Mc. Andrew, 1993).

Evlerin içleri; özel, kişisel alanlar ve paylaşılan ortak alanlardan oluşur. Ev sakinleri, bu alanlarda, o mekana özel, toplum kurallarını içeren birtakım kuralları uygulatır ve bu alanlarda kişisel değer ve ilgilerini ifade ederler. Örneğin ortak alanlarda genellikle aile fotoğrafları, sanat eserleri ve ziyaretçilerin ilgisini çekecek diğer gösteriler yer alır. Mobilya seçimi ve dekorasyon ev sahibinin zevkini, değer yargılarını ve maddi olanaklarını yansıtır ve tüm bu bilgileri eve gelen kişilere aktarır. Evin içindeki ortak alanlar, ailenin statü ve değer yargılarının bir sembolü – kimliği- olarak kabul edilirler. Evde gerçek yaşam, ailenin günlük oturma odası, mutfak ve varsa üstü açık iç avlu ya da bahçede geçer. Araştırmalar, mutfağın, aileler için gerçek yaşam merkezi olduğunu ve salon vb. ortak odaların, az aydınlatılmış sıkıcı renkli ve geniş olmasından dolayı eğlenceli bulunmadığını göstermiştir. Yatak odaları, ziyaretçilere kapalı olan mahremiyetin güçlü olduğu alanlardır. Banyolar zaman zaman ziyaretçilere açılan, ortada bir yere sahip olsalar da yine de yoğun bir mahremiyete sahiptirler (Mc Andrew, 1993).

İnsanın hayatında barınma ihtiyacını karşılayanın ötesinde fiziksel çevre içinde, sosyal iletişim düzeylerini oluşturma yolunda böylesine merkezi bir öneme sahip olan konut kavramının sosyo-kültürel değişimlerden etkilenmesi kaçınılmazdır. Toplumdaki olumlu veya olumsuz yöndeki değişimler, en küçük ölçekte o toplumun

bir parçası olan bireyi etkileyeceğinden, bireyin yaşam biçimi ve kültürel alışkanlıklarında olan en ufak değişiklik, hayatının merkezinde bulunan konutta yeni görüntülerle ortaya çıkmaktadır. Bu durumda konutun kimliği, bireyin farklı davranış biçimlerine paralel olarak değişim sürecine girebilmektedir.

2.6. Bölüm Sonucu:

İkinci Bölümde, bireyin kendi yarattığı yapay çevresi ile olan etkileşimi sonucunda oluşan kimlik kavramı kültür ile ilişkili bir şekilde ele alınmıştır. Doğal çevre, sosyal çevre ve fiziksel çevre bileşenlerinin oluşturduğu bütünün bir parçası olan birey, doğumundan itibaren ölümüne kadar bu bütün ile etkileşim içinde olmaktadır.

İnsanoğlu varolduğundan beri, yaşamak için temel gereksinimlerinin başında gelen, barınma sorununu çözmek için, kendisine yapma çevreler yaratma çabası içine girmiştir. Yaşam çevreleri oluştururken, doğal şartları yönlendiren hatta bazen geri plana atan ve aynı zamanda belli bir bölgede bütünleştirici özelliği sağlayan unsurun '*kültür*' olduğu açıkça görülmektedir. İçinde bulunduğu doğal ortamın şartlarında, ihtiyaçlarını karşılamak için faaliyete geçen insanoğlu, ait olduğu kültürel sistemin etkileriyle fiziksel çevresini şekillendirir.

Belirli bir çevrede yaşayan insan o çevreye ait bir takım anılar ve anlamlardan oluşan farklı bir imaja sahiptir. Çevresel imaj denilen bu zihinsel harita çift yönlü bir iletişim süreci sonucunda oluşur. Burada çevre farklılık ve ilişkileri sunar, gözlemci/birey algıladıklarını amaçları doğrultusunda seçer, düzenler ve anlamlı kılar. Bu sürecin kimlik, strüktür ve anlam kavramlarını kapsayan bileşenlerden oluştuğu bilinmektedir. Çevresel kimlik, ülke, bölge, kent, mahalle, köy vb. değişik ölçeklerde; grup ve birey kimlikleri ise içe dönük, dışa dönük, pozitif veya negatif biçimlerde ortaya çıkmaktadır. Kimlik türlerinin, çevresel olan veya çevresel olmayan işaretler kullanılarak bildirilmesi söz konusudur. Burada kent ölçeğindeki kimliğin, doğal, sosyal ve yapay çevrelerden gelen faktörlerin karmaşık etkileşimini yansıtan bir mozaik olduğu üzerinde durulmaktadır.

Çevre-kimlik etkileşimi içinde insan; önce çevresel imajını oluşturmaktadır. Çevreyi kendi kişisel özellikleriyle birarada algılayan birey,

buradan aldığı verilerle kendisini etrafındaki diğer insanlara anlatma çabasına girmektedir. Tüm bu çabaların oluşturduğu davranış biçimi bireyin kişisel kimliği ortaya koymaktadır.

Kimlik kavramının tanımları çeşitli olmakla beraber, bir grubun, kişinin veya herhangi bir nesnenin tekliği, kendine haslığı, diğerlerinden farklı olma hali şeklinde bir öz ve bu farklılıkları koruyan bir sınır düşüncesini ön plana çıkarmaktadır. Bunların sonucunda, kişisel veya gruba ait sınırlar/mesafeler bilinçli olarak oluşturulur ve kişinin/grubun kendi psikolojik sağlığı ve toplumsal denge açılarından bu mesafelerin korunması ve bunların getirdiği davranış biçimlerinin uygulanmasının hayati önem taşıdığı ortaya çıkmaktadır. Bu davranış biçimleri; kişisel alan, kişilerarası uzaklıklar, alansalcılık, kişiselleştirme ve mahremiyet'tir. Kullanılan işaretler çevresel/fiziksel ise, kimliğin çoğunlukla somut olan yapay çevrede bildirildiği ortaya çıkmaktadır. Bu süreçleri yaşarken, çevreyi düzenleme ile sonuçlanan aktivitelerde bulunan birey, böylece kimliğini ifade etmiş olur. Bu aktivitelerin; zaman, mekan, ve mesafelerinin detaylarını ait olunan kültürünün karakteristikleri biçimlendirmektedir.

Bu mesafelerle ilgili davranış biçimleri ve dolayısıyla kimlik oluşturma çabalarının toplumdan topluma hatta yöreden yöreye değişiklikler gösteriyor olması "kültür" kavramına bağlanmaktadır. Kültür kavramı irdelenirken; insanoğlunun edindiği ve kendisinin de yeniden yarattığı bilgi, sanat, gelenek-görenek gibi yetenek, beceri ve alışkanlıklarla beraber bunların bir bütün olarak ahenk içinde varolması ve gelecek kuşaklara aktararak sürekliliğinin sağlanması konuları önem kazanmaktadır.

Kültürel sistem kimlik ilişkisinde, toplumların doğasında varolan kültürleme süreci kimliğin korunması ve sürekliliğinin sağlanmasına katkıda bulunmaktadır. Kültürleşme sürecinin toplumsal kimliğe olan etkileri, toplumsal yapının özelliklerine bağlı olarak değişmektedir. Eğer toplumsal kurumların temelleri, kültürleşme ile gelen değişiklikleri bünyesinde karşılayabilecek potansiyele sahip ise, kısa bir geçiş dönemiyle kültürlenme sürecine giren toplum, kendisini yenilemek ve yeni dönemin ihtiyaçlarına uyum sağlayarak aynı zamanda özünü koruma fırsatını bulur. Diğer durumda, geçiş dönemi uzun ve sorunlu olduğu gibi, sonuçta toplum kimliği kaybolup, toplum kimiksizleşmektedir veya yeni kimlik kazanmaktadır. Toplumsal değişimler her bireyi etkilerken, aslında toplumun değişik

katmanlarında ve farklı hızlarda ortaya çıkan tüm bu süreçler, toplumsal çekirdeği oluşturan bireylerin ilişkilerindeki ve yaşam biçimlerindeki farklılaşmaların yansımalarıdır. Son zamanlarda, iletişim kaynaklarının gelişmesi ve kolaylaşması ile farklı yapılara sahip toplumların birbiri ile yoğun etkileşim içerisine girmeleri değişimi hızlandıran unsurlar olmaktadır.

Konut/barınak; insanoğluna hem günlük hayatını devam ettirme, hem güvenlik ve mahremiyet gibi psikolojik ihtiyaçlarını karşılama hem de dış dünya ile istenilen düzeylerde iletişim kurmak bakımından bireyin hayatında önemli bir kavramdır. Bu bakımdan kişi ile evi arasında son derece kuvvetli bir bağ bulunmaktadır. Böylece aile ya da bireyin kimliğini en kuvvetle ifade ettiği yer evi/konutu olacaktır. Ayrıca, tarihi ve kültürel sürekliliğin sağlanması bakımından kentlerin de şekillenmesinde temel teşkil eden konut, önemli bir yere sahiptir ve kimlik-kültür kavramlarının bir göstergesi olmaktadır.

Bireyin barınma ihtiyacını karşılarken; sosyal alanda diğer insanlarla iletişim kurmak için kullandığı mekanizmaları en güçlü bir şekilde yaşadığı konutu kimlik kavramında ne kadar önemli ise değişim konularının etkilerinin incelenmesinde de o derece belirleyici olmaktadır. Böylece sosyal sistemin en küçük birimi ve dinamiği olan birey ve onu için yaşamın merkezi olan konut tüm bu hareketlilikten etkilenen en belirgin fiziksel çevre elemanı olmaktadır.

BÖLÜM 3

GELENEKSEL TÜRK EVİ

Geleneksel Türk yerleşim kültürü, kimlik konusu ile bağlantılı olarak irdelenirken, bu kavramın ortaya çıkışı ve tarih içindeki gelişimi ile farklı ölçeklerde kimliğini ortaya koyan temel karakteristiklerine değinmek gerekmektedir.

3.1. Geleneksel Türk evi kavramı, ortaya çıkışı, gelişimi:

Türk'lerin Anadolu'ya gelip yerleşmelerinden önceki düzenleri, göçebeliliğin bütün özelliklerini taşımaktadır. Asya steplerinin, yaşamaya ve yerleşmeye elverişsiz olması, sürekli olarak yer değiştirmeyi gerektirmiştir. Bölgedeki elverişsiz koşullar sınırlayıcı, koruyucu bir yaşama çevresinin gelişmesine neden olmuş, kurulan çevre yapay olarak yaratılan iç düzen ilkesini taşımıştır. Türkler İslamiyet'i benimsedikten sonra Anadolu'da yerleşik düzene geçmeye başlamışlardır. Yöresel özellikler, İslam dünya görüşü ve göçebelik kavramı biraraya gelerek yeni bir yaşam tarzını ortaya çıkarmıştır (Küçükerman, 1978).

Geleneksel Türk evi zaman içinde oluşmuş, yöresel özellikler taşıyan bir ev olup, yayıldığı alan içerisinde bu özellikleri iç içe geçmiş bir yapı sergiler (Eldem, 1954). Anadolu ve Rumeli'de en yaygın nitelikleriyle tanımlanan Türk evi, bu yörelere Türkler' in yerleşme süreci ile ortaya çıkmış ve yayılmıştır. Türkler' in Anadolu'yu fethettikleri 11.ve 12. yüzyıllarda, savaş kıtlık ve tutsaklık nedenlerinden göçebe halk, dağlara ve kıyılara çekilirken, tarımla uğraşan kesim ile Selçuklu ileri gelenleri ve aşiret beyleri, kentlere yerleşmişler, böylelikle Anadolu'da 12. yüzyılın sonlarında etkinleşmeye başlayan kent yaşamı, 13. yüzyılda Anadolu Selçukluları kültürü niteliğini kazanmıştır. Anadolu Selçuklu Devleti zamanında Anadolu'nun Türk'leşmesi, bir yandan yerli unsurun müslümanlığı kabul ederek kendi bilgi ve

becerilerini Türk unsurun hizmetine sokması diğer yandan da yerleşmeler dışında kalabalık kitleler oluşturan Türkmenler'in yerleşik düzene geçmesiyle gerçekleşmiştir. Osmanlı Devletinin kuruluşu ve yükselişi ile birlikte, Geleneksel Türk evi de yaygınlaşmıştır (Arel, 1982). Geleneksel Türk evinin oluşmasında farklı ülke insanları, farklı iklim ve topoğrafik koşullar ve diğer dış faktörler etkili olmuştur. Bununla beraber Geleneksel Türk evini oluşturan; halkın yaşam kültürüdür ve Osmanlı devletinin yıkılmasıyla bu ev tipi artık yapılmaz olmuş, varlığı eski yapılarla sınırlı kalmıştır. Özellikle büyük kentlerde gereksinmelerin, tercihlerin ve zevklerin, aile ve toplum yapısının dolayısıyla yaşam anlayışının değişmesi, Geleneksel Türk Evi'nin terkedilmesi veya tercih edilmemesine neden olmuştur. Anadolu'da bu değişim daha yavaş olmuş, bilerek yıkma ve yoketme yerine mirası kabullenme ve hatta benimseme eğilimleri güçlenmiştir (Eldem, 1984).

3.2. Geleneksel Türk evi kimliğinin oluşumundaki etkenler:

Geleneksel Türk evi yerleşiminde, konumlandırılmasında, plan organizasyonunda ve günümüze dek gelen kimliğinin oluşumunda daha önceki göçebe yaşamdan gelen etkiler, toplumsal yapıdan ve inançlardan gelen etkiler önemli bir rol oynamıştır.

Göçebe Yaşamdan Gelen Etkiler:

Türk evi genel plan şeması, yüzyıllar boyu süregelen göçebe hayatın izlerini taşımaktadır. Göçebe hayatın kendine özgü ilkeleri vardır. Bunlar; taşınabilen üst örtü (çadır vb.), taşınabilen alt örtü (halı, kilim, keçe ve benzeri), taşınabilen iç düzen öğeleri (yatak, sandık vb.) gibi unsurlardan oluşmaktadır. Oba, otağ vb. gibi isimler alan barınak yaşamak için hazırlanan bu ilkelerle mümkün olduğunca doğayla yakın olmuştur."Altta toprak üstte gök" deyiimiyle doğayı kabullenmek amaçlanmıştır (Küçükerman, 1978). Doğadan ayrılarak kurulan iç düzen, sürekli taşınabilir olma ve toplumun yaşam kültürüne bağlı çeşitli özellikler gösterir. Dar bir alanda yaşama gerekliliği iç mekanda her noktanın titizlikle kullanılmasını gündeme getirmiş, aynı nedenle tek bir alanda değişik fonksiyonların yerine getirilmesi gerekliliğini de ortaya çıkarmıştır.

Kentlerde yerleşik yaşayan Türk'lerin, evi ile göçebe Türk'lerdeki "oda" kavramları genel kullanma düzeni açısından benzerlikler göstermektedir. Aynı mekanda çalışma, yemek yeme ve yatma eylemleri gerçekleştiğinde boyutlar birbirine yakındır. Ancak çadırda iç düzenin üzerinin örtülmesinde kullanılan malzemeden dolayı şekil yuvarlak iken, yapıda dik açılara dönüşmüştür. Çadırda denk ve sandıkların bulunduğu alan, odada mekanı çevreleyen kapalı dolaplar olmuştur. Göçebe yaşamda çadır, iç ortamın koşullarını belirli bir yere kadar koruyabilir. Bu yüzden iklimsel koşullara karşı iç ortam koşullarının yeterli olmasını sağlamak için devamlı yer değiştirilmiştir (Küçükerman, 1978).

Toplumsal yapıdan gelen etkiler:

Geleneksel Türk evinin mahalle ölçeğinde yerleşiminde, arsada konumu ve plan organizasyonunda, odaların biçimlenişi ve düzeninde toplumsal yapının etkileri önemli bir yer tutar. Göçebe aile ile yerleşmiş aile arasında yapısal değişiklikler görülür. Geleneksel konutta; ana, baba, çocuklar, gelin ve damatlar aynı çatı altında toplanmıştır. Geleneksel konutta; göçebe hayatta kullanılan çadırın yerini odalar almıştır. Tüm odaların bir sofaya ve avluya açılması ve odalar arası bağlantıların yok denecek kadar az olması yine göçebe yaşamın toplumsal yapısının etkileridir. Yerleşme ile birlikte toprağın işlenmesi ve insan gücünün kullanılmaya başlanması, yaşam içinde kişilerin birbirleri ile olan ilişkilerinin değişmesine de neden olmuştur (Küçükerman, 1978).

İnançlardan gelen etkiler:

Geleneksel Türk evinin ve odaların temel düzeninin kuruluşunda dinin önemli etkileri olmuştur. Yaşam biçimini etkileyen İslam dünya görüşü, mahremiyetin güçlü olduğu, içe dönük bir hayat ve dış ilişkilerde kısıtlı çözümleri getirmiş, evin ise sokak ve dış çevre ile ilişkilerini azaltmış, temel yapı ögesi olan odaların daha muhafazakar olmasına yol açmıştır.

Ailede kadın ve erkeğin ayrı önemlerde yer alması, dinin etkisiyle kadın ve erkeğin ayrı mekanlarda yaşamasını gerektirmiştir. Hizmetçi, konuk, kadın ve erkek kullanıcıların kullandığı alanlar belirlenmiş ve özelliklerine göre ayrılmıştır. Bu yapıya göre erkek evin en önemli kişisidir ve evin planında temel kurgunun üzerinde kurulduğu, evin caddeye bakan cephesinde yer alan en önemli, özenli odası

olan Baş oda veya selamlık bölümü ona aittir. Bu mekan aynı zamanda misafirlerin ağırlandığı ve ailenin resmi toplantılarının yapıldığı mekanlardır. Oda içinin eylemlere göre ayrılması en çok bu mekanda görülür (Küçükerman, 1978).

Kadın, aile yapısı içersinde erkekten sonraki yeri alır, günlük yaşantısının çoğunu evde harem adı verilen bölümde geçirir. Harem toplumsal değerlerin etkisiyle dışa kapalı odalardan oluşur, oturma, yeme, ve yatma gibi fonksiyonları yerine getirir. İç düzenlemesinde değişebilirlik ilkesine tümüyle bağılı kalınmıştır. Haremde, kadın, konuk, hizmetçi, ilişkileri odaların biçimlendirilmesinde selamlık kadar yönlendirici olmamıştır (Küçükerman, 1978).

3.3. Geleneksel Türk Evinin Bölgelere Göre Tipleri:

Geleneksel Türk evi çeşitli bölgesel tiplere ayrılmaktadır. Farklı ev tiplerinin oluşması öncelikle farklı topoğrafik durumlara, iklim, coğrafik yapı, ekonomik koşullar, gelenekler ve toplum yapısı gibi faktörlere dayanmakta, bölgeler arası sınırlar bazen kesin, bazen karmaşık olmaktadır. Aynı topoğrafik ve iklim koşullarının olduğu yerlerde farklı ev tiplerinin kullanıldığı da görülmüştür. Bu durum bazı yerlerde belirli bir yapı geleneğinin kökleşmiş ve gelişmiş olmasından kaynaklanabilir. Dönemin ulaşım ve iletişim zorluklarından dolayı aynı coğrafya ve iklim koşullarına sahip yakın yerleşim birimlerinde de farklı ev tiplerine rastlanmaktadır (Eldem,1984).

19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren ulaşım ve iletişim olanaklarının gelişmesi ile İstanbul gibi büyük kentlerde görülen ev tipleri Anadolu'da da görülmeye başlamıştır. Ancak ekonomik koşullar, malzeme ve iklim farklılıkları ve yöresel gelenekler bir tipin diğerlerini yok etmesini önlemiştir (Eldem,1984).

Türk evi kapsamı içinde kalan bölgeler arasında görülen değişik plan tiplerinde farklılık, ahşap çatkı tekniğı, zemin kattaki taş duvar işleme, dolgu ve kaplama malzemeleri, çatı ve saçaklar, çıkma ve çıkma taşıyıcıları, pencere kapak ve korkulukları, ocak ve bacalar, tavanlar vb. gibi detaylarda olmasına karşın yine de bütün olarak Türk evi karakteri kendini hemen belli eder (Günay, 1998).

Bölgelere göre iklimsel koşullar her ne kadar ev tipleri üzerinde etkili olsa da ekonomik koşullar ve malzeme yetersizliğı tiplerde çeşitlemelere gidilmesini

zorlaştırmıştır. İklimin en belirgin etkilerinden biri evlerin kışın soğuk olan bölgelerde tamamen kapalı, yazın çok sıcak bölgelerde geniş avlulu ve dışa açık yapılmış olmasıdır. Diğer bir iklimsel etki de çatı şekil ve eğimlerinde görülmüştür (Küçükerman, 1978).

Yerleşmenin düz ya da eğimli olması, yörede rastlanan doğal yapı malzemeleri; aynı iklim kuşağına sahip bölgelerde farklı yerleşme kurgusu ve farklı yapı malzemeleri ve dolayısıyla değişik yapım teknikleri kullanılmasına neden olmuştur. Örneğin Kayseri ve Niğde bölgelerinde Konya'dan farklı olarak kerpiç yerme taş duvar tekniği kullanılmıştır.

Yöredeki ekonomik koşullar, gelenekler ve toplum yapısı, bölgelerdeki üretim ve iş alanları ev tiplerinin üzerinde etkili olmuştur. Hayvancılık, dokumacılık, böcekçilik, tarım gibi işler için ayrı ayrı alanlar gerekmiş, evin plan organizasyonunda ve farklı yaklaşımlara gidilmesine neden olmuştur.

Geleneksel Türk evinin temel özellikleriyle ayrılan çeşitli tipleri vardır. Ancak “Geleneksel Türk evi” gerçek kimliğini Marmara bölgesi ve Rumeli ile bu bölgelerin en fazla alanı içinde kalan yerlerde bulmuştur. Başlıca tipler şöyle sıralanabilir:

- İstanbul ve Marmara Bölgesi evi
- Ege ve Batı Anadolu Bölgesi evi
- Akdeniz evi
- İç Anadolu evi
- Doğu Anadolu evi
- Güneydoğu Anadolu evi
- Kuzey Anadolu evi
- Karadeniz sahili evi
- Ege sahil ve adalar evi
- Rodos evi
- Alanya evi
- Kayseri evi

- Diyarbakır evi

Yukarıda adı geçen ev tiplerinin tümü “Türk Evi” kavramı içine girmişse de bu kavramın klasik yönde gelişmesine İstanbul, Marmara ve Edirne evleri öncülük etmiştir. Edirne evlerinin farkı Balkan ülkelerine kadar uzanmış olmasıdır. Bu bölgenin önemli merkezleri şöyle sıralanabilir: Türk evi; Marmara evi, Trakya’da İstanbul, Silivri, Tekirdağ, Anadolu’da Gebze, İzmit, Geyve, Lefke, Bilecik, Yenişehir, İnegöl, Bursa, Mudanya, Tırilye (Zeytinbağı) gibi önemli merkezlere yayılmıştır (Günay, 1998).

Osmanlı İmparatorluğu’nun kültürünü etkin olarak götürebildiği yerlerde görülen ev mimarisi Türk evinin tümüyle kendine özgü özellikleriyle ortaya çıkar. En belirgin yapıım sistemi ahşap çatkı arası dolgu veya bağdadi olan örnekler olmasına rağmen; yerel ev geleneğinin çok güçlü ya da ahşap malzeme sağlamanın zor olduğu yörelerde ise önce bezeme ve yapı öğeleriyle başlayan Türk evi etkisi 19. Yüzyıldan itibaren Kuzey Afrika (Mısır), Suriye –Filistin, Ege Adaları, Orta ve Güneydoğu Anadolu ve Doğu Karadeniz Bölgesi’nde plan ve yapıım tekniklerinin de kısmen uyarlanması ile biraz daha belirginleşmiştir. Marmara, Trakya, Anadolu’nun geniş bir kıyı şeridi doğal olarak Türk evi sınırları içindedir. Bulgaristan, Romanya, Yunan ve Yugoslav Makedonyası, Tesalya, Bosna-Hersek, Arnavutluk gibi bölgelerde çok gelişmiş bir ev geleneği olmadığından Türk evi karakteri buralarda yerleşmiş ve güzel örnekler vermiştir (Günay, 1998).

3.4. Geleneksel Türk Evi Özellikleri ve Kimlik İlişkisi

Geleneksel Türk evinde kimlik konusu irdelenirken, Geleneksel doku ve yerleşme, mahalle ve konut ölçeklerinde farklı nitelikleriyle kimliğin oluşmasında önemli rol oynamaktadır.

3.4.1. Mahalle ölçeğinde kimlik:

Türk mahallesinin en belirgin özelliği, genellikle camilerin bulunduğu alanlara odaklanan dar, çıkmaz sokaklardır. Sokaklardaki yer yer genişlemeler çeşmelerin oluşumu içindir. Çeşme ve cami çevreleri ile konut bahçeleri bol ağaçlı olduğu halde, sokaklarda fazla ağaç bulunmaz. Evlerin tamamen dışarıya kapalı

zemin katları, sokakla şekillenir ve sokağa duvarla kapalıdır. Evlerin girişi çoğunlukla bahçedendir. Toplumsal yapıdan gelen bu özellik mahremiyetin çok önemli olduğu, kadının dışa ve yabancılara kapalı bir ortamda yaşaması ilkesinden yola çıkarak, pencerelerin de kafeslerle kapatılmasını getirmiştir. İnsan boyutunu aşan üst katlar ise, bol pencereli çıkma ve cumbalarla desteklenerek, sokağı görüş imkanını arttırmıştır. Sokağın durağanlığına karşın, evin içi ve bahçesi, ağaçları, bitkileri ve oturma alanları ile canlı ortamlardır ve evde yaşayan kadın ve çocukların günlük yaşamlarının merkezi durumundadır. Dışa kapalı bir görünüme sahip evlerden oluşan Türk mahallesinde aslında komşuluk ilişkileri oldukça güçlüdür (Eldem, 1984).

3.4.2. Konut Ölçeğinde, Türk Evi Kuruluş ve Plan Organizasyonu Açısından Kimlik:

Geleneksel Türk evi genellikle 2-3 katlıdır ve eve değişmeyen özelliğini veren üst kattır. Kuruluş açısından Türk Evi kimliğini yansıtan, daha çok yazın kullanılan bu 'ana kat', tek veya birkaç katlı evlerde her zaman en özenli kat durumundadır (Küçükerman, 1978). Sıkışık kent mekanlarında ı ışık, manzara ve havadan daha fazla yararlanmak amacıyla ana kat, zeminden mümkün olduğunca yükseltilirken; geniş bahçelere oturan kasaba evlerinde, doğaya yakın olma düşüncesiyle daha alçak (zeminden 1,5 – 2m) tutulur. Üst katın geometrik düzenine karşın, zemin kat daha organik bir yapıya sahiptir ve binayı nemden korumak için tamamına yakın bir bölümü direkliklerden oluşur. Buralar, sonraları duvarla kapatılarak, depo, ahır, arabalık, taşlık haline getirilmektedir. Zemin, genellikle dövülmüş toprak ve taş kaplıdır (Eldem, 1984). Ailenin yaşamını yansıtan, saksılar, ağaç ve eşyalar zemin katı canlı kılan elemanlardır.

Birçok evde, zemin kat ile ana kat arasında tavan yüksekliği düşük olan asma kat durumunda bir ara kata rastlanır. Daha çok kışın kullanılan bu ara kat ile ana kat arasındaki farklar 19. yüzyıldan itibaren azalmış ancak, üst kat, özelliğini her zaman korumuştur. Türk evinde plan, 'ana kat' üzerine kurulur ve diğer katlar onu destekleyecek şekilde düzenlenir (Eldem, 1984).

Türk evinde plan şemasına bakıldığında, ana kurguyu iki temel öge olan odalar ve odalararası ortak alan olan sofanın yapıyı oluşturduğu görülür (Eldem, 1984); (Tablo 3.1.).

TABLO 3.1

GELENEKSEL TÜRK EVİ PLAN TIPLERİNİN GELİŞİM ŞEMALARI						
	1-) 1 odalı	2-) 2 odalı	3-) 3 odalı	4-) Eyvanlı	5-) 4 odalı	6-) 5 odalı
A) Dış Sofalı Plan Tipi						
1) Dış sofalı						
2) Tek köşklü						
3) Çift köşklü						
4) Tek çıkma köşklü						
5) Çift çıkma köşklü odaları						
B) İç Sofalı Plan Tipi						
1) İki yüzlü iç sofalı						
2) Ek sofalı (dışlı)						

TABLO 3.1

GELENEKSEL TÜRK EVİ PLAN TIPLERİNİN GELİŞİM ŞEMALARI

	1-) 1 odalı	2-) 2 odalı	3-) 3 odalı	4-) Eyyvanlı	5-) 4 odalı	6-) 5 odalı	6-) 6 odalı
C) Orta Sofalı Plan Tipi							
1) Dört tarafı kapalı sofa							
2) Bir tarafı eyyvanlı merkezi sofa							
3) İki eyyvanlı sofa							

Odalar ve Özellikleri

Türk Evi'ne plan şemasına kimlik veren özellik, odaların bir sofa etrafında toplanması ilkesidir. Bu bağlamda, odaların sofa çevresindeki sayıları, dizilişleri ve yönlendirilmeleri, Türk Evi plan tiplerini oluşturmaktadır.

Orta sofalı plan tipi, en az dört odayla oluşturulabilirken; köşe sofalı evlerde, oda sayısı en çok iki veya üç olabilir. Odaların hepsinin aynı yöne bakması isteniyorsa dış sofalı, dört yöne bakması tercih ediliyorsa orta sofalı plan tipi ortaya çıkar. Odalar bu düzen içindeki yerlerine göre bazı özel isimler almaktadır. Sıra içindikiler, orta / ara oda, başındakiler ise yan / köşe oda şeklinde anılırken, köşk ya da eyvandan türetilmiş odaları köşk-oda veya eyvan-oda denir. Plan içindeki yerleri, odalara isimlerini verdiği gibi, bazı özellikler de getirmektedir. Örnek olarak, eğer odalar çift yönde sıralanmışsa dışa bakan odalar ve köşe odalar daha fazla manzara ve ışık olanağı verdiği için değer kazanmaktadır (Eldem, 1984).

Plan tipinde önemli bir yere sahip olan odalar, birçok fonksiyonun- yemek yeme, yatma, oturma vb – gerçekleşmesine imkan vererek; kendi içinde yaşayabilen birimler oldukları için 'hane' veya 'göz' isimlerini de almaktadırlar. Bugün ailenin yaşaması için gerekli olan yapay çevre, bir geleneksel odada ana hatlarıyla sağlanmış durumdadır. Bu özellik, evin kimliğinde önemli bir yere sahiptir. Göçebe yaşamdan gelen, birçok ailenin aynı mekanda barınması alışkanlığı, toplumsal ve dini inanışların dışa kapalı bir aile düzenini getirmesi, bu oluşuma önemli katkılarda bulunmuştur (Küçükerman, 1978).

Odanın biçimlenişi ve kimliğinin oluşumu, bütün bu sosyo- kültürel unsurların yanında, evin taşıyıcı sisteminden ve kullanılan malzemeden de etkilenmektedir. Binanın taşıyıcı sistemi, odaların ve iç-dış ilişkileri belirleyen pencere ve kapıların boyutlarını ve biçimlerini ortaya koyarken, planda ve cephede bazı sınırlamalar getirir. Ancak, ahşap veya kerpiç gibi farklı malzemelerle oluşturulan farklı yapı sistemlerinde de aynı pencere dizilerinin gerçekleştirilme çabaları, kültürel eğilimin ön planda olduğunu göstermektedir (Küçükerman, 1978).

Yapım sistemi ve malzemenin etkileri görülse de, Türk odasının iç düzen çizgileri açıktır. Bazı yapı elemanlarının vurgulanmasıyla ortaya çıkan yatay ve dikey bölünmeler iç mekanda bir hareketlilik oluşturmaktadır. Yatayda en belirgin

çizgi, kapı, pencere ve dolapların üst sınırını dolaşan bir ahşap raftır ve insan boyutlarıyla ilişkili olarak, döşemeden en çok 220 cm yüksekliktedir.

Genelden detaya kadar insan faktörü üzerine odaklanan, basit ve net bir şekilde fonksiyonların yerine getirilmesi amacını taşıyan Türk evinin, insan boyutlarını temel alan tasarım ilkelerine sahip olduğu; bu örnekle açık bir şekilde ortaya çıkmaktadır. Bu düşüncenin ışığında, rafın alt bölümü insan ölçeğinde günlük hayatı yaşarken, üst kısmı tersine, birer görsel zenginlik elemanı olan tepe pencereleriyle renklendirilmektedir. Böylece basit bir raf görünümünde olan yatay hat, Türk odasında fonksiyonel olan günlük hayat öğeleri ve herhangi bir işlevi olmayan tepe pencereleri karşılığını vurgulayan bir kimlik oluşturmaktadır. Yatay bölünme, daha az etkili de olsa, pencere pervazları, kapı kasası gibi düşey elemanları tamamlar. Düşeyde göze çarpan en önemli bölünme, hizmet ve oturma alanlarında, döşeme ve tavan farklılıkları ve araya konulan parmaklıklarla bu mekan ayrımının desteklenmesidir. Oturma alanının tavan ve zemininin daha özenli oluşu, burada ağırlanan konuklara verilen önemi yansıtır (Küçükerman, 1978).

Odalarda yatay ve dikey bölünmelerin yanında, duvarlarda sistem elemanlarının, boyanarak ön plana çıkarılması da önemli bir özelliktir. Bu yaklaşımın en son evresi, duvar dolgusunun en aza indirilerek, iskelet sisteminin tüm elemanlarının, süslemeler ve soyut biçimlerle önem kazanmasıdır. Çevreyle iletişimleri yoğun olan kent evlerinde bu eğilim prestij ve statü bildirme amaçlarıyla daha belirgin bir hal almaktadır (Küçükerman, 1978).

Sofalar ve özellikleri

Odaların ayrı ayrı bir orta mekana açılmasıyla, sofanın evin hareket merkezi durumunda oluşu, Türk evi plan şemasına en belirgin özelliğini vermektedir. Böylece, sergah, sergi, seyvan, çardak, divanhane, hayat vb. isimlerle de anılan sofa; odalararası sirkülasyonun gerçekleştiği bir yayılma alanıdır. Bunun yanında, düğün, eğlence, toplanma vb. törenler burada düzenlendiği için mekan, ailenin bireylerini biraraya getirici bir unsur durumundadır. Sonuçta, Türk evi kimliğinde önemli bir eleman olan sofa, fonksiyonel olarak, geçiş yeri şeklinde bir yapıya sahipken, sosyal açıdan toplayıcı karakter sergiler, mekanın iç düzenlemesi de, hem harekete hem de oturmaya imkan verir şekilde bu karşılığı yaşar.

Geniş alanın dışında kalan yerler; oda sıralarının arasında, 'eyvan', şeklinde boşluklar bırakılarak veya sofanın önüne 'sekilik', tarzında bir çıkıntı ilave edilerek oturmaya ayrılır. Sekilik veya tahtlar, manzaraya yönelik yapılan; iki veya üç tarafı açık olan eklemeler durumundayken, eyvanlar daha korumalı oturma yerleridir. Bazı yerlerde köşk haline gelen sekilikler, diğer odalardan bol pencere veya açıklıklarıyla ayrılır ve serinlemek için oturlan havadar mekanlardır, bazı örneklerde içlerinde fiske ve havuzlar bulunur (Eldem, 1984).

Sofanın en eski şekli açık olanıdır. Açık sofanın, yan duvarları yoktur ve üzerini örten tavan direklerle oturmuş durumdadır. Bu tip Geleneksel konutun ilk dönemlerinde yaygın rastlanan bir plan şeması olup, zamanla çeşitli amaçlar doğrultusunda değişikliklere uğramıştır. Soğuk, rüzgar ve yağmurdan korunmak için, önce yan duvarlar kapatılır, direklerin arası camkanlarla çevrilip son aşamada, büyük pencereler olarak yapıya katılır ve sofa uygun yöne çevrilir. Mahremiyeti sağlamak için, ise sofanın sokaktan ve komşudan görünmemesi için düşey strüktürlerin arası kafeslerle kapatılır ve böylece, çeşitli nedenlerle açık olan sofa, kapalı hale gelir. Bu durum, plan organizasyonunda herhangi bir değişiklik yaratmadığı için plan tiplerine yansımaz. Sofanın, kısımlarından olan yan, ara sofalar ve eyvanlar sayıları ve şekilleriyle ev planlarında çeşitliliğe neden olurlar. Yan sofa, esas sofaya dik olarak gelişmiş, dar, geçit alanlarıdır. Eyvanlar ise oda sıralarının arasında (orta eyvan) veya sofanın yanlarındadır (yan eyvan) (Eldem, 1984).

3.4.3 Bileşen Ölçeğinde, İç – Dış Çevre İlişkileri Açısından Cephe Özellikleri:

Geleneksel Türk Ev tipinde, genellikle taş veya kerpiç duvarlarla sokağa kapalı olan bahçe katlarının ön cepheleri ahır ve eve giriş kapıları, mazgal şeklindeki pencereler ile bazen birkaç küçük pencere ile sağır ve sokağı takip eden organik bir yapıya sahiptir. Bununla beraber, cepheye canlılık ve hareket veren kat, pencere ve çıkmalarla dışa açılan ve kagir taşıyıcı duvarlar veya ahşap direkler üzerine oturan 'esas yaşam katı'dır. Bu katla birlikte eğer varsa orta kat ya da ara kat da pencerelerin biçimlenmesine katkıda bulunmaktadır (Erdem, 1999). Ahşap çatıklı olan üst kat, zaman içinde artan pencere ve çıkma sayıları ile hareketli bir görüntü sergilemektedir (Günay, 1998).

Üst katı taşıyan strüktürel payandalar ve bunların üzerine gelen dikmelerin arasında tekrar eden pencere dizileri, modüler bir sistemi ortaya koymaktadır. Ancak Geleneksel Türk Evi'nde, geometrik ilkelere dayalı oranlar yerine, insan ölçüsüne dayalı, kullanım ve iç fonksiyondan gelen bir ölçü sistemi bulunmaktadır. Türk Evi'nde mekan, kitle ve strüktür, içten ve dıştan aynı netliğe ulaşmaktadır. Cepheyi oluşturan ritm, duvar düzeyinde iç mekanı yansıtan pencere grupları ve sistemi şekilci olmayıp kuvvetli bir geleneğin ve kendine özgü bir yaşam biçiminin sonucudur (Uluengin, 1995). Pencereleler önceleri camsız olduğu halde camın yaygınlaşmasıyla iki yana kanat açılan çerçeveler yapılmıştır. Bir süre sonra ise sürme pencereler görülmeye başlanmaktadır. Pencerelelerin standart ölçülerde olması, ortak bir ritm yaratarak evde olduğu kadar, sokak ve kent bütününe de ahenk sağlamaktadır. Çatı daima dört yana eğimlidir.(Günay, 1998). 'Esas yaşam katı' üzerinde yer alan alaturka kiremitli, kırma ya da beşik çatılar, kireç harçla sıvanmış alaturka kiremit şapkallı bacalarla birlikte cepheleri tamamlamaktadır (Erdem, 1999).

Geleneksel Türk Evi cephesinin genel karakterinde belirleyici unsur olan pencereler, aynı zamanda evin içerisinde dış çevre ile olan en belirgin bağlantısı durumundadır. Duvarlarda boşluk kavramı ile tanımlanan pencere, yapının cephesinde dolu-boş, saydam-sağır karşıtlıklarını oluşturmakta, evin fizyolojik ve psikolojik olarak iç-dış ilişkilerini sağlayan önemli bir elemanı olmaktadır. Yapı yüzeyindeki boşluğun boyut, oran, renk ve ritm etkisi, yüzeyi oluşturan diğer elemanlarla ve kendi arasındaki orantısı, cephenin genel görsel etkisini oluşturmaktadır. Pencerelelerin düzenlenişi sırasında, fiziksel olarak ışıık, hava ve manzarayı görüş fonksiyonları sağlanmakla birlikte ortaya çıkan su, ses ve ısı geçişi gibi dış etkenlerden korunma konuları, pencerenin bölünmesi ile sağlanmaktadır. Pencere düzenleri aynı zamanda özellikle dış çevreden soyutlanmış olana kadına sokağı gösterecek şekilde düzenlendiğinden, psikolojik olarak da önemli katkı sağlamaktadır. İç mekana ışıık sağlanması, alt sıra pencerelerinin üzerinde düzenlenen, sabit camlı alçı pencerelerle gerçekleşmektedir. Ahşap kapak ve parmaklıklarla korunmuş olan alt sıra ise havalandırma ve görüş fonksiyonlarına cevap vermektedir (Uluengin, 1995).

Sonuç olarak Türk Evi'nde pencere; bina cephesi ve sokak silüeti şeklinde estetik ve akıcı bir görüntü oluşturarak, Geleneksel Türk Evi kimliğini yansıtmakla birlikte, aslında evin içinde yaşayan insanların fiziksel ve psikolojik

gereksinimlerini karşılamak amacıyla ortaya çıkmış, insan ölçeğine ve yaşam tarzına hizmet eden fonksiyonel bir düzenlemedir.

3.5. Bölüm Sonucu:

Bu bölümde; Geleneksel Türk konutu kavramı, öncelikle genel özellikleri ile tanımlanmış, daha sonra kimlik ve sosyal davranış mekanizmaları üzerinden sorgulanmıştır.

Anadolu ve Rumeli’de en yaygın özellikleriyle görülen geleneksel Türk evi; bu yörelere Türklerin yerleşmeleri ile oluşmaya başlamıştır. Türklerin 11. ve 12. Yüzyıllarda Anadolu’yu fethettikleri dönemde göçebe halk dağlara, tarımlara uğraşan halk ise kentlere sığınmıştır. Böylelikle; Selçuk ileri gelenleri kentlerde, İran ve Horasan’dan gelenlerin de onlara katılmasıyla 13. Yüzyılda Anadolu Selçuklu kültürünü ortaya çıkarmışlardır. Bir yandan yabancı halkın müslümanlaşması, diğer yandan göçebe Türkmenlerin büyük gruplar halinde yerleşik düzene geçmeleri ile Anadolu’nun Türkleşme süreci tamamlanmıştır. Bunun sonucu, Geleneksel Türk Evi’nin olgunlaşıp Anadolu’da yaygınlaşması olmuştur. Osmanlı Devleti’nin kuruluşu ve yükselişi ile Geleneksel Türk Evi de Anadolu’da etkinlik alanını genişletmiş ve en görkemli dönemini yaşamıştır. Bütün bu tarihsel gelişime bakıldığında; farklı ülke insanları, farklı iklim ve topoğrafik koşullar ve diğer dış faktörlere rağmen, Geleneksel Türk Evi’nin özgünlüğünü sağlayan; ulusun kimliği, kültürü ve yaşam biçimidir. Osmanlı Devleti’nin ortadan kalkmasıyla, geleneksel Türk evinin yapımı da gerilemiş, giderek yapılmaz olmuştur.

İnsan-çevre-kimlik kavramları sorgulanırken; geleneksel Türk evi kimliğinin oluşumunu etkileyen çeşitli faktörler göze çarpmaktadır. Bunlar; göçebe hayattan gelen, tek bir mekanda değişik fonksiyonların optimum boyutlarla karşılanması (odalar), toplumsal yaşamdan gelen geniş aile kavramı ve toprağa bağlılık (sofaya açılan çok sayıda oda) ve inançlardan gelen etkiler (içedönük hayat biçimi, harem-selamlık yaşamı) olarak sınıflandırılabilir.

Bu etkenlerin ışığında şekillenmiş olan geleneksel Türk evi; iklim, topoğrafya, malzeme, teknoloji ve ekonomi gibi faktörlerin de etkisiyle, bölgesel bazı farklılıklar göstermiş ve bölgelere göre sınıflandırılmıştır. Bu etkiler genellikle, yapım sistemindeki, kullanılan malzemelerdeki farklılıklar, iklim şartlarına göre,

rüzgar yönüne kapanma/açılma, kalın/ince duvar, alçak/yüksek tavan, dar/geniş cephe açıklıkları kullanma, plan tipinin açık-geniş avlulu/kapalı olması, çatı meyilleri gibi farklı görüntüleri ortaya çıkarmıştır.

Geleneksel Türk evinin kimliğini belirleyen temel özellikler ortaya konduktan sonra; kimlik kavramının, mahalle, plan organizasyonu ve cephe özellikleri olarak geleneksel Türk yerleşiminde nasıl yaşatıldığı üzerinde durulmuştur. Genellikle cami, hamam, çarşı gibi merkezlere odaklanan dar sokakların sürpriz genişlemelerle çeşme alanlarına imkan veren renkli yerleşimi; Türk mahalle kimliğini ifade eder. İslamın etkisiyle, dışa kapalı olan ev dizilerinin oluşturduğu sokaklarda, zemin katlar da duvarla dışa kapalıdır. Evin giriş kapısından içeri girildiğinde, doğayla içiçe kendi içinde canlılık taşıyan bir avlu/taşlık ile karşılaşılır. Geleneksel Türk mahallesinde sosyal ilişkiler ve komşuluk kavramlarının oldukça güçlü oluşu; Türk kültür/geleneğinin önemli sonucudur.

Geleneksel Türk evinde özellikle mekan organizasyonlarında egemen alan davranışı belirgindir. Özellikle odaların paylaşımı ve sahiplenme dereceleri son derece keskin hatlarla belirlenmiştir. Ancak Türk kültüründen gelen geleneksel komşuluk ve misafirperverlik kavramları ışığında misafire ait alanlar evin en önemli kısımlarında yer almaktadır.

BÖLÜM 4

BURSA'DA GELENEKSEL TÜRK EVİNİN SÜREKLİLİĞİ VE KİMLİK SORUNU

4.1. Bursa Kenti Genel Özellikleri :

Bu bölümde Bursa ilinin geleneksel dokusu, kentin coğrafi, topoğrafik, tarihi ve sosyo-ekonomik özellikleri kısaca anlatılacaktır.

4.1.1. Tarihi Gelişim ve Yerleşim Özellikleri :

Bursa kenti Bitinyalılar zamanında MÖ. 6. yy'da kurulmuş; MS. 74 yılında Bitinya kralı III. Nikomedis'in kenti Romalılara bırakmasından sonra sırasıyla Roma ve Bizans egemenliğinde bir savunma noktası olarak surlarla çevrilmiştir. Özellikle Bizans'ın erken devrinde Justinien zamanında Bursa büyük önem kazanmıştır. Selçukluların da bir ara ele geçirdiği kent 1326'da Osmanlı Devleti'nin başkenti olmuş ve 1453 yılında İstanbul'un alınmasına kadar bölgenin en önemli şehri olma özelliğini korumuştur. Böylesine hareketli bir tarihi geçmişe sahip olan şehir, Osmanlı dönemi özelliklerini yansıtan önemli tarihi eserlere ev sahipliği etmektedir. Orhan Camisi, Alattin Camii, Ulu cami, Yeşil Cami ve Türbesi, Emir Sultan Camii ve Türbesi ile Koza Hanı, İpek Hanı, Emir Hanı gibi zengin eserler Osmanlı tarihinde ve mimarisinde önemli yerlere sahiptir (Aru, 1998).

1326-1451 yıllarında, meyilli bir yamaçtaki ufak bir düzlükte, Bizanslılar devrine ait kalenin doğusunda gelişmiş olan kent, Timur yağmasında büyük bir yangın geçirmiştir. 16. yy.'da güneyde dağların eteklerinde, daha sonra da kuzeyde ova yönünde yayılmış ve günümüzdeki görünümünü almıştır. Güneydeki sırtlara dayanmış yerleşmeler önceleri batı-doğu yönünde yamaçlara paralel olarak, sonraları ise kuzeydeki ova yönünde gelişmiştir. İlk yerleşmeler Osmanlı devrine ait olup,

yamaç dokulara özgü topoğrafyaya paralel yol, çok belirsiz olmakla beraber izlenebilmektedir. Ova yönündeki yeni gelişmeler ise şehrin güneyde gelişme olanaklarının kısıtlı olması sebebiyle yarı ııısal bir sistem doğrultusunda ilerlemektedir (Aru, 1998).

Kentin yerleşiminde, bugünkü haliyle arazinin kullanım şekline bakıldığında; % 63.55 oranında Eski Doku (537 ha), % 36.45 oranında Yeni Dokudan oluşmaktadır. Şehrin % 33'nü yeşil alanlar, % 43'ünü iskan alanları, % 24'ünü yollar kaplamaktadır (Aru, 1998), (Şekil 4.1.).

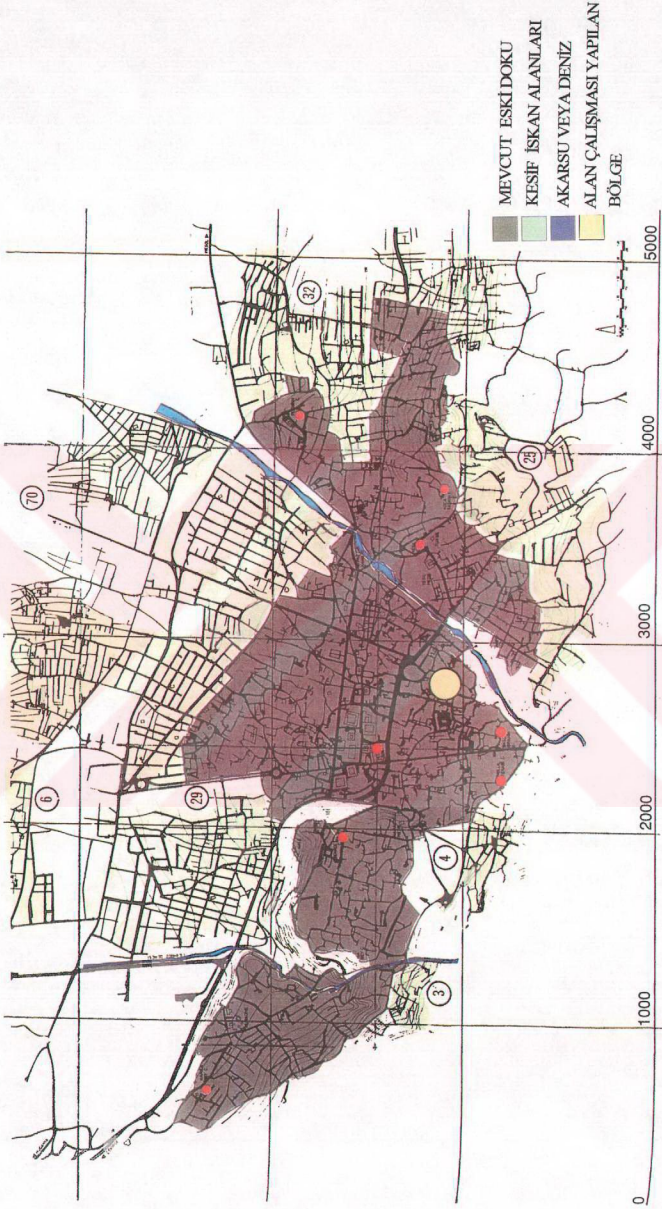
Böylece, iklim, doğal yapı ve kent fonksiyonlarının ayrı ayrı etkilediğı doku biçimleri, Aru (1998) tarafından, A'dan H'ye kadar 8 farklı tipte toplanmaktadır. Bunların içinden; Bursa, Ankara'nın da örnek olarak ele alındığı H Tipi kapsamına alınmaktadır. Bu tip dokunun özellikleri; daha çok korunmuş sit alanlarında görölmeleri, hem doku hem de yapıların iyi korunmuş olması, kentsel mekanların kale içinde ve çevresinde iyi gelişmiş olması ve kale etrafında bir çevresel yolun bulunmasıdır(Aru, 1998).

4.1.2. Coğrafi ve Topoğrafik Özellikler :

Bursa ili, Uludağ'ın kuzey eteğiyle, Bursa Ovası'nın güney kenarında genişliği yer yer değişen bir bant görünümündedir. Hızla gelişen kent, son yıllarda kuzey güney doğrultusunda Bursa Ovasına doğru yayılmıştır. Uludağ'ın kuzey yamaçlarından inen derelerin vadileri, Bursa'yı doğudan batıya doğru dört kısma ayırmaktadır.

Osmanlı Devleti'nin ilk başkenti olan Bursa, eğimli yamaç üzerinde , dar bir düzlükte Bizans'a ait eski bir kalenin içinde kurulmuş, önemli özellikler taşıyan bir kenttir. Güneydeki sınırlara dayanmış olan yerleşmeler, önceleri doğu batı yönünde gelişmiş, sonraları ovaya doğru genişlemiştir. İlk yerleşmeler Osmanlı devrine aittir. Güneyde gelişme olanaklarının kısıtlı olması nedeniyle, kent yarı ııısal bir sistem doğrultusunda ovaya doğru yayılmıştır (Aru, 1998).

İlçe merkezi Bursa, Uludağ'ın eteklerinde kurulmuş olduğundan meyilli bir topoğrafya göstermektedir. Kentin aşağı mahalleriyle yukarıdakiler arasında 150 m.'lik yükseklik farkı görölmektedir.

Şekil 4.1. Bursa İli Eski ve Yeni Yerleşimi

Bursa, yer yer birikinti konileri biçiminde meydana gelmiş dağ eteğindeki alçak düzlükler ve birbirinden basamaklarla ayrılmış türlü genişlikteki traverten düzlükleri üzerinde büyümüştür. Kent Uludağ'ın eteği boyunca güneydoğu ve kuzeybatı yönünde genişlemekte ve uzunluğu 4 km.'yi bulmaktadır. Yeni kent ovaya doğru ilerlemektedir (Aru, 1998).

4.1.3. Nüfus ve Ekonomi :

Bursa, nüfus varlığı açısından ülkemizin önemli illeri arasında yer almaktadır. 1980'de il nüfusunun ülke toplam nüfusu içindeki payı binde 25 gibi önemli bir orana ulaşmakta iken, 1 milyonu aşan nüfusu ile ülkenin 6. Büyük ili olmuştur. 1997 yılında yapılan son nüfus sayımında kentin nüfusunun 1.946.327 kişi olduğu saptanmıştır (Şekil 4.2.).

Yıllar	Nüfus
1935.....	442.760
1940.....	461.648
1945.....	491.899
1950.....	545.919
1955.....	598.898
1960.....	693.894
1965.....	755.504
1970.....	847.884
1975.....	961.639
1980.....	1.148.492
1997.....	1.946.327

Şekil 4.2. Bursa İl Nüfusunun Gelişimi

1980'de Bursa'da nüfus yoğunluğu km²'de 104 kişi ile Türkiye ortalamasının neredeyse iki katına yaklaşmaktadır. Bununla birlikte, il nüfusu 1970'lere değin sınırlı bir gelişme göstermiştir. 1927-1970 döneminde, ülke genel nüfusu %161 artışla 2.5 katını aşarken, Bursa nüfusu %111 artışla 2 katı dolayında kalmıştır. Türkiye çapında bir nüfus patlamasının gerçekleştiği 1950'leri izleyen 20 yılda da Bursa nüfusundaki büyüme (%55), ülke ortalamasının (%69) yine gerisindedir. İlin nüfus varlığı açısından önemi 1970'lere değin sürekli olarak gerilemiştir. 1927'de ülke nüfusunun binde 30'u Bursa'da oturmakta iken, bu oran

1950’de binde 26’ya, 1970’de binde 23’e düşmüştür. İlin nüfus yoğunluğu da 1950’de ülke ortalamasının iki katını aşarken, 1950-1970 döneminde aradaki farkın giderek azaldığı gözlenmektedir. 1970’de Bursa’nın nüfus yoğunluğu ülke ortalamasından ancak %70 fazlalık göstermekte idi. 1970 sonrasında nüfustaki büyüme görece olarak önem kazanmakla birlikte, 1980’de il nüfusunun gerek 1927, gerek 1950’ye oranla kaydetmiş olduğu gelişmeler yine de Türkiye ortalamasının hayli gerisindedir. Ancak, 1970-1980 döneminde il nüfusunun ülke genelindekini aşan bir büyüme göstermiş olması, genel nüfus içinde Bursa’nın payını yeniden yükseltmiş; ayrıca il ve ülke nüfus yoğunlukları arasındaki Bursa lehine fark da %80’e ulaşmıştır. Nüfus gelişmesi artış hızları açısından ve ülke ortalaması ile karşılaştırılmalı olarak ele alındığında da 1970 yılının bir dönüm noktası oluşturduğu görülür(Anon, 1982), (Şekil 4.3.).

<i>Yıllar</i>	<i>Türkiye</i>	<i>Bursa</i>
1935-1940.....	21.1.....	7.9
1940-1945.....	17.0.....	12.7
1945-1950.....	21.7.....	21.0
1950-1955.....	27.8.....	18.8
1955-1960.....	28.5.....	29.6
1960-1965.....	24.6.....	17.1
1965-1970.....	25.2.....	22.8
1970-1975.....	25.0.....	25.2
1975-1980.....	20.7.....	35.7

Şekil 4.3. Türkiye ve Bursa’da Yıllık Ortalama Nüfus Artış Hızları

(Binde)

Bu tarihe değin Bursa’daki nüfus artış hızı genel olarak Türkiye ortalamasının altındadır. 1940-1945 arasında, Bursa nüfusu artış hızı önemli bir gelişme kaydetmiş ve aynı dönemde ters yönde bir eğilim göstererek azalmış bulunan ülke ortalamasının önüne geçmiştir. Bu durum 2. Dünya Savaşı etkisiyle söz konusu yıllarda ülke doğurganlığında ortaya çıkan önemli gerilemenin, bu dönemde görece kapalı bir ekonomik yapısı olan Bursa için geçerli olmadığını göstermektedir. Buna karşılık bu ilin mevcut ekonomik yapısı, 1950’li yılların başında sanayileşmenin hız kazanması ile ülke genelinde ortaya çıkan nüfus patlamasının dışında kalmasına yol açmıştır. Bursa 1950-1955 arasında Balkan ülkelerinden gelen

göçmenlerin yerleştirilmesiyle önemli bir nüfus kazancı sağlamıştır. Ayrıca bu dönemde gerçekleştirilen ve ilin yüzölçümünün artmasına yolaçan yönetsel değişikliklerin de ilin nüfus varlığına katkısı olmuştur. Buna karşın, sözkonusu yıllarda Bursa'nın nüfus artış hızı gerileyerek, aynı dönemde önemli ölçüde büyüyen ülke ortalamasının çok gerisine düşmüştür. Bursa'da 1950'li yılların ikinci yarısında il nüfusu artış hızının ani bir sıçrama göstererek, ülke ortalamasını az da olsa aştığı görülmektedir. Ancak bu sıçrama 1955-1960 sonrasında nüfus artış hızı yeniden gerileyerek Türkiye genelinin gerisine düşmüştür. 1970 yılından itibaren, Bursa'nın evvelce tarım ve küçük imalat sanayiine dayanan ekonomisinde yapısal bir değişim gerçekleştiği ve ilin hızlı bir sanayileşme sürecine girdiği görülmektedir. Buna bağlı olarak nüfus artış hızı da önemli bir yükselme göstermiştir. Bursa, 1960'lı yılların ortalarına değin göç yoluyla nüfus kaybeden bir ildir. Nüfus artış hızının bütün bu dönem boyunca düşük kalmasının nedeni de il dışına göçün nüfus varlığı üzerindeki aşındırıcı etkisidir. Ayrıca özellikle gençlerin göç etmesi sonucu ilde doğurganlık düzeyi düşük kalmıştır. Bu dönemde doğurganlık düzeyinin düşük kalmasındaki bir ikinci etmen de, ilde 1955'lerde hız kazanan kentleşme olgusunun 1960-1965 döneminde en yüksek hızına ulaşmasıdır. Kentleşme, yarattığı yeni yaşam tarzı ve değer yargıları ile doğurganlık eğilimini düşürmektedir (Anon, 1982).

Ekonomi: 1960'lardan başlayarak, ilde ekonomik yapı bir farklılaşma sürecine girmiştir. Sanayide hem ölçek büyümesi, hem de yeni sanayi dallarının kurulması biçiminde ortaya çıkan canlılık ticaret ve hizmetler kesimini de etkileyerek yoğun bir işgücü talebi yaratmıştır. Bu durum daha önce il dışına göçen kırsal nüfusun bütünüyle kent merkezine sağladığı gibi Bursa giderek öteki illerden de nüfus çeker olmuştur. İlin ekonomik yapısında sanayinin ağırlık kazanması ve Bursa'nın önemli bir sanayi ve ticaret merkezine dönüşmesi ile de bu göçün boyutları büyümüştür. Daha 1960'ların ikinci yarısında başka illere göçen 46.000 kişiye karşılık 65.000 kişinin Bursa'ya geldiği, böylece göç alma sürecine ilk girdiği yıllarda dahi ilin göç yoluyla net nüfus kazancının 19.000 kişiyi bulduğu hesaplanmaktadır. Bu sayının il toplam nüfusu içindeki payı binde 23 gibi önemsenecek bir orana ulaşmaktadır. Bursa'ya yönelik göç hareketinin şiddetini arttırmasıyla bu sayının büyümüş olması doğaldır. Dolayısıyla başka ilde doğmuş olup Bursa'da oturanların ilin nüfusundaki payı 1950'de %6.5 iken, 1970'de %11.9'a, 1975'de ise %15.3'e yükselmiştir. Sanayi, yarattığı işgücü talebiyle il

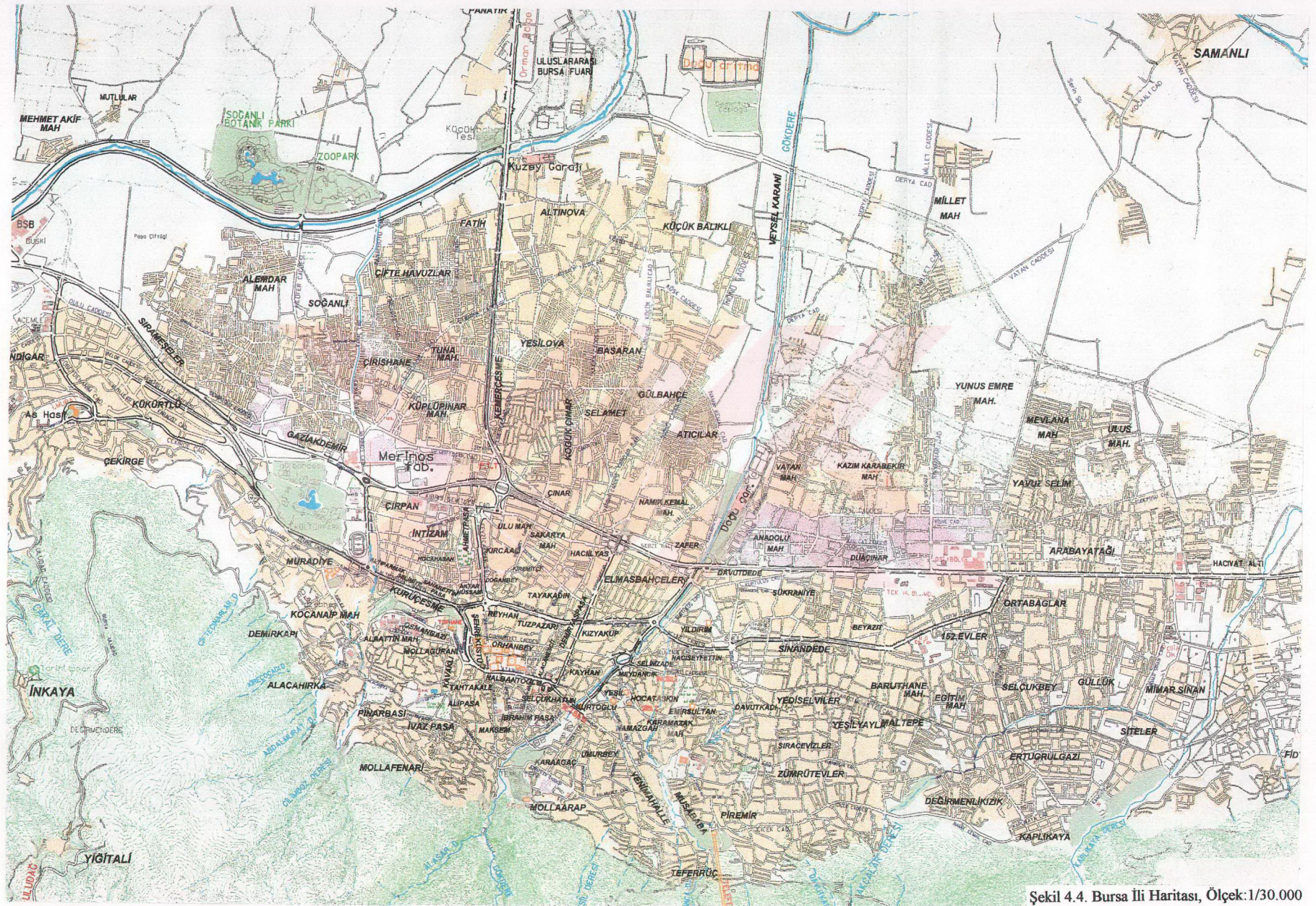
dışından yalnız bu alana değil, tarım kesimine yönelik bir göç de çekmektedir. İl nüfusu için geniş iş olanaklarının bulunması tarımdaki mevsimlik işgücü talebinin il içinden karşılanan bölümünü sınırlamakta ve bu kesim, özellikle çevre illerden giderek daha çok göç çekmektedir. Diğer taraftan , kaplıca turizmi yanında, dağ turizminin devreye girmesiyle, turizmin çektiği nüfus akımının da boyutları büyümüştür, fakat dağ turizminin genellikle sayım dönemi sonrasına rastlaması, bu nüfus akımının istatistiklere geçmesini engellemiştir. İlin gelişen sosyo-ekonomik yapısı ile birlikte, emekli göçü de önemini yitirmiştir.

Kentin ekonomisi ana hatlarıyla, tarım, endüstri ve turizm üzerine kurulmuş oldukça canlı bir yapıya sahiptir. İlin arazisinin Türkiye ortalama tarımsal verimliliğin üstünde bir potansiyele sahip olması, tarım sektörünün gelişmesine imkan vermiş ve buna bağlı olarak sanayi sektörünü de destekleyici zemin oluşturmuştur. Tarımsal üretim kaynakları, sınai bitkiler, meyvecilik, bağcılık, sebzecilik vb.'dir. Bursa'da organize sanayi kurulmuş durumdadır. Ancak işgücünün hızlı nüfus artışlarına bağlı olarak çoğalması nedeniyle, varolan sanayinin uzun vadede geliştirilmesi gerekmektedir. Kentin bu sektördeki üretim kaynakları tekstil, tüketim malları, nakil vasıtaları vb.'dir. Bursa şehri, tabi güzelliği, Uludağ ve kaplıca imkanları dolayısıyla turizm bakımından oldukça yüksek bir potansiyele sahiptir(Aru, 1998).

4.1.4. Kentsel Kullanım Özellikleri ve Sosyo-Ekonomik Yapı:

1980'lere gelindiğinde Bursa'nın makroformu, güneyde eğimli alanlara dayanmış, kuzeyde ovaya doğru bir şişkinlik gösteren ve doğu-batı yönünde uzanan doğrusal bir niteliktedir. Kent, barındırdığı nüfus ve yüklendiği işlevlere göre, hayli yoğun bir yapı göstermektedir. Merkezi iş bölgesi kenti doğu-batı yönünde geçen Balıkesir-Ankara karayolunun kavşak noktasından başlayarak, yol boyunca güneye uzar. Güneyde Cumhuriyet, Atatürk, İnönü ve Cemal Nadir caddeleri ile belirlenen dörtgen alanda yoğunlaşır (Şekil 4.4.).

Bursa kentinin bölünmemiş olan merkezi oldukça toplu bir yapıdadır. Batıda Hisar, doğuda Setbaşı deresi merkezin bu yönlerde yayılmasını engellemiştir. 1960 sonrasında sanayinin ağırlık kazanması kentin toplumsal yapısını etkilemiş, sosyal farklılaşmayı hızlandırmış ve belirginleştirmiştir.

Bu durum kent merkezinde değişik tüketim gruplarının taleplerine yanıt veren farklı ticaret birimlerinin ortaya çıkmasına yol açmıştır. Geleneksel ticaret yerlerinin bir bölümü varlığını korumuş, bir bölümü ise değişen sosyo-ekonomik yapıya uyum sağlayarak çeşitlenme ve büyüme göstermiştir. Geleneksel merkez nitelikleri hala ağır basan Bursa'da, kent merkezi belli bir metropolitenleşme sürecine girmiştir. Merkezin en yoğun bölgesi olan Cumhuriyet, Cemal Nadir, Atatürk ve İnönü caddelerinin arasında kalan alanın iç kısımları çoğunlukla esnaf işyerlerini kapsar. Bıçakçılar, terziler, mobilyacılar, havlu ve bezciler bunların başlıcalarıdır. Uzun yıllar konaklama ve koza pazarı işlevini sürdüren *Hanlar Bölgesi*, alt katlarında toptan ve perakende ticaret birimlerinin yer aldığı, üst katlarında ise muhasebeci, emlakçı gibi işyerlerinin bulunduğu yoğun bir iş merkezi durumundadır. Hanlar bölgesinin dışında kalan alanlar da alt gelir gruplarına ve kırsal kesime yönelik, konfeksiyoncular ve çeşitli ticaret birimleri lokanta, kahve, otel, hamam vb. yer alır (Anon, 1982).

4.2. Bursa Evlerinin Özellikleri ve Kimlik :

Bursa Keşiş (Olimpos) dağı eteklerinde kurulmuş bir şehirdir. Bursa evlerinin genel karakteristiği arazinin kısmen eğimli olmasından faydalanıp coğrafyaya uyumlu evlerden oluşmasıdır. Orhangazi'nin Bursa'yı fethinden "barok" mimari tarzının yayılmasına kadar inşa edilen evlerden şu an çok az kısmı ayakta kalmıştır. Binaların bir çoğunun ahşap olması evlerin yangınlardan etkilenmesine sebep olmuş, bazıları da 1854 depreminde yıkılmıştır (Tomsu, 1950).

Bursa evlerinin planlamasında temel ilke arsadan mümkün olduğunca faydalanmaktır. Evlerin bahçelerinin sokağa bakan tarafında insan boyutunu aşan yüksek duvarlar vardır. Bahçeler evlerle sıkı bir bağa sahiptir. Bahçe duvarlarının üzeri çatı şeklinde mertekler ve kaplama tahtaları ile örtülerek kiremit döşenmiştir. Bahçelere meyve ağaçları dikildiği için Bursa şehri genel olarak yeşil bir görünüme sahiptir (Tomsu, 1950).

Bursa'da arsalar küçük parsellenmiş, bunların yarısı kapalı mekan olarak kullanılmıştır. Evler arsaya üç değişik tipte yerleştirilmiştir:

TABLO 4.1. (Tomsu, 1950)

BURSA EVİ PLANININ ORGANİZASYON TİPLERİNE ÖRNEKLER					
ZEMİN KAT					
1.ev		2.ev		3.ev	
4.ev		5.ev		6.ev	
7.ev		8.ev		9.ev	
10.ev		11.ev		12.ev	
13.ev		14.ev		15.ev	
16.ev		17.ev		18.ev	

TABLO 4.2. (Tomsu, 1950)

BURSA EVİ PLANININ ORGANİZASYON TIPLERİNE ÖRNEKLER					
ÜST KAT					
1.ev	2.ev	3.ev	4.ev	5.ev	
6.ev	7.ev	8.ev	9.ev	10.ev	
11.ev	12.ev	13.ev	14.ev	15.ev	
16.ev	17.ev	18.ev			

- Sokaktan doğrudan doğruya binaya girilen tip. Bu tipte bahçe arka tarafa alınmıştır. Servis kısımları yan duvarla birleşmiştir.

- Sokaktan bahçeye girilen tip. Burada da servis duvarı aynı şekilde yerleşmiştir.

- Ön cepheye hem ev hem bahçenin yerleştiği tip.

Arsaların yolla olan uzunluk ve derinlik durumuna göre değişik çözümler ortaya çıkmıştır. Evlerin girişleri binanın yerleşimine göre bahçeden ya da sokaktan doğrudan olabilir. Genellikle bahçe girişi tercih edilmiştir (Tomsu,1950), (Tablo 4.1.).

Evler genelde iki katlı olup, bazıları ise eğimden faydalanarak üç katlı yapılmışlardır. Yollar arsalara göre eğimli geldiğinden alt kat duvarları yola paralel alınır. Tek katlı binalar azdır. Zemin katlar genelde kagir, üst katlar dolma olarak inşa edilir. Üst katlarda düzgün planlı odalar oluşturabilmek için kat duvarları zemin kat duvarları üzerine üçgen çıkmalar şeklinde taşmaktadır. Evin cephesinin çok uzun olduğu yerlerde bu çıkmalar oda sayısı kadar devam eder. Çıkmalar eğrisel ahşap desteklere oturtulur. Destekler eşkenar dörtgen, kare veya diagonal çizgilerin biraraya gelmesiyle oluşur. Bursa evlerinin yapım tekniğinde, doluluk boşluk oranları da göze çarpar. Üst katta pencerelerin çok olması daha hafifletilmiş bir form oluşturmasının yanısıra ev içinde yaşayan kadına sokağı daha çok görme fırsatı verir (Tomsu,1950), (Tablo 4.2.).

Bursa evi planları günümüzdeki ev planlarından farklıdır. Evde yeralan her oda bir ailenin tüm ihtiyaçlarını karşılayacak özelliklere sahiptir (Tomsu, 1950).

Evler iç ve dıştan kireçle sıvanmıştır. Dış cephedeki sıva renkleri açık çivit mavisi, beyaz, açık pembe, sarı ve yeşil, ahşap kısımlar ise (Pencere doğramaları ve pervazlar) koyu ahşap rengindedir ve cephede tezat oluştururlar. Bursa kentinde doğal kaynak sularının bulunması evlerde çeşme, havuz, şadırvan gibi elemanların yapılmasına olanak vermiştir. Ancak günümüzde bu elemanlar kullanılmaz durumdadır. Bursa evlerinde genellikle tek bir aile yaşamaktadır.

Bursa evlerinde iç bölümlerin düzenlenmesi temel olarak Harem – selamlık kavramı çerçevesinde kurulmuştur. Hatta büyük konaklarda bu mekanlar iki ev olarak yapıp kapalı bölümlerle birbirine bağlanmıştır. Her iki mekanın da

kendine ait antreleri merdivenleri ve girişleri vardır. İç bölümlerde rahat ve huzuru yansıtan cephe ve düzenleme kullanılmıştır. Odalar oymalı ve boyalı tavanlar, resimlerle canlandırılmış duvarlar ve grup halinde dolaplarla bezelidir (Tomsu, 1950).

Bursa evi iç mekan organizasyonuna bakıldığında şu bölümlerden oluştuğu görülür:

- Odalar
- Sofa
- Hizmetçi odaları
- Mutfak
- Kiler
- Tuvaletler' den oluşur.

Bu tipik kısımların yanı sıra daha konforlu evlerde zemin katta hamam ve evi tamamlayan bir avlu bulunur. Ayrıca zemin katında mutfak, ambarlar ve taşlık gibi servis mekanları vardır. Basit evlerde zemin toprak, diğer evlerde çeşitli renklerde ve halı deseninde yapılmış taş kaplamalar vardır. Zemin katta sokağa açılan pencere yoktur. Eğer zeminde pencereli bir yere ihtiyaç duyulursa insan boyutu üzerinde bir ara kat yapılır. Sokağa açılan pencereler, ev hayatını göstermeyecek şekilde Türk yaşam tarzı ve kültürüne uygun kafeslerle örtülür. Türk evi mimarisinde bu kafeslerin önemli bir yeri vardır (Tomsu, 1950).

Birinci katta evin en önemli odaları vardır. Bu katta bahçeden sofaya ulaşan önü açık bir merdivenle çıkılır, sofa revak şeklindedir ve yazın aile hayatı burada geçer. Tavan ahşap direklerle taşınır (Tomsu, 1950).

Bursa evlerinde yüksek bir mimari etki ve kimlik görülür. Bu mimarinin en önemli bileşenleri sofa, taşan kat, geniş saçaklar ve cumbalar, ana binaya doğal olarak bağlanmış ilavelerdir. Bunun yanı sıra kafesler, açık renkli dış sıva, güneşten kararan ahşap iskelet bu etkiyi daha da artırır.

BÖLÜM 5

ALAN ÇALIŞMASI VERİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ:

5.1. Bursa Reyhan Bölgesi'nde yapılan alan çalışması verileri :

Günümüzde, geleneksel çevrelerde kimlik sorunu ve süreklilik konusu, kent kimliğinin korunması açısından önemli bir yer oluşturmaktadır. Koruma kurullarının çabalarıyla tarihi kimliği yaşatılmaya çalışılan yerler arasında Bursa bölgesi zengin potansiyele sahiptir. Özellikle Bursa - Reyhan - Kayhan Hanlar Bölgesi şeklinde tanımlanan, ticari ve konut yerleşimlerini bünyesinde bulunduran çevre; tamamen tarihi özelliklere sahip olup, imar planında korunmaya alınmıştır. Bu çevre “geleneksel konutta kimlik bozulmaları” konusu kapsamında tezin içeriği açısından önemli verileri barındırmaktadır. Kentin eski konut yerleşim bölgelerinden Reyhan mahallesi, yakın geçmişe kadar çok yakınındaki çarşının etkisinden uzak olabilmektedir. Özellikle iç kesimlerde Türk sokak karakteri, genel olarak izlenebilmektedir. Reyhan bölgesi, güneyde Cumhuriyet Caddesi ile kuzeyde Haşim İşcan Caddesi, doğuda İnönü Caddesinin sonu ve batıda Altıparmak Caddesi ile sınırlanmaktadır. Bölgenin caddelerle çevrilmiş olan kısımları özellikle Haşim İşcan Caddesi üzeri ticarethanelerle çevrilmiş durumdayken; iç kısımlar yığma – ahşap karışımı, dar, cumbalı, alaturka kiremit çatılı klasik Türk mahallesi karakterini taşıma eğilimindedir. Bununla beraber bir kimlik sorununun yaşandığı da göze çarpmaktadır. Bölgede genel olarak, yıkıp yeniden yapma eğilimi gözlemlendiğinden, yeni oluşumun geleceğe ipuçları sağlayacağı düşüncesiyle, anket çalışması kapsamında çoğunlukla bu yapılar üzerinde durulmuştur. Onbeş kullanıcı ile gerçekleştirilen anket çalışmasında görüşülen evlerden, 11 bina yıkılıp yeniden yapılmak üzere projeleri hazırlanmış ve 10 tanesi yeniden inşa edilmiş, 4 bina ise rölövesi alınarak kendi haline bırakılmış durumdadır (Şekil 5.1.).

5.2. Anket Sonuçlarının Analizi/Değerlendirilmesi:

11'i ev sahibi, 4'ü kiracı olan kullanıcılardan, biri müezzin, biri ev hanımı olup geri kalanın tamamı ticaretle uğraşmaktadır. Hiçbiri yüksek öğrenim almamış olan kullanıcıların; 5'i ilkokul, 5'i ortaokul ve 5'i lise mezunudur. Sonuç olarak, kullanıcıların eğitim düzeyi orta öğretim aşamasındadır. Gözlemler sonucunda, ailelerin ekonomik yeterlilikleri, kültür düzeylerinin çok yüksek olmadığı görülmektedir.

Kullanıcılardan 7'si bu bölgeyi ticari yerleşimin içinde olduğu için tercih ederken, 5 kullanıcıya konut ailesinden kalmış 2 kullanıcı nostalji ve müstakil ev talebiyle buraya gelmiş olduğunu söylemişlerdir. Buradan çıkan en önemli sonuç Haşim İşcan caddesinin ve Reyhan ticari yerleşimi arasında kalan bölgenin ticari karakter içinde oluşmasının dolayısıyla bir tercih sebebi olduğudur. Bunu mevcut imkanlara bağlı olarak burada bulunma ve tarihi çevre izlemektedir.

Kullanıcılardan 7 adeti bölgelerini tarihi olarak farklılaştırırken, buna 2 kullanıcı ticari merkeze yakınlığı, 2 kullanıcı sevimli ve sakin olma özelliğini, bir kullanıcı ise şehrin merkezinde oluşu eklemektedir. Önemli özelliklerin tanımlanmasında, 6 kişi kentteki konumunu, 4 kişi cami ve çeşmeyi, 3 kişi pazarı ve bir kişi de evlerini vurgulamaktadır. Mahallenin tarihi hakkında 9 kullanıcı bilgi sahibi değilken, 6'sı olumlu yanıt vermektedir. Buradan kullanıcıların bir bölümünün mahallelerinin tarihi özelliklerinin farkında olduğu anlamı çıkmaktadır. Bununla beraber, kentteki merkezi konum kriteri bunun hemen arkasından gelmektedir.

Evini çevrede bir yere oturtma çabası, 5 kullanıcıda evin kendi özellikleriyle, ikisinde mahalle özellikleriyle gerçekleşmektedir. Bir kullanıcı böyle bir çabaya gerek duymadığını belirtmiştir. Genelde bu çevreden insanların içgüdüsel olarak kendilerini dolayısıyla evlerini bir yere oturttukları yani kimliklendirdikleri görülmektedir.

Mahallelerindeki kültürel yaşam hakkında fikirleri sorulan kullanıcılardan, 8'i mahallerinin tarihte olduğu görüntüsüyle yaşamaya devam etmesini istediğini, 6 kişi bunu istemediğini, bir kişi ise bunun önemsiz olduğunu belirtmektedir. 7 kişi, eski gelenek ve göreneklerinin yaşadığı bir ortamda hayatlarını sürdürmeyi isterken, 4 kişi bunu reddetmiş, 2 kişi imkansız olduğunu belirtmiş ve bir

kişi ise her ortamın modern hayata uyumlu olması gerektiğini savunmuştur. Buna bağlı olarak 9 kullanıcı komşuluk ilişkilerinin zayıf olduğu üzerinde dururken, 6 kişi iyi olduğunu belirtmektedir. Kullanıcıların 9'u bölge ve konutlar iyileştirildiği takdirde çocuklarının burada büyüüp yaşamalarını tercih ettiklerini belirtirken, 6 kişi buna karşı çıkmaktadır. Kullanıcıların çoğunun aslında sosyo-kültürel alışkanlıkların sürdürülmesi ve gelecek kuşaklara aktarılması konularında istekli oldukları görülmektedir.

Bina ölçeğine inildiğinde 15 kullanıcıdan 7'si evinin tarihi hakkında bilgi sahibi değilken, 8'i net olmayan bilgiler vermektedir. 12 kullanıcının 1990 sonrası taşındığı binalarda 2 kullanıcının kendini bildiğinden beri(50-60 senedir), birinin ise on altı senedir yaşamakta oldukları görülmektedir. Kullanıcıların zaman içinde değiştiği görülmektedir. Kullanıcıların bu evleri tercih etme nedeni olarak 11 kişi ticari potansiyelin ve rantın bulunması ile yerin merkezi olması olarak genellenirken, bir kullanıcı buna ek olarak eski evlere sevgisini eklemiş, bir kullanıcı da tesadüfen geldiğini belirtmiştir. 11 kullanıcı binayı özellikle seçtiğini belirtirken, birinin zorunluluktan birinin de tesadüfen buraya geldiği saptanmaktadır. Binanın en beğenilen yanlarını üç kullanıcı kentteki ticari konumu, biri eski oluşu, bir diğeri ise müstakil ve sakin oluşu şeklinde sıralanmaktadır. Bölgedeki kullanıcılara, evlerinin tarihi görüntüsü ile ilgili fikirleri sorulduğunda, 8 kullanıcı binalarının tarihi görüntüsünü bugün de yaşamasını istediğini belirtmiş, 3'ü bunu reddetmiş 4 kişi ise bunun artık önemsiz olduğunu belirtmiştir. Tarihi görüntüyü tercih edenlerden 4'ü doğal olduğu için, 2'si müstakil olduğu için, 2'si de nostalji yaşattığı için böyle düşündüklerini açıklarken, bunu reddedenlerin 2'si rahat bulmadıklarını, bir kişi ise güzel olmadığını ileri sürmektedir. Burada kullanıcıların evlerinin tarihine ilgi gösterdikleri ve bunu da mahalle ölçeğinde olduğu gibi sürdürmek isteğinde oldukları görülmektedir.

Eski binaların 11 adedini içinde oturulamayacak kadar hasar görmüş ve altyapısını yetersiz olarak bulan kullanıcılar, yıkıp tekrar yapma yoluna gitmiş ve bunlardan 4'ü yapı yıkıldıktan sonra konut fonksiyonunu zemin katı iş yerine ayırmak koşuluyla devam ettirmiş, kalan 6'sı yatırım ve ticari rant kaygılarıyla konut fonksiyonunu kaybederek tamamen iş yerine dönüştürülmüş, bir bina ise müteahhidi bıraktığı için yapıma başlanamadan bırakılmıştır. Yıkılıp yeniden yapılmayan(orjinal haliyle kullanılan) 4 adet binadan 3'ü yine konut olarak

fonksiyonunu devam ettirirken, bir tanesi ise terkedilip yakın bir binaya taşınmıştır. Yeniden inşa edilen binalar için, özellikle büroya dönüşenler tamamıyla plan özelliklerini kaybetmiş ve iç mekandaki malzeme tesisat sistemi ve taşıyıcı sistem, konfor koşullarını sağlamak maksadıyla tümüyle değiştirilmiştir. Cephede, oran açısından bir değişiklik yapılmamış ancak bazı binalara tek kat eklenmiş, bir bina iki cepheye sahipken dört cephe açılmıştır. Zemini ticarete ayırma eğilimi; kendi işyerlerine bir depo oluşturması ve ekonomik bir gelir sağlaması nedenleriyle olduğu görülmektedir.

Binalarında değişiklik yapma konusunda görüşülen kullanıcılardan, 2'si değişikliği yaparken binanın orijinal durumunu koruma konusunda istekli davranmış, yıkıp yeniden yaptıranlar ise bunu zaten Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu yaptığı için herhangi bir çaba sarfetmediklerini belirtmişlerdir. İki kullanıcı ise bunun gerekli olmadığını savunmaktadır. Binanın orijinal durumunu koruma düşüncesiyle değişiklik yapan 2 kullanıcı bunu olduğu haliyle beğendikleri için bu şekilde yaptıklarını, bunu reddeden 2 kullanıcı beğenmedikleri binalarının tamamen yıkılıp yeni anlayışta yapılmasını tercih ettiklerini belirtmektedir.

Binalarında yapılmış olan değişiklikleri yorumlayan kullanıcılardan 8'i bu değişiklikten memnun kalırken, 3'ü hoşlanmamış ve 4'ü ise durumu önemsiz bulduklarını belirtmişlerdir. Değişikliği olumlu bulan kullanıcıların 3'ü bahçeyi, 4'ü eskisi gibi olmasını, biri ise geniş ve ferah olmasını beğenmiştir. Değişiklikleri olumsuz bulanların biri tavanların alçaklığından, diğeri ise dış çevre ve yolların değiştirilememesinden şikayet etmektedir. Bu sonuçlarla birlikte kullanıcıların öncelikle gereksinimlerini sağlama eğilimi ile binalarında herhangi bir değişiklik yaparken, çoğunlukla orijinalini koruma bilincinde olmadıkları ortaya çıkmaktadır.

Bölgedeki kullanıcılara evini/işyerini diğerlerinden ayıran özellikler sorulduğunda, 2'si iç avlulu olmasını, 2'si bahçeli ve büyük olmasını, biri ferah olması birer kişi ise kiremit girişli ve cephede çıkmalı olmaları üzerinde durmuş, 8 kullanıcı ise ayırıcı bir özelliğin olmadığını belirtmiştir. Üç kullanıcı evin kendine ait olduğunu gösteren işaretlerin varlığını savunurken, 12'si bunu önemsemediğini belirtmektedir. Buna bağlı olarak yine üç kişi bunun için daha çok cephe konusunda çaba harcamış, biri boya-bakım yapmış, 11 kişi binaya herhangi birşey yapmamıştır.

Böylece, kullanıcıların çoğunluğunun evlerinin birtakım özelliklerinin farkında olduğu bununla beraber, kendilerini evleri ile ifade etme çabasının önemslenmediği görülmektedir.

Görüşülen kullanıcıların tamamı, mahallede bir iyileştirme çalışması için devlet desteği gerektiğine inanmaktadır. Kullanıcılardan 6'sı devlet desteğinin, maddi destek olarak, 4'ü bunun yanında maddi ve vergi indirimi, 2'si teknik destek olarak, biri ise maddi ve teknik destek şeklinde olması gerektiğini belirtirken, bir kişi hepsinin yıkılıp yeniden yapılması gerektiğini savunmaktadır. İyileştirme çalışmalarına, kullanıcıların 5'i zaman ayırabileceğini, 5'i zaman ayırıp bizzat katılabileceğini, birer kişi de aylığından vererek ve kredi kullanarak katkıda bulunabileceğini belirtirken, diğer 3'ü bunun birey düzeyinde gerçekleşmeyeceğini savunmaktadır. İyileştirmenin genel olarak, devlet yardımı, Belediye, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu ve mahalleli desteğiyle olabileceği düşüncesi bulunmaktadır. İki kullanıcı çevrenin hiçbir şekilde iyileşemeyeceğini belirtmektedir. Bölgedeki kullanıcıların çoğunluğu bazı kurum ve kuruluşların desteği koşuluyla iyileştirme çalışmalarının gerçekleşebileceğini ve kendilerinin de bu çalışmada çeşitli şekillerde bulunmak istediklerini belirtirlerken, azımsanamıyacak bir oran bu konuda karamsar bir görüntü çizmektedir.

5.3. Anket Yapılan Binaların Değerlendirilmesi:

Geleneksel Türk evinde süreklilik ve kimlik kavramlarının sorgulandığı çalışmada, anket yapılan evlerin herbirinin orijinal ve mevcut durumları tez içeriğine uygun olarak Ekler Bölümü'nde düzenlenmiştir. Buna bağlı olarak Geleneksel Türk evinde kimliğin sürekliliğinin sorgulanması açısından binaların durumları ve kullanıcılarının düşünceleri bu bölümde ayrı ayrı açıklanmaktadır. Binaların tümünün orijinal fonksiyonu konuttur.

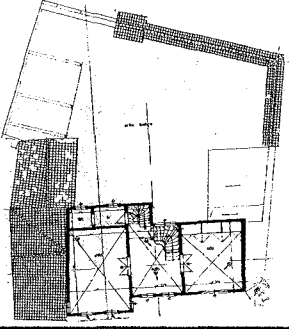
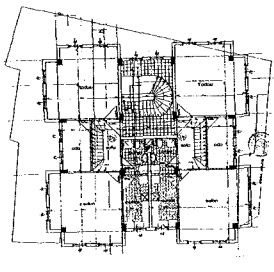
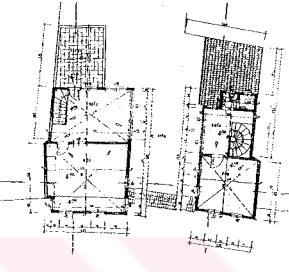
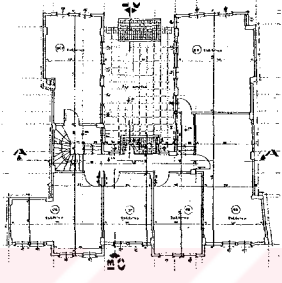
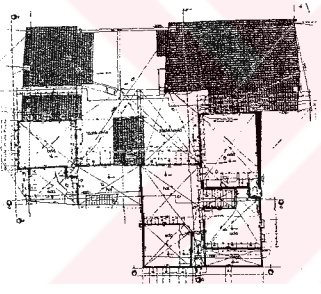
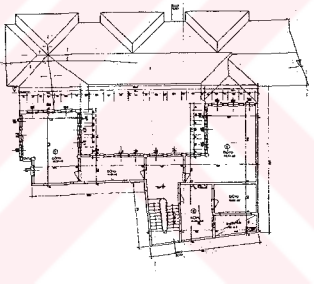
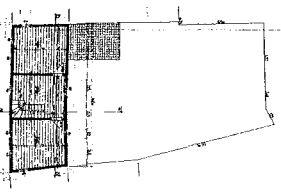
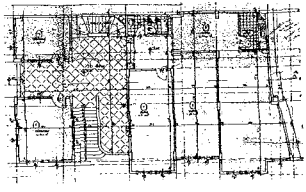
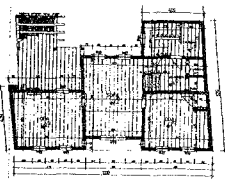
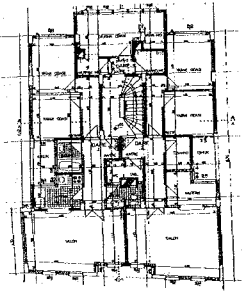
1. EV: Yeni Bezzaz Sokak No:18-B'de bulunan ve orijinali yıkılıp tekrar yapılmış olan binanın cephe oran ve özellikleri, projesinde orijinaline uyuyor gibi görünse de gerçekte uygulama sırasında asma kat adı altında binaya bir kat eklenmiş durumdadır. Ayrıca orijinalinde binanın ön cephesine ait cephe özellikleri bugünkü durumda birbirinin tekrarı şeklinde diğer cephelerde de kullanılmaktadır. Plan özelliklerine bakıldığında; orijinalinde bahçeyi geniş bir şekilde kullanan ve organik

bir yapıyla yerleşmiş olan plan şeması yeni durumda tamamen bahçenin üzerine kurulmuş simetrik özellikler taşıyan bir binaya dönüşmüştür. Binanın orijinal fonksiyonu konut iken yeni halinde zemin kat ve asma kat işyerine dönüşmüştür (Ek A, s.84-90). Şu anda konut olarak kullanılan 1. Kat iki ailenin yaşayacağı şekilde düzenlenmiştir. Mal sahibi olan, dört kişilik ailenin reisi, ortaokul mezunu olup ticaretle uğraşmaktadır. 1991 yılında işyerlerinin imalathaneleri buraya yakın olduğu ve eski evleri sevdiği için taşınan aile, öncelikle oturulamaz halde olan binayı yıkıp tekrar yaptırmıştır. Evini pembe, tarihi, çok güzel bir ev olarak tarif eden kullanıcı, evini yeniden yaptırırken zemin katını kendisine işyeri yapmak için fonksiyon değişikliğine başvurduğunu belirtmektedir.

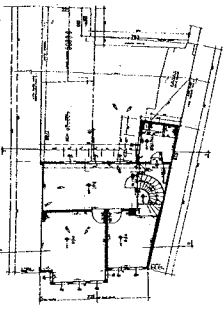
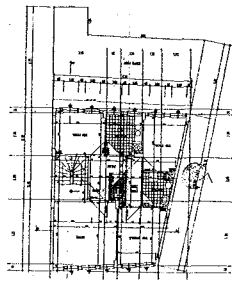
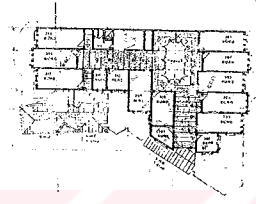
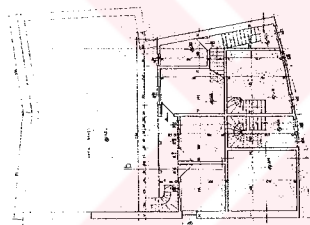
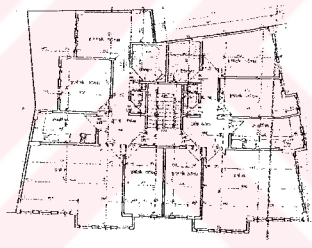
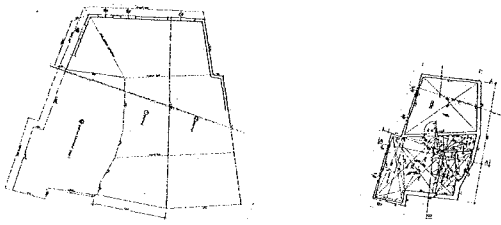
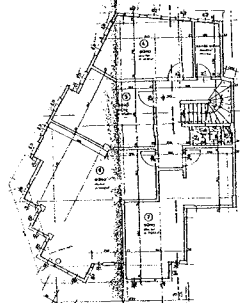
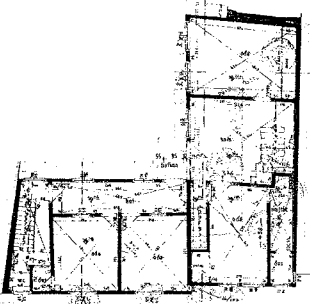
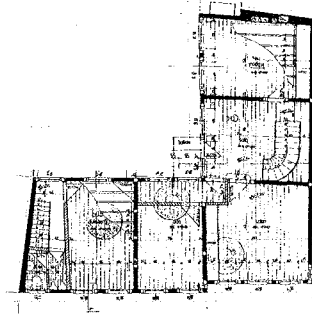
2. EV: Süzen Kefen Sokak No:19'da bulunan ve orijinali yıkılıp tekrar yapılmış olan binanın cephe oran ve özellikleri orijinal haliyle uyumlu değildir. Orijinalinde sağır olan zemin kat, mevcut halinde, mağazaların olduğu cadde tarafında tamamen şeffaf bir görüntü kazanmıştır. İç tarafa bakan cephe orijinaliyle biraz daha uyumlu görünmektedir. Binanın fonksiyonu konuttan tamamen işyerine dönüştüğü için; gerek plan şeması, gerekse kat adedi (gabariye uymak koşuluyla) değişmiştir. Bununla beraber, eskiyi canlandırmak adına düzenlenmiş olan iç avlu plan özellikleri çok değiştiğinden zayıf kalmıştır (Ek B, s.91-97). Lise mezunu olan işyeri sahibi binayı, mahalle ve çevresinin özellikleriyle birlikte evin de bazı özellikleriyle tarif etmektedir. Kullanılamaz hale geldiği için 1991 yılında yıkılıp tekrar yapılan binanın, işyerlerine caddeye yakınlığı nedeniyle ve iyi bir yatırım olması düşüncesiyle konuttan tamamen işyerine dönüştürüldüğü belirtilmektedir.

3. EV: Hoşgör Sokak No:24'de bulunan ve orijinali yıkıldıktan sonra tekrar yapılmış olan binanın cephe oran ve özellikleri genel olarak orijinal hali ile uyumlu görünmektedir. Bununla beraber, cadde tarafında, mağazalar nedeniyle zemin katta oluşan şeffaflık aslına uygun değildir. Konut fonksiyonu tamamen işyerine terkedilmiş olan binanın plan şemasında yine de orijinali ile benzerlikler bulunmaktadır (Ek C, s.98-101). Ortaokul mezunu bir müteahhit olan bina sahibi, burayı 1.5 katlı tarihi bir eser olarak tanımlamaktadır. 1993 yılında tesadüfen başka bir şehirden gelerek, burayı yıkıp yeniden yapmaya karar veren kullanıcı, aynen eski özellikleriyle binayı yaparken kat adedinin az olmasından ve iç avlunun yer kaybına neden olmasından şikayetçi durumdadır.

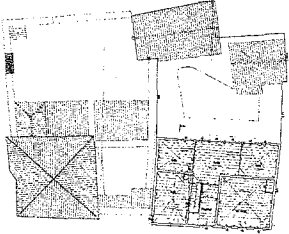
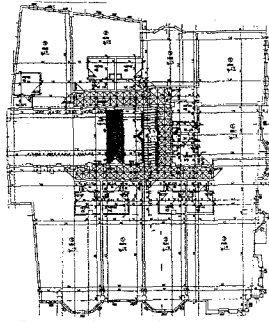
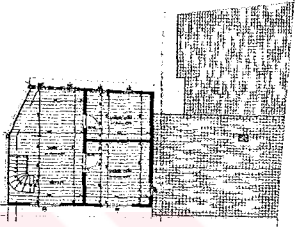
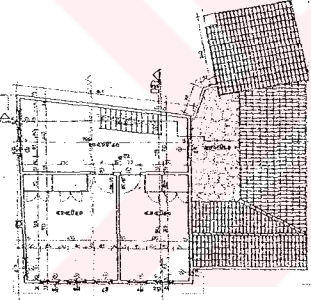
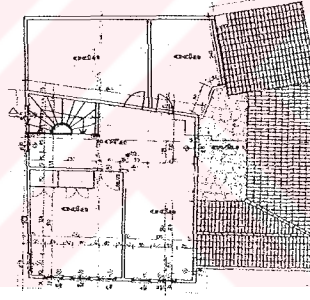
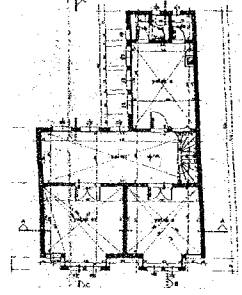
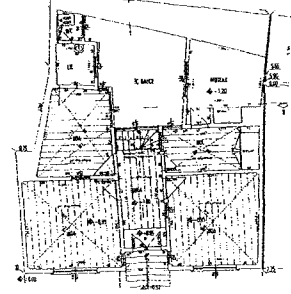
TABLO 5.1.

ALAN ÇALIŞMASI YAPILAN EVLERİN 1.KATLARININ ORJİNAL VE BUGÜNKÜ DURUMLARININ ŞEMATİK ANLATIMI	
ORJİNAL HALİ	BUGÜNKÜ HALİ
1.EV 	
2.EV 	
3.EV 	
4.EV 	
5.EV 	

TABLO 5.1.

ALAN ÇALIŞMASI YAPILAN EVLERİN 1.KATLARININ ORJİNAL VE BUGÜNKÜ DURUMLARININ ŞEMATİK ANLATIMI	
ORJİNAL HALİ	BUGÜNKÜ HALİ
6.EV 	
7.EV 	
8.EV 	
9.EV 	
10.EV 	

TABLO 5.1.

ALAN ÇALIŞMASI YAPILAN EVLERİN 1.KATLARININ ORJİNAL VE BUGÜNKÜ DURUMLARININ ŞEMATİK ANLATIMI	
ORJİNAL HALİ	BUGÜNKÜ HALİ
11.EV 	
12.EV 	
13.EV 	
14.EV 	
15.EV 	

Merkeze yakın olduğu için burayı yapmaya karar veren kullanıcı, az katlı bir binada ve böyle bir yerde işyerinin konuta göre çok daha kazançlı olduğunu belirtmektedir.

4. EV: Haşim İşcan Caddesi No:28'de bulunan ve orijinali yıkılıp yerine yenisi yapılmış olan binanın cephe oran ve özellikleri yine cadde tarafında orijinalinden uzak görünmekle beraber, diğer cepheler orijinali hatırlatmaktadır. Binanın fonksiyonu konuttan tamamen işyerine dönüştüğü için, plan özellikleri tamamen kaybolmuş durumdadır. Kat adetleri de bir cepheden gabariyi tutturmak şartıyla çoğalmıştır. Bu binanın da mevcut durumunda düzenlenmiş olan iç avlunun, değişmiş olan yeni durumda çok fazla anlamı kalmamıştır (Ek D, s.102-107). Ticaretle uğraşan ve lise mezunu olan işyeri sahibi, içinde oturulamayacak durumda olan eski binayı kentteki konumu nedeniyle satın alarak yıkıp tekrar yaptıktan sonra 1995 senesinde buraya taşınmıştır. Kullanıcı binayı özel konumu ile tarif etmekte ve ekonomik açıdan kar sağlamak amacıyla işyerine dönüştürüldüğünü anlatmaktadır.

5. EV: Hoşgör Sokak No:18'de bulunan ve orijinali yıkılıp yerine yenisi yapılmış olan bina, cephe oran ve özellikleri bakımından genel olarak orijinal haline uyumlu görünmektedir. Bununla beraber zemin katı işyerine dönüştürülmüş olan binanın, plan özellikleri tamamen değişmiş durumdadır (Ek E, s.108-111). Orijinalinde tek ailenin yaşadığı evde şu anda 1. Ve 2. Katlarında üçer daire bulunmaktadır. Bir dairesinde beş kişilik bir ailenin oturduğu binanın sahibi ortaokul mezunu olup, ticaretle uğraşmaktadır. Kullanıcı 1984 yılında, işyerine yakın olduğu için satın aldığı binayı içinde oturulamaz durumda olduğu için yıkıp tekrar yaptırmış ve 1995 yılında buraya taşınmıştır. Evini tarif ederken belirli bir özellik üzerinde durmayan kullanıcı, imkanı olsa daha sakin ve iyi bir yerde oturmak istediğini belirtmektedir. Binayı tekrar yaptırırken işyerine depo temin etmek amacıyla zemin katta fonksiyon değişikliği yapılmıştır.

6. EV: Bekir Dede Sokak No:13'de bulunan ve orijinali yıkılıp tekrar yapılmış olan binanın cephe oran ve özellikleri genel olarak orijinali ile uyumlu görünmektedir. Zemin katı işyerine dönüştürülmüş olan binaya asma kat adı altında bir kat eklenmiş durumdadır (Ek F, s.112-114). Binanın 1. Ve 2. katları birer daire şeklinde konut olarak kullanılmaktadır. Eşi aynı mahallede ticaretle uğraşan ilkokul mezunu olan kullanıcı, ev hanımıdır ve ticarethanelerine yakın olduğu için burayı satın aldıklarını belirtmektedir. Oturulamayacak durumda olduğu için, yıkıp tekrar yaptıktan sonra 1991 senesinde buraya taşındıklarını belirten ve evinden son derece

memnun olan kullanıcı, evini mahallede caminin, çeşmenin ve eski evlerin arasında olması ile tarif etmekte ve beğenmektedir.

7. EV: Narlı Caddesi No:7'de bulunan bina, ilginç bir örnek oluşturmaktadır. 3 parselde yerleşmiş olan ve konut olarak kullanılan üç adet orijinal bina yıkılıp, parseller birleştirildikten sonra yerine büyük bir işmerkezi inşa edilmiştir. Cephe oranları, özellikleri ve kat adetleri tamamen değişmiştir. Yeni çizgiler taşıyan binanın cephesine, orijinal durumlarındaki binaların cephelerinin aynen oldukları yerlerde tekrar yapılması, binanın genel görüntüsü ile tezat oluşturmaktadır (Ek G, s.115-119). Lise mezunu olan kullanıcı, 1992 yılında, senelerdir aynı mahallede esnaf olduğu ve yeni bir yer istediği için çok büyük bir işmerkezine dönüşmüş olan binaya taşındığını belirtmektedir. Binayı kent içindeki merkezi konumu ile tarif eden kullanıcı, bunun ticaret için önemli olduğunu belirtmektedir.

8. EV: Taya Kadın Caddesi No:12'de bulunan ve orijinali yıkıldıktan sonra yerine yenisi yapılmış olan binanın dış cephe oran ve özellikleri orijinal durumuna uyumlu görünmektedir. Aynı zamanda binanın konut fonksiyonu da devam etmektedir. Bununla beraber, orijinalinde bahçe olan yer mevcut durumda tamamen binaya dönüşmüştür ve bahçe bırakılmamıştır (Ek H, s.120-124). Her kat iki ailenin oturduğu daireler şeklinde kullanılmaktadır. Binada yaşayan üç kişilik bir ailenin erkeği ve mal sahibi olan kullanıcı, ortaokul mezunudur ve ticaretle uğraşmaktadır. 16 yıl önce oturulamayacak durumdaki eski binayı yıkıp yeniden yaptırdıktan sonra, buraya taşınmış olan kullanıcı, binayı özel konumu ile tarif etmektedir. Binada çok memnun olmadıkları için, imkan olsa daha yüksek, ferah ama yine eski tipte bir evde yaşamak istediklerini açıklamaktadırlar.

9. EV: Bezciler Sokak No:21'de bulunan bina, 3 parselden oluşan orijinal binanın yıkılıp birleştirilmesiyle tekrar yapılmıştır. Binanın cephesinde yer yer eski cephelerden alıntılar bulunsa da bazı modern çizgilerin hakimiyeti ve cephe oranlarının değişmesi ile, özellikler kaybolmuş durumdadır. Cephede görülen değişim, fonksiyonunu tamamen konuttan işyerine terkeden binanın planlarında da görülmektedir (Ek I, s.125-130). Ticaretle uğraşmakta olan lise mezunu kullanıcı, 10 yıl önce çarşı içinde olduğu için burayı satın almıştır. Binayı özel konumu ile ön plana çıkaran kullanıcı, buranın kendisi taşınmadan hemen önce yapıldığını belirtmektedir.

10. EV: Tağıl Sokak, Yeni Bezzaz Çıkmaşı No:2'de bulunan ve orjinali yıkılıp yerine yenisi yapılmış olan binanın hem cephe oranları ve özellikleri, hem de plan özellikleri orjinaline genel olarak oldukça uyumludur. Zemin kat işyerine dönüştürölmekle beraber, cephe özellikleri orjinaline uyumlu kalmıştır. Üst katın ise bir bölümü işyeri ve kalan kısmı konut olarak kullanılmaktadır (Ek J, s.131-133). 1995 yılında yıkılıp tekrar yapılmış olan binaya 1996 yılında kiracı olarak gelen kullanıcı, ortaokul mezunudur ve ticaretle uğraşmaktadır. Binayı herhangi bir özelliğıyle tarif edemeyen kullanıcı, burayı caddeye ve işyerine yakın olduğı için seçtiğini belirtmektedir. Ancak, şu andaki işyerindeki yer darlığı nedeniyle imkanı olsa büyük bir işmerkezinde olmayı tercih edeceğini belirtmektedir.

11. EV: Adresi Elmalık Caddesi No:52' olan binanın rölövesi alınıp, restorasyon projeleri hazırlandıktan sonra yeniden yapılmak üzere yıkılmış, ancak müteahhitte olan anlaşmazlık nedeniyle yapılamamıştır. Şu anda arsa otopark olarak kullanılmaktadır. Uygulanacak olan projenin cephe özellikleri, orjinal durum ile uyumlu görünmemektedir. Plan özellikleri ise bina konut fonksiyonunu tamamen işyerine terkettiğı için değışikliğe uğramıştır (Ek K, s.134-149). Bu binanın anketi arazide karşılaşılan mal sahibi ile yapılmıştır. Tamamı ilkokul mezunu olan 5 kişilik ailenin erkeğı şoförlük yapmaktadır. Evlerinin orijinal halini bahçesiyle, ahşap ve eski tipte olmasıyla oldukça beğenen kullanıcı, ekonomik nedenlerden dolayı, işyerine dönüştürölmüş olan yeni binayı yaptırmaya karar verdiğini ve kendilerini bildiklerinden beri burada yaşadıklarını belirtmektedir.

12. EV: İsmail Hakkı Caddesi No:17'de bulunan bina, rölövesi alınmış orijinal durumuyla kullanılmaya devam etmektedir (Ek L, s.140-145). Burada yaşayan 4 kişilik ailenin erkeğı lise mezunu olup müezzinlik yapmaktadır. Evini özel konumu ile tarif eden kullanıcı, buraya tayin nedeniyle 1991 yılında taşındıklarını ve camiye yakın olduğı için seçtiklerini belirtmektedir. Binada cephe, fonksiyon ve malzeme olarak herhangi bir müdehale bulunmamakla beraber, kullanıcı taşındıkları yıl yıkık durumda olan mutfak duvarını onardıklarını ve bundan sonra boya bakım işleri dışında bir değışiklik yapmadıklarını belirtmektedir.

13. EV: Elmalık Caddesi No:7'de bulunan binanın rölövesi alınmıştır. Yıkılıp yeniden yapılmamakla birlikte, kullanıcıları tarafından önemli müdehalelere maruz kalmıştır. Cephede sadece, iki pencerenin birleştirilerek büyütölməsi olarak karşımıza çıkan değışiklik, planda merdivenin yerinin değışmesi ve bazı odaların

eklenmesi şeklindedir (Ek M, s.146-147). Binada kiracı olarak bulunan 5 kişilik ailenin ilkokul mezunu olan erkeği, serbest meslekle uğraşmaktadır. Binayı 2 katlı, sarı, uzun bir ev şeklinde eve ait özellikleriyle tarif eden kullanıcı, buraya 6 yıl önce uygun kira koşulları ve ulaşım kolaylığı nedeniyle geldiğini belirtmektedir. Planda orijinal duruma göre gerçekleşmiş olan değişikliklerin kendilerinden önce yapıldığını açıklayan kullanıcı sadece tesisatla ilgili ufak bir değişiklik ve onarım yaptıklarını belirtmektedir.

14. EV: Mantıcı Caddesi No:8'de bulunan bina, rölövesi alınmış orijinal durumuyla kullanılmaya devam etmektedir. Binaya cephe, fonksiyon ve malzeme olarak herhangi bir müdahalede bulunulmamıştır (Ek N, s.148-152). Zemin katı işyeri deposu olarak kullanılan binanın üst katında ilkokul mezunu yaşlı bir erkek kullanıcı yaşamaktadır. Binayı tarif etmekte güçlük çeken kullanıcı, buraya 10 yıl önce iş bulmak için geldiğini ve çarşı içinde, uygun koşullarla burayı kiraladığını belirtmektedir. Binada hiçbir bakım veya onarım olamamıştır.

15. EV: Havlucular Caddesi No:7'de bulunan bina, rölövesi alınmış orijinal durumuyla kullanılmaya devam etmektedir. Binada cephe, fonksiyon ve malzeme olarak herhangi bir müdahalede bulunulmamıştır (Ek O, s.153-). Şu anda yıkılmak üzere olan bina terkedilmiş olup, yan komşuda karşılaşılan ilkokul mezunu mal sahibi ile anketi yapmak mümkün olmuştur. 53 yıl önce evlenerek buraya gelmiş olan ilkokul mezunu kadın kullanıcının eşi ve 5 çocuğu ile burada yaşamış olduğu bilinmektedir. Evini bakımlı durumundaki rengi, penceresi ve kapısı gibi bazı özellikleriyle tarif etmeye çalışan kullanıcı, eski evini özlemekte ancak, maddi imkansızlıklar nedeniyle herhangi bir bakım yapamadıklarından şikayet etmektedir

BÖLÜM 6

SONUÇLAR VE DEĞERLENDİRME

6.1. Sonuçlar ve Değerlendirme :

Reyhan konut yerleşim bölgesi, Haşim İşcan caddesi ve ticaret yerleşimi arasında, kendi içe dönük konut yerleşimini giderek ticaret ortamına dönüşme eğilimindedir. Her ne kadar, genel tarihi doku cephe kapsamında korunuyorsa da, konut fonksiyonu, ticari fonksiyona yerini bırakmaktadır. Bu bağlamda, fonksiyonel olarak sürekliliğin olumsuz bir gelişme içerisine girmiş olması sonucunda, çevrenin Geleneksel Türk dokusundan gelen kimliği de genel anlamda kaybolma noktasına gelmiştir. Ayrıca evlerin kullanıcıları değiştiğinden yeni kullanıcıların evlere ilişkin anılarının olmaması, evlerin kimliğini olumsuz etkilemekte, evlerde yapılan değişiklikler kimliğin ve dokunun bozulacağı endişesi olmadan yapılmaktadır. Yeni kullanıcıların evler ile olan ilişkisi de eskiden oldukça farklıdır. Sosyo-kültürel yapı değişmektedir. Tüm bunların yanı sıra bölge; yol, tesisat, otopark gibi alt yapı gereksinimleri açısından yetersiz durumda olduğu için, kullanıcılar daha konforlu bir çevreye ihtiyaç duymaktadır. Alan çalışması sonucunda bölge ile ilgili ortaya çıkan veriler şu ana başlıklarda toplanmaktadır:

- Bölge halkının eğitim düzeyinin düşük olması.
- Bölge halkının ekonomik durumunun yetersiz olması.
- Bölgenin bir taraftan çarşı, bir taraftan da Haşim İşcan Caddesine olan yakınlığı, konut alanlarının giderek tamamıyla ya da zemin kat bazında ticari alanlara dönüşmesiyle, eski nezih ve sessiz mahalle ortamının yitirilmiş olması.

- Belediye ile Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunun Proje onayında gösterdiği titizliği, uygulamaların kontrolü ve zaman içindeki bakım onarım konularında çeşitli nedenlerle gösterememesi.

Bu tespitlerin ışığında bölgeyi iyileştirme ve tekrar orijinal özelliklerini kazandırma adına     mlere yönelik öneriler şöyle olmalıdır:

- Bölgede, Türk mahalle karakterinin sürekliliğinin korunması için, ticari difüzyonun giderek i e dönük konut yerleşimini parçalaması önlenmelidir. Başka bir değı le, Türk mahalle kültürünün toplumsal ve mimari olarak sürekliliğinin temel gerekliliğı konut fonksiyonunun korunmasıdır.

- Bölgeye, tüm özelliğini veren Türk mahallesinin yaşam biçimidir. Bir mimari çevrede onun parçası olan konut, hiçbir zaman tek başına dış g r n  ten ibaret değıldir. Dışa yansıyan tüm detaylar ve  zellikler, Türk geleneğı ve kültürünün yaşam biçiminin sonucudur, onun izlerini taşır ve geçmişin tarihi- kültürel bir sembolü olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu yaşam biçimi konut ve ticari alanların orjinalinde ayrı yerlerde olmasının getirdiğı Türk mahalle kültürünün bir yansımasıdır. Sonuç olarak, sadece dış cephe detayları ile mahallenin dıştan görüntüsü ne kadar korunmaya  alı ılırsa  alı ılsın, bölgeye bir konut-yaşama – kültürü tekrar kazandırılmazsa, işyeri- konut  atı masından kaynaklanan sosyo-kültürel karışıklık daha da ilerleyecektir. Bunun sonucunda, özel yaşamın birer sembolü ve herbir ailenin kimlik fotoğrafı durumunda olan ve aynı zamanda hepsi birarada farklı renklerin olu turduğı bir tablonun ahengi içinde “Geleneksel Türk Mahallesi” özelliğini yansıtan durumunun sürekliliğinin sağlanması imkansız hale gelecektir. Çalışmanın sonucunda     me yönelik en temel öneri şöyle olmalıdır: Bölgede konut yerleşim alanlarının içine sızmış ve onun özelliklerini kaybetme noktasına getirmiş olan, ticari oluşumun en azından yayılımının bundan sonrası için durdurmak adına, yeniden yapılanma izinleri sırasında sadece konut olarak kullanma zorunluluğı getirilerek orjinal fonksiyonla birlikte, yaşam kültürünü de tekrar kazandırmak yoluna gidilmelidir. Bununla beraber, bölgedeki sosyal yaşamı destekleyecek, restoran, kafeterya, kre , kütüphane gibi ortama renk katacak ancak, özelliğini kaybettirmeyecek fonksiyonlara, orjinaline uygun olmak koşuluyla izin verilmesi de önemli bir adımdır. Varolan yapıların ise iyileştirilmesi için Kültür ve

Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu kontrolünde ya da bünyesinde bir grup oluşturarak, binaların dıştan görüntüsünü bozan uyumsuz detayların kaldırılması ve ticari tabelaların gerektiği kadar ve küçültülerek belirli bir standartta ve çevreye uyumlu detaylar taşıyan şekilde yeniden tasarlanması ve uygulamaların söz konusu yetkili grup tarafından titizlikle kontrol edilmesi bununla beraber, binalarını boyamaya dahi maddi gücü olmayan çevre sakinlerine yine aynı uygulama grubu tarafından teknik destek ile çeşitli kaynaklardan sağlanabilecek bir fonla maddi destek gerçekleştirilmelidir. Ayrıca temel kurum ve kuruluşların alacağı kesin kapsamlı kararların gerçekleştirilmesi yanında bölge halkının da korunmaya alınmış olan mahalle ve binaların değeri ve korunmalarının önemi konusunda eğitilmelidir. Çevre ile birlikte yaşam koşulları iyileştirilecek olan kullanıcıların bölgeye özendirilmeleri sağlanmalıdır. Sonuç olarak her ne kadar tüm karar ve kontroller gerçekleştirilirse de burayı kullanma sürecini yaşayan halkın bilinçli ve istekli olması da kimliğin sürekliliğinin korunması için son derece önemlidir.

Bütün bu açıklamalardan sonra genel bir sonuca ulaşmak gerekirse; Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun Kapsamına giren korunmaya değer her tip doku veya yerleşim alanı için kurul bünyesinde veya kontrolünde birer grup oluşturularak buraların proje onay, uygulama kontrol ve periyodik kullanım kontrolleri ile bakım onarım destek konuları bu grubun sorumluluk ve yetkisine verilmeli ve çalışma sistemi, genel kurula belirli zamanlarda raporlar verilmesi şeklinde oluşturulmalıdır. Yani kontrol mekanizmaları durağandan, zaman içinde dinamik ve katılımcı bir şekle dönüştürülmelidir.

KAYNAKLAR

- Arel A.**, 1982. Osmanlı Konut Geleneğinde Tarihsel Sorunlar, Ege Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Yayınları, İzmir.
- Aru, K., A.**, 1998. Türk Kenti, Güzel Sanatlar Matbaası, İstanbul.
- Büyük Larousse Ansiklopedisi**, 1986.
- Duncan, J. S.**, 1981. Housing and Identity, Croom Helm Ltd., London.
- Eldem, S.H.**, 1984. Türk Evi Osmanlı Dönemi, Güzel Sanatlar Matbaası A.Ş., İstanbul.
- Erdem, A.**, 1999. Göynük Kenti, Geleneksel Konut Mimarisi, Mimarlık Dergisi, s. 60.
- Günay, R.**, 1998. Türk Ev Geleneği ve Safranbolu Evleri, Güzel Sanatlar Matbaası, İstanbul.
- Güvenç, B.**, 1994. İnsan ve Kültür, Remzi Kitabevi A.Ş., İstanbul.
- Hall, E. T.**, 1968. Hidden Dimension, Gordon City, NY. Anchor Books, Dupledey.
- Kongar, E.**, 1972. Toplumsal Değişme, Bilgi Yayınevi, Ankara.
- Küçükerman, Ö.**, 1978. Kendi Mekanının Arayışı İçinde Türk Evi, Apa Ofset Basımevi Sanayi ve Ticaret A.Ş., İstanbul.
- Lang, J. T.**, 1987. Creating Architectural Theory: The Role Of The Behavioral Sciences In Environmental Design, Van Nostrand Reinhold, New York.
- Lawrence, R. J.**, 1987. Housing, Dwellings and Homes, John Wiley & Sons Ltd., Chichester, New York, Toronto, Singapore.
- Lynch, K.**, 1960. The Image Of The City, The M.I.T. Press, Cambridge, Massachusetts, London.
- Mc Andrew, F. T.**, 1993. Environmental Psychology.
- Ocakçı, M., Southworth, M.**, 1995. Elements Of Urban Identity: The Case Of The Beykoz District Of İstanbul, University Of California, Berkeley.

- Özsoy, A.**, 1994. Konutu Anlamak, Kuram Dergisi, Kitap 6, s.5-9., Kur Yayıncılık, İstanbul.
- Rapoport, A.**, 1969. House Form And Culture, Prentice-Hall International, London.
- Schulz, C., N.**, 1993. The Concept Of Dwelling, Electa Editrice, Milan.
- Sommer, R.**, 1969. Personal Space, Prentice-Hall, Inc., Englewood Cliffs, New Jersey.
- Tomsu, L.**, 1950. Bursa Evleri, İstanbul Matbaacılık, İstanbul.
- Turgut, H.**, 1990. Kültür-Davranış-Mekan Etkileşiminin Saptanmasında Kullanılacak Bir Yöntem, Doktora Tezi, İ.T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Uluengin, N.**, 1995. Sosyo-Kültürel Değişmelerin Geleneksel Türk Evi Tasarımına Etkileri, 7. Uluslararası Yapı ve Yaşam Kongresi (Kültür ve Mekan), Fuar, Bursa, 25-30 Nisan, s.248-250.
- Veitch, R., Arkkelin, D.**, 1995. Environmental Psychology
- Yurt Ansiklopedisi**, 1982. 3. Cilt. Anadolu Yayıncılık, İstanbul.

EKLER

Çalışma Alanını Tanıtan Bilgiler.....	80
EK A.1. Birinci Bina Görünüşleri.....	84
EK A.2. Birinci Bina Planları.....	87
EK B.1. İkinci Bina Görünüşleri.....	91
EK B.2. İkinci Bina Planları.....	93
EK C.1. Üçüncü Bina Görünüşleri.....	98
EK C.2. Üçüncü Bina Planları.....	99
EK D.1. Dördüncü Bina Görünüşleri.....	102
EK D.2. Dördüncü Bina Planları.....	104
EK E.1. Beşinci Bina Görünüşleri.....	108
EK E.2. Beşinci Bina Planları.....	109
EK F.1. Altıncı Bina Görünüşleri.....	112
EK F.2. Altıncı Bina Planları.....	113
EK G.1. Yedinci Bina Görünüşleri.....	115
EK G.2. Yedinci Bina Planları.....	117
EK H.1. Sekizinci Bina Görünüşleri.....	120
EK H.2. Sekizinci Bina Planları.....	122
EK I.1. Dokuzuncu Bina Görünüşleri.....	125
EK I.2. Dokuzuncu Bina Planları.....	128
EK J.1. Onuncu Bina Görünüşleri.....	131
EK J.2. Onuncu Bina Planları.....	132
EK K.1. Onbirinci Bina Görünüşleri.....	134
EK K.2. Onbirinci Bina Planları.....	137
EK L.1. Onikinci Bina Görünüşleri.....	140
EK L.2. Onikinci Bina Planları.....	143
EK M.1. Onüçüncü Bina Görünüşleri.....	146
EK M.2. Onüçüncü Bina Planları.....	147
EK N.1. Ondördüncü Bina Görünüşleri.....	148
EK N.2. Ondördüncü Bina Planları.....	150
EK O.1. Onbeşinci Bina Görünüşleri.....	153
EK O.2. Onbeşinci Bina Planları.....	154
EK P.1. Anket Soruları.....	155

BURSA REYHAN-KAYHAN-HANLAR BÖLGESİNDE MEVCUT OLAN YAPI GRUPLARININ BUGÜNKÜ DURUMLARI

Bursa Reyhan-Kayhan-Hanlar Bölgesine genel olarak bakıldığında, tescilli binaların yoğun bir şekilde bulunduğu göze çarpmaktadır. halen koruma kapsamında olan bölgede bulunan Birinci ve İkinci derece tescilli yapılar şimdiki durumlarına göre sıralanabilir:

1. Bakımsızlıktan, oturulamayacak durumda olan yapılar (yanmış veya kendiliğinden yıkılmak üzere olan yapılar),
2. Herhangi bir onarım ya da bakım yapılmaksızın, içinde oturan yapılar,
3. Yapısal değişiklik yapılmaksızın,bakım-onarım ile desteklenmiş, orijinal konut fonksiyonu ve cephe özelliklerini korumakta olan yapılar,
4. Yıkılıp, cephe oranları korunmak ve Anıtlar Kurulu onaylı Restorasyon Projesi'ne uymak koşuluyla tekrar inşa edilen; konut fonksiyonu korunmakla beraber, zemin katları işyerlerine dönüşmüş olan yapılar,
5. Yıkılıp cephe oranları korunmak ve Anıtlar Kurulu onaylı Restorasyon Projesi'ne uymak koşuluyla yeniden inşa edilen, ancak orijinal(konut) fonksiyonunu yitirerek tümüyle yeni bir fonksiyon(işyeri) verilen yapılar (Haşim İşcan Caddesine yakın olan yapılar, genellikle işyerine dönüştürölme eğilimindedir).

Tescilli olmamasına rağmen; bölgesel koruma kapsamında, cephe oranları açısından etraflarındaki tescilli binalara uyumlu olan, gabarileri yanlarındaki tescilli binalarla sınırlandırılmış olan yapılar da vardır. Bu yapılar konut veya işyeri olarak kullanılmaktadır.

**'GELENEKSEL TÜRK EVİNDE SÜREKLİLİK VE KİMLİK
SORUNU : BURSA REYHAN-KAYHAN-HANLAR
BÖLGESİ'NDE BİR ARAŞTIRMA'**

**BURSA REYHAN-KAYHAN-HANLAR BÖLGESİ'NDE ÇEVREDEN
GENEL FOTOĞRAFLAR**

- Haşim işcan Caddesinden bölgeye bakış :

- Pazaryerinin bulunduğu Reyhan Caddesinden bölgeye bakış :

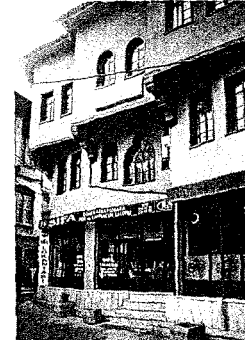
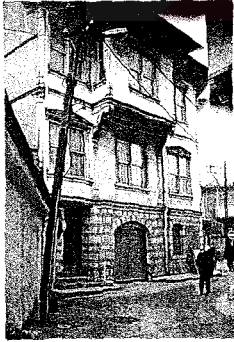
**'GELENEKSEL TÜRK EVİNDE SÜREKLİLİK VE KİMLİK
SORUNU : BURSA-REYHAN-KAYHAN HANLAR
BÖLGESİ'NDE BİR ARAŞTIRMA'**

**BURSA REYHAN-KAYHAN-HANLAR BÖLGESİ'NDE ÇEVREDEN
GENEL FOTOĞRAFLAR**

- Bölgeden sokak perspektifleri :

- Varolan binalardan örnekler :

**'GELENEKSEL TÜRK EVİNDE SÜREKLİLİK VE KİMLİK
SORUNU : BURSA REYHAN-KAYHAN-HANLAR
BÖLGESİ'NDE BİR ARAŞTIRMA'**

**BURSA REYHAN-KAYHAN-HANLAR BÖLGESİ'NDE TESCİLLİ
BİNALARIN DURUMUNA GENEL BİR BAKIŞ**

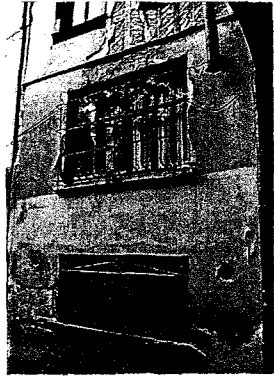
A -) Bakımsızlıktan yıkılmak üzere olanlar :

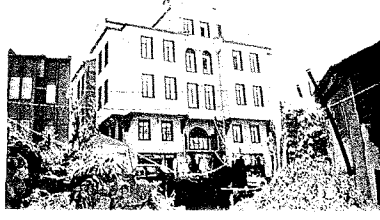

B -) Kısıtlı miktarda profesyonel olmayan bakım-onarım ile desteklenerek ayakta duran, orijinal fonksiyon(konut) ve cephe özelliklerini koruyanlar :

C -) Herhangi bir bakım-onarım yapılmaksızın, içinde oturulan ve kötü durumda olanlar :

GELENEKSEL TÜRK EVİNDE SÜREKLİLİK VE KİMLİK
SORUNU : BURSA REYHAN – KAYHAN – HANLAR
BÖLGESİNDE BİR ARAŞTIRMA

TESCİL DERECEŚİ: 1

ADRES: REYHAN MAHALLESİ YENİ BEZZAZ SOKAK
NO: 18-B BURSA

ÖLÇEK:1/200

RÖLÖVE NO: 1

İŞLEVİ: KONUT

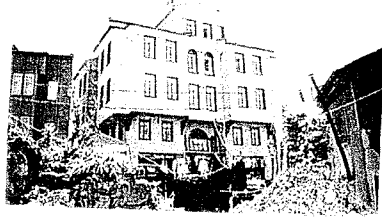
ÖN GÖRÜNÜŞ

ŞİMDİKİ DURUM NO: 1

İŞLEVİ: İŞYERİ/KONUT

ÖN GÖRÜNÜŞ

GELENEKSEL TÜRK EVİNDE SÜREKLİLİK VE KİMLİK
SORUNU : BURSA REYHAN – KAYHAN – HANLAR
BÖLGESİNDE BİR ARAŞTIRMA

TESCİL DERECEŚİ: 1

ADRES: REYHAN MAHALLESİ YENİ BEZZAZ SOKAK
NO: 18-B BURSA

ÖLÇEK:1/200

RÖLÖVE NO: 1

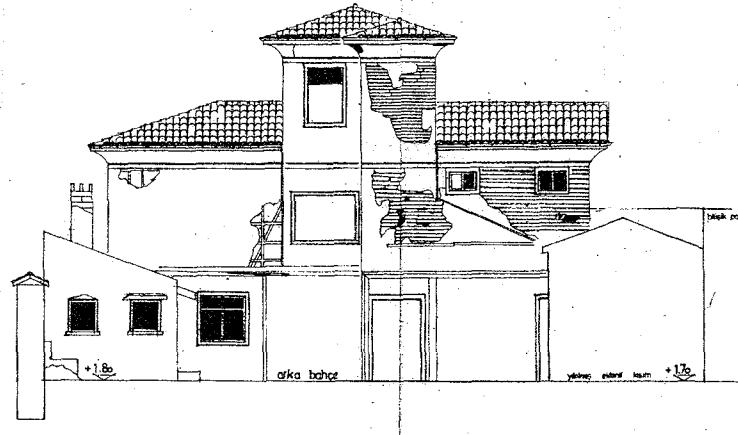
İŞLEVİ: KONUT

ARKA GÖRÜNÜŞ

ŞİMDİKİ DURUM NO: 1

İŞLEVİ: İŞYERİ/KONUT

ARKA GÖRÜNÜŞ

GELENEKSEL TÜRK EVİNDE SÜREKLİLİK VE KİMLİK
SORUNU : BURSA REYHAN – KAYHAN – HANLAR
BÖLGESİNDE BİR ARAŞTIRMA

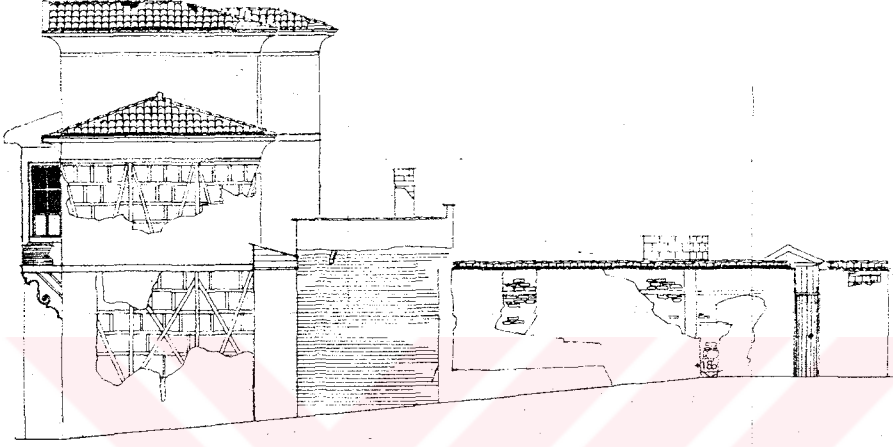
TESCİL DERECESİ: 1

ADRES: REYHAN MAHALLESİ YENİ BEZZAZ SOKAK
NO: 18-B BURSA

ÖLÇEK:1/200

RÖLÖVE NO: 1

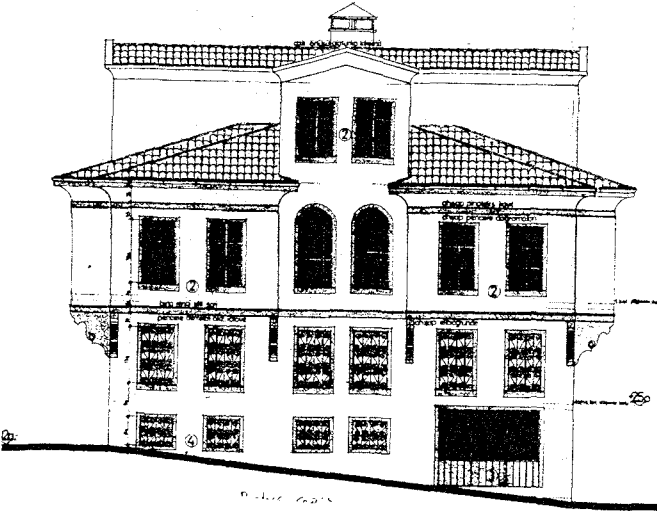
İŞLEVİ: KONUT

YAN GÖRÜNÜŞ

ŞİMDİKİ DURUM NO: 1

İŞLEVİ: İŞYERİ/KONUT

SOL YAN GÖRÜNÜŞ

SAĞ YAN GÖRÜNÜŞ

GELENEKSEL TÜRK EVİNDE SÜREKLİLİK VE KİMLİK
SORUNU : BURSA REYHAN – KAYHAN – HANLAR
BÖLGESİNDE BİR ARAŞTIRMA

TESCİL DERECEŚİ: 1

ADRES: REYHAN MAHALLESİ YENİ BEZZAZ SOKAK
NO: 18-B BURSA

ÖLÇEK:1/200

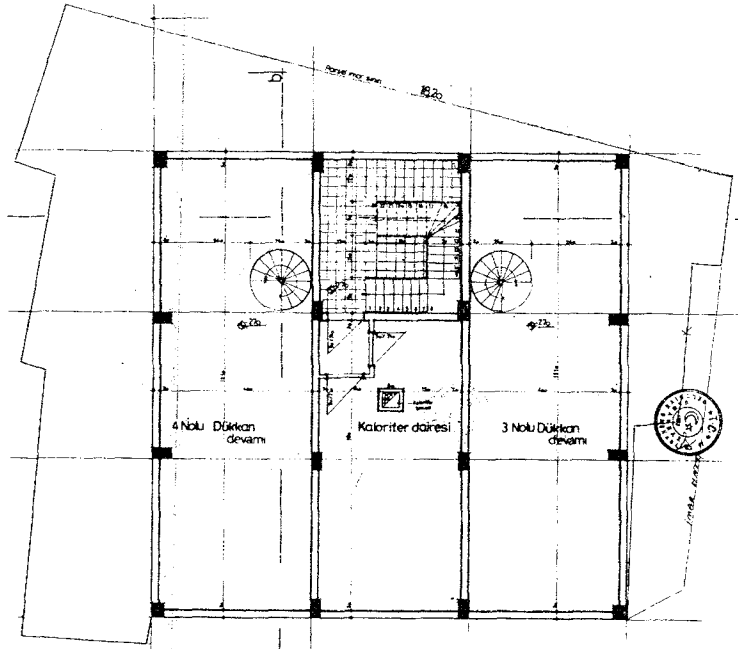
RÖLÖVE NO: 1

İŞLEVİ: KONUT

RÖLÖVEDE BU KAT PLANI MEVCUT DEĞİLDİR.

ŞİMDİKİ DURUM NO: 1

İŞLEVİ: İŞ YERİ

BODRUM KAT PLANI

GELENEKSEL TÜRK EVİNDE SÜREKLİLİK VE KİMLİK
SORUNU : BURSA REYHAN – KAYHAN – HANLAR
BÖLGESİNDE BİR ARAŞTIRMA

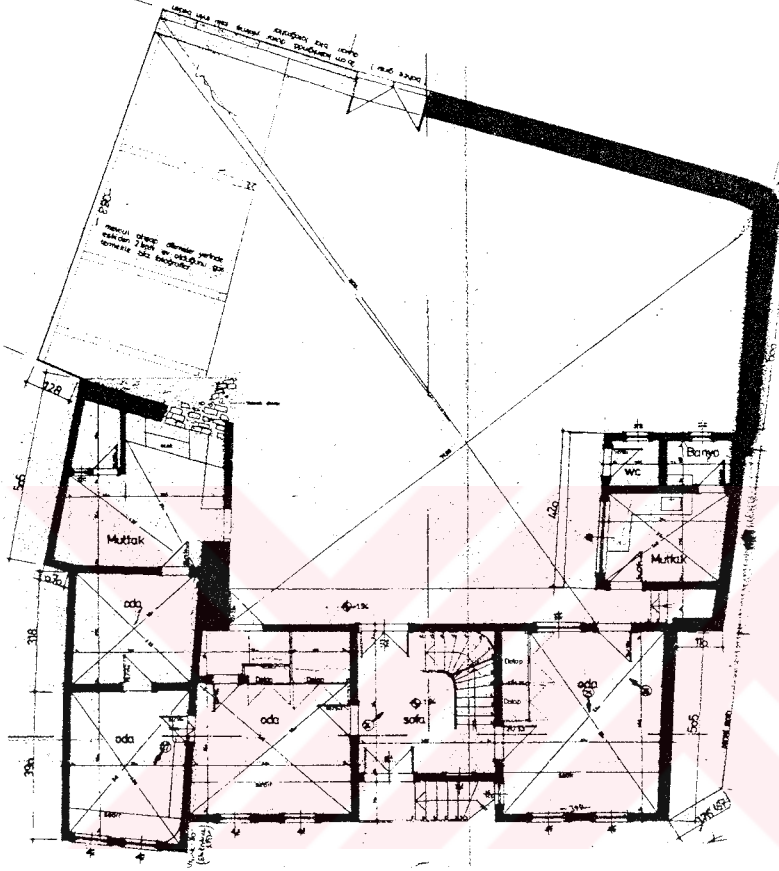
TESCİL DERECESİ: 1

ADRES: REYHAN MAHALLESİ YENİ BEZZAZ SOKAK
NO: 18-B BURSA

ÖLÇEK:1/200

RÖLÖVE NO: 1

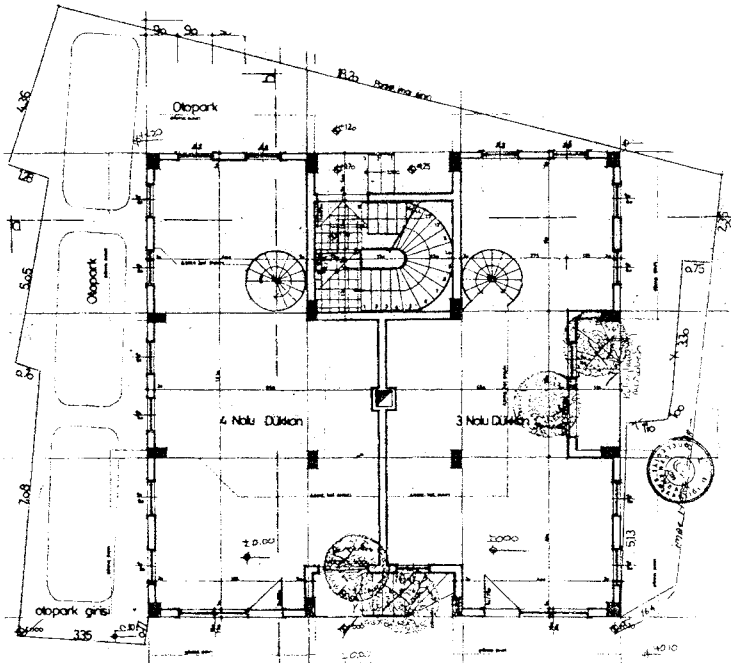
İŞLEVİ: KONUT

ZEMİN KAT PLANI

ŞİMDİKİ DURUM NO: 1

İŞLEVİ: İŞ YERİ

ZEMİN KAT PLANI

GELENEKSEL TÜRK EVİNDE SÜREKLİLİK VE KİMLİK
SORUNU : BURSA REYHAN – KAYHAN – HANLAR
BÖLGESİNDE BİR ARAŞTIRMA

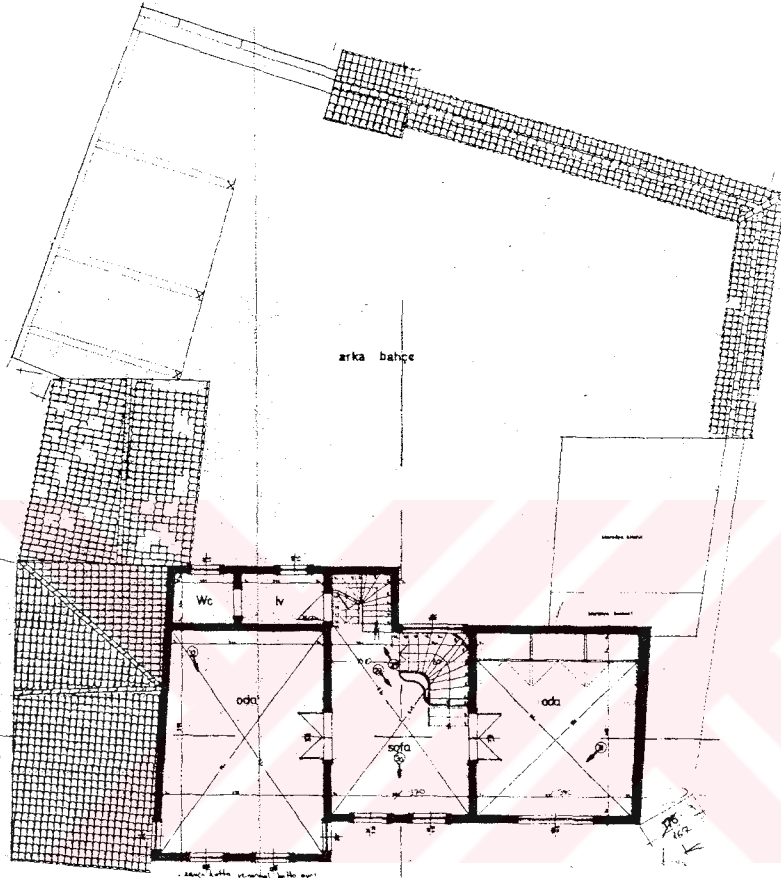
TESCİL DERECESİ: 1

ADRES: REYHAN MAHALLESİ YENİ BEZZAZ SOKAK
NO: 18-B BURSA

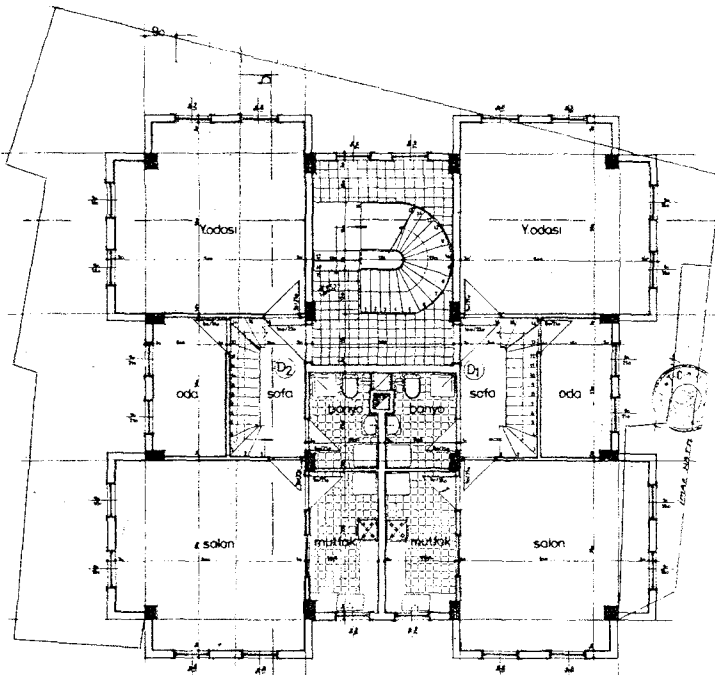
ÖLÇEK:1/200

RÖLÖVE NO: 1

İŞLEVİ: KONUT

1. KAT PLANI

1. KAT PLANI

GELENEKSEL TÜRK EVİNDE SÜREKLİLİK VE KİMLİK
SORUNU : BURSA REYHAN – KAYHAN – HANLAR
BÖLGESİNDE BİR ARAŞTIRMA

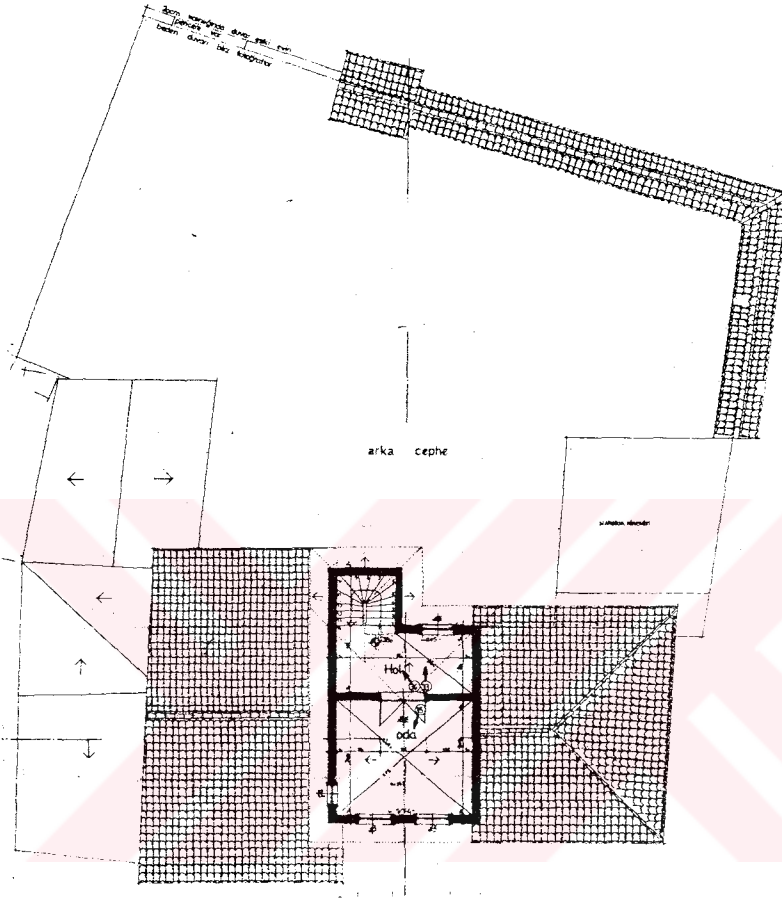
TESCİL DERECESİ: 1

ADRES: REYHAN MAHALLESİ YENİ BEZZAZ SOKAK
NO: 18-B BURSA

ÖLÇEK:1/200

RÖLÖVE NO: 1

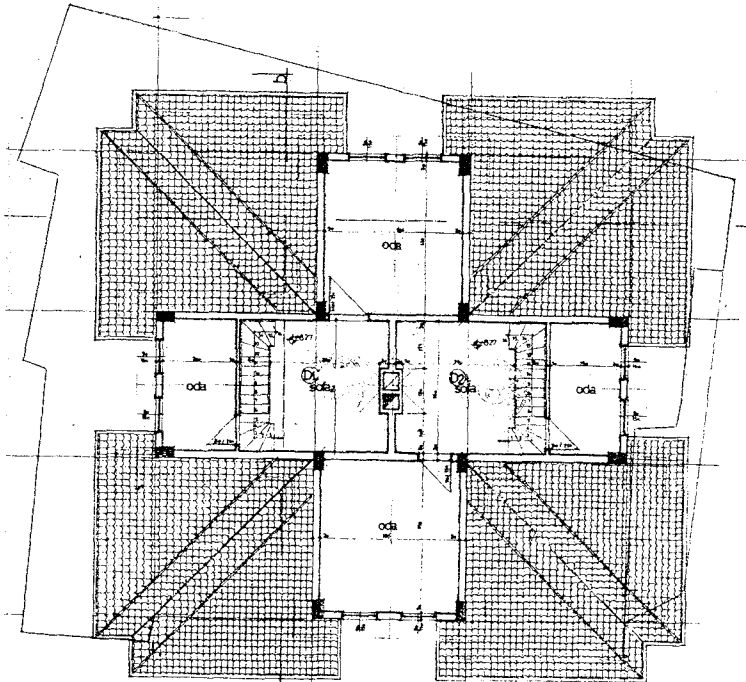
İŞLEVİ: KONUT

ÇATI KATI PLANI

ŞİMDİKİ DURUM NO: 1

İŞLEVİ: KONUT

ÇATI KATI PLANI

GELENEKSEL TÜRK EVİNDE SÜREKLİLİK VE KİMLİK
SORUNU : BURSA REYHAN – KAYHAN – HANLAR
BÖLGESİNDE BİR ARAŞTIRMA

TESCİL DERECEİ: 2

ADRES: REYHAN MAHALLESİ SÜZEN KEFEN SOKAK
NO: 19 BURSA

ÖLÇEK:1/200

RÖLÖVE NO: 2

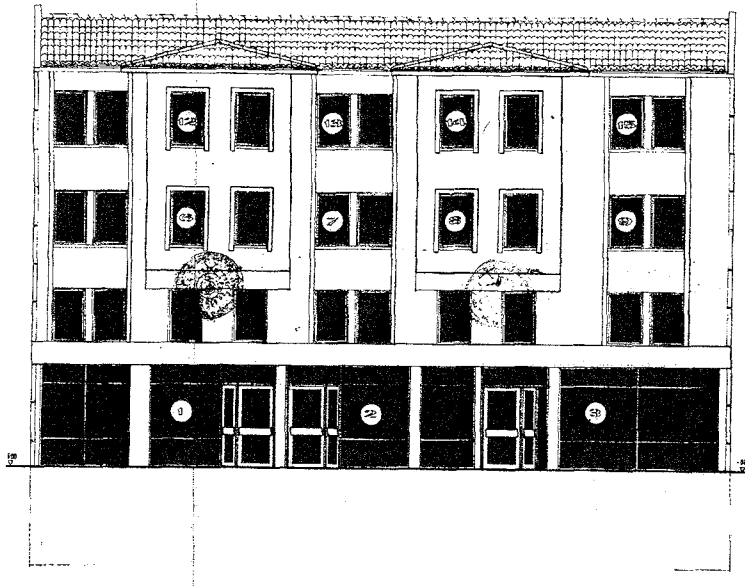
İŞLEVİ: KONUT

ÖN GÖRÜNÜŞ

ŞİMDİKİ DURUM NO: 2

İŞLEVİ: İŞ YERİ

ÖN GÖRÜNÜŞ

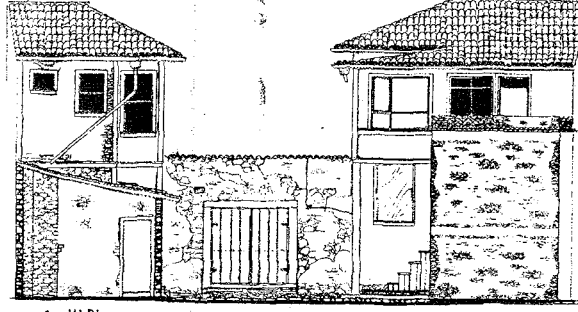

GELENEKSEL TÜRK EVİNDE SÜREKLİLİK VE KİMLİK
SORUNU : BURSA REYHAN – KAYHAN – HANLAR
BÖLGESİNDE BİR ARAŞTIRMA

TESCİL DERECEİ: 2

ADRES: REYHAN MAHALLESİ SÜZEN KEFEN SOKAK
NO: 19 BURSA

ÖLÇEK:1/200

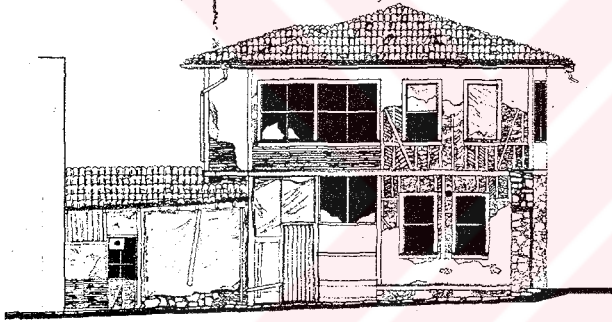
1. YAPI

2. YAPI

RÖLÖVE NO: 2

İŞLEVİ: KONUT

ARKA GÖRÜNÜŞ

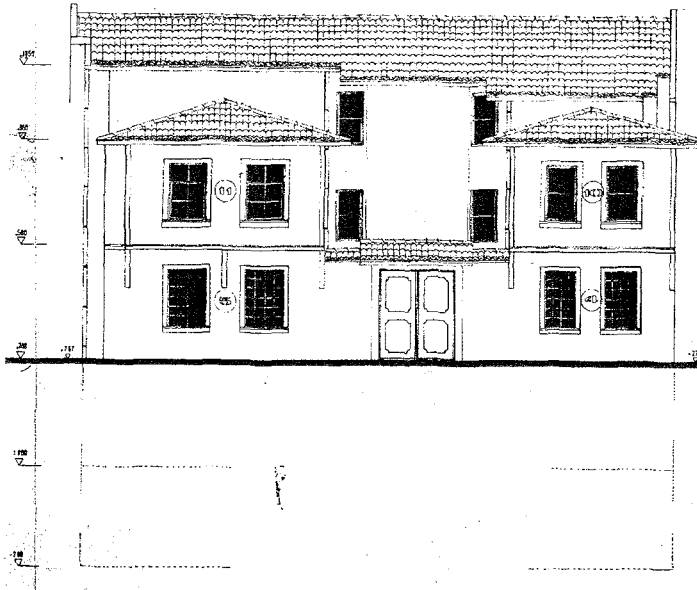
1. YAPI YAN GÖRÜNÜŞ

2. YAPI YAN GÖRÜNÜŞ

ŞİMDİKİ DURUM NO: 2

İŞLEVİ: İŞ YERİ

ARKA GÖRÜNÜŞ

GELENEKSEL TÜRK EVİNDE SÜREKLİLİK VE KİMLİK
SORUNU : BURSA REYHAN – KAYHAN – HANLAR
BÖLGESİNDE BİR ARAŞTIRMA

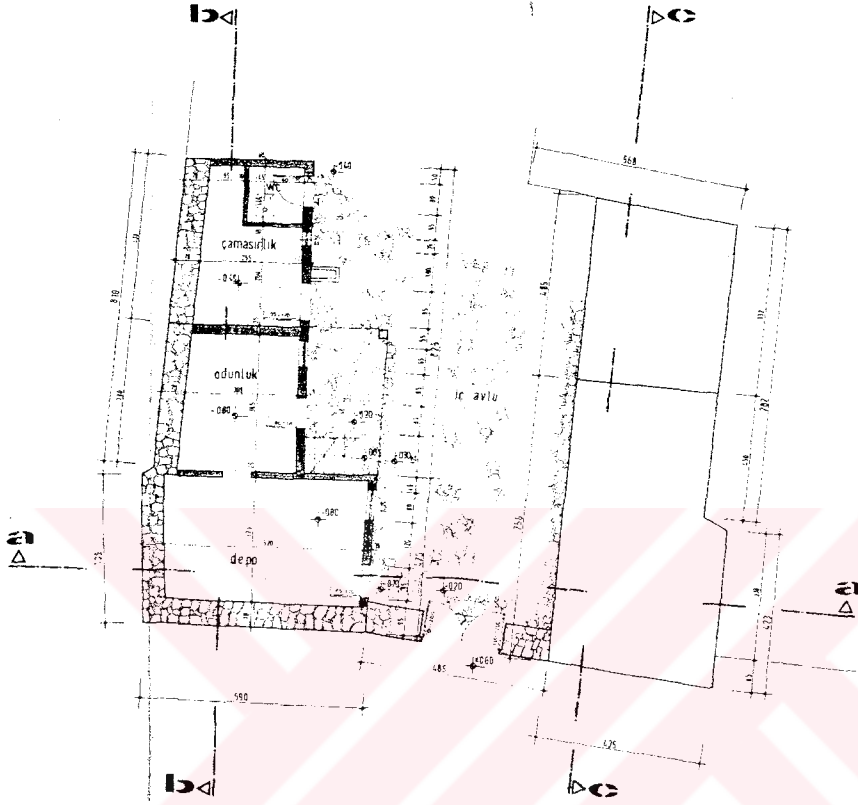
TESCİL DERECEİ: 2

ADRES: REYHAN MAHALLESİ SÜZEN KEFEN SOKAK
NO: 19 BURSA

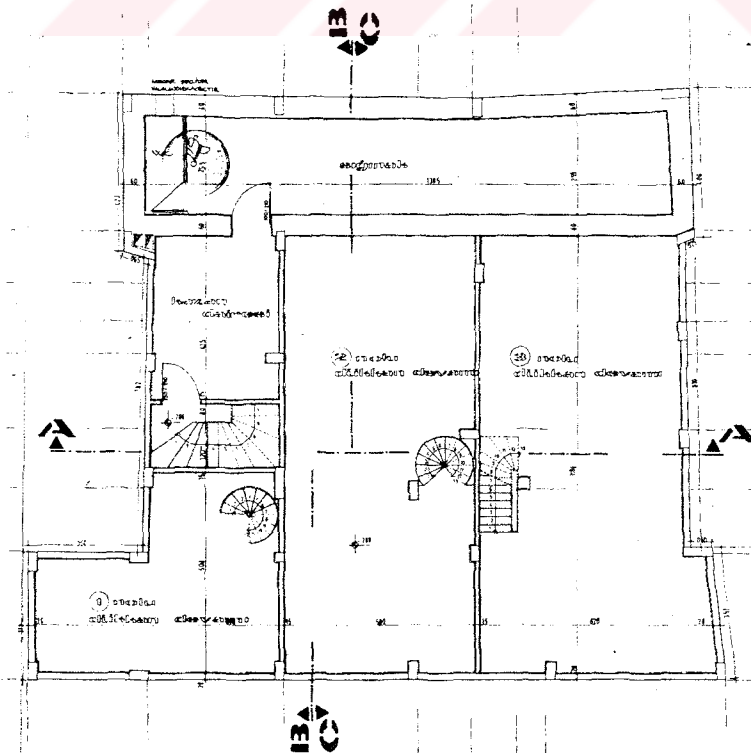
ÖLÇEK: 1/200

RÖLÖVE NO: 2

İŞLEVİ: KONUT

BODRUM KAT PLANI

ŞİMDİKİ DURUM NO: 2

İŞLEVİ: İŞ YERİ

BODRUM KAT PLANI

GELENEKSEL TÜRK EVİNDE SÜREKLİLİK VE KİMLİK
SORUNU : BURSA REYHAN – KAYHAN – HANLAR
BÖLGESİNDE BİR ARAŞTIRMA

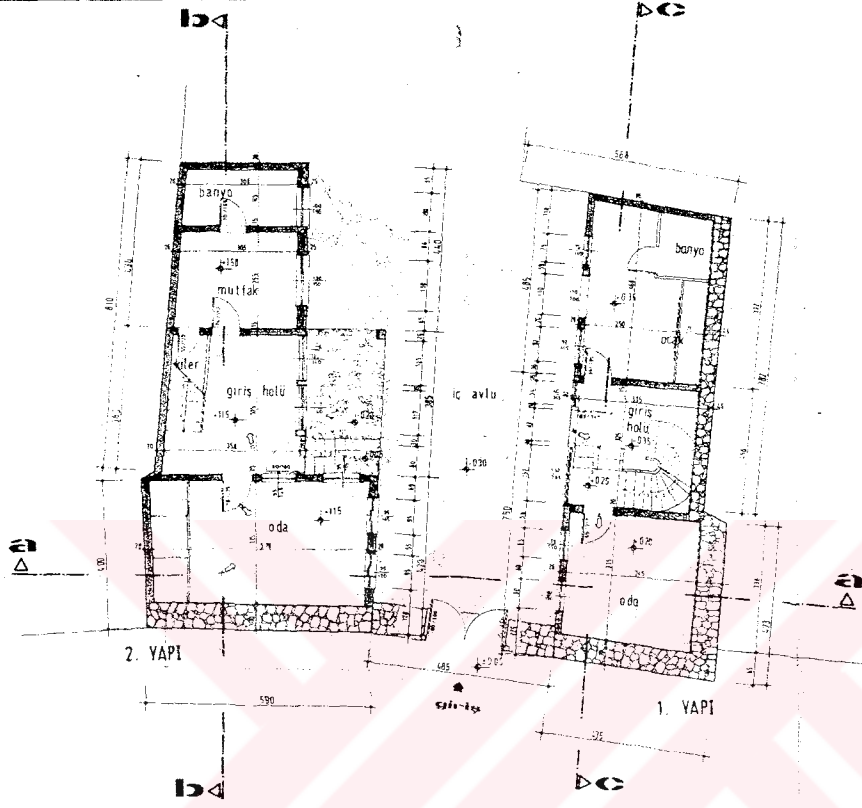
TESCİL DERECESİ: 2

ADRES: REYHAN MAHALLESİ SÜZEN KEFEN SOKAK
NO: 19 BURSA

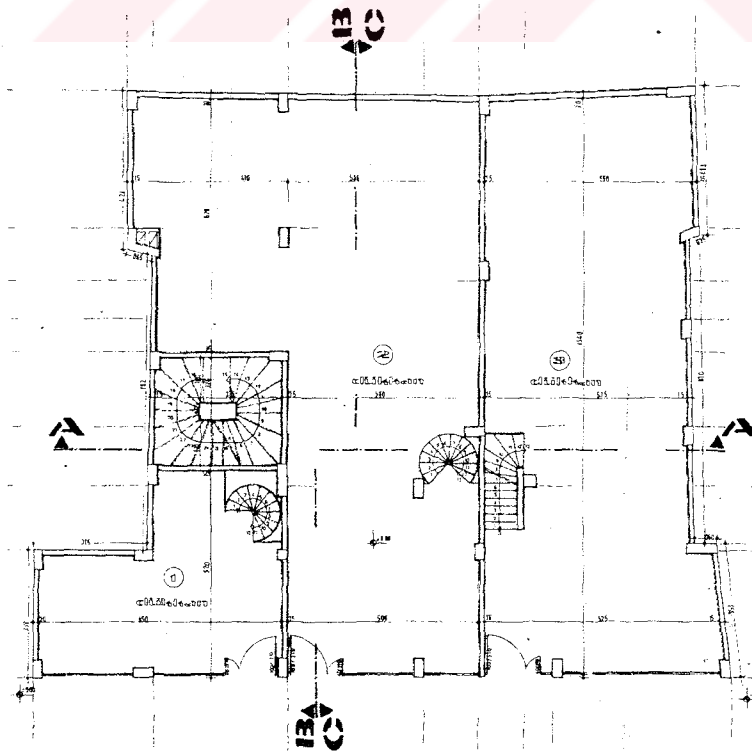
ÖLÇEK:1/200

RÖLÖVE NO: 2

İŞLEVİ: KONUT

ZEMİN KAT PLANI

ZEMİN KAT PLANI

GELENEKSEL TÜRK EVİNDE SÜREKLİLİK VE KİMLİK
SORUNU : BURSA REYHAN – KAYHAN – HANLAR
BÖLGESİNDE BİR ARAŞTIRMA

TESCİL DERECEŚİ: 2

ADRES: REYHAN MAHALLESİ SÜZEN KEFEN SOKAK
NO: 19 BURSA

ÖLÇEK:1/200

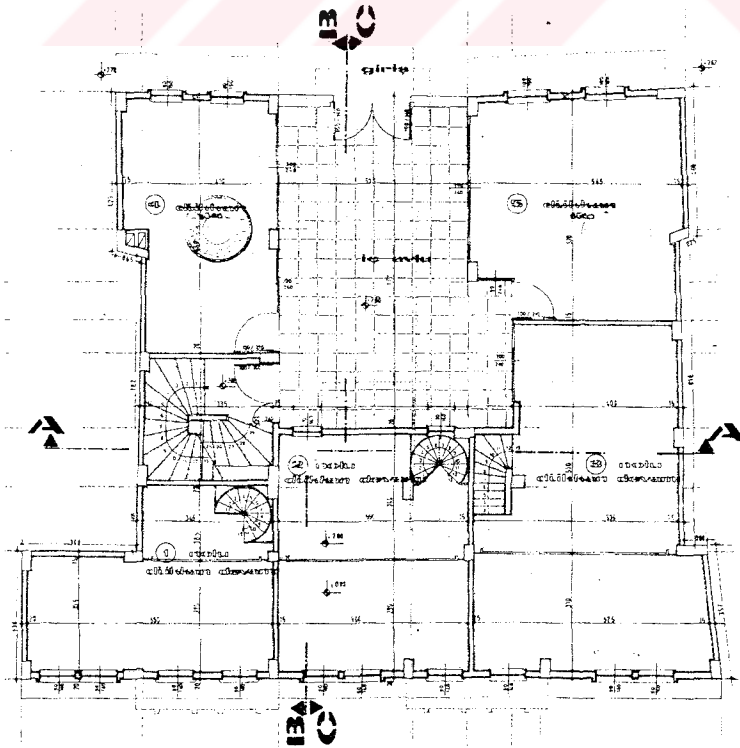
RÖLÖVE NO: 2

İŞLEVİ: KONUT

ORİJİNAL BİNADA ASMA KAT MEVCUT DEĞİLDİR.

ŞİMDİKİ DURUM NO: 2

İŞLEVİ: İŞ YERİ

ASMA KAT PLANI

GELENEKSEL TÜRK EVİNDE SÜREKLİLİK VE KİMLİK
SORUNU : BURSA REYHAN – KAYHAN – HANLAR
BÖLGESİNDE BİR ARAŞTIRMA

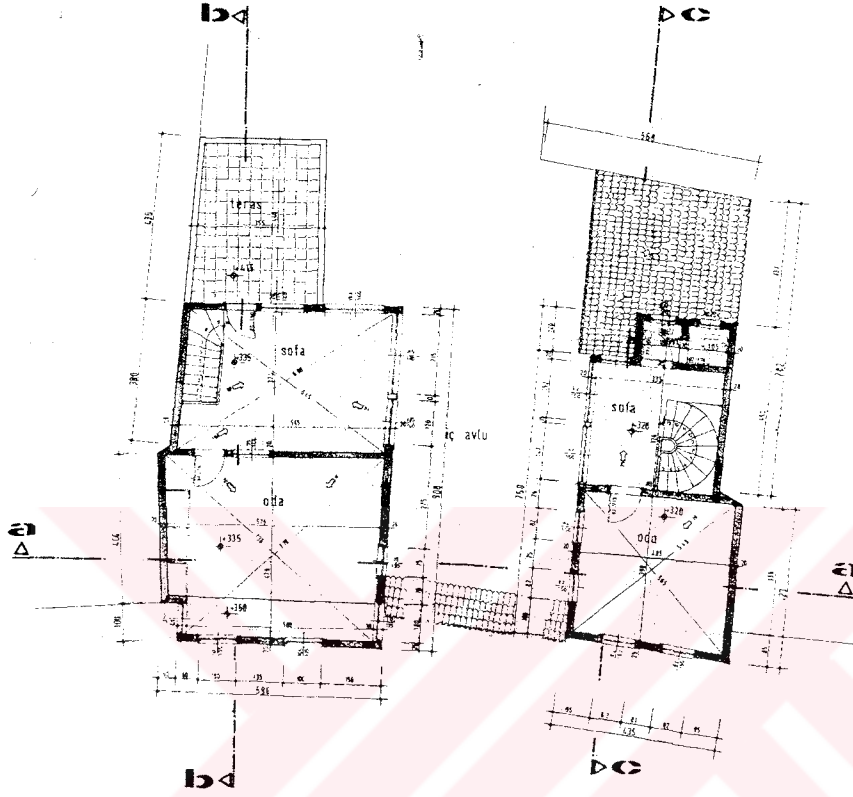
TESCİL DERECESİ: 2

ADRES: REYHAN MAHALLESİ SÜZEN KEFEN SOKAK
NO: 19 BURSA

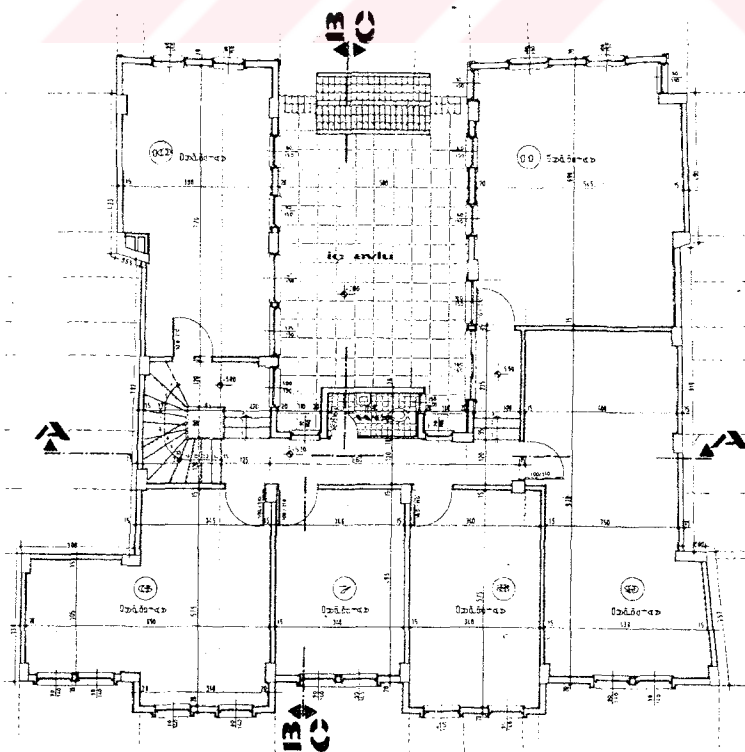
ÖLÇEK:1/200

RÖLÖVE NO: 2

İŞLEVİ: KONUT

1. KAT PLANI

1. KAT PLANI

GELENEKSEL TÜRK EVİNDE SÜREKLİLİK VE KİMLİK
SORUNU : BURSA REYHAN – KAYHAN – HANLAR
BÖLGESİNDE BİR ARAŞTIRMA

TESCİL DERECESİ: 2

ADRES: REYHAN MAHALLESİ SÜZEN KEFEN SOKAK
NO: 19 BURSA

ÖLÇEK: 1/200

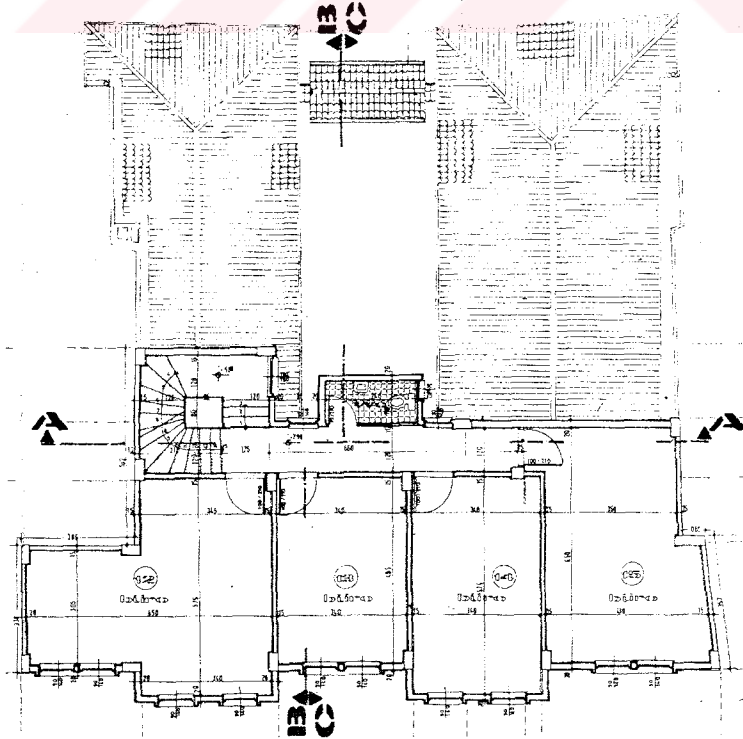
RÖLÖVE NO: 2

İŞLEVİ: KONUT

ORJİNAL BİNA İKİ KATLIDIR.

ŞİMDİKİ DURUM NO: 2

İŞLEVİ: İŞ YERİ

2. KAT PLANI

GELENEKSEL TÜRK EVİNDE SÜREKLİLİK VE KİMLİK SORUNU : BURSA REYHAN – KAYHAN – HANLAR BÖLGESİNDE BİR ARAŞTIRMA

TESCİL DERECEİ: 2

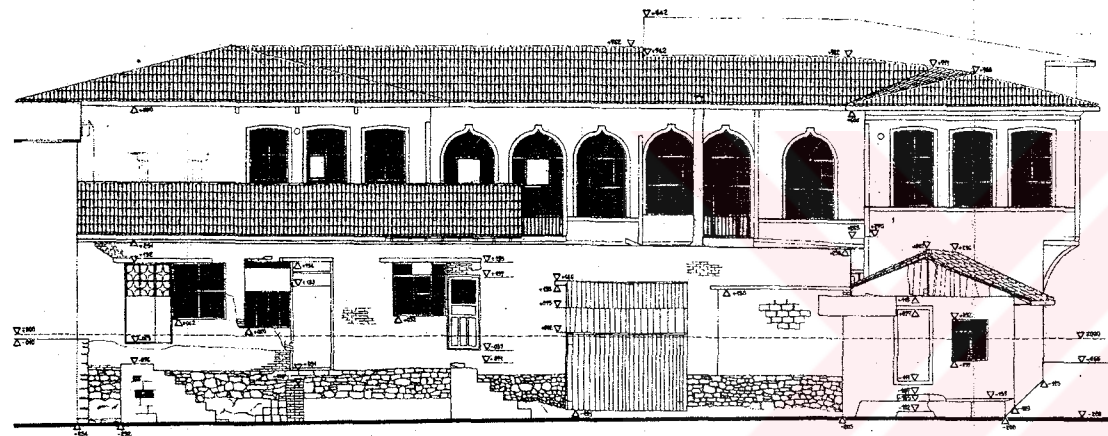
ADRES: REYHAN MAHALLESİ HOŞGÖR SOKAK

NO: 24 BURSA

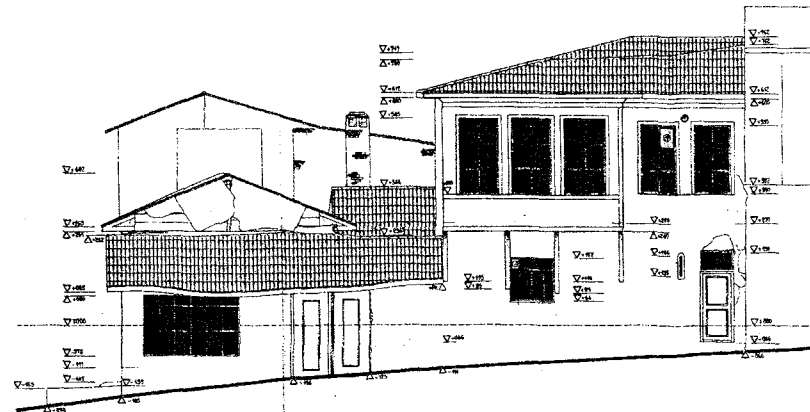
ÖLÇEK: 1/200

RÖLÖVE NO: 03

İŞLEVİ: KONUT

ÖN GÖRÜNÜŞ

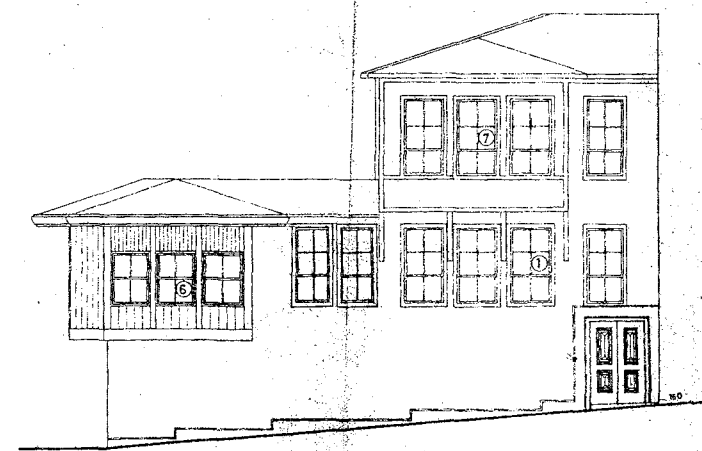
YAN GÖRÜNÜŞ

ŞİMDİKİ DURUM NO: 3

İŞLEVİ: İŞ YERİ

ÖN GÖRÜNÜŞ

YAN GÖRÜNÜŞ

GELENEKSEL TÜRK EVİNDE SÜREKLİLİK VE KİMLİK SORUNU : BURSA REYHAN – KAYHAN – HANLAR
BÖLGESİNDE BİR ARAŞTIRMA

TESCİL DERECESİ: 2

ADRES: REYHAN MAHALLESİ HOŞGÖR SOKAK

NO: 24 BURSA

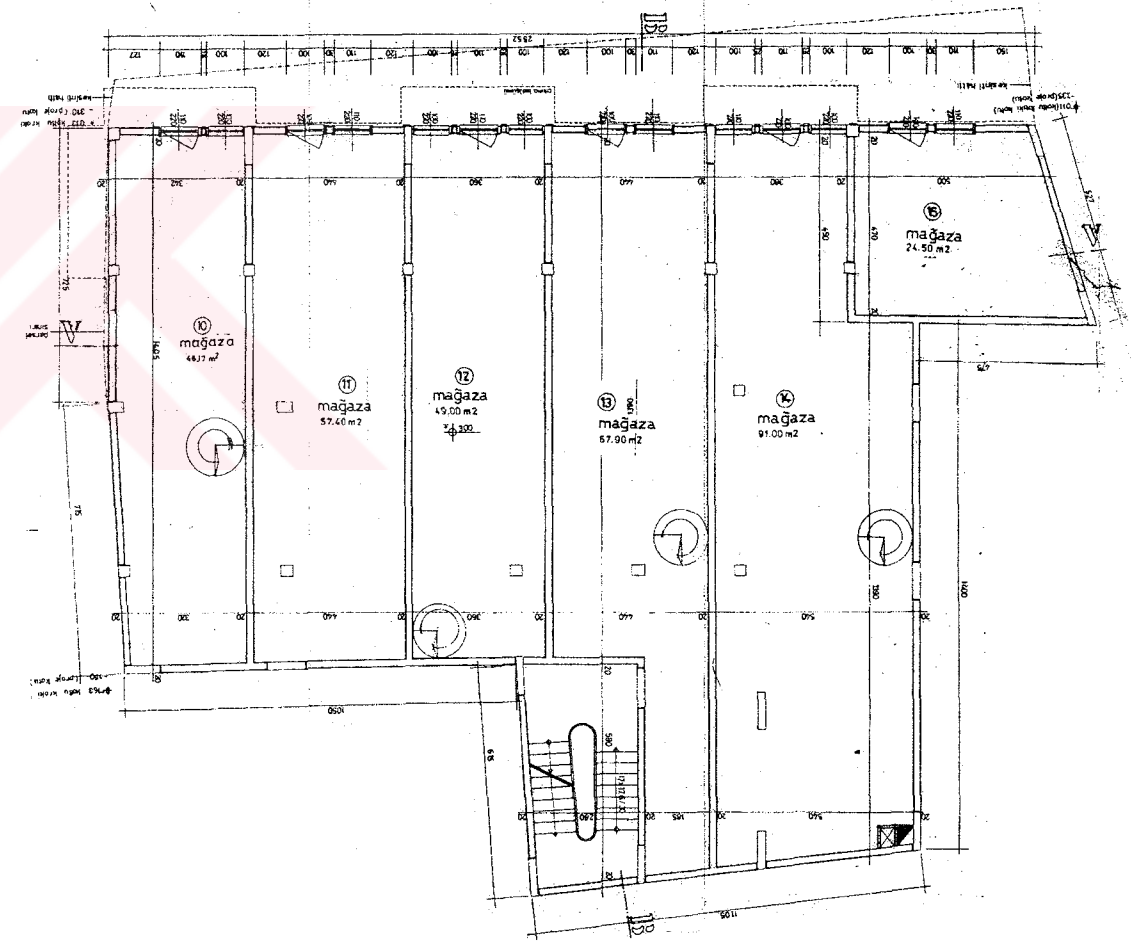
ÖLÇEK: 1/200

RÖLÖVE NO: 03

İŞLEVİ: KONUT

ŞİMDİKİ DURUM NO: 3

İŞLEVİ: İŞ YERİ

ORJİNAL BİNADA BODRUM KAT YOKTUR.

I. BODRUM KAT PLANI

RÖLÖVE NO: 03 İŞLEVİ: KONUT		GELENEKSEL TÜRK EVİNDE SÜREKLİLİK VE KİMLİK SORUNU : BURSA REYHAN – KAYHAN – HANLAR BÖLGESİNDE BİR ARAŞTIRMA	
		TESCİL DERECESİ: 2	
		ADRES: REYHAN MAHALLESİ HOŞGÖR SOKAK NO: 24 BURSA	
		ÖLÇEK: 1/200	
ŞİMDİKİ DURUM NO: 3 İŞLEVİ: İŞ YERİ		ZEMİN KAT PLANI	

GELENEKSEL TÜRK EVİNDE SÜREKLİLİK VE KİMLİK SORUNU : BURSA REYHAN – KAYHAN – HANLAR BÖLGESİNDE BİR ARAŞTIRMA

TESCİL DERECEİ: 2

ADRES: REYHAN MAHALLESİ HOŞGÖR SOKAK

NO: 24 BURSA

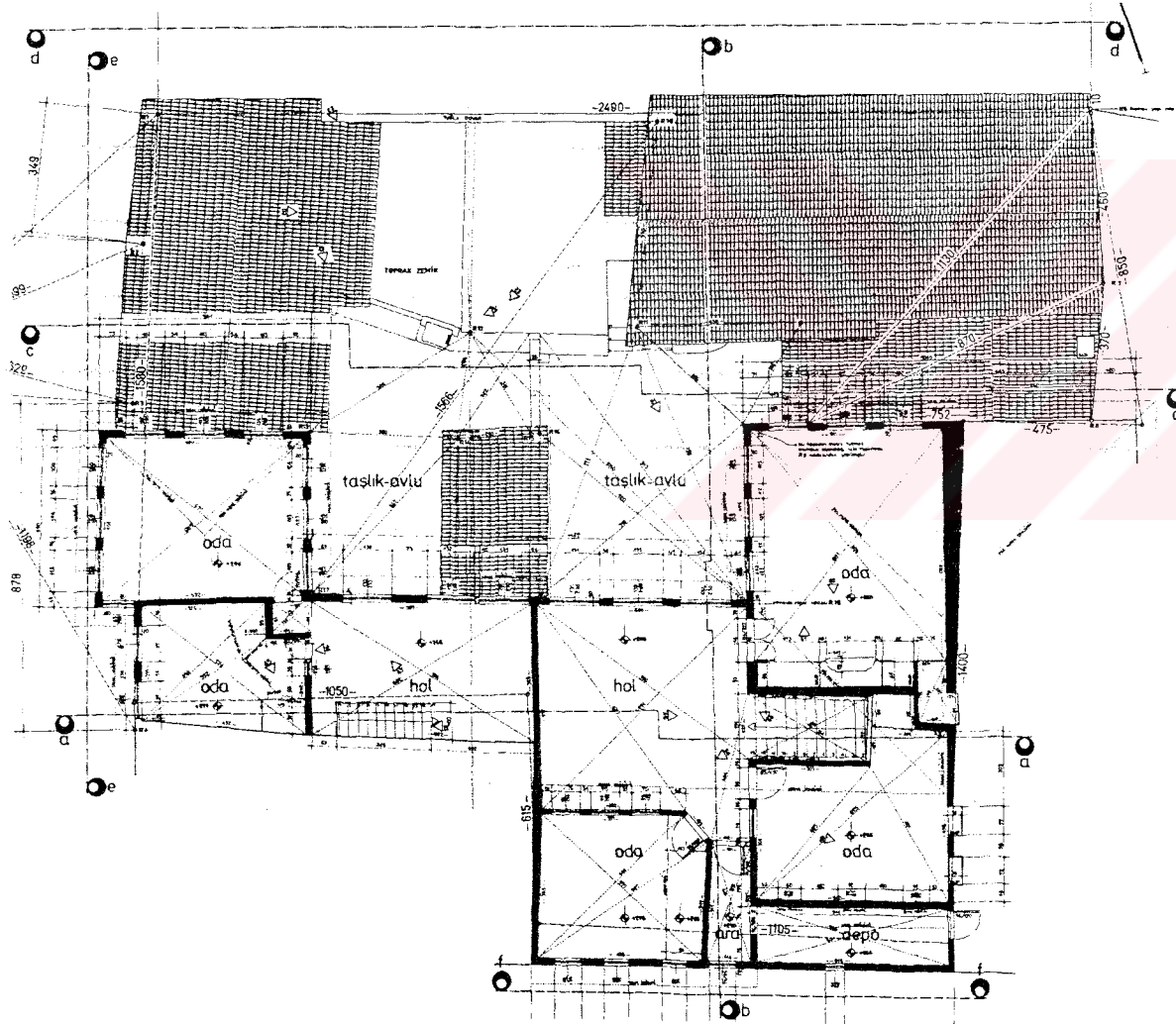
ÖLÇEK: 1/200

RÖLÖVE NO: 03

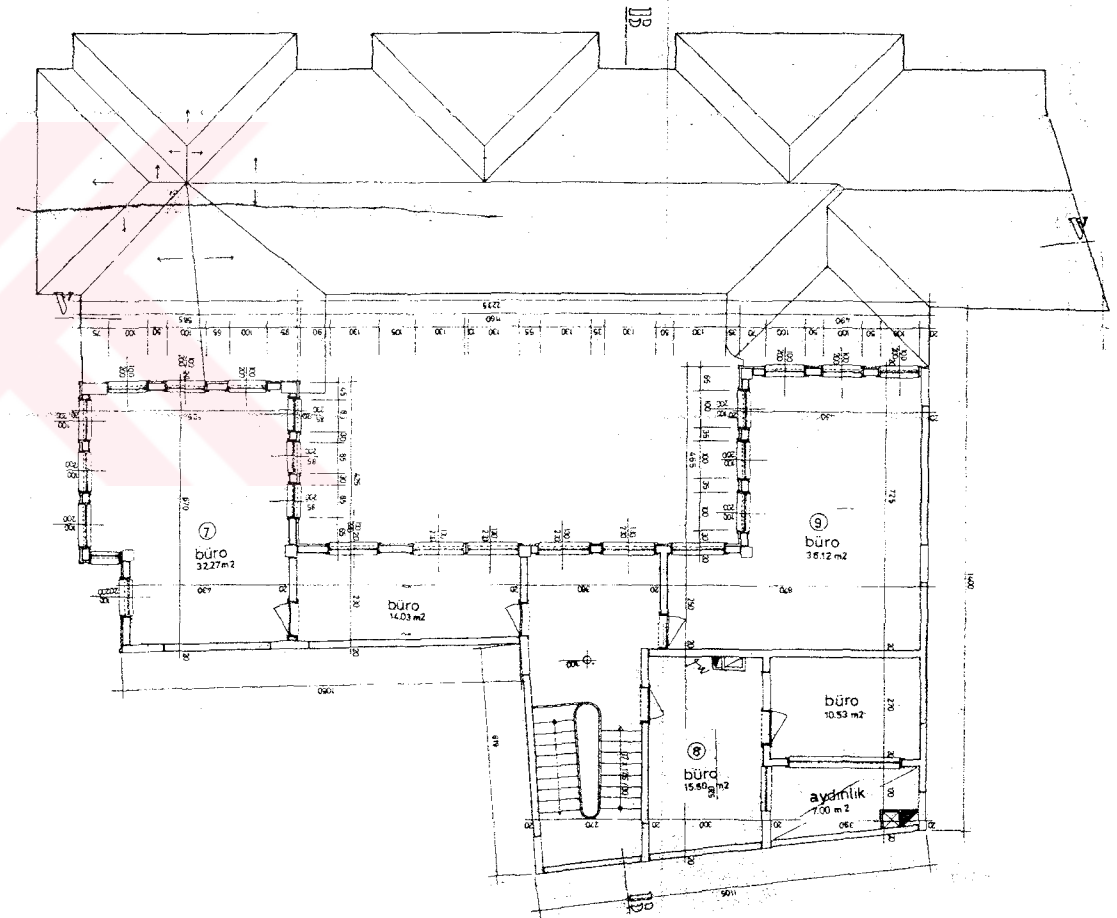
İŞLEVİ: KONUT

ŞİMDİKİ DURUM NO: 3

İŞLEVİ: İŞ YERİ

I. KAT PLANI

I. KAT PLANI

GELENEKSEL TÜRK EVİNDE SÜREKLİLİK VE KİMLİK
SORUNU : BURSA REYHAN – KAYHAN – HANLAR
BÖLGESİNDE BİR ARAŞTIRMA

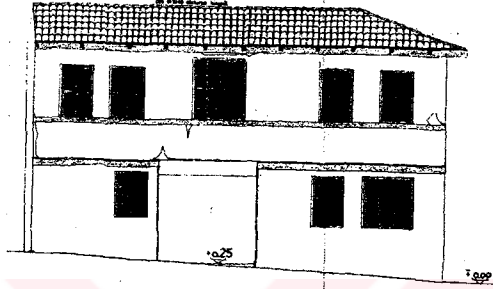
TESCİL DERECEİ: 2

ADRES: REYHAN MAHALLESİ HAŞİM İŞCAN CADDESİ
NO:28 BURSA

ÖLÇEK:1/200

RÖLÖVE NO: 4

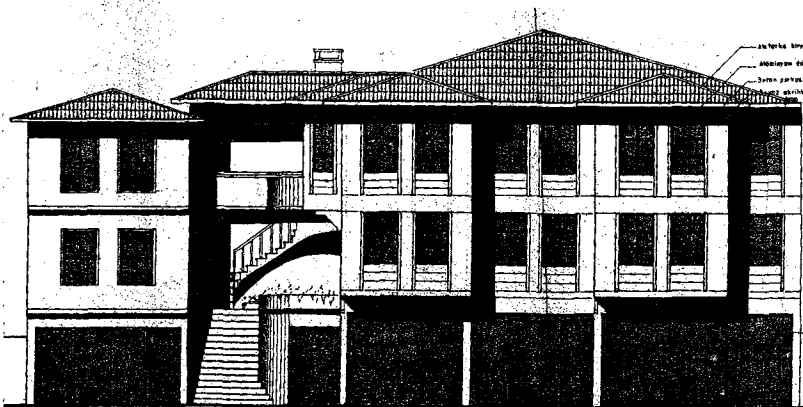
İŞLEVİ: KONUT

ÖN GÖRÜNÜŞ

ŞİMDİKİ DURUM NO: 4

İŞLEVİ: İŞ YERİ

ÖN GÖRÜNÜŞ

GELENEKSEL TÜRK EVİNDE SÜREKLİLİK VE KİMLİK
SORUNU : BURSA REYHAN – KAYHAN – HANLAR
BÖLGESİNDE BİR ARAŞTIRMA

TESCİL DERECEİ: 2

ADRES: REYHAN MAHALLESİ HAŞİM İŞCAN CADDESİ
NO:28 BURSA

ÖLÇEK:1/200

RÖLÖVE NO: 4

İŞLEVİ: KONUT

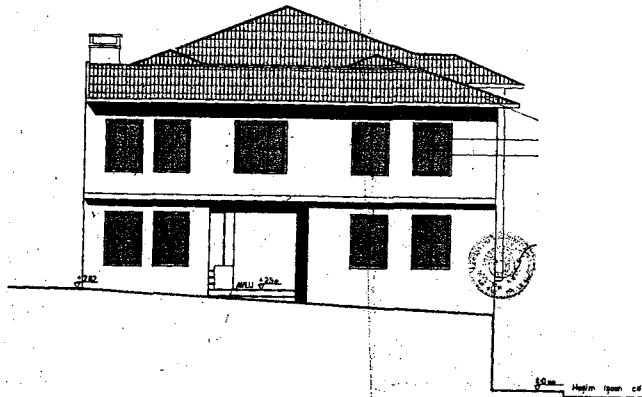
ARKA GÖRÜNÜŞ

YAN GÖRÜNÜŞ

ŞİMDİKİ DURUM NO: 4

İŞLEVİ: İŞ YERİ

ARKA GÖRÜNÜŞ

YAN GÖRÜNÜŞ

GELENEKSEL TÜRK EVİNDE SÜREKLİLİK VE KİMLİK
SORUNU : BURSA REYHAN – KAYHAN – HANLAR
BÖLGESİNDE BİR ARAŞTIRMA

TESCİL DERECE: 2

ADRES: REYHAN MAHALLESİ HAŞİM İŞCAN CADDESİ
NO:28 BURSA

ÖLÇEK:1/200

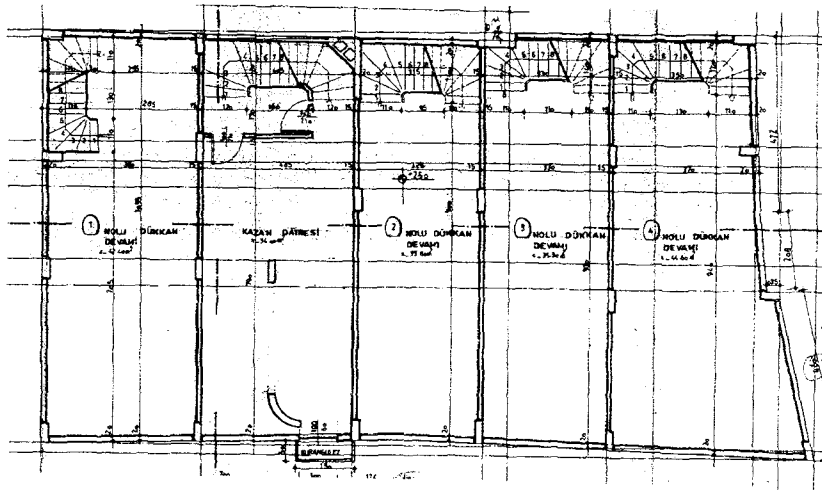
RÖLÖVE NO: 4

İŞLEVİ: KONUT

ORJİNAL BİNADA BODRUM KAT YOKTUR.

ŞİMDİKİ DURUM NO: 4

İŞLEVİ: İŞ YERİ

BODRUM KAT PLANI

GELENEKSEL TÜRK EVİNDE SÜREKLİLİK VE KİMLİK
SORUNU : BURSA REYHAN – KAYHAN – HANLAR
BÖLGESİNDE BİR ARAŞTIRMA

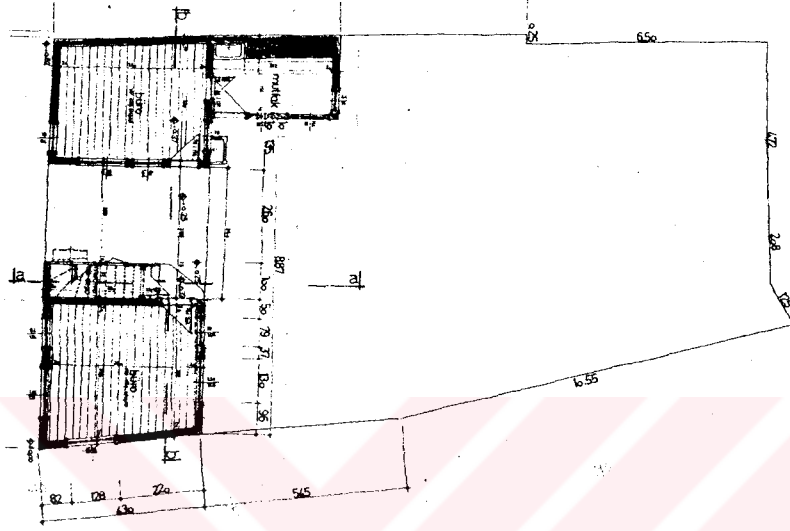
TESCİL DERECEŚİ: 2

ADRES: REYHAN MAHALLESİ HAŞİM İŞCAN CADDESİ
NO:28 BURSA

ÖLÇEK:1/200

RÖLÖVE NO: 4

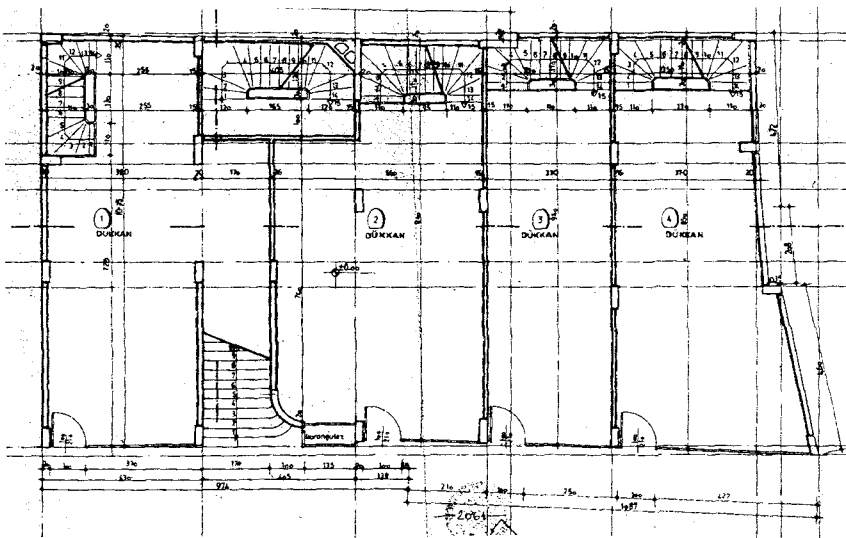
İŞLEVİ: KONUT

ZEMİN KAT PLANI

ŞİMDİKİ DURUM NO: 4

İŞLEVİ: İŞ YERİ

ZEMİN KAT PLANI

GELENEKSEL TÜRK EVİNDE SÜREKLİLİK VE KİMLİK
SORUNU : BURSA REYHAN – KAYHAN – HANLAR
BÖLGESİNDE BİR ARAŞTIRMA

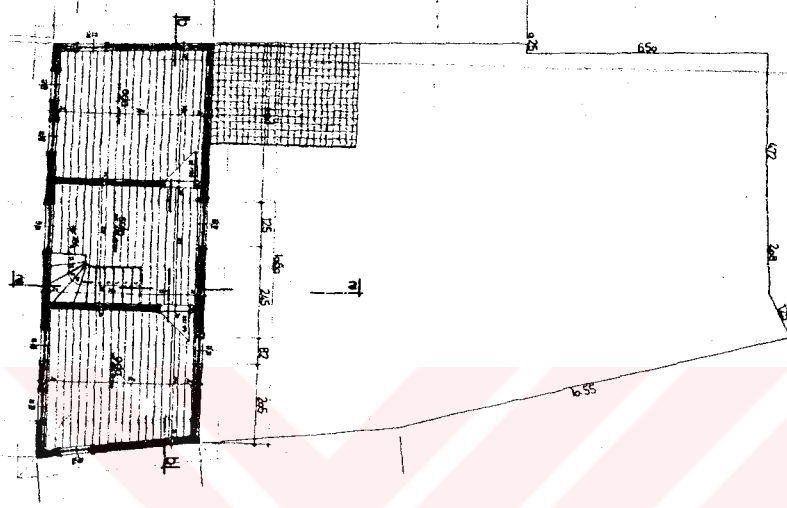
TESCİL DERECEŚİ: 2

ADRES: REYHAN MAHALLESİ HAŞİM İŞCAN CADDESİ
NO:28 BURSA

ÖLÇEK:1/200

RÖLÖVE NO: 4

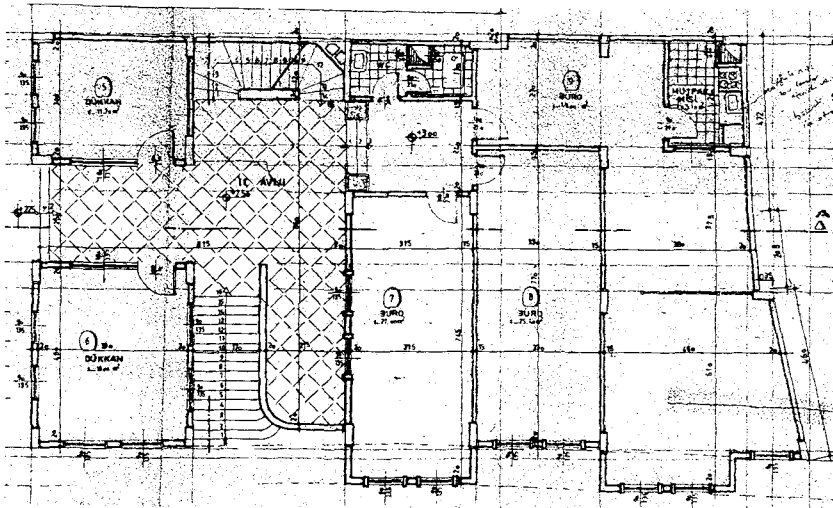
İŞLEVİ: KONUT

1. KAT PLANI

ŞİMDİKİ DURUM NO: 4

İŞLEVİ: İŞ YERİ

1. KAT PLANI

GELENEKSEL TÜRK EVİNDE SÜREKLİLİK VE KİMLİK
SORUNU : BURSA REYHAN – KAYHAN – HANLAR
BÖLGESİNDE BİR ARAŞTIRMA

TESCİL DERECESE: 2

ADRES: REYHAN MAHALLESİ HAŞİM İŞCAN CADDESİ
NO:28 BURSA

ÖLÇEK:1/200

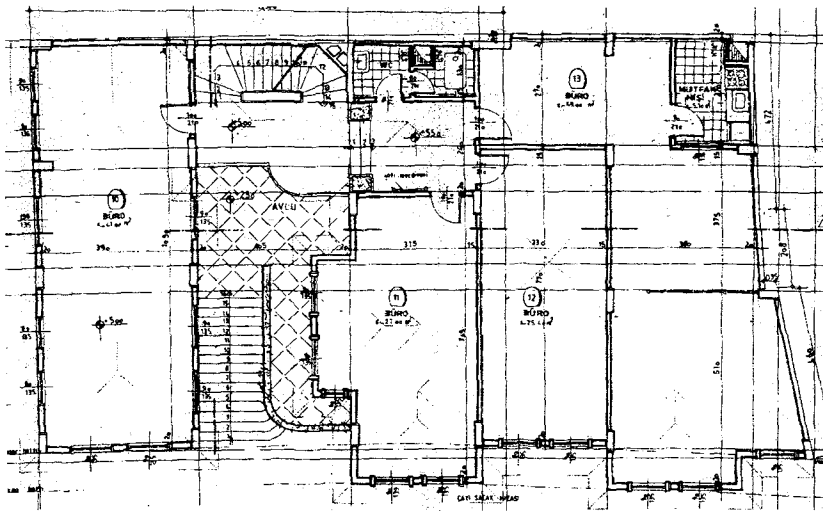
RÖLÖVE NO: 4

İŞLEVİ: KONUT

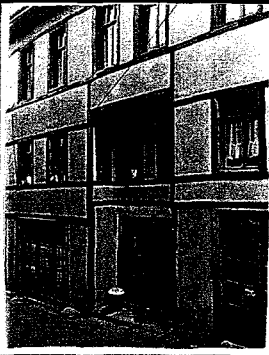
ORJİNAL BİNA İKİ KATLIDIR.

ŞİMDİKİ DURUM NO: 4

İŞLEVİ: İŞ YERİ

2. KAT PLANI

GELENEKSEL TÜRK EVİNDE SÜREKLİLİK VE KİMLİK
SORUNU : BURSA REYHAN – KAYHAN – HANLAR
BÖLGESİNDE BİR ARAŞTIRMA

TESCİL DERECESE: 2

ADRES: REYHAN MAHALLESİ HOŞGÖR SOKAK
NO:18 BURSA

ÖLÇEK:1/200

RÖLÖVE NO: 5

İŞLEVİ: KONUT

ŞİMDİKİ DURUM NO: 5

İŞLEVİ: İŞYERİ/KONUT

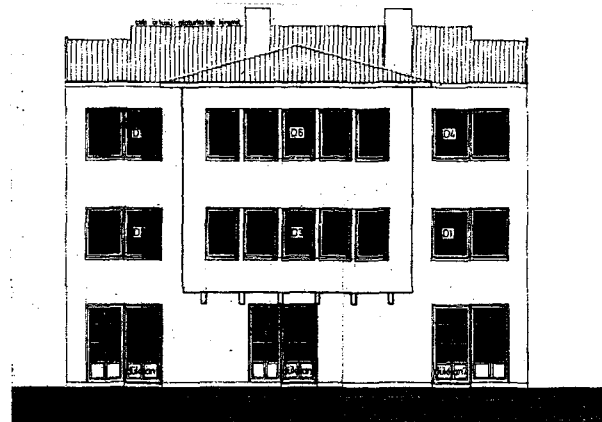
ÖN GÖRÜNÜŞ

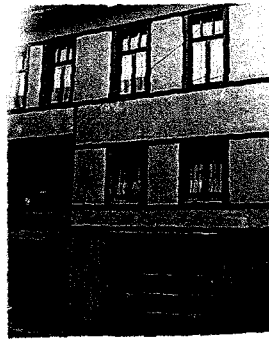
ÖN GÖRÜNÜŞ

ARKA GÖRÜNÜŞ

ARKA GÖRÜNÜŞ

GELENEKSEL TÜRK EVİNDE SÜREKLİLİK VE KİMLİK
SORUNU : BURSA REYHAN – KAYHAN – HANLAR
BÖLGESİNDE BİR ARAŞTIRMA

TESCİL DERECESİ: 2

ADRES: REYHAN MAHALLESİ HOŞGÖR SOKAK
NO:18 BURSA

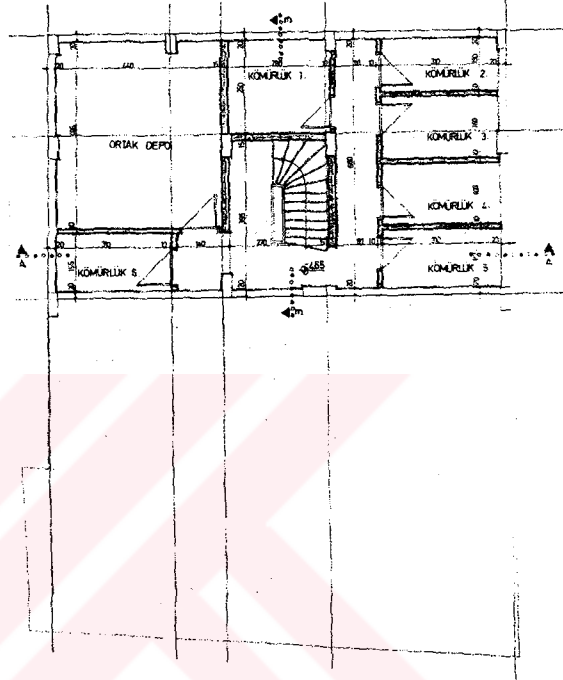
ÖLÇEK:1/200

RÖLÖVE NO: 5

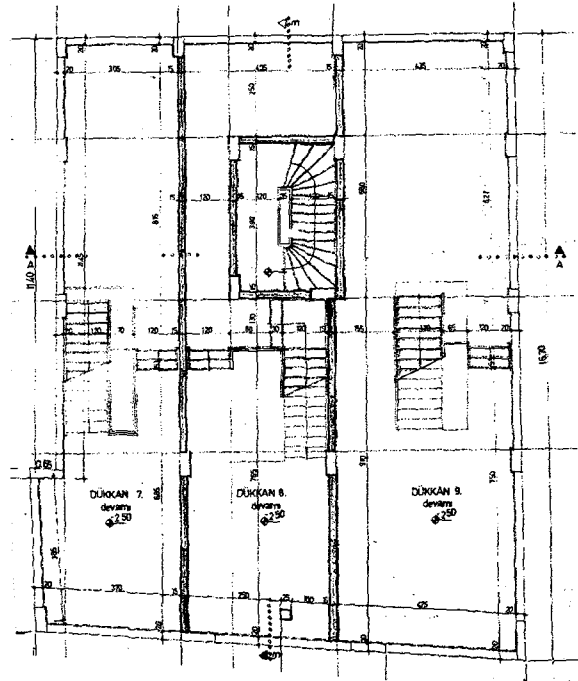
İŞLEVİ: KONUT

ŞİMDİKİ DURUM NO: 5

İŞLEVİ: İŞ YERİ

2. BODRUM KAT PLANI

1. BODRUM KAT PLANI

ORJİNAL BİNADA BODRUM KAT YOKTUR.

GELENEKSEL TÜRK EVİNDE SÜREKLİLİK VE KİMLİK
SORUNU : BURSA REYHAN – KAYHAN – HANLAR
BÖLGESİNDE BİR ARAŞTIRMA

TESCİL DERECEİ: 2

ADRES: REYHAN MAHALLESİ HOŞGÖR SOKAK
NO:18 BURSA

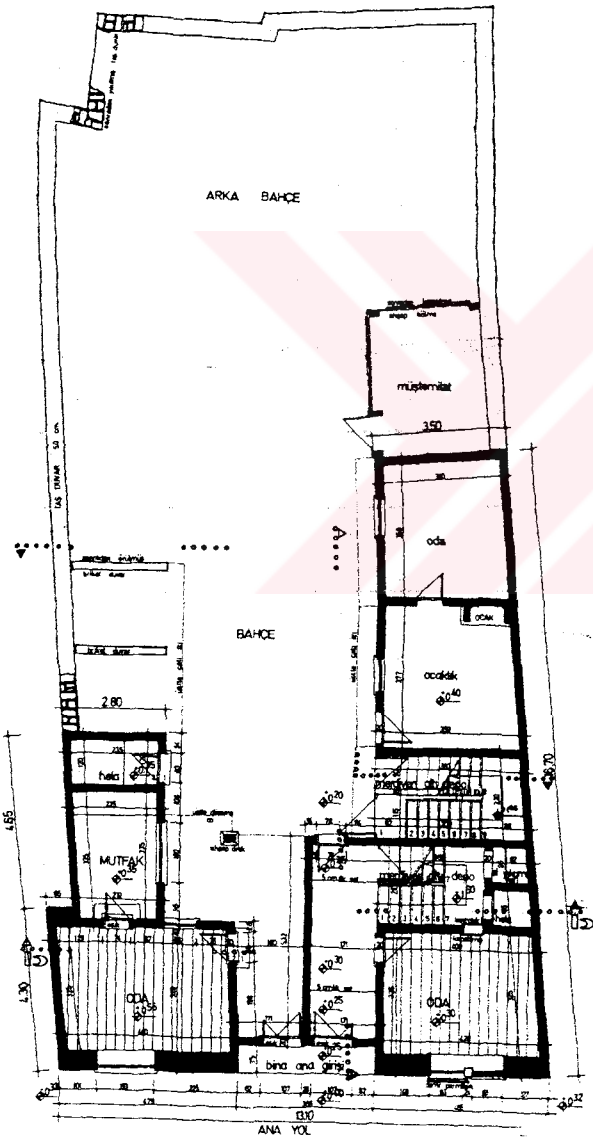
ÖLÇEK:1/200

RÖLÖVE NO: 5

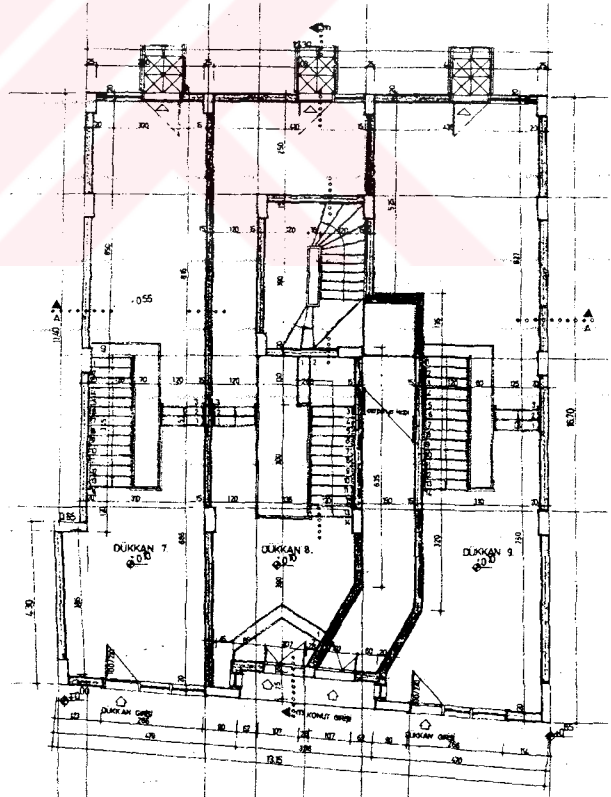
İŞLEVİ: KONUT

ŞİMDİKİ DURUM NO: 5

İŞLEVİ: İŞ YERİ

ZEMİN KAT PLANI

ZEMİN KAT PLANI

GELENEKSEL TÜRK EVİNDE SÜREKLİLİK VE KİMLİK
SORUNU : BURSA REYHAN – KAYHAN – HANLAR
BÖLGESİNDE BİR ARAŞTIRMA

TESCİL DERECESİ: 2

ADRES: REYHAN MAHALLESİ HOŞGÖR SOKAK
NO:18 BURSA

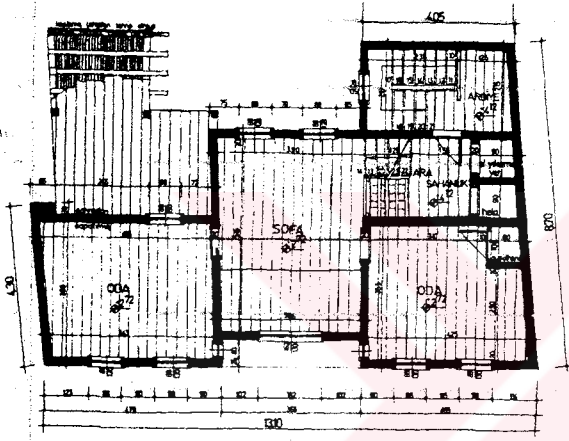
ÖLÇEK:1/200

RÖLÖVE NO: 5

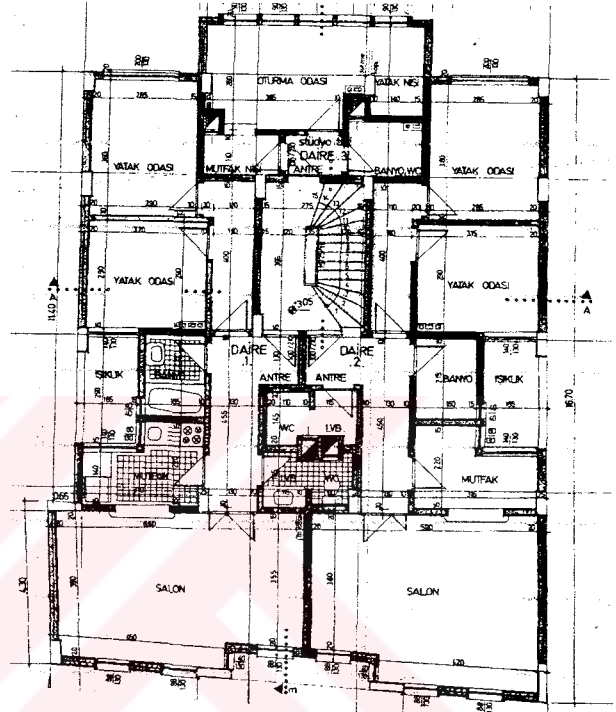
İŞLEVİ: KONUT

ŞİMDİKİ DURUM NO: 5

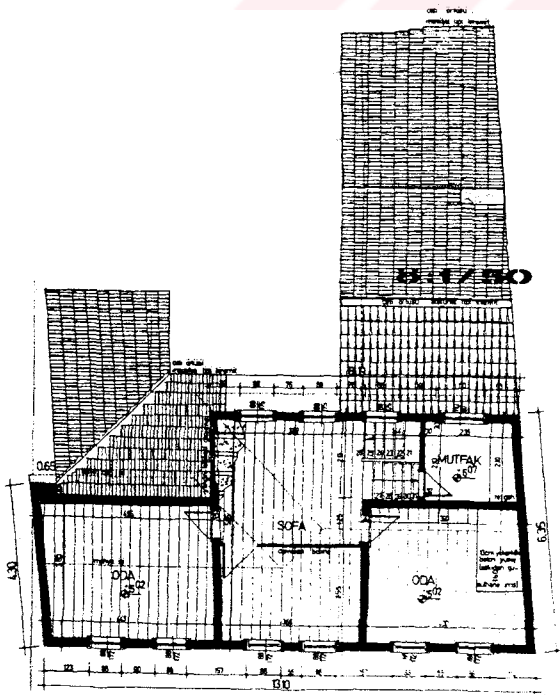
İŞLEVİ: KONUT

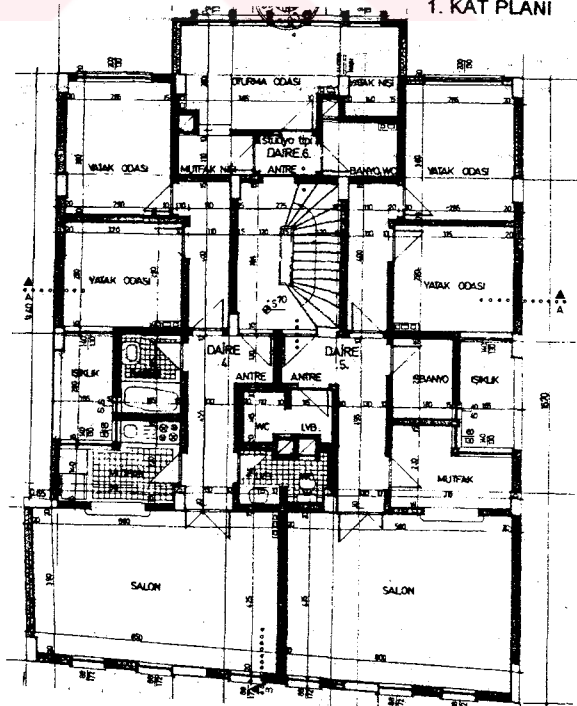
1. KAT PLANI

1. KAT PLANI

2. KAT PLANI

2. KAT PLANI

GELENEKSEL TÜRK EVİNDE SÜREKLİLİK VE KİMLİK
SORUNU : BURSA REYHAN – KAYHAN – HANLAR
BÖLGESİNDE BİR ARAŞTIRMA

TESCİL DERECEŚİ: 2

ADRES: REYHAN MAHALLESİ BEKİR DEDE SOKAK
NO:13 BURSA

ÖLÇEK:1/200

RÖLÖVE NO: 6

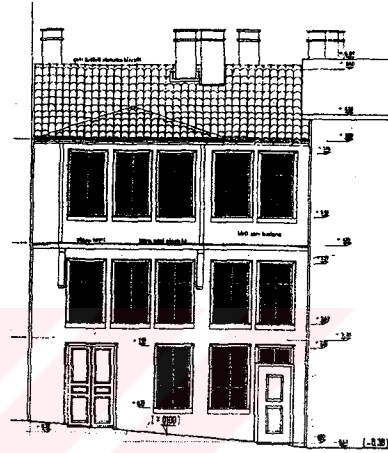
İŞLEVİ: KONUT

ŞİMDİKİ DURUM NO: 6

İŞLEVİ:İŞYERİ/KONUT

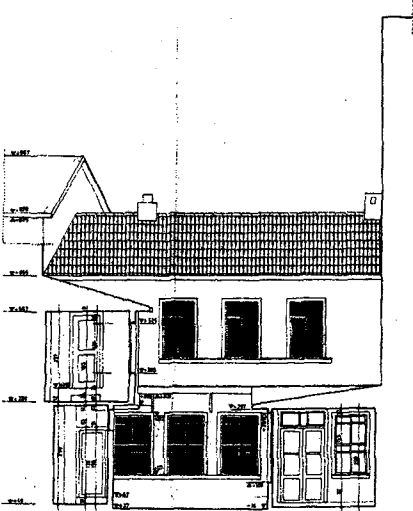

ÖN CEPHE

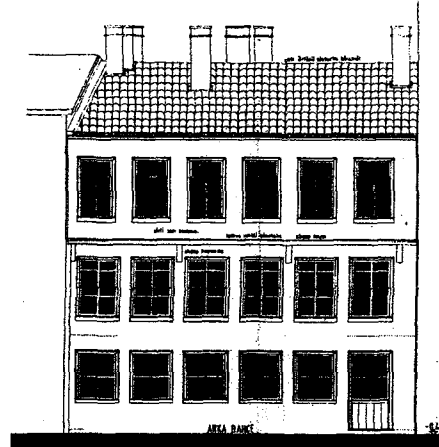

NOT: Formdan ibaretli binalar, REYHAN, KAYHAN Hanlar bölgesi koruma amaçlı
şehircilik alanı içinde yer alan binaların bir kısmı için hazırlanmıştır. ÜSB belgesi
gibi diğer belgelerle aynı bölgede bulunabilir.

ÖN CEPHE

ARKA CEPHE

ARKA CEPHE

GELENEKSEL TÜRK EVİNDE SÜREKLİLİK VE KİMLİK
SORUNU : BURSA REYHAN – KAYHAN – HANLAR
BÖLGESİNDE BİR ARAŞTIRMA

TESCİL DERECEŚİ: 2

ADRES: REYHAN MAHALLESİ BEKİR DEDE SOKAK
NO:13 BURSA

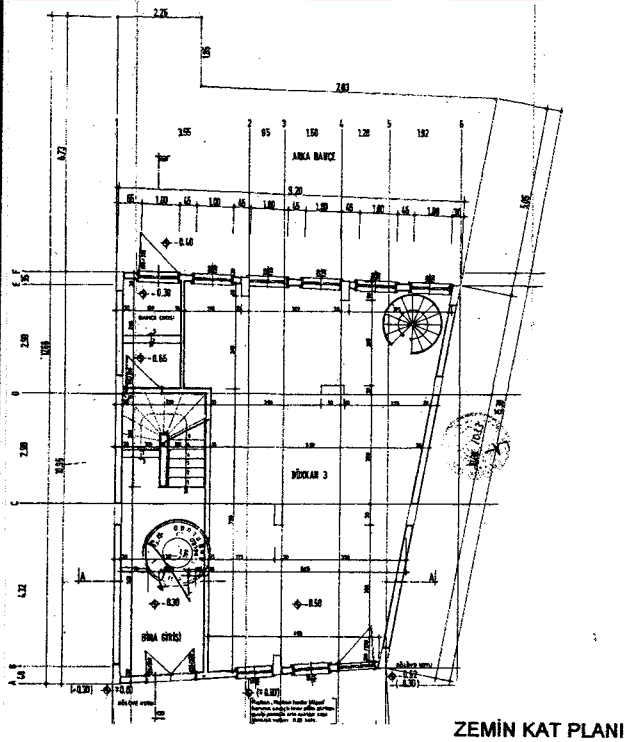
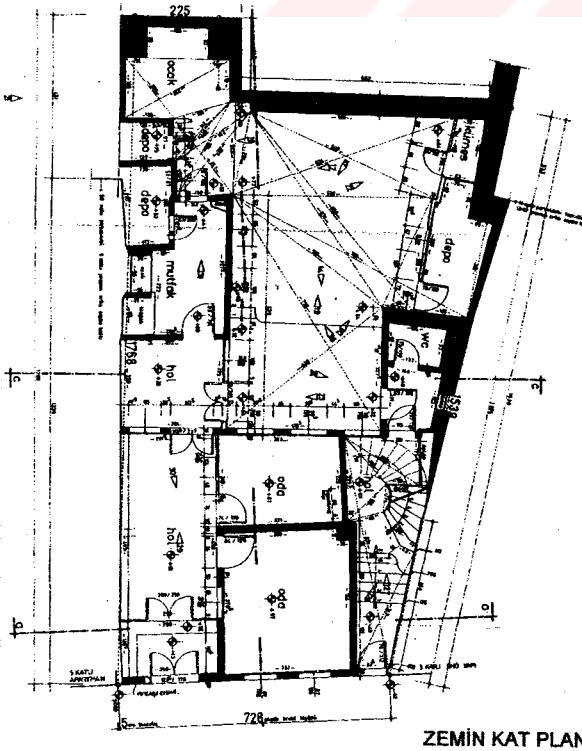
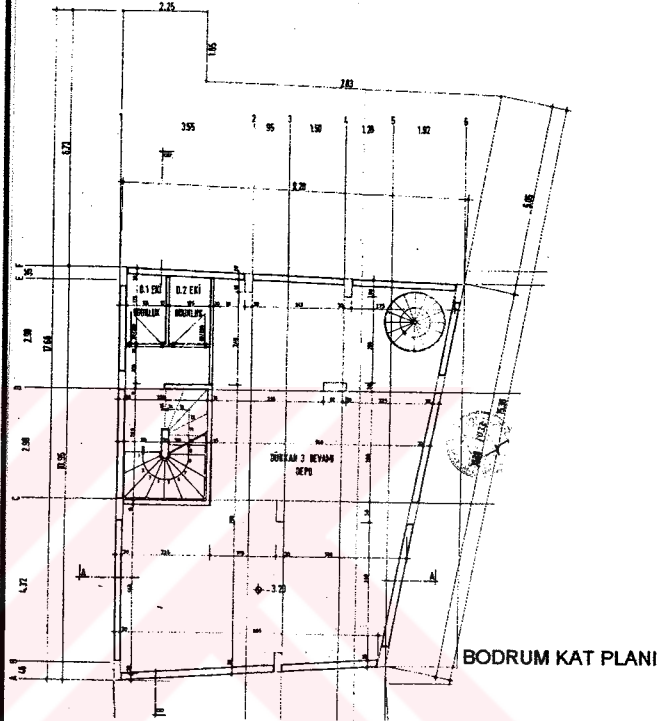
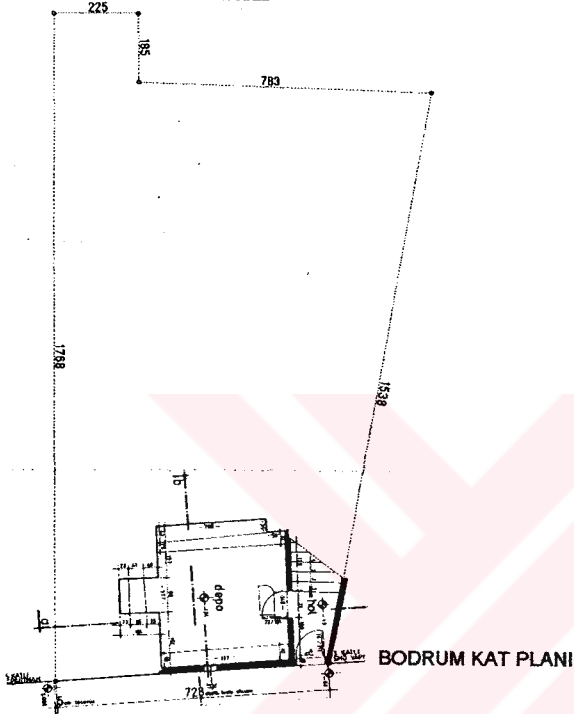
ÖLÇEK:1/200

RÖLÖVE NO: 6

İŞLEVİ: KONUT

ŞİMDİKİ DURUM NO: 6

İŞLEVİ: İŞ YERİ

GELENEKSEL TÜRK EVİNDE SÜREKLİLİK VE KİMLİK
SORUNU : BURSA REYHAN – KAYHAN – HANLAR
BÖLGESİNDE BİR ARAŞTIRMA

TESCİL DERECEŚİ: 2

ADRES: REYHAN MAHALLESİ BEKİR DEDE SOKAK
NO:13 BURSA

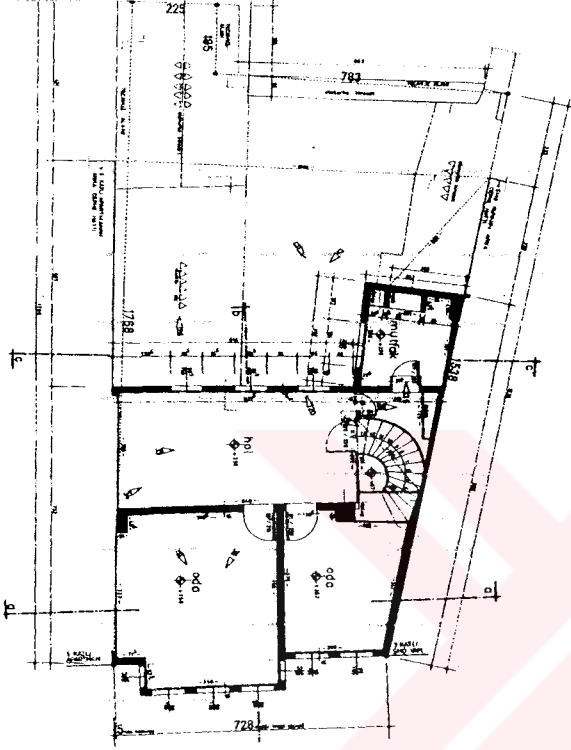
ÖLÇEK:1/200

RÖLÖVE NO: 6

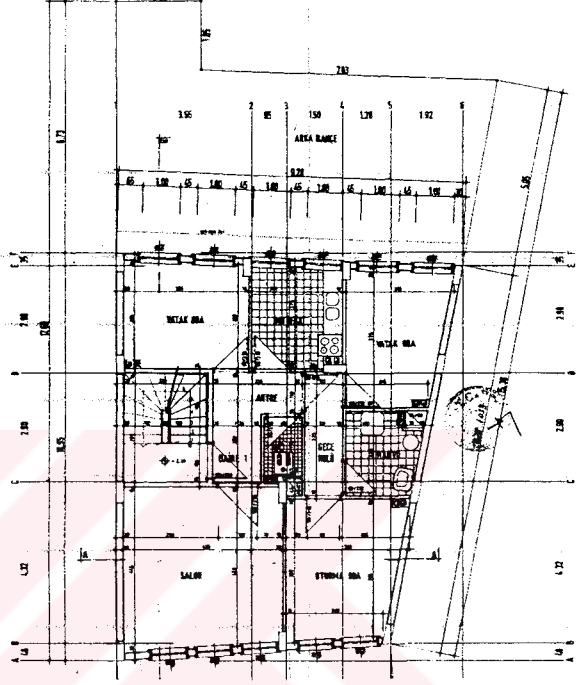
İŞLEVİ: KONUT

ŞİMDİKİ DURUM NO: 6

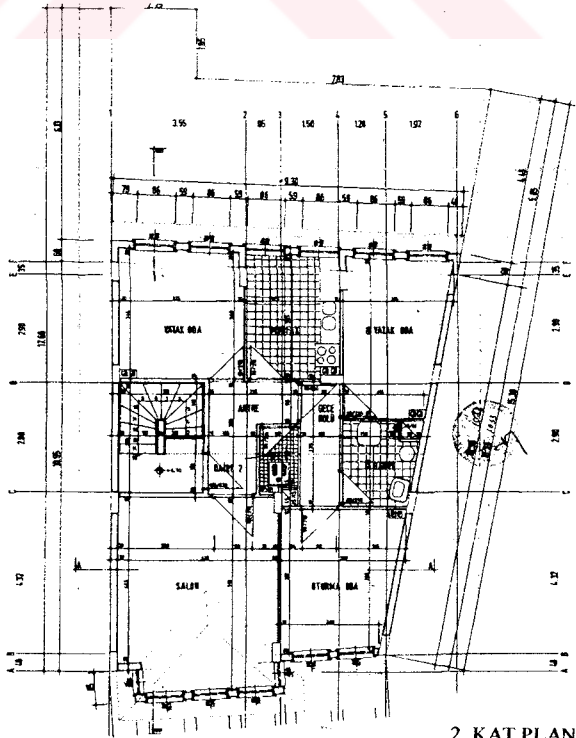
İŞLEVİ: KONUT

1.KAT PLANI

1.KAT PLANI

2. KAT PLANI

ORJİNAL BİNA İKİ KATLIDIR.

GELENEKSEL TÜRK EVİNDE SÜREKLİLİK VE KİMLİK
SORUNU : BURSA REYHAN – KAYHAN – HANLAR
BÖLGESİNDE BİR ARAŞTIRMA

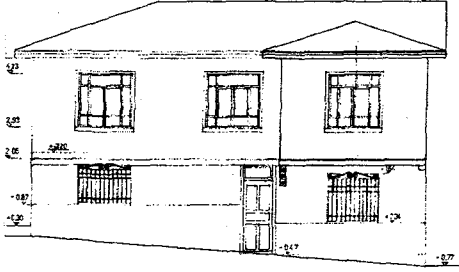
TESCİL DERECEŚİ: 2

ADRES: REYHAN MAHALLESİ NARLI CADDESİ NO:7
BURSA

ÖLÇEKSİZ

RÖLÖVE NO: 7

İŞLEVİ: KONUT

7a ÖN GÖRÜNÜŞ

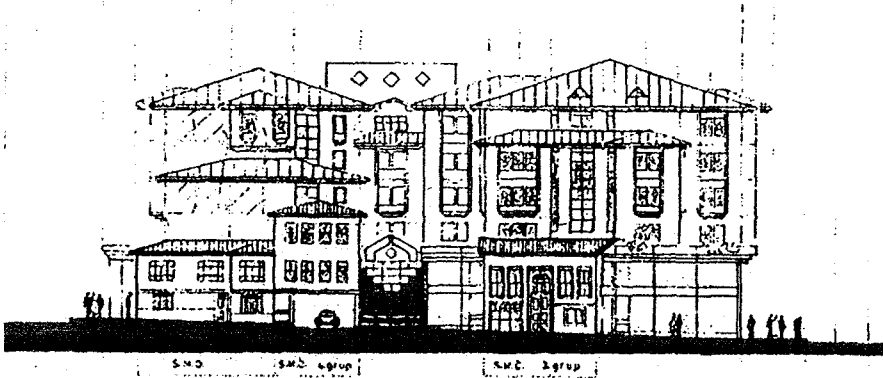
7b ÖN GÖRÜNÜŞ

7c ÖN GÖRÜNÜŞ

ŞİMDİKİ DURUM NO: 7

İŞLEVİ: İŞ YERİ

ÖN GÖRÜNÜŞ

GELENEKSEL TÜRK EVİNDE SÜREKLİLİK VE KİMLİK
SORUNU : BURSA REYHAN – KAYHAN – HANLAR
BÖLGESİNDE BİR ARAŞTIRMA

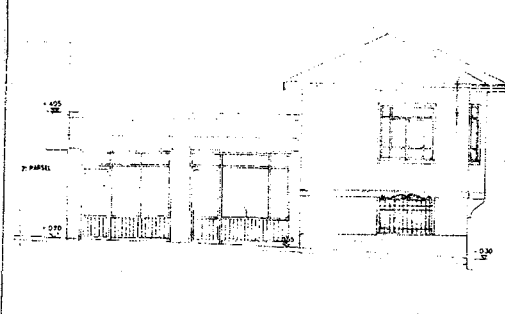
TESCİL DERECESİ: 2

ADRES: REYHAN MAHALLESİ NARLI CADDESİ NO:7
BURSA

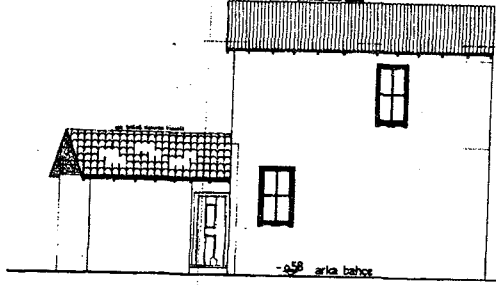
ÖLÇEKSİZ

RÖLÖVE NO: 7

İŞLEVİ: KONUT

7a YAN GÖRÜNÜŞ

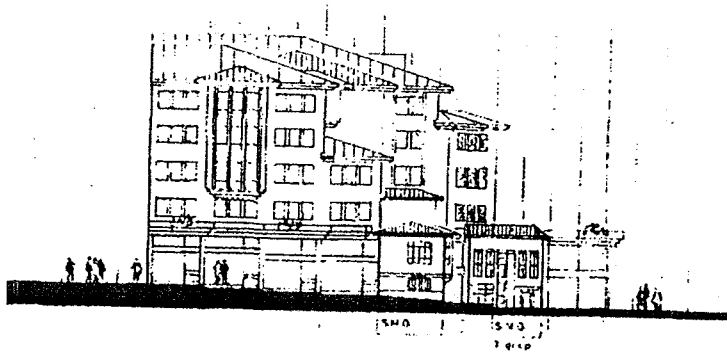
7b ARKA GÖRÜNÜŞ

7c ARKA GÖRÜNÜŞ

ŞİMDİKİ DURUM NO: 7

İŞLEVİ: İŞ YERİ

YAN GÖRÜNÜŞ

GELENEKSEL TÜRK EVİNDE SÜREKLİLİK VE KİMLİK
SORUNU : BURSA REYHAN – KAYHAN – HANLAR
BÖLGESİNDE BİR ARAŞTIRMA

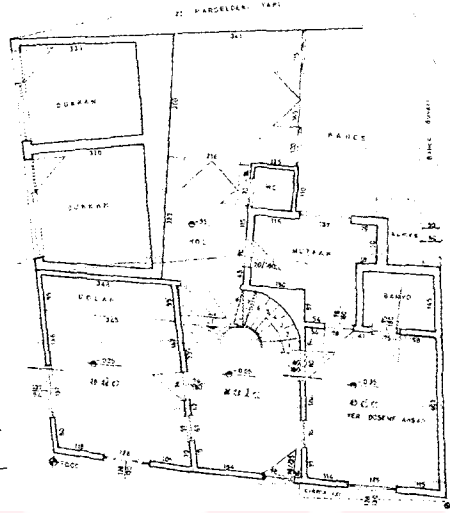
TESCİL DERECESİ: 2

ADRES: REYHAN MAHALLESİ NARLI CADDESİ NO:7
BURSA

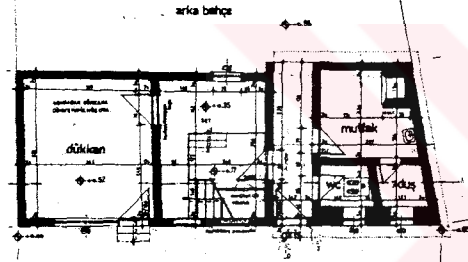
ÖLÇEKSİZ

RÖLÖVE NO: 7

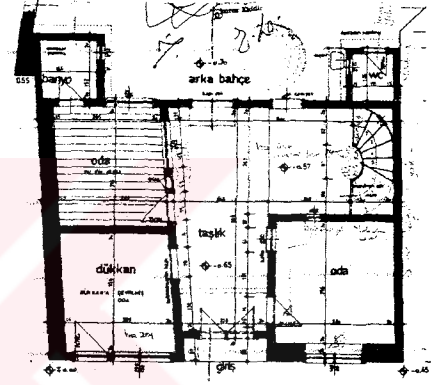
İŞLEVİ: KONUT

7a ZEMİN KAT PLANI

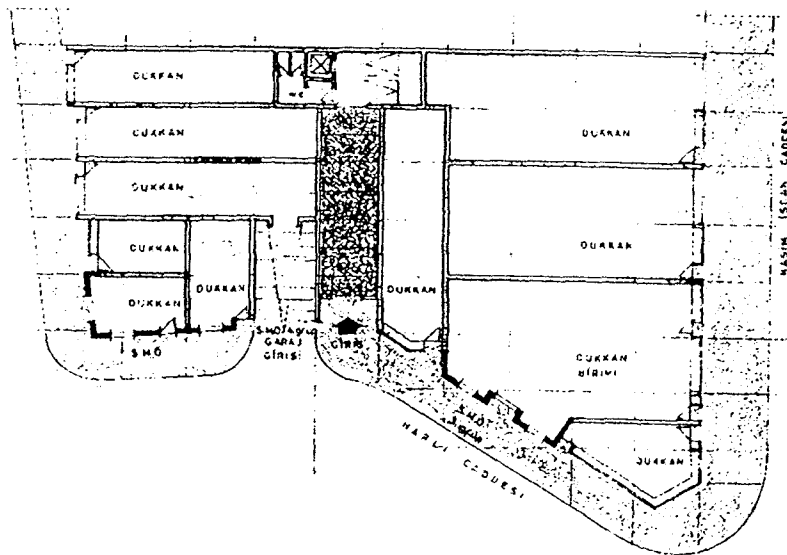
7b ZEMİN KAT PLANI

7c ZEMİN KAT PLANI

ŞİMDİKİ DURUM NO: 7

İŞLEVİ: İŞ YERİ

ZEMİN KAT PLANI

GELENEKSEL TÜRK EVİNDE SÜREKLİLİK VE KİMLİK
SORUNU : BURSA REYHAN – KAYHAN – HANLAR
BÖLGESİNDE BİR ARAŞTIRMA

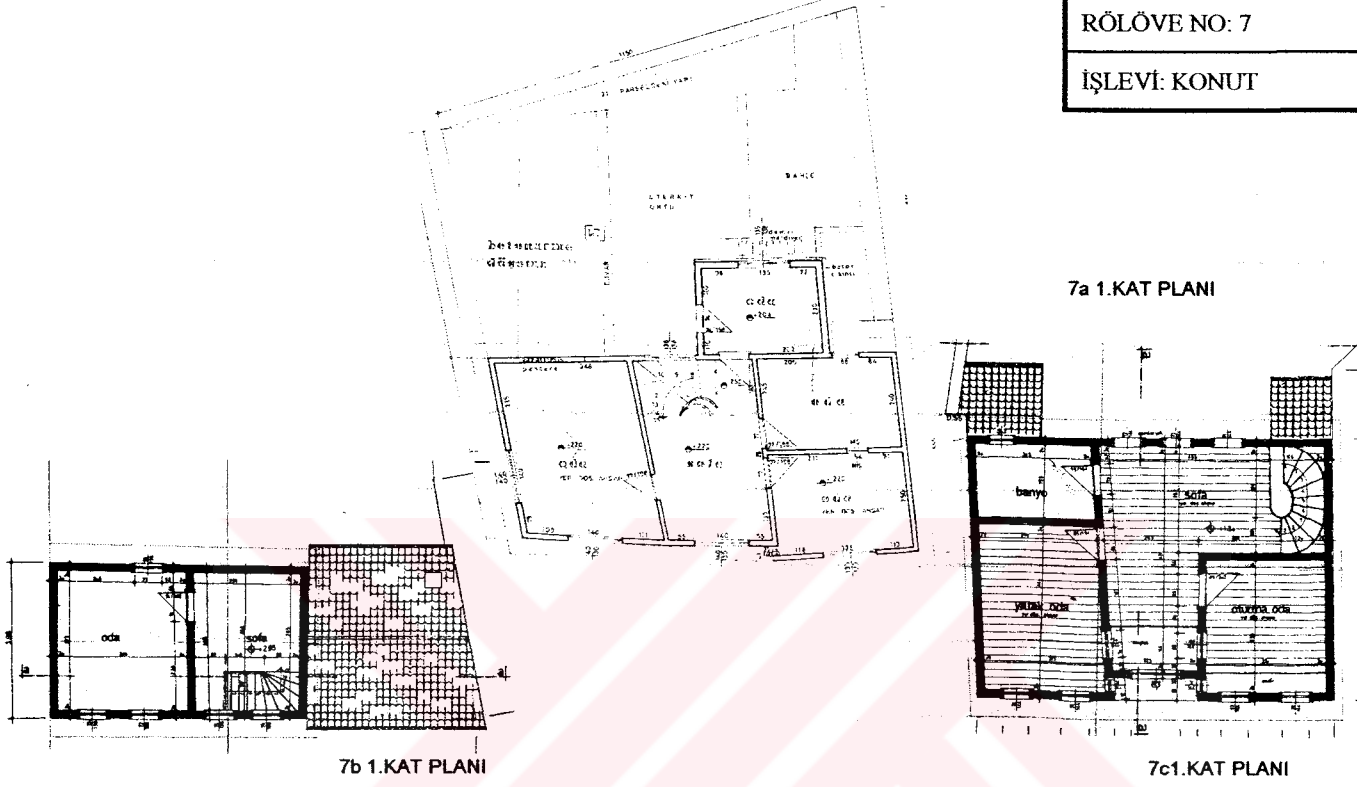
TESCİL DERECEŚİ: 2

ADRES: REYHAN MAHALLESİ NARLI CADDESİ NO:7
BURSA

ÖLÇEKSİZ

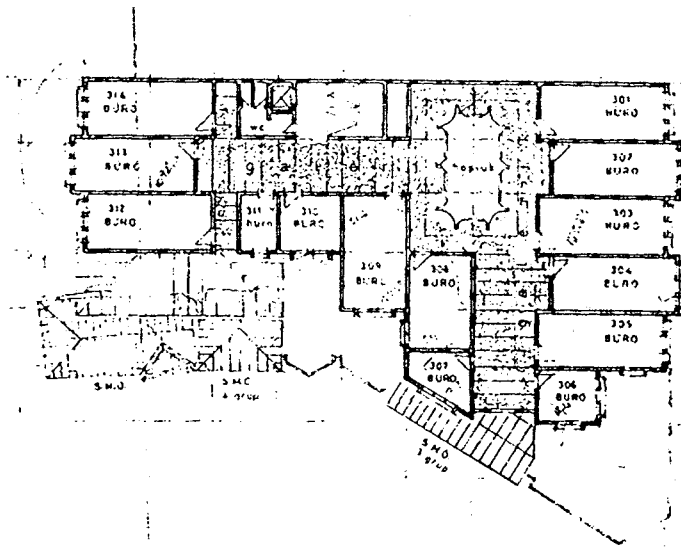
RÖLÖVE NO: 7

İŞLEVİ: KONUT

ŞİMDİKİ DURUM NO: 7

İŞLEVİ: İŞ YERİ

1.KAT PLANI

GELENEKSEL TÜRK EVİNDE SÜREKLİLİK VE KİMLİK
SORUNU : BURSA REYHAN – KAYHAN – HANLAR
BÖLGESİNDE BİR ARAŞTIRMA

TESCİL DERECESESİ: 2

ADRES: REYHAN MAHALLESİ NARLI CADDESİ NO:7
BURSA

ÖLÇEKSİZ

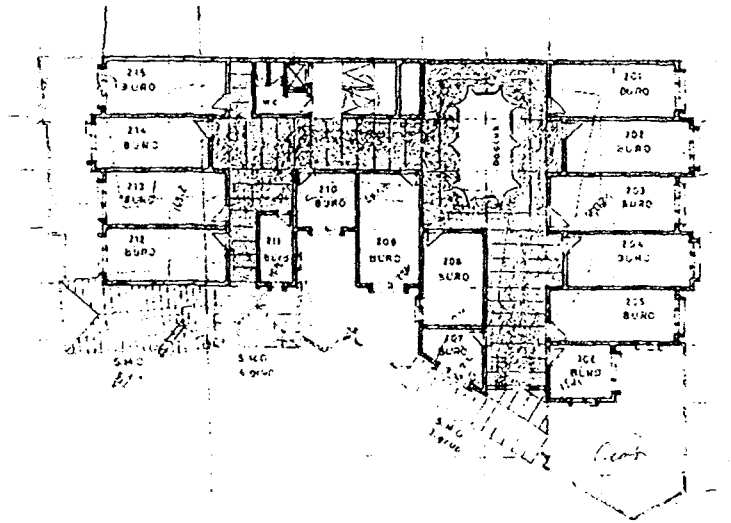
RÖLÖVE NO: 7

İŞLEVİ: KONUT

ORJİNAL BİNA İKİ KATLIDIR.

ŞİMDİKİ DURUM NO: 7

İŞLEVİ: İŞ YERİ

2. KAT PLANI

GELENEKSEL TÜRK EVİNDE SÜREKLİLİK VE KİMLİK
SORUNU : BURSA REYHAN – KAYHAN – HANLAR
BÖLGESİNDE BİR ARAŞTIRMA

TESCİL DERECEİ: 2

ADRES: REYHAN MAHALLESİ TAYA KADIN CADDESİ
NO: 12 BURSA

ÖLÇEK:1/200

RÖLÖVE NO: 8

İŞLEVİ: KONUT

ÖN GÖRÜNÜŞ

ŞİMDİKİ DURUM NO: 8

İŞLEVİ: KONUT

ÖN GÖRÜNÜŞ

GELENEKSEL TÜRK EVİNDE SÜREKLİLİK VE KİMLİK
SORUNU : BURSA REYHAN – KAYHAN – HANLAR
BÖLGESİNDE BİR ARAŞTIRMA

TESCİL DERECEİ: 2

ADRES: REYHAN MAHALLESİ TAYA KADIN CADDESİ
NO: 12 BURSA

ÖLÇEK:1/200

RÖLÖVE NO: 8

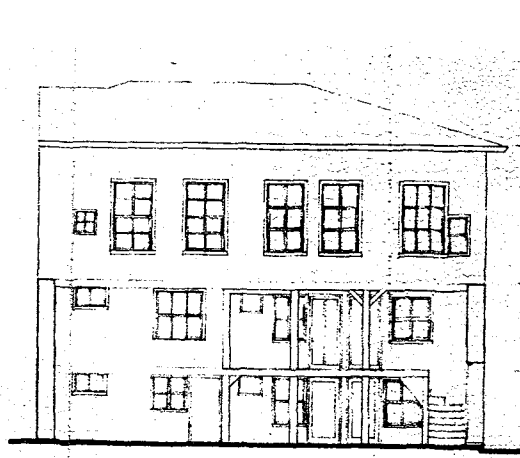
İŞLEVİ: KONUT

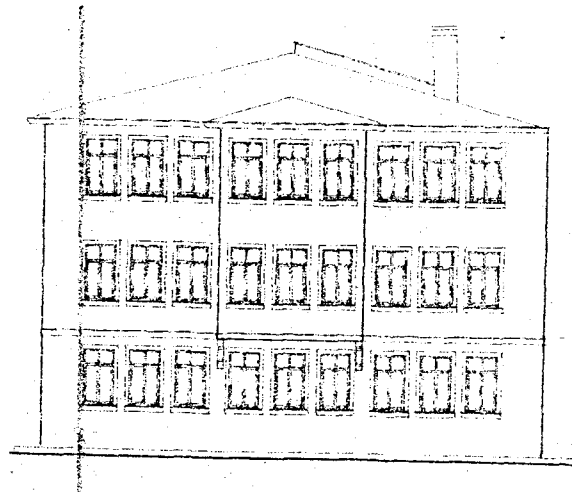
YAN GÖRÜNÜŞ

ŞİMDİKİ DURUM NO: 8

İŞLEVİ: KONUT

ARKA GÖRÜNÜŞ

YAN GÖRÜNÜŞ

GELENEKSEL TÜRK EVİNDE SÜREKLİLİK VE KİMLİK
SORUNU : BURSA REYHAN – KAYHAN – HANLAR
BÖLGESİNDE BİR ARAŞTIRMA

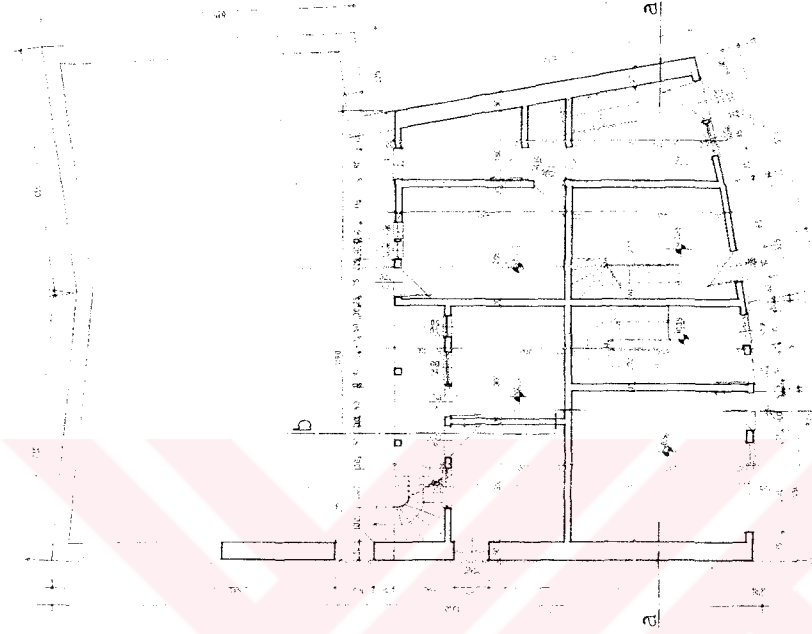
TESCİL DERECESİ: 2

ADRES: REYHAN MAHALLESİ TAYA KADIN CADDESİ
NO: 12 BURSA

ÖLÇEK:1/200

RÖLÖVE NO: 8

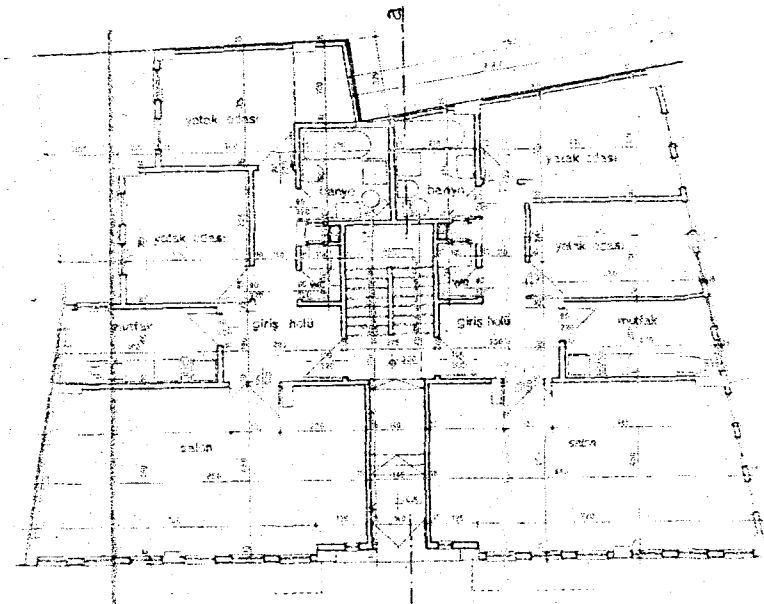
İŞLEVİ: KONUT

ZEMİN KAT PLANI

ŞİMDİKİ DURUM NO: 8

İŞLEVİ: KONUT

ZEMİN KAT PLANI

GELENEKSEL TÜRK EVİNDE SÜREKLİLİK VE KİMLİK
SORUNU : BURSA REYHAN – KAYHAN – HANLAR
BÖLGESİNDE BİR ARAŞTIRMA

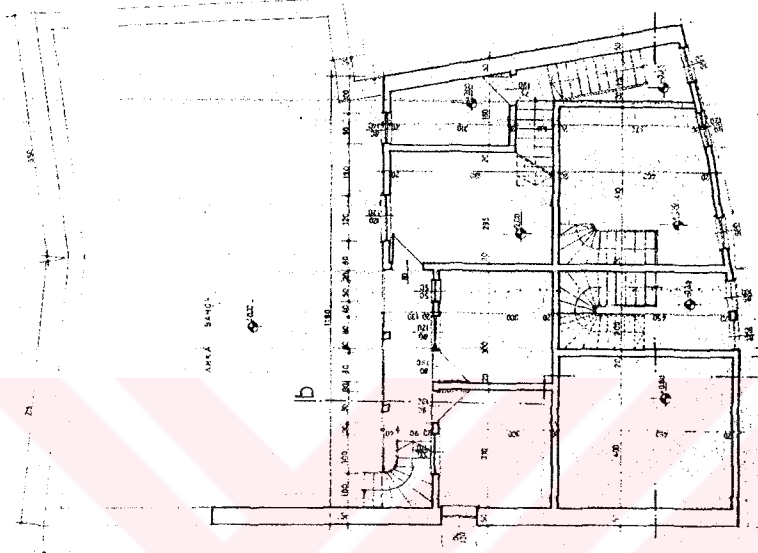
TESCİL DERECEİ: 2

ADRES: REYHAN MAHALLESİ TAYA KADIN CADDESİ
NO: 12 BURSA

ÖLÇEK:1/200

RÖLÖVE NO: 8

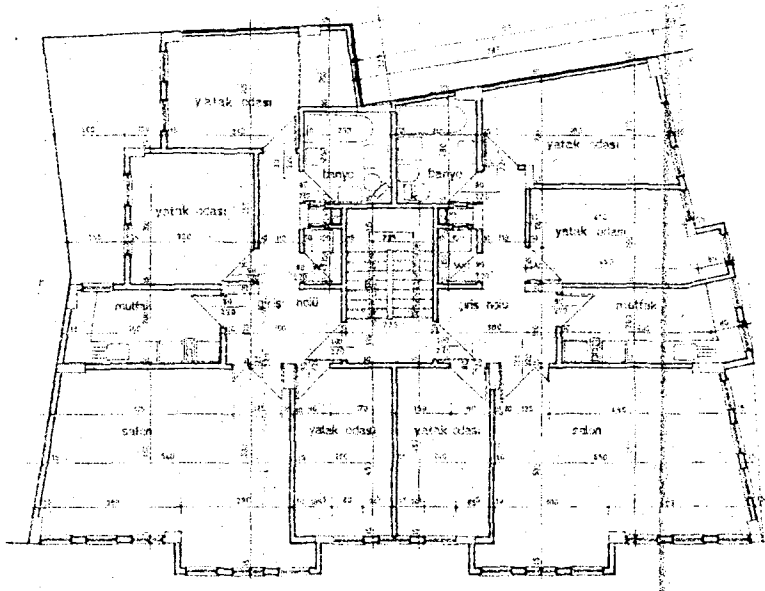
İŞLEVİ: KONUT

I.KAT PLANI

ŞİMDİKİ DURUM NO: 8

İŞLEVİ: KONUT

I.KAT PLANI

GELENEKSEL TÜRK EVİNDE SÜREKLİLİK VE KİMLİK
SORUNU : BURSA REYHAN – KAYHAN – HANLAR
BÖLGESİNDE BİR ARAŞTIRMA

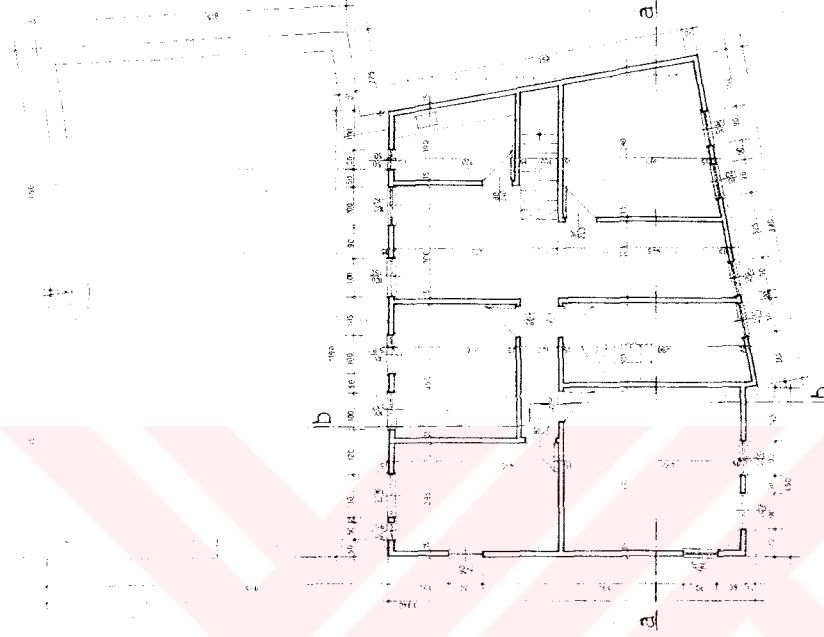
TESCİL DERECEŚİ: 2

ADRES: REYHAN MAHALLESİ TAYA KADIN CADDESİ
NO: 12 BURSA

ÖLÇEK:1/200

RÖLÖVE NO: 8

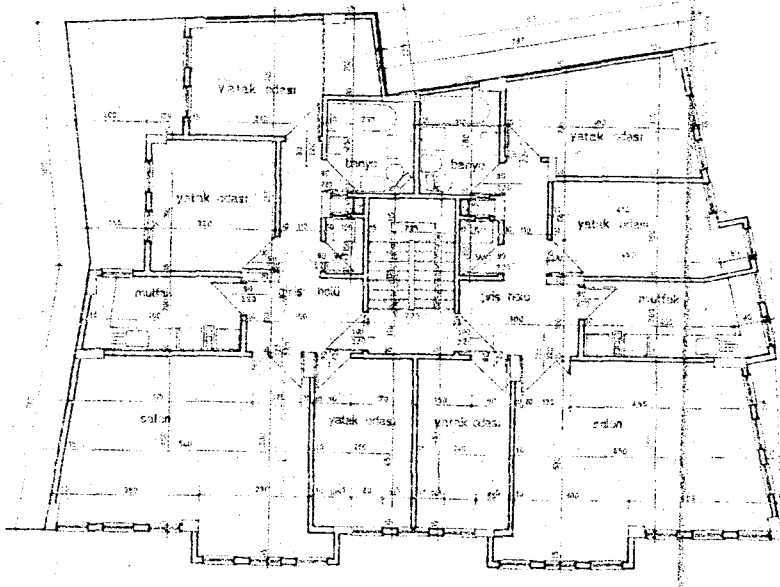
İŞLEVİ: KONUT

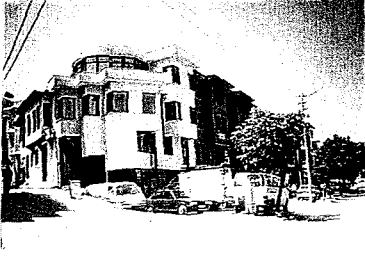
İKİNCİ KAT PLANI

ŞİMDİKİ DURUM NO: 8

İŞLEVİ: KONUT

NORMAL KAT PLANI

GELENEKSEL TÜRK EVİNDE SÜREKLİLİK VE KİMLİK
SORUNU : BURSA REYHAN – KAYHAN – HANLAR
BÖLGESİNDE BİR ARAŞTIRMA

TESCİL DERECEİ: 2

ADRES: REYHAN MAHALLESİ BEZCİLER SOKAK
NO: 21 NO:21/A BURSA

ÖLÇEK:1/200

RÖLÖVE NO: 9

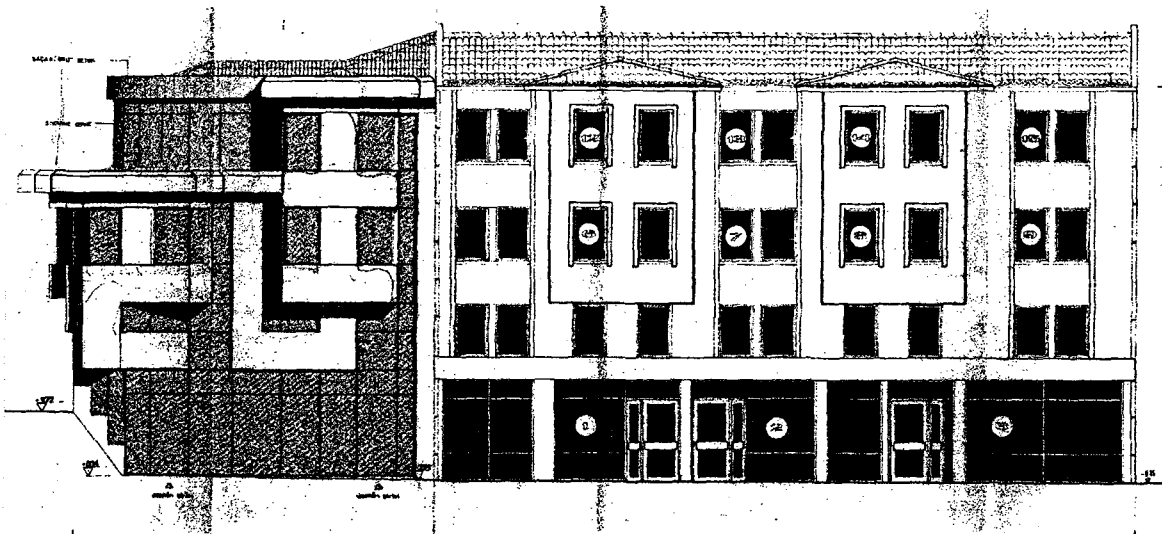
İŞLEVİ: KONUT

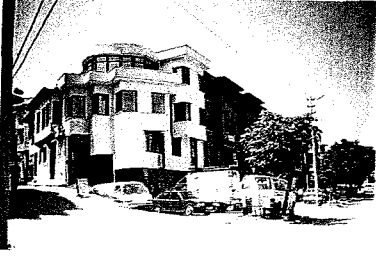
ÖN GÖRÜNÜŞ

ŞİMDİKİ DURUM NO: 9

İŞLEVİ: İŞYERİ

ÖN GÖRÜNÜŞ

GELENEKSEL TÜRK EVİNDE SÜREKLİLİK VE KİMLİK
SORUNU : BURSA REYHAN – KAYHAN – HANLAR
BÖLGESİNDE BİR ARAŞTIRMA

TESCİL DERECEİ: 2

ADRES: REYHAN MAHALLESİ BEZCİLER SOKAK
NO: 21 NO:21/A BURSA

ÖLÇEK:1/200

RÖLÖVE NO: 9

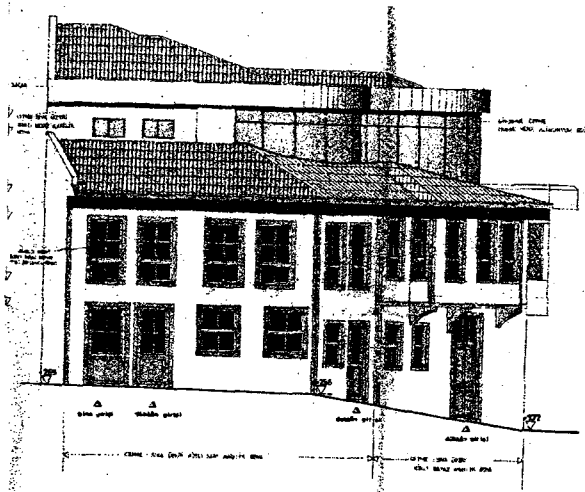
İŞLEVİ: KONUT

ARKA GÖRÜNÜŞ

ŞİMDİKİ DURUM NO: 9

İŞLEVİ: İŞYERİ

ARKA GÖRÜNÜŞ

GELENEKSEL TÜRK EVİNDE SÜREKLİLİK VE KİMLİK
SORUNU : BURSA REYHAN – KAYHAN – HANLAR
BÖLGESİNDE BİR ARAŞTIRMA

TESCİL DERECESESİ: 2

ADRES: REYHAN MAHALLESİ BEZCİLER SOKAK
NO: 21 NO:21/A BURSA

ÖLÇEK:1/200

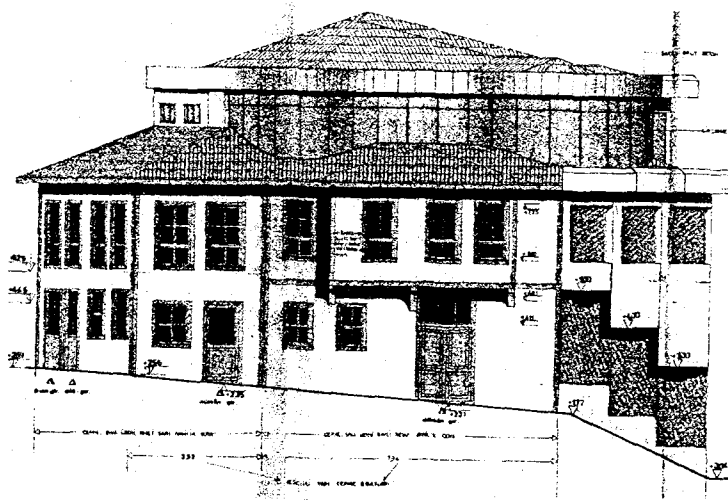
RÖLÖVE NO: 9

İŞLEVİ: KONUT

RÖLÖVEDE BU GÖRÜNÜŞ MEVCUT DEĞİLDİR.

ŞİMDİKİ DURUM NO: 9

İŞLEVİ: İŞYERİ

YAN GÖRÜNÜŞ

GELENEKSEL TÜRK EVİNDE SÜREKLİLİK VE KİMLİK
SORUNU : BURSA REYHAN – KAYHAN – HANLAR
BÖLGESİNDE BİR ARAŞTIRMA

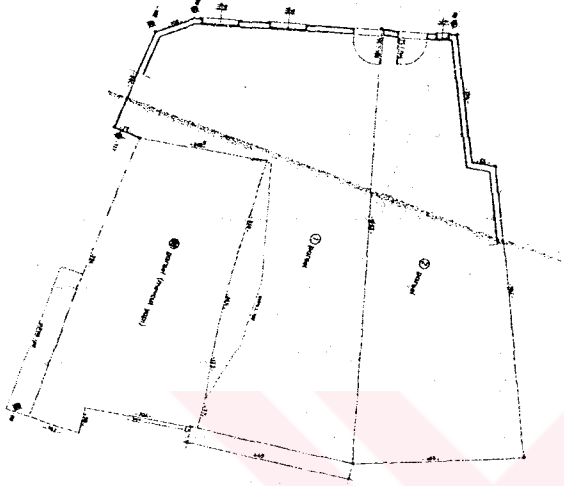
TESCİL DERECESİ: 2

ADRES: REYHAN MAHALLESİ BEZCİLER SOKAK
NO: 21 NO:21/A BURSA

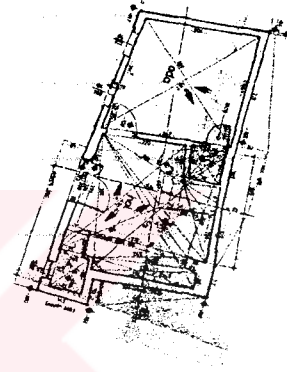
ÖLÇEK:1/200

RÖLÖVE NO: 9

İŞLEVİ: KONUT

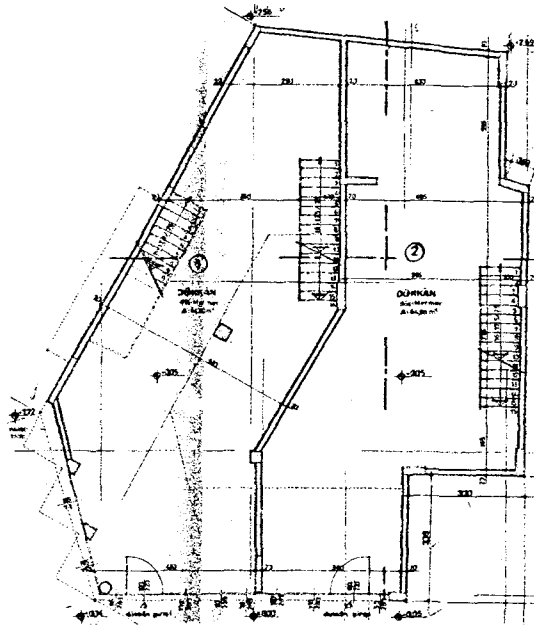
1-2 PARSEL ZEMİN KAT PLANI

68 PARSEL ZEMİN KAT PLANI

ŞİMDİKİ DURUM NO: 9

İŞLEVİ: İŞYERİ

ZEMİN KAT PLANI

GELENEKSEL TÜRK EVİNDE SÜREKLİLİK VE KİMLİK
SORUNU : BURSA REYHAN – KAYHAN – HANLAR
BÖLGESİNDE BİR ARAŞTIRMA

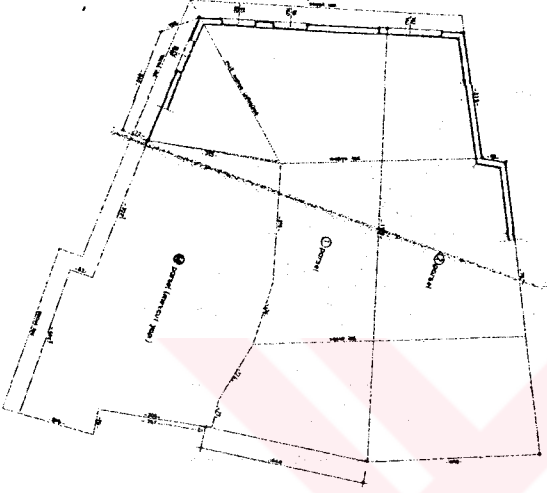
TESCİL DERECEİ: 2

ADRES: REYHAN MAHALLESİ BEZCİLER SOKAK
NO: 21 NO:21/A BURSA

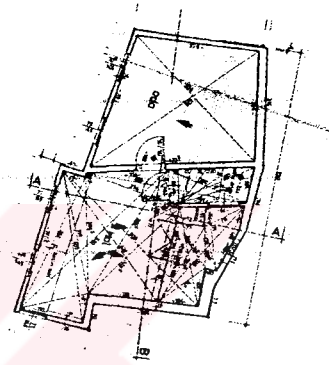
ÖLÇEK:1/200

RÖLÖVE NO: 9

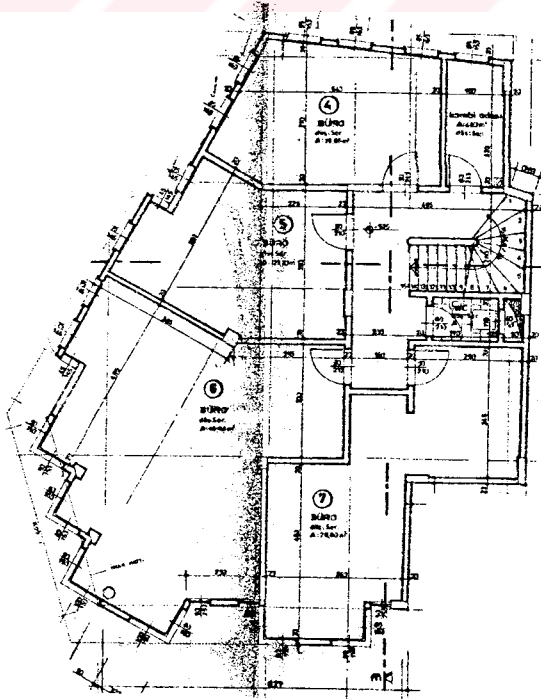
İŞLEVİ: KONUT

1-2 PARSEL 1.KAT PLANI

68 PARSEL 1.KAT PLANI

ŞİMDİKİ DURUM NO: 9

İŞLEVİ: İŞYERİ

1.KAT PLANI

GELENEKSEL TÜRK EVİNDE SÜREKLİLİK VE KİMLİK
SORUNU : BURSA REYHAN – KAYHAN – HANLAR
BÖLGESİNDE BİR ARAŞTIRMA

TESCİL DERECEİ: 2

ADRES: REYHAN MAHALLESİ BEZCİLER SOKAK
NO: 21 NO:21/A BURSA

ÖLÇEK:1/200

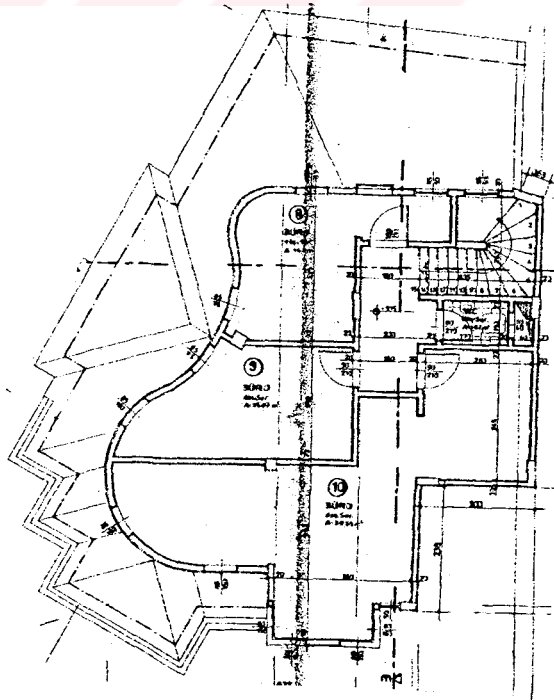
RÖLÖVE NO: 9

İŞLEVİ: KONUT

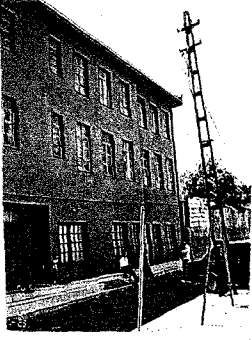
RÖLÖVEDE BU KAT PLANI MEVCUT DEĞİLDİR.

ŞİMDİKİ DURUM NO: 9

İŞLEVİ: İŞYERİ

2. KAT PLANI

GELENEKSEL TÜRK EVİNDE SÜREKLİLİK VE KİMLİK
SORUNU : BURSA REYHAN – KAYHAN – HANLAR
BÖLGESİNDE BİR ARAŞTIRMA

TESCİL DERECEİ: 2

ADRES: REYHAN MAHALLESİ TAĞIL SOKAK
YENİ BEZZAZ ÇIKMAZI NO:2 BURSA

ÖLÇEK:1/200

RÖLÖVE NO: 10

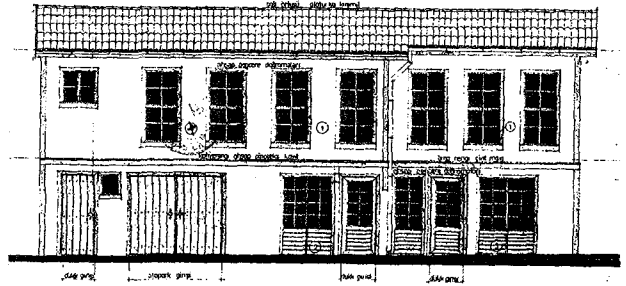
İŞLEVİ: KONUT

ŞİMDİKİ DURUM NO: 10

İŞLEVİ: İŞ YERİ

ÖN GÖRÜNÜŞ

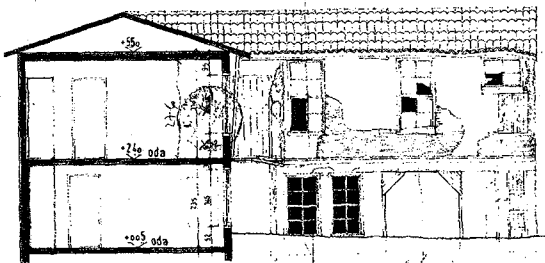
ÖN GÖRÜNÜŞ

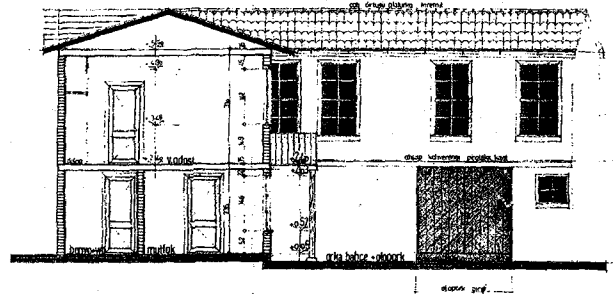
YAN GÖRÜNÜŞ

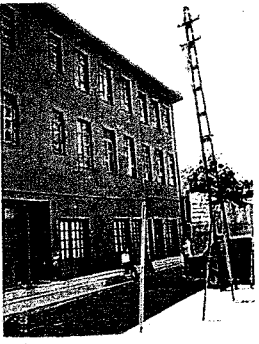
YAN GÖRÜNÜŞ

YAN GÖRÜNÜŞ

YAN GÖRÜNÜŞ

GELENEKSEL TÜRK EVİNDE SÜREKLİLİK VE KİMLİK
SORUNU : BURSA REYHAN – KAYHAN – HANLAR
BÖLGESİNDE BİR ARAŞTIRMA

TESCİL DERECEŚİ: 2

ADRES: REYHAN MAHALLESİ TAĞIL SOKAK
YENİ BEZZAZ ÇIKMAZI NO:2 BURSA

ÖLÇEK:1/200

RÖLÖVE NO: 10

İŞLEVİ: KONUT

ŞİMDİKİ DURUM NO: 10

İŞLEVİ: İŞ YERİ

ZEMİN KAT PLANI

ZEMİN KAT PLANI

GELENEKSEL TÜRK EVİNDE SÜREKLİLİK VE KİMLİK
SORUNU : BURSA REYHAN – KAYHAN – HANLAR
BÖLGESİNDE BİR ARAŞTIRMA

TESCİL DERECEİ: 2

ADRES: REYHAN MAHALLESİ TAĞIL SOKAK
YENİ BEZZAZ ÇIKMAZI NO:2 BURSA

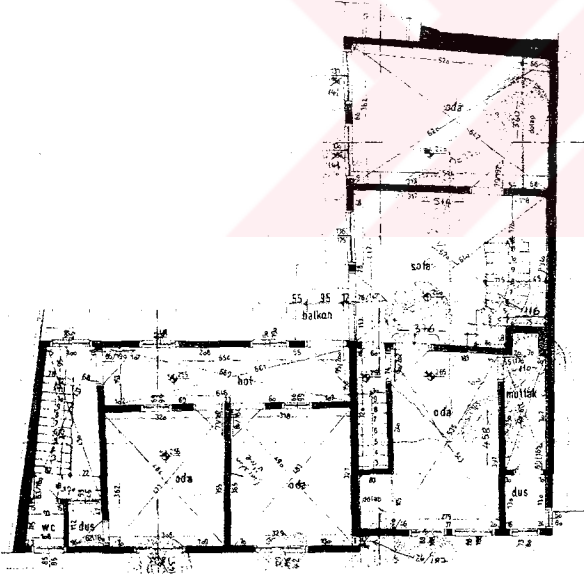
ÖLÇEK:1/200

RÖLÖVE NO: 10

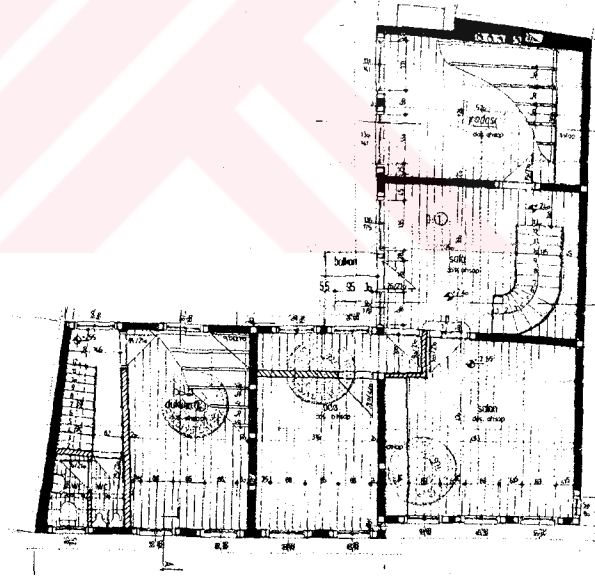
İŞLEVİ: KONUT

ŞİMDİKİ DURUM NO: 10

İŞLEVİ: İŞYERİ/KONUT

1. KAT PLANI

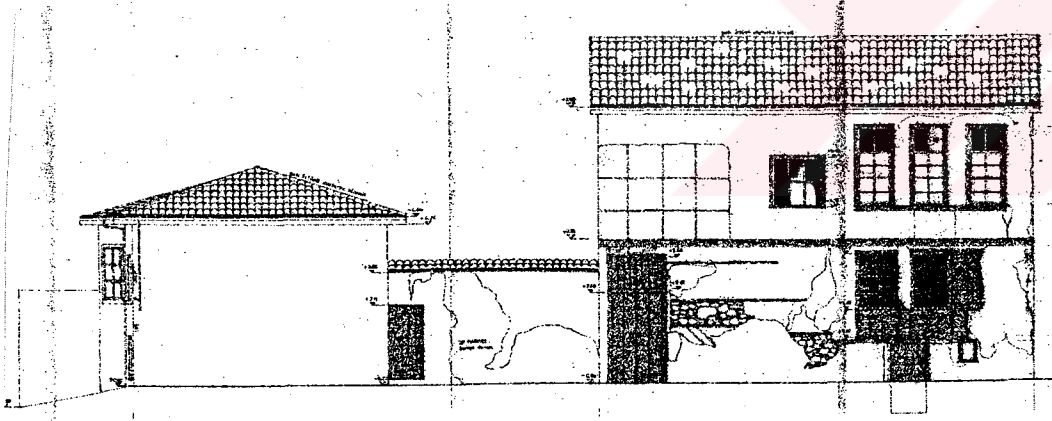
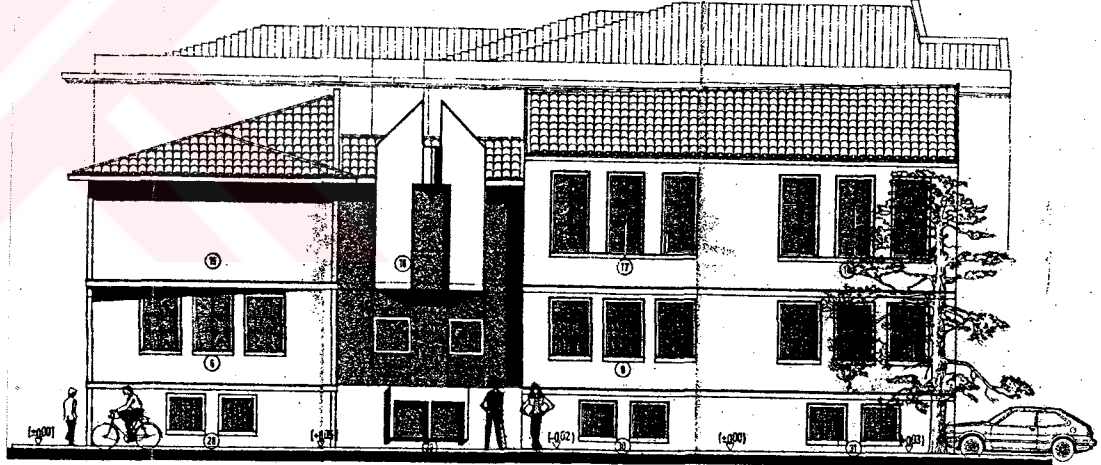

1. KAT PLANI

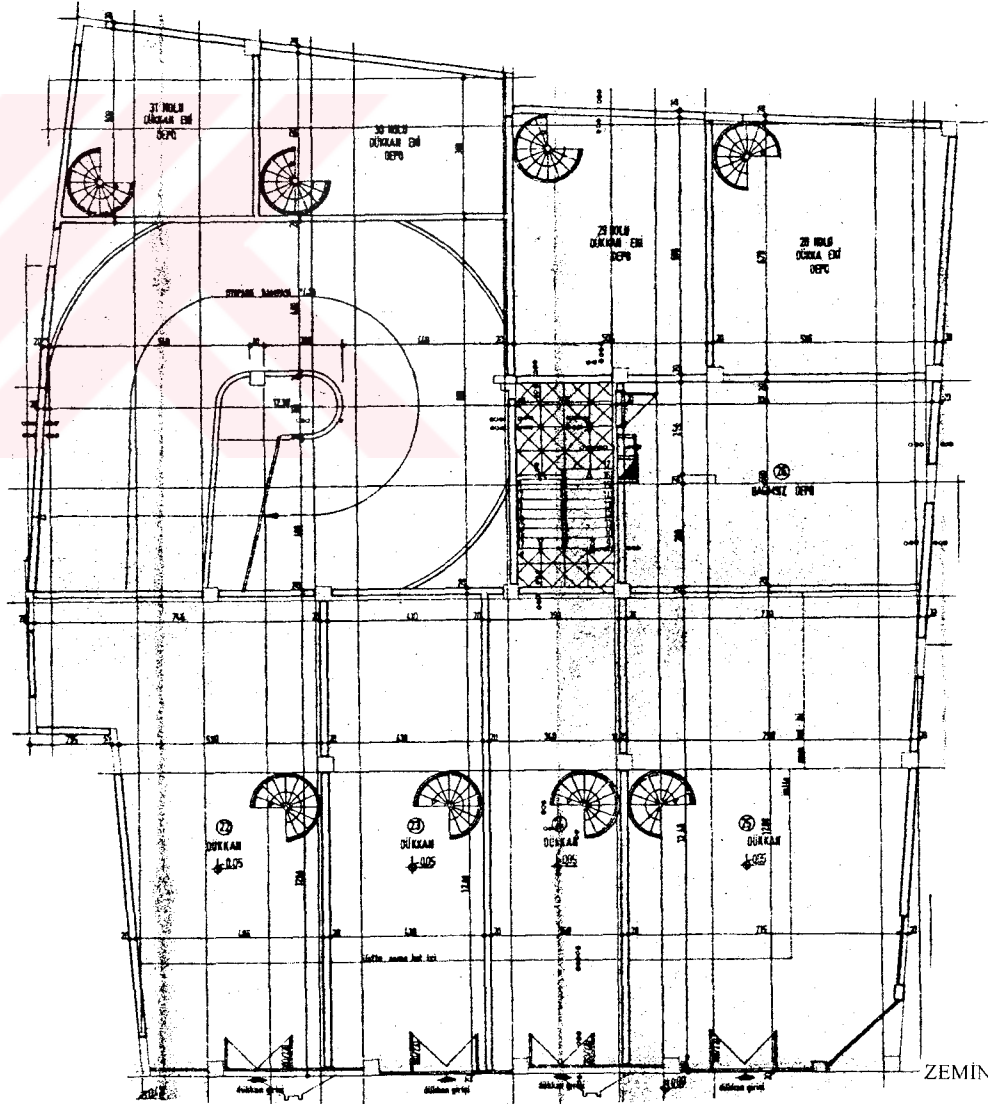
EK K1 ONBİRİNCİ BİNA GÖRÜNÜŞLERİ

	GELENEKSEL TÜRK EVİNDE SÜREKLİLİK VE KİMLİK SORUNU : BURSA REYHAN – KAYHAN – HANLAR BÖLGESİNDE BİR ARAŞTIRMA	
	TESCİL DERECEİ: 2	
	ADRES: REYHAN MAHALLESİ ELMALIK CADDESİ NO: 52 BURSA	
	ÖLÇEK: 1/200	
RÖLÖVE NO: 11	ŞİMDİKİ DURUM NO: 11	
İŞLEVİ: KONUT		İŞLEVİ: OTOPARK
		
ÖN GÖRÜNÜŞ		ÖN GÖRÜNÜŞ

EK K1 ONBİRİNCİ BİNA GÖRÜNÜŞLERİ

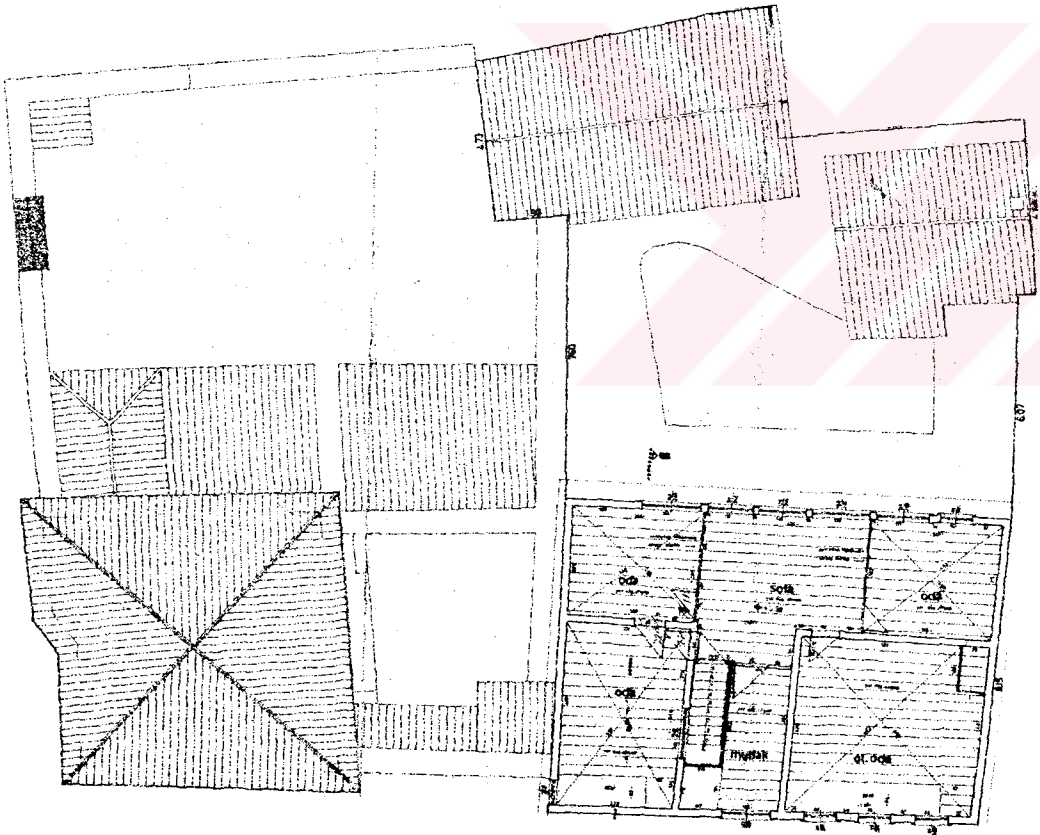
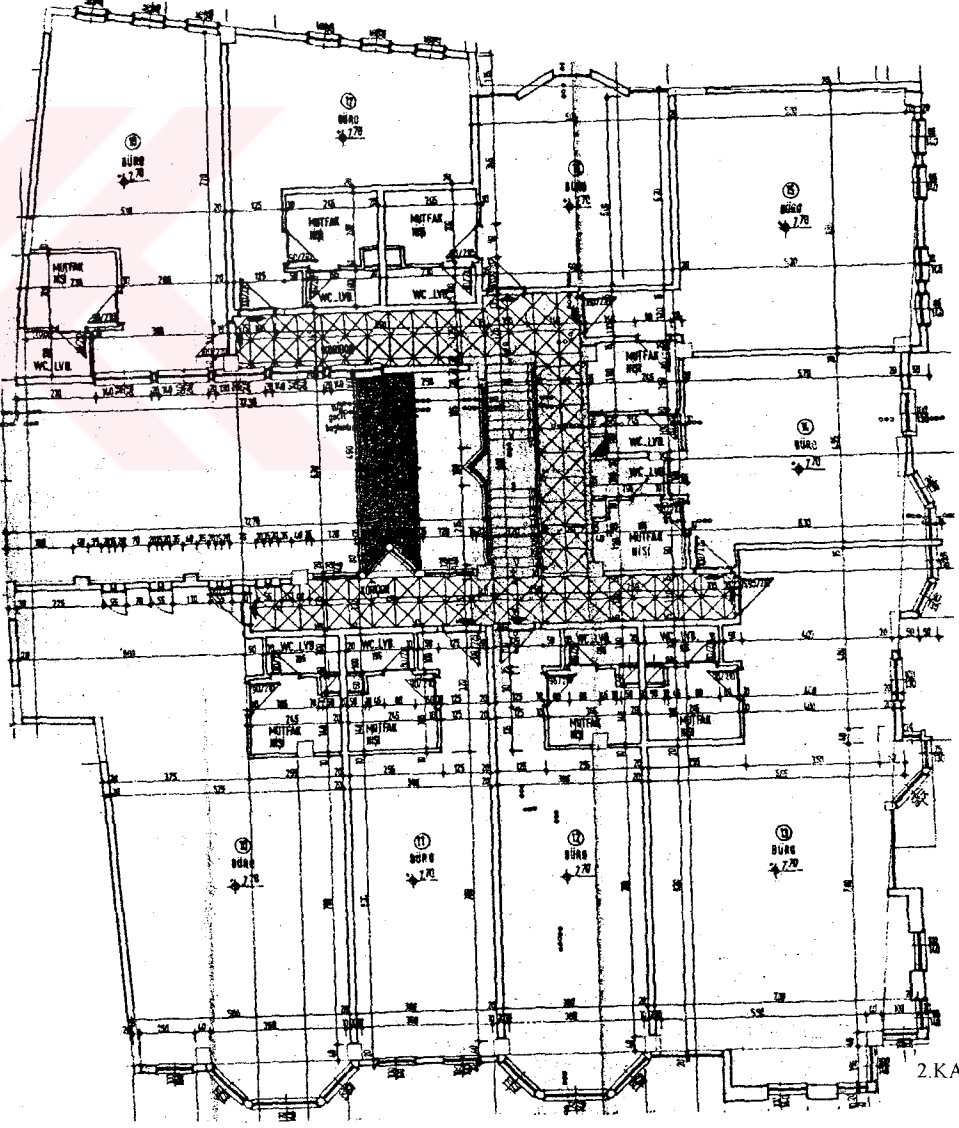
	GELENEKSEL TÜRK EVİNDE SÜREKLİLİK VE KİMLİK SORUNU : BURSA REYHAN – KAYHAN – HANLAR BÖLGESİNDE BİR ARAŞTIRMA	
	TESCİL DERECESİ: 2	
	ADRES: REYHAN MAHALLESİ ELMALIK CADDESİ NO: 52 BURSA	
	ÖLÇEK: 1/200	
RÖLÖVE NO: 11	ŞİMDİKİ DURUM NO: 11	
İŞLEVİ: KONUT	İŞLEVİ: OTO PARK	
 ARKA GÖRÜNÜŞ		 ARKA GÖRÜNÜŞ

		GELENEKSEL TÜRK EVİNDE SÜREKLİLİK VE KİMLİK SORUNU : BURSA REYHAN – KAYHAN – HANLAR BÖLGESİNDE BİR ARAŞTIRMA	
		TESCİL DERECEŚİ: 2	
		ADRES: REYHAN MAHALLESİ ELMALIK CADDESİ NO: 52 BURSA	
		ÖLÇEK: 1/200	
RÖLÖVE NO: 11		ŞİMDİKİ DURUM NO: 11	
İŞLEVİ: KONUT		İŞLEVİ: OTO PARK	
			
YAN GÖRÜNÜŞ		YAN GÖRÜNÜŞ	

	GELENEKSEL TÜRK EVİNDE SÜREKLİLİK VE KİMLİK SORUNU : BURSA REYHAN – KAYHAN – HANLAR BÖLGESİNDE BİR ARAŞTIRMA TESCİL DERECESİ: 2 ADRES: REYHAN MAHALLESİ ELMALIK CADDESİ NO: 52 BURSA ÖLÇEK: 1/200
RÖLÖVE NO: 11 İŞLEVİ: KONUT	ŞİMDİKİ DURUM NO: 11 İŞLEVİ: OTOPARK ZEMİN KAT PLANI
	 ZEMİN KAT PLANI BU PROJE UYGULANAMAMIŞTIR. MEVCUT HALİ TAMAMEN YIKILMIŞTIR.

		GELENEKSEL TÜRK EVİNDE SÜREKLİLİK VE KİMLİK SORUNU : BURSA REYHAN – KAYHAN – HANLAR BÖLGESİNDE BİR ARAŞTIRMA	
		TESCİL DERECEŚİ: 2	
		ADRES: REYHAN MAHALLESİ ELMALIK CADDESİ	
		NO: 52 BURSA	
		ÖLÇEK: 1/200	
RÖLÖVE NO: 11		ŞİMDİKİ DURUM NO: 11	
İŞLEVİ: KONUT		İŞLEVİ: OTO PARK	
1. KAT PLANI		1. KAT PLANI	

EK K2 ONBİRİNCİ BİNA PLANLARI

	GELENEKSEL TÜRK EVİNDE SÜREKLİLİK VE KİMLİK SORUNU : BURSA REYHAN – KAYHAN – HANLAR BÖLGESİNDE BİR ARAŞTIRMA TESCİL DERECESİ: 2 ADRES: REYHAN MAHALLESİ ELMALIK CADDESİ NO: 52 BURSA ÖLÇEK: 1/200
RÖLÖVE NO: 11 İŞLEVİ: KONUT	ŞİMDİKİ DURUM NO: 11 İŞLEVİ: OTOPARK
 2.KAT PLANI	 2.KAT PLANI

GELENEKSEL TÜRK EVİNDE SÜREKLİLİK VE KİMLİK
SORUNU : BURSA REYHAN – KAYHAN – HANLAR
BÖLGESİNDE BİR ARAŞTIRMA

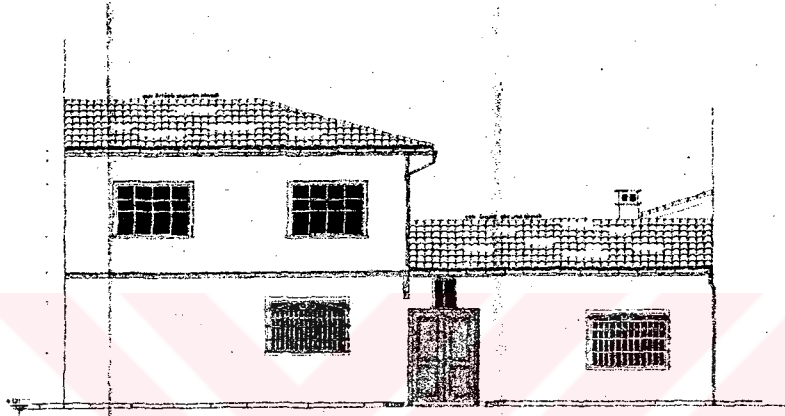
TESCİL DERECEİ: 2

ADRES: REYHAN MAHALLESİ İSMAİL HAKKI CAD
NO: 17 BURSA

ÖLÇEK:1/200

RÖLÖVE NO: 12

İŞLEVİ: KONUT

ÖN GÖRÜNÜŞ

ŞİMDİKİ DURUM NO: 12

İŞLEVİ: KONUT

BU BİNADA BOYA İŞLERİ DIŞINDA DEĞİŞİKLİK YAPILMAMIŞTIR.

GELENEKSEL TÜRK EVİNDE SÜREKLİLİK VE KİMLİK
SORUNU : BURSA REYHAN – KAYHAN – HANLAR
BÖLGESİNDE BİR ARAŞTIRMA

TESCİL DERECEŚİ: 2

ADRES: REYHAN MAHALLESİ İSMAİL HAKKI CAD
NO: 17 BURSA

ÖLÇEK:1/200

RÖLÖVE NO: 12

İŞLEVİ: KONUT

ARKA GÖRÜNÜŞ

ŞİMDİKİ DURUM NO: 12

İŞLEVİ: KONUT

BU BİNADA BOYA İŞLERİ DİŞİNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMAMIŞTIR.

GELENEKSEL TÜRK EVİNDE SÜREKLİLİK VE KİMLİK
SORUNU : BURSA REYHAN – KAYHAN – HANLAR
BÖLGESİNDE BİR ARAŞTIRMA

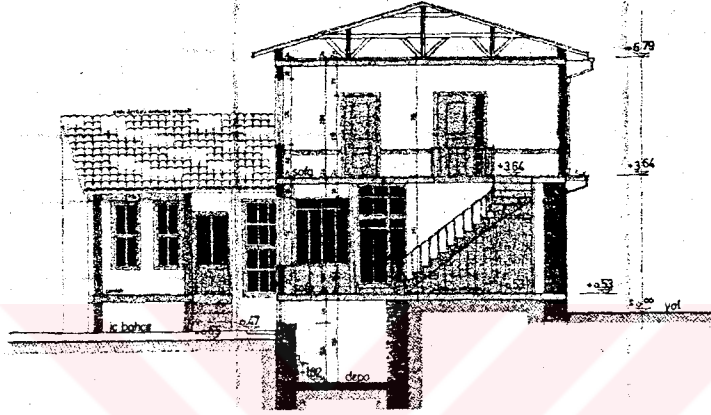
TESCİL DERECEŚİ: 2

ADRES: REYHAN MAHALLESİ İSMAİL HAKKI CAD
NO: 17 BURSA

ÖLÇEK:1/200

RÖLÖVE NO: 12

İŞLEVİ: KONUT

YAN GÖRÜNÜŞ

ŞİMDİKİ DURUM NO: 12

İŞLEVİ: KONUT

BU BİNADA BOYA İŞLERİ DİŞİNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMAMIŞTIR.

GELENEKSEL TÜRK EVİNDE SÜREKLİLİK VE KİMLİK
SORUNU : BURSA REYHAN – KAYHAN – HANLAR
BÖLGESİNDE BİR ARAŞTIRMA

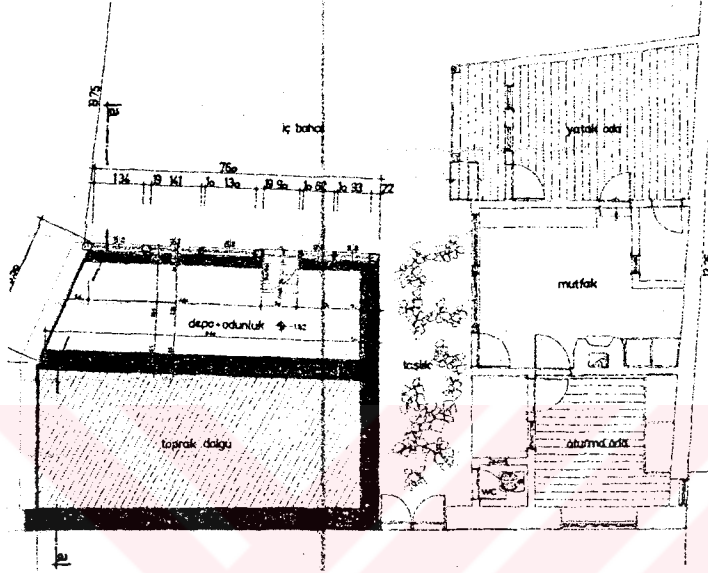
TESCİL DERECESİ: 2

ADRES: REYHAN MAHALLESİ İSMAİL HAKKI CAD
NO: 17 BURSA

ÖLÇEK:1/200

RÖLÖVE NO: 12

İŞLEVİ: KONUT

BODRUM KAT PLANI

ŞİMDİKİ DURUM NO: 12

İŞLEVİ: KONUT

BU BİNADA BOYA İŞLERİ DIŞINDA DEĞİŞİKLİK YAPILMAMIŞTIR.

GELENEKSEL TÜRK EVİNDE SÜREKLİLİK VE KİMLİK
SORUNU : BURSA REYHAN – KAYHAN – HANLAR
BÖLGESİNDE BİR ARAŞTIRMA

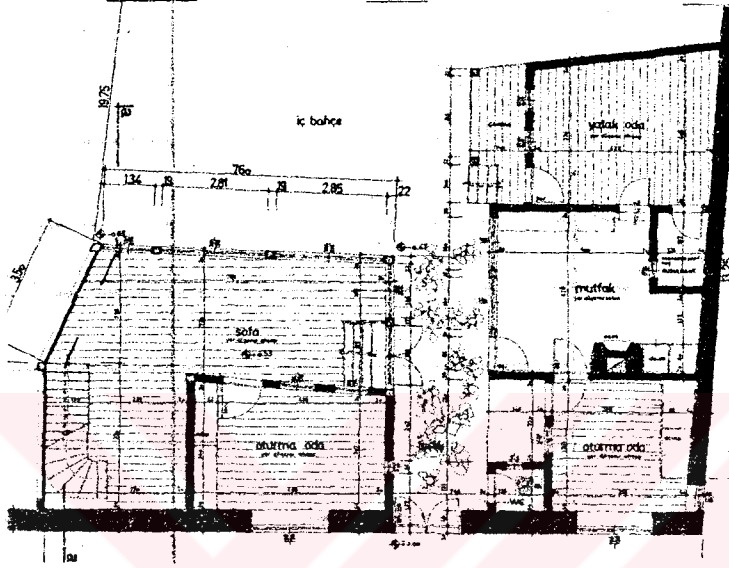
TESCİL DERECEŚİ: 2

ADRES: REYHAN MAHALLESİ İSMAİL HAKKI CAD
NO: 17 BURSA

ÖLÇEK:1/200

RÖLÖVE NO: 12

İŞLEVİ: KONUT

ZEMİN KAT PLANI

ŞİMDİKİ DURUM NO: 12

İŞLEVİ: KONUT

BU BİNADA BOYA İŞLERİ DİŞİNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMAMIŞTIR.

GELENEKSEL TÜRK EVİNDE SÜREKLİLİK VE KİMLİK
SORUNU : BURSA REYHAN – KAYHAN – HANLAR
BÖLGESİNDE BİR ARAŞTIRMA

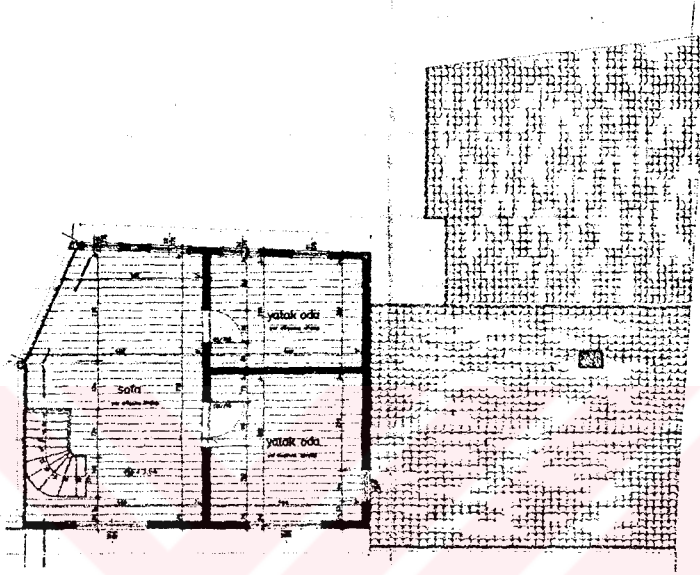
TESCİL DERECESE: 2

ADRES: REYHAN MAHALLESİ İSMAİL HAKKI CAD
NO: 17 BURSA

ÖLÇEK:1/200

RÖLÖVE NO: 12

İŞLEVİ: KONUT

1. KAT PLANI

ŞİMDİKİ DURUM NO: 12

İŞLEVİ: KONUT

BU BİNADA BOYA İŞLERİ DIŞINDA DEĞİŞİKLİK YAPILMAMIŞTIR.

GELENEKSEL TÜRK EVİNDE SÜREKLİLİK VE KİMLİK
SORUNU : BURSA REYHAN – KAYHAN – HANLAR
BÖLGESİNDE BİR ARAŞTIRMA

TESCİL DERECEŚİ: 2

ADRES: REYHAN MAHALLESİ ELMALIK CADDESİ
NO:7 BURSA

ÖLÇEK:1/200

RÖLÖVE NO: 13

İŞLEVİ: KONUT

ŞİMDİKİ DURUM NO: 13

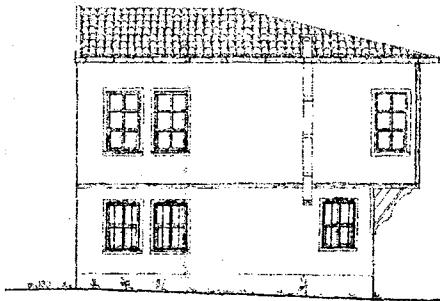
İŞLEVİ: KONUT

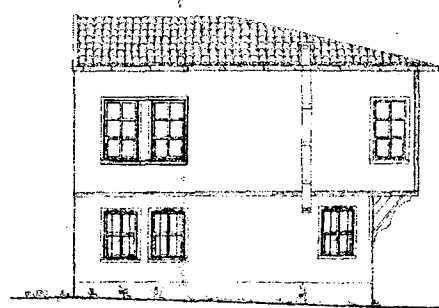
ÖN GÖRÜNÜŞ

ÖN GÖRÜNÜŞ

YAN GÖRÜNÜŞ

YAN GÖRÜNÜŞ

GELENEKSEL TÜRK EVİNDE SÜREKLİLİK VE KİMLİK
SORUNU : BURSA REYHAN – KAYHAN – HANLAR
BÖLGESİNDE BİR ARAŞTIRMA

TESCİL DERECEŚİ: 2

ADRES: REYHAN MAHALLESİ ELMALIK CADDESİ
NO:7 BURSA

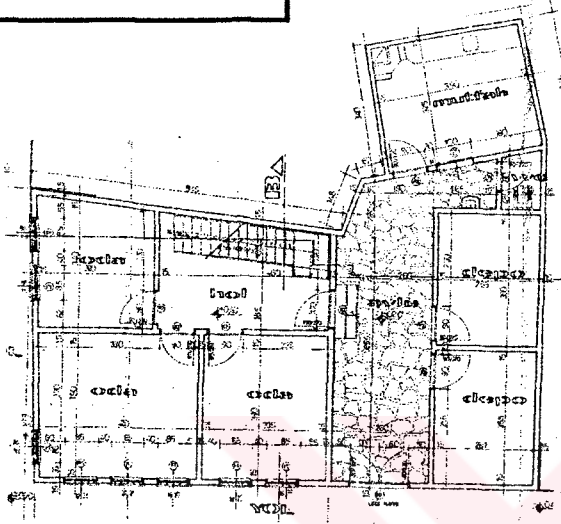
ÖLÇEK:1/200

RÖLÖVE NO: 13

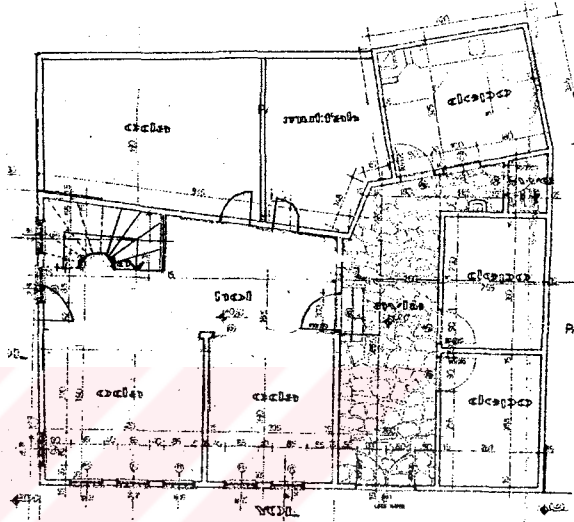
İŞLEVİ: KONUT

ŞİMDİKİ DURUM NO: 13

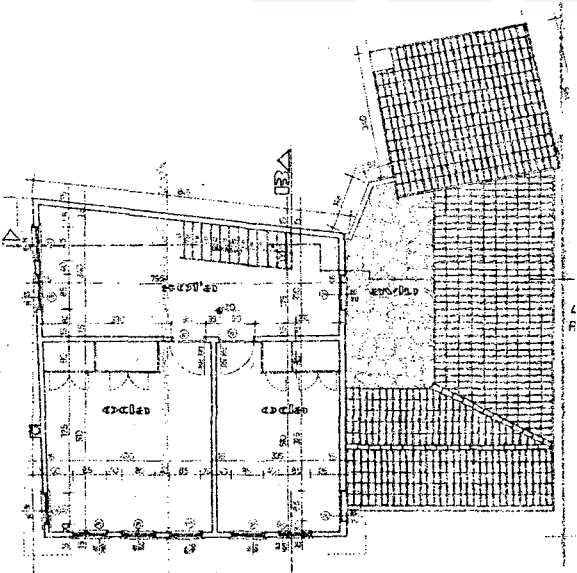
İŞLEVİ: KONUT

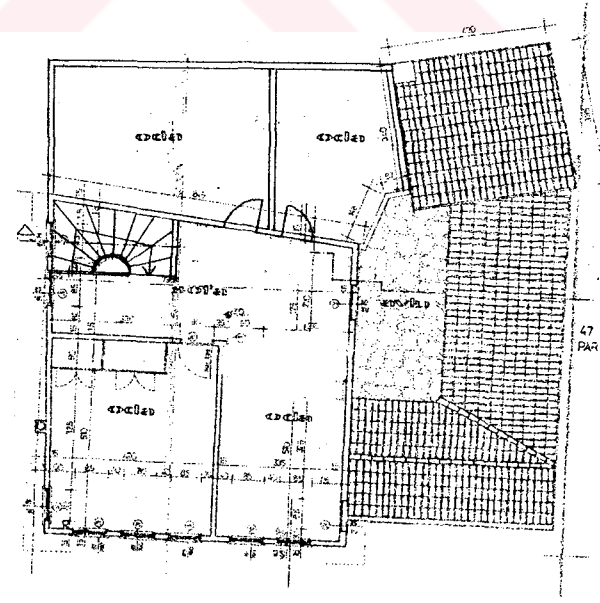
ZEMİN KAT PLANI

ZEMİN KAT PLANI

1.KAT PLANI

1.KAT PLANI

GELENEKSEL TÜRK EVİNDE SÜREKLİLİK VE KİMLİK
SORUNU : BURSA REYHAN – KAYHAN – HANLAR
BÖLGESİNDE BİR ARAŞTIRMA

TESCİL DERECEİ: 2

ADRES: REYHAN MAHALLESİ MANTICI CADDESİ
NO: 8 BURSA

ÖLÇEK:1/200

RÖLÖVE NO: 14

İŞLEVİ: KONUT

ÖN GÖRÜNÜŞ

ŞİMDİKİ DURUM NO: 14

İŞLEVİ: KONUT

BU BİNADA

HERHANGİ BİR BAKIM VEYA DEĞİŞİKLİK YAPILMAMIŞTIR.

GELENEKSEL TÜRK EVİNDE SÜREKLİLİK VE KİMLİK
SORUNU : BURSA REYHAN – KAYHAN – HANLAR
BÖLGESİNDE BİR ARAŞTIRMA

TESCİL DERECEİ: 2

ADRES: REYHAN MAHALLESİ MANTICI CADDESİ
NO: 8 BURSA

ÖLÇEK:1/200

RÖLÖVE NO: 14

İŞLEVİ: KONUT

ARKA GÖRÜNÜŞ

ŞİMDİKİ DURUM NO: 14

İŞLEVİ: KONUT

BU BİNADA

HERHANGİ BİR BAKIM VEYA DEĞİŞİKLİK YAPILMAMIŞTIR.

GELENEKSEL TÜRK EVİNDE SÜREKLİLİK VE KİMLİK
SORUNU : BURSA REYHAN – KAYHAN – HANLAR
BÖLGESİNDE BİR ARAŞTIRMA

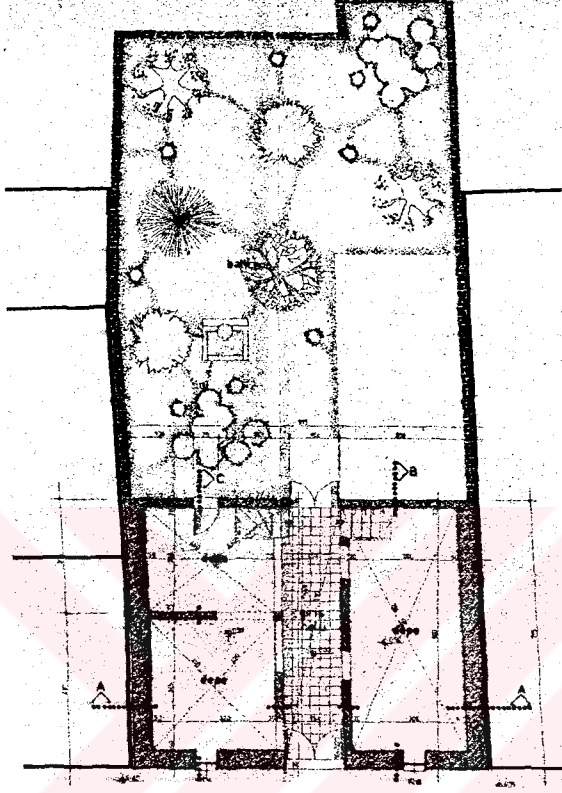
TESCİL DERECEİ: 2

ADRES: REYHAN MAHALLESİ MANTICI CADDESİ
NO: 8 BURSA

ÖLÇEK:1/200

RÖLÖVE NO: 14

İŞLEVİ: KONUT

BODRUM KAT PLANI

ŞİMDİKİ DURUM NO: 14

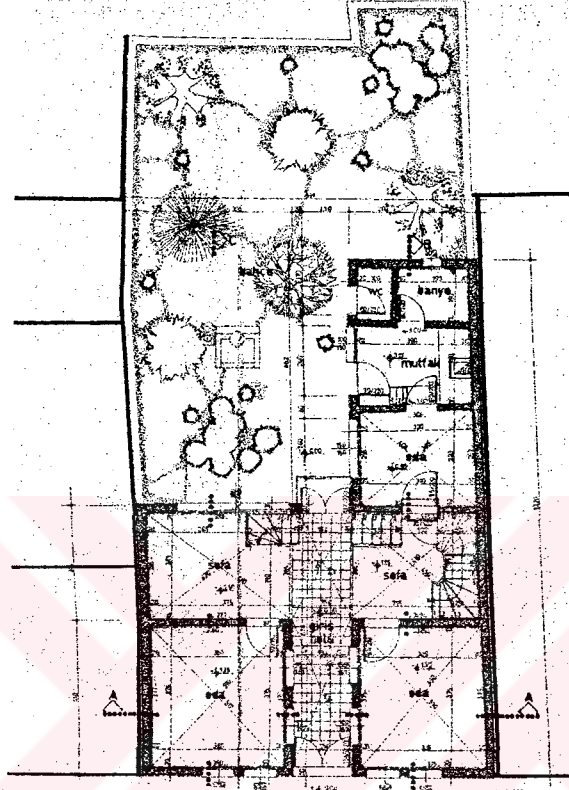
İŞLEVİ: KONUT

BU BİNADA

HERHANGİ BİR BAKIM VEYA DEĞİŞİKLİK YAPILMAMIŞTIR.

ÖLÇEK:1/200

İŞLEVİ: KONUT

ZEMİN KAT PLANI

İŞLEVİ: KONUT

HERHANGİ BİR BAKIM VEYA DEĞİŞİKLİK YAPILMAMIŞTIR.

GELENEKSEL TÜRK EVİNDE SÜREKLİLİK VE KİMLİK
SORUNU : BURSA REYHAN – KAYHAN – HANLAR
BÖLGESİNDE BİR ARAŞTIRMA

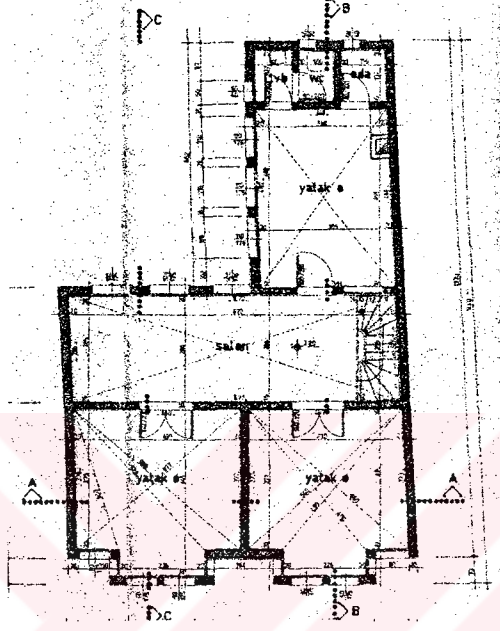
TESCİL DERECEŚİ: 2

ADRES: REYHAN MAHALLESİ MANTICI CADDESİ
NO: 8 BURSA

ÖLÇEK:1/200

RÖLÖVE NO: 14

İŞLEVİ: KONUT

1. KAT PLANI

ŞİMDİKİ DURUM NO: 14

İŞLEVİ: KONUT

BU BİNADA

HERHANGİ BİR BAKIM VEYA DEĞİŞİKLİK YAPILMAMIŞTIR.

GELENEKSEL TÜRK EVİNDE SÜREKLİLİK VE KİMLİK
SORUNU : BURSA REYHAN – KAYHAN – HANLAR
BÖLGESİNDE BİR ARAŞTIRMA

TESCİL DERECESİ: 2

ADRES: REYHAN MAHALLESİ HAVLUCULAR SOKAK
NO:7 BURSA

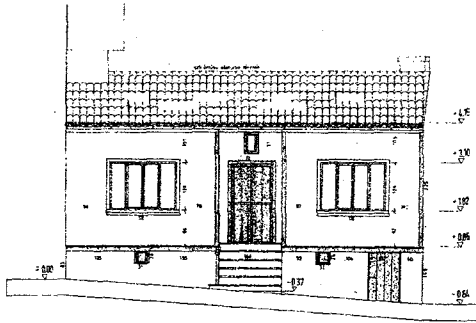
ÖLÇEK:1/200

RÖLÖVE NO: 15

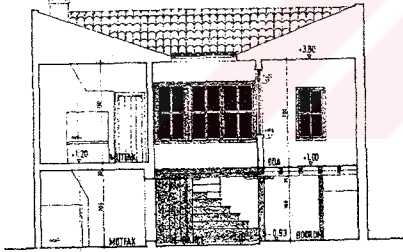
İŞLEVİ: KONUT

ŞİMDİKİ DURUM NO: 15

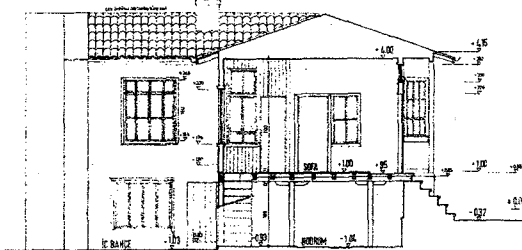
İŞLEVİ: KONUT

ÖN GÖRÜNÜŞ

ARKA GÖRÜNÜŞ

YAN GÖRÜNÜŞ

ÖN GÖRÜNÜŞ

ARKA GÖRÜNÜŞ

BU BİNADA

HERHANGİ BİR BAKIM VEYA DEĞİŞİKLİK YAPILMAMIŞTIR.

GELENEKSEL TÜRK EVİNDE SÜREKLİLİK VE KİMLİK
SORUNU : BURSA REYHAN – KAYHAN – HANLAR
BÖLGESİNDE BİR ARAŞTIRMA

TESCİL DERECESİ: 2

ADRES: REYHAN MAHALLESİ HAVLUCULAR SOKAK
NO:7 BURSA

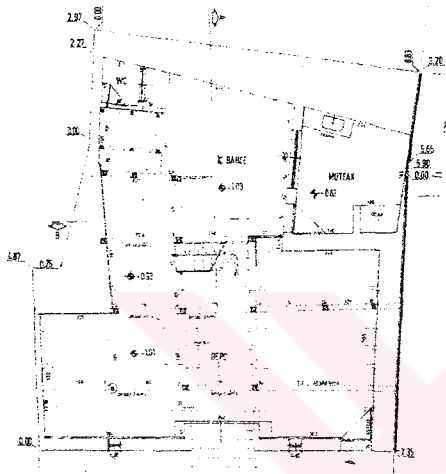
ÖLÇEK:1/200

RÖLÖVE NO: 15

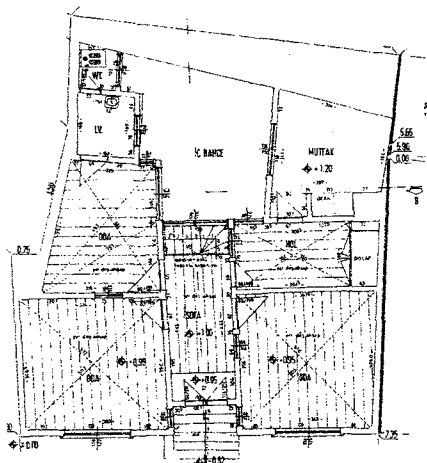
İŞLEVİ: KONUT

ŞİMDİKİ DURUM NO: 15

İŞLEVİ: KONUT

BODRUM KAT PLANI

ZEMİN KAT PLANI

BU BİNADA

HERHANGİ BİR BAKIM VEYA DEĞİŞİKLİK YAPILMAMIŞTIR.

ANKET SORULARI

1. Binada yaşayanlar hakkında bilgiler:

	Cinsiyet	Doğum tarihi	Eğitim	Mesleği	Şu anki işi
1. Kişi					
2. Kişi					
3. Kişi					
4. Kişi					
5. Kişi					

2. Ev sahibi misiniz?

a) Evet b) Hayır

3. Bu mahalleyi seçme / buraya taşınma nedeniniz nedir?

4. Sizce mahallenizi diğerlerinden ayıran özellikler var mı? Varsa nelerdir?

5. Mahallenizdeki en önemli özellikler sizce nelerdir.

- Camisi
- Çeşmesi
- Evleri
- Kentteki konumu
- Pazarı
- Diğer
- Hiçbir özelliği yok

6. Mahallenizin tarihi hakkında bilginiz var mı? Varsa nelerdir?

7. Mahallenizin tarihinde olduğu görüntüsüyle(haliyle) yaşamasını ister miydiniz ?

8. Eski gelenek-göreneklerin yaşandığı bir ortamda (sosyal yaşamda) hayatınızı sürdürmeyi ister miydiniz?

9. Mahallenizde komşuluk ilişkileriniz nasıl? Böyle olmasından memnun musunuz?

10. Çocuklarınızın böyle geleneksel-tarihi bir çevrede ve binada büyümesini ve hayatlarını burada sürdürmelerini ister misiniz ? Bunun için onları yönlendirir, destekler misiniz?

11. Binanızın tarihi hakkında neler biliyorsunuz?
12. Binanızın tarihi görüntüsünün bugün de yaşamasını ister miydiniz?
Sizce bu önemli mi?
13. Yanıtınız ‘evet’ ise neden?
14. Yanıtınız ‘hayır’ ise neden?
15. Evinizi/işyerinizi tarif ederken, hangi özelliklerini anlatıyorsunuz?
- Mahalle ve çevresinin tüm özellikleriyle
 - Evin özel konumu ile
 - Evin bazı özellikleriyle
 - Diğer
 - Evimi tarif etmekte güçlük çekiyorum.
16. Bu binaya ne zaman taşındınız?
17. Binaya taşınma / bu binayı seçme nedenleriniz nelerdir?
18. Bu binayı özellikle mi seçtiniz?
- a) Evet b) Hayır
19. Yanıtınız ‘hayır’ ise; eğer olanaklarınız elverseydi, nerede ve nasıl bir evde oturmak isterdiniz?
20. Yanıtınız ‘evet’ ise; evinizin/işyerinizin en beğendiğiniz yanı nedir? (İşlevsel olması, kentteki konumu, mekansal organizasyonu, bahçeli olması, vs...)
21. Binanızda herhangi bir değişiklik yaptınız mı?
- a) Evet b) Hayır
22. Yaptıysanız ne zaman değişiklik yaptınız? (Yıl olarak)
23. Eski binada şikayetçi olduğunuz özellikler nelerdir?
- İşlevsel değildi, ihtiyaca cevap vermiyordu.
 - Mekansal organizasyon kötüydü.
 - Tesisat, altyapı yetersizdi.
 - Köhneleşmişti.

- Malzemeleri kötüleşmişti.
- Cephesi dökülüyordu.
- Pencere doğramaları çok kötüydü.
- Kapılar çok kötüydü.
- Taşıyıcı sistemi iflas etmişti.
- Diğer
- Hiçbir şikayetim yoktu.

24. Binayı restore ederken, fonksiyon / kullanım değişikliği yaptınız mı?

a) Evet b)Hayır

25. Yanıtınız ‘evet’ ise neden?

26. Yanıtınız ‘hayır’ ise neden?

27. Bütün bu değişiklikleri yaparken, binanızın eski orijinal halini korumayı düşündünüz mü?

28. Yanıtınız ‘evet’ ise neden?

29. Yanıtınız ‘hayır’ ise neden?

30. Binada (Katlarda) yapılan değişiklikler nelerdir ?

	Malzemesi Değişen ve Yeni Malzemeler Mekanlar					
	Tümü	1	2	3	4	Değişiklik Yok
Zemin kat						
Döşemesi						
Duvarları						
Tavanı						
1.Kat						
Döşemesi						
Duvarları						
Tavanı						
2.Kat						
Döşemesi						
Duvarları						
Tavanı						
3. Kat						
Döşemesi						
Duvarları						
Tavanı						

31. Katlarda Planda yapılan değişiklikler nelerdir ?

	İşlev Değişimi	Oda Ekleme	Oda Duvarı Kaldırma	Islak Hacim İlave Etme	Merdiven Ekleme	Diğer	Değişim Yok
Zemin Kat							
1. Kat							
2. Kat							
3. Kat							

32. Cephede yapılan değişiklikler

	Boyutlarını Değiştirme	Malzeme Değiştirme	Ekleme	Kaldırma	Rengini Değiştirme	Diğer	Değişiklik Yok
Pencere							
Kapı							
Lamba							
Balkon							
Cephe Duvarı							

33. Tesisatta yapılan değişiklikler nelerdir ?

- Su tesisatı
- Elektrik tesisatı
- Pis su tesisatı
- Isınma sistemi
- Hepsi değiştı
- Tesisatta değişiklik yapılmadı.

34. Taşıyıcı sistemde yapılan değişiklikler nelerdir ?

- Sistemin tümü değiştirildi
- Sistemin malzemesi yenilendi
- Sistem onarıldı,tamir edildi
- Sistem destek yapıldı
- Sistem hiçbir değişiklik yapılmadı.

35. Binanızın yeni halinden hoşnut musunuz? En çok hangi özelliğini beğeniyorsunuz?

36. Binanızın yeni koşullarından memnun değilseniz ne gibi değişiklikler yapmak isterdiniz?

37. Sizce evinizi diğerlerinden ayıran özellikler var mı? Varsa nelerdir?

38. Sizce evinizin size ait olduğunu gösteren bir işaret var mı? Varsa nedir?

39. Evinizin başkaları tarafından farkedilmesini ister miydiniz?

40. Evinizin başkaları tarafından farkedilmesi için bir şey yaptınız mı?

41. Mahallenizde iyileştirme konusunda devletin destek vermesini ister miydiniz?

42. Devlet desteği sizce ne olmalı?

-Maddi destek

-Teknik destek

-Malzeme desteği

-Vergi indirimi

-Diğer

43. Eğer sizi de içine alan bir iyileştirme çalışması olsa katılır mıydınız?

a)Evet

b) Hayır

Yanıtınız 'evet' ise nasıl katılmayı düşünürdünüz?

-Aylığımdan bir miktar vererek

-Zaman ayırarak

-Bizzat çalışarak

-Malzeme sağlayarak

-Diğer

44. Mahallenizde iyileştirme çalışmaları, sizce hangi şartlar altında gerçekleşebilir?

-Devlet yardım ederse

-Belediye yardım ederse

-Tüm mahalleli katılırsa

-Diğer

-Hiçbir şekilde iyileşemez.

ÖZGEÇMİŞ

1972 yılında Bursa’da doğdu . 1983 yılında Bursa Mithatpaşa İlkokulu , 1986 yılında Bursa Kız Lisesi Ortaokulu , 1989 yılında Bursa Kız Lisesinden mezun oldu. Aynı yıl İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi , Mimarlık Bölümünde öğrenimine başladı. 1993 yılında lisans öğrenimini başarı ile tamamladı.

